အဘိဓမ္မာသင်တန်း ဒုတိယအဆင့်

(ဦးကံသာ)

ဆဋ္ဌ သင်္ဂါယနာ ပါဠိပဋိဝိသောဓက ဥပထမ္ဘက အယ်ဒီတာ
သီရိပဝရ ဦးကံသာ၏

အဘိဓမ္မာသင်တန်း

ဒုတိယအဆင့်

အဘိဓမ္မာသင်တန်း
ဋီကာကျော် သင်တန်း
အစိုးရ ပထမပြန် စာမေးပွဲ
ယူနီဗာစီတီ အဘိဓမ္မာ ဂုဏ်ထူးတန်း၊
သက္ကသီဟ နှင့် စေတိယင်္ဂဏ စာပြန်ပွဲ
စသော အဘိဓမ္မာ စာမေးပွဲများ အတွက် တာဝန် ယူသည်။

ကံသာဝတီ စာပုံနှိပ်တိုက်
၃၉၊ ဓမ္မသုခ၊ အာလုံ စာတိုက်၊ ရန်ကုန်မြို့

၁၃၁၇-ခု တပေါင်းလ အဖိုး-၃၊ ၅၀-ပြား

စာမျက်နှာ ၄၃၊ ကြောင်းရေ ၇-နှင့် ၁၇-တို့၌......
မဟာ ကု-ဂ၊ ကြို-ဂ အစား
မဟာ ကု-ဂ၊ ဝိ-ဂ ဟု ပြင်ဘတ်ပါ၊

မာတိကာ

၄။ ဝီထိပိုင်း

အာ သက္က ၆-မျိုး ၆-လီ	....	....	၃
ပဉ္စဒွါရ ဝီထိပေါင်း	....	....	၇
အတိမဟန္တာရုံ	....	....	၉
မဟန္တာရုံ	....	....	၁၄
ပရိတ္တာရုံ	....	....	၁၅
အတိပရိတ္တာရုံ	....	....	၁၆
နိယာမ ငါးပါး	....	....	၁၇
မနောဒွါရ ဝိဘူတာရုံ	....	....	၂၀
အပ္ပနာဇော ဝါရ	....	....	၂၁
ကာမဇော နှင့် အပ္ပနာ	....	....	၂၃
တဒါရုမ္မဏ နိယာမ	....	....	၂၆
ဇောနောင် တဒါရုံ မှတ်ပုံ	....	....	၂၇
ဇဝန နိယာမ	....	....	၃၄
ဇောအကြိမ် မှတ်ပုံ	....	....	၃၇
ပုဂ္ဂိုလ် စိတ်ရ	....	....	၄၂

၅။ ဘုံပိုင်း

အခြိမ် စတုက္က ၄ မျိုး	....	....	၅၀
ဘုမိ စတုက္က	....	....	၅၁
ကာမ ၁၁-ဘုံ	....	....	၅၁
ရူပါဝစရ ၁၆-ဘုံ	....	....	၅၇
အရူပါဝစရ ၄-ဘုံ	....	....	၆၂

ကာမ ပဋိသန္ဓေ ၁၀ .... ၆၆
ရူပ ပဋိသန္ဓေ ၆-မျိုး ၇
အရူပ ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး ၇၂
ကမ္ဘာကြီး အလှဲ့ကျ ပျက်ပုံ ၇၄
ကမ္မစတုက္က ချိုး ၄-မျိုး ၇၇
သုစရိုက် ၁၀-ပါး ၈၅
ကာမာဝစရ ကုသိုလ် ၈၆
ပုညကြိယာဝတ္ထု ၁၀-ပါး ၈၇
ကာမကံ အကျိုးပေးပုံ ၈၉
ကေဗ်ဝါဒ အချုပ် ၉၄
ရူပါဝစရကံ အကျိုးပေးပုံ ၉၅
အရူပကံ အကျိုးပေးပုံ ၉၇
မရဏုပ္ပတ္တိ ၄-မျိုး ၉၉
စုတိ နှင့် ပဋိသန္ဓေ ၁၀၅
မရဏာသန္န ဝိထိကျပုံ ၁၀၆
ရူပပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံ ၁၀၇
အရူပ ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံ ၁၀၈
စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေ နှောင်းပုံ ၁၀၉
ဘဝင် နှင့် စုတိ ၁၁၀

၆။ ရုပ်ပိုင်း

ရူပ သမုဒ္ဒေသ ၁၁၄
ရူပ ဝိဘာဂ ၁၂၆
ရူပ သမုဋ္ဌာန် အခန်း ၁၃၁
ရူပ ကလာပ အခန်း ၁၃၇
ရူပ ပဝတ္တိက္ကမ အခန်း ၁၄၂
နိဗ္ဗာန် အခန်း ၁၄၇

ဒုတိယဆင့်

အဘိဓမ္မာသင်တန်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဝီထိပိုင်း

စကားဆက်နှင့် ဝန်ခံချက်

စိတ္တုပ္ပါဒါန မိစ္စေဝံ, ကတွာ သင်္ဂဟ မုတ္တရံ၊
ဘူမိ ပုဂ္ဂလ ဘေဒေန, ပုဗ္ဗာပရ နိယာမိတံ။
ပဝတ္တိ သင်္ဂဟံ နာမ, ပဋိသန္ဓိ ပဝတ္တိယံ၊
ပဝက္ခာမိ သမာသေန, ယထာ သမ္ဘဝတော ကထံ။

အနက်- ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ စိတ္တုပ္ပါဒါနံ- စိတ်စေတသိက်တို့၏၊ ဥတ္တရံ သင်္ဂဟံ-ကောင်းမြတ်သော ပကိဏ္ဏက သင်္ဂဟကို၊ ကတွာ-ရေးသား ပြုပြင် စီရင်ပြီး၍ ဘူမိ ပုဂ္ဂလ ဘေဒေန-ဘုံအပြား ပုဂ္ဂိုလ် အပြားနှင့် တကွ၊ ပုဗ္ဗာပရ နိယာမိတံ-ရှေ့စိတ် နောက်စိတ်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော၊ ပဋိသန္ဓိ ပဝတ္တိယံ-ပဋိသန္ဓေအခါ ပဝတ္တိအခါတွင်၊ ဝါ-အခါ၌၊ ပဝတ္တိသင်္ဂဟံ နာမ၊ ဖြစ်နည်းကိုပြ ပဝတ္တိ သင်္ဂဟ မည်သော ဝီထိပိုင်းကို၊ ယထာ သမ္ဘဝတော-ဖြစ်သင့်သလို၊ သမာသေန- အကျဉ်းချုပ် အနေအားဖြင့်၊ ပဝက္ခာမိ၊ ဆိုပေအံ့။

ဤသို့ ပလ်သွားက သင်္ဂဟကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ ဘူမိ ဘေဒ ပုဂ္ဂလဘေဒနှင့်တကွ ပဝတ္တိသင်္ဂဟကို သင့်သလို ငါပြပြီးမည်ဟု စကားဆက်နိုင်ရန် ပုံခံချက်ကို ပြသည်။

ဘူမိ ပုဂ္ဂလ ဘေဒေန။ ။ ဂိုဏ်ပိုင်းအဆုံး၌ နောက်ဆက် စကားရပ် အနေဖြင့် ကာမ စသော ဘုံအပြား ဒုဂ္ဂတ် အဟိတ် စသော ပုဂ္ဂိုလ် အပြား နှင့် တကွ ပဝတ္တိ သင်္ဂဟကို ပြသည်၊ သင်္ဂဟ မှုအရာရှိ၍ ကြွရုံကား စကားပြေဖြစ်အောင် တမင် ချုံးပြင်၍ ဆိုထား ခြင်း ဖြစ်၏။

ပုဗ္ဗာပရ နိယာမိတံ။ ။ ပုဗ္ဗ-ရှေ့စိတ်၊ အပရ-နောက်စိတ်၊ နိယာမိတံ-ပိုင်းခြား မှတ်သားပြရာ၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏နောင် စက္ခု ဝိညာဏ် ဖြစ်၏၊ စက္ခုဝိညာဏ်၏ ရှေ့၌ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဖြစ်၏ ဟု မှတ်သားခြင်းသည် ပုဗ္ဗာပရ နိယာမိတ မည်၏။

ပဋိသန္ဓိ ပဝတ္တိယံ။ ။ ပဋိသန္ဓိ-ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ် ၌ ဘင် အခိုက်ကာလ၊ ပဝတ္တိ-ပဋိသန္ဓေစိတ် ချုပ်ပြီးနောက် ဘဝင်ကျကာ ဇောမှစ၍ စုတိစိတ်၏ အပြင် ဖြစ်သော အခါသည် ဖြစ်ဆဲ ပဝတ္တိ အခါ မည်၏၊ ပဋိသန္ဓေ၏ရှေ့နားက စုတိအခါနှင့် ပဋိသန္ဓေ နောက် နားက ဘဝင် အခါလျှောက်သည်ကို ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ပင် သွင်းယူ လိမ့်မည်။

ပဝတ္တိသင်္ဂဟ နာမ။ ။ ပဝတ္တိပုဒ်၏ အရကျွ စိတ်စေတသိက် တို့၏ ဖြစ်ပုံ ဖြစ်နည်း ... စိတ်-စေတသိက်၏ ဖြစ်မှုသည် ပဋိသန္ဓိယ ပဝတ္တိ-ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ ဖြစ်ပုံဖြစ်နည်း တမျိုး နှင့် ပဝတ္တိယ ပဝတ္တိ-ပဝတ္တိအခါ၌ ဖြစ်ပုံဖြစ်နည်း တမျိုးအားဖြင့် ၂မျိုး ၂-စား ရှိလေသည်၊ ဤ ဝီထိပိုင်း ပုံစံ တွက် ဒေနသန္ဓေ စကား ရှိသည်ကို ပဝတ္တိသင်္ဂဟ ၂-မျိုးလုံး (ဝီထိပိုင်း ဘုံပိုင်း ၂-ပိုင်းလုံး) အတွက် ပေါင်းတက်ထားသော စကားဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် 'ပဋိသန္ဓိ ကာလေ ပဝတ္တိ သင်္ဂဟ ပဝတ္တိကာလေ ပဝတ္တိသင်္ဂဟ တိ ဒွေ ပဝတ္တိသင်္ဂဟေ ပကာသေမိ တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ' ဟု ပရမတ္ထ ဒီပနီ၌ အနက် ပေးတော်မူ၏၊ ပဋိသန္ဓိယံ ပဝတ္တိသင်္ဂဟ နှင့် ပဝတ္တိယံ ပဝတ္တိသင်္ဂဟကို ငါဆိုအံ့ ဟူလို။

တနည်း–ပဋိသန္ဓိ ပဝတ္တိယံ– ပဋိသန္ဓေအခါ ပဝတ္တိအခါတို့တွင်၊ ပဝတ္တိယံ ပဝတ္တိ (ဝီထိစိတ်များ ဖြစ်ရာ)အခါ၌၊ ပဝတ္တိသင်္ဂဟံ နာမ-ပဝတ္တိသင်္ဂဟ မည်သော ဝီထိ သင်္ဂဟကို၊ ပဝက္ခာမိ–ဆိုပေအံ့ ဟု အနက်ပေးလျှင် အဖြောင့်ဆုံး အလွယ်ဆုံး အရှင်းဆုံး ဖြစ်၏။

ဝီထိ။ ။ အစဉ်အတန်း လမ်းခရီးကို ဝီထိ ခေါ်၏၊ ထို လမ်းခရီးစဉ် ကဲ့သို့ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စက္ခုဝိညာဏ် စသဖြင့် တမျိုးပြီး တမျိုး တခုပြီးတခု အစဉ်လိုက် ဖြစ်နေသောကြောင့်၎င်း၊ စက္ခုစသော ၆–ဒွါရ၌ သင့်သလို ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း စိတ်စဉ်ကို ဝီထိခေါ်၏၊ ပဋိသန္ဓေကိစ္စ တပ်သောစိတ်နှင့် ဘဝင်စုတိကိစ္စ တပ်သော စိတ်များမှာ တမျိုးတည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ၆–ဒွါရမှ လွတ်နေသောကြောင့်၎င်း ဝီထိဝိမုတ်စိတ် မည်၏၊ ထို ဝီထိဝိမုတ်စိတ်ကို ရေတွက်ပြရာ အပိုင်းသည် ဝီထိမုတ္တသင်္ဂဟ မည်လိမ့်မည်၊ ဘုံစဉ် စခန်းကို ပြသောကြောင့် ဘုံပိုင်း ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြ၏

ဆ–ဆက္က ၆–မျိုး ၆–လီ

၁။ ဆ ဝတ္ထု	၂။ ဆ ဒွါရ
၃။ ဆ အာရမ္မဏ	၄။ ဆ ဝိညာဏ
၅။ ဆ ဝီထိ	၆။ ဆ ဝိသယပ္ပဝတ္တိ၊

မှတ်သားရန်။ ။ စိတ်စဉ် တခု ဖြစ်လာလျှင် ဘယ်ဝတ္ထုကို မှီ၍ ဘယ်ဒွါရမှာထင်ပြီး ဘယ်အာရုံကို အာရုံပြုလျက် ဘယ်ဝိညာဏ် စားသည် ဘယ်အစဉ်အားဖြင့် ဘယ်အာရုံစားကို ဖွဲ့ကာ ဖြစ်လာရသည် ဟု ဝတ္ထုဒွါရ စသော အခြေအနေ ၆–မျိုးဖြင့် မှတ်သား ပြဆိုမှသာ သိသာထင်ရှားခြားနားမှု နားလည်မှု ရှိမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဤ ဆ ဝတ္ထု စသော အစိတ်အပိုင်း ဆ ဆက္ကကို ထုတ်ပြထားရပေသည်၊ ဝီထိအင်္ဂါ အဆောက်အဦး ၆–ပါး ဟူ၍လည်း ခေါ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုဒွါရ အာရုံများကို ပကိဏ်းပိုင်း၌ ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သော်

ပြီးလည်း အင်္ဂါ ၆-မျိုး အဆောက် အဦး ၆-မျိုးကို စေ့စုံအောင် အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ထို ၃-မျိုးကို ထပ်ထည့်ကာ ပြတော်မူထား ရှိန်လေသည်။

ဝိသယပဝတ္တိ ဝိသယာနံ ဒွါရေသု ပဝတ္တိ ဝိသယပဝတ္တိ၊ အာရုံတို့၏ ဒွါရ တို့၌ ဖြစ်လာ ထင်လာခြင်းသည် ဝိသယပဝတ္တိ မည်၏၊ အာရုံတို့၏ ဖြစ်မှု သင်္ဂဟ ဆိုသည်မှာ ဒွါရ ၆-ပါးတို့၌ ထင်လာ ထိခိုက်လာသော အာရုံ ၆-ပါးပင် ဖြစ်သည်၊ ထို ဝိသယပဝတ္တိသည် ပဉ္စဒွါရ၌ အတိ မဟန္တာရုံ၊ မဟန္တာရုံ၊ ပရိတ္တာရုံ၊ အတိပရိတ္တာရုံ အားဖြင့် ၄-မျိုး၊ မနောဒွါရ၌ ဝိဘူတာရုံ အဝိဘူတာရုံ အားဖြင့် ၂-မျိုးပေါင်း ၆-မျိုး ရှိ၍ ဆဗ္ဗိဓာ ဝိသယပဝတ္တိ မည်လေသည်။

ဝိထိ မုတ္တာနံ ပန ကမ္မ ကမ္မနိမိတ္တ ဂတိနိမိတ္တ ဝသေန တိဝိဓာ ဟောတိ ဝိသယပဝတ္တိ၊

ဝီထိမုတ်စိတ် ၁၉-ပါးတို့၏ ဝိသယပဝတ္တိမှာ ကံ၊ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် အားဖြင့် ၃-ပါး ရှိ၏။

မှတ်သားရန်။ ။ ပဉ္စဒွါရိက ဝီထိစိတ်များ အတွက်သာ ဝိသယ ပဝတ္တိ ၆-မျိုး ရှိ၍ ဝီထိမုတ်စိတ် ၁၉-ပါး၏ ဝိသယပဝတ္တိမှာ ကံ ဝသေန နိမိတ် အားဖြင့် ၃-စားနှုံးသော ဂိုဏ်း၏ဟု ဆို၏၊ ဤ ဒွါရ ဝိမုတ်စိတ် ၁၉-ပါး၏ ဝိသယပဝတ္တိ ၃-မျိုးအတွက် ဝိသယ ပွတ္တာနံ ပဝတ္တိ၊ ဝိသယာနံ ဝိဘွေသု ပဝတ္တိ ဝိသယပဝတ္တိ ဟု ဒိဂ္ဂိုဟ် ဆိုရ၏၊ အဓိပ္ပါယ်ကို ဝီထိတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ဝါ- အာရုံတို့၏ ဝီထိတို့၌ ဖြစ်မှု ဟူလို၊

ပဉ္စဒွါရိက ဝီထိတို့၏ ဝိသယ ပဝတ္တိမှာ ၄-မျိုး၊
မနောဒွါရိက ဝီထိတို့၏ ဝိသယ ပဝတ္တိမှာ ၂-မျိုး၊
ဒွါရဝိမုတ် စိတ်တို့၏ ဝိသယ ပဝတ္တိမှာ ၃-မျိုး။

စက္ခုဝိညာဏ် သောတဝိညာဏ်
ဃာနဝိညာဏ် ဇိဝှါဝိညာဏ်
ကာယဝိညာဏ် မနောဝိညာဏ်

ဝိညာဏ် ၆-မျိုး

စက္ခုဒွါရဝီထိ-စက္ခုဒွါရ၌ ဖြစ်သော စိတ်စဉ် × × × ×
မနောဒွါရဝီထိ-မနောဒွါရ၌ဖြစ်သော စိတ်စဉ်၊

ဒွါရနှင့် စပ်သော ဝီထိ ၆-မျိုး

စက္ခုဝိညာဏဝီထိ-စက္ခုဝိညာဏ်နှင့်စပ်သော စိတ်စဉ်-
မနောဝိညာဏဝီထိ-မနောဝိညာဏ်နှင့် စပ်သော စိတ်စဉ်

ဝိညာဏ်နှင့် စပ်သော ဝီထိ ၆-မျိုး

ဆဝီထိ အရ ဒွါရပဝတ္တာ-ဒွါရ၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ စိတ္တပဝတ္တိယော- စိတ်တို့၏ ဖြစ်မှု၊ အရမှာ-ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စသော ဆဒွါရိက စိတ်အစဉ် ဝီထိကိုပင် ကောက်ယူရ၏။

စက္ခုဒွါရဝီထိ။ ။ စက္ခုဒွါရ၌ ဖြစ်သော စိတ်စဉ်သည် စက္ခုဒွါရဝီထိ မည်၏၊ စက္ခုဒွါရိကစိတ် ၄၆-ပါးတို့တွင်စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် တခုသာစက္ခုဒွါရ စက္ခုဝတ္ထုကို မှီ၍ ဖြစ်၏၊ ကျန်စိတ်များကား ဟဒယဝတ္ထုကိုသာ မှီဖြစ်ပြီး စက္ခုဝတ္ထုကို မမှီကြပါဘဲလျက် ဘယ်ပုံဘယ်နည်းအားဖြင့် စက္ခုဒွါရိကစိတ်များ မည်နိုင်ကြပါသနည်း။

အဖြေမှာ -စက္ခုပသာဒ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော စိတ်သည် စက္ခုဒွါရိကစိတ် မည်၏ ဟု ဒွါရ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ကာရဏတ္ထ ဟိတ်အနက် ယူရ၏၊ ထင်ရှားစေအံ့ - စက္ခုပသာဒ၌ ရူပါရုံ ထင်လာသောအခါ ထို ဒွါရ နှင့် အာရုံတို့၏ တွေ့ကြုံ တိုက်ဆိုင်ပေါက်ပြားမှုကို အကြောင်းခံကာ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းက စ၍ တဒါရုံ အထိ စိတ်စဉ် စိတ်တန်းကြီး ဖြစ်ပေါ်လာရလေသည်၊ ဤသို့ စက္ခု

သောဒ ဒွါရ နှင့် ရူပါရုံကို အကြောင်းပြုကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော စိတ် ၄၆-ပါးလုံးသည် စက္ခုဒွါရ၌လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသောကြောင့် စက္ခုဒွါရိကစိတ် ဟူသော အမည်ကို ရနိုင်ကြတော့သည်ချည်းသာ ဖြစ်လေသည်၊ စက္ခု ပသာဒကြောင့် ဖြစ်သောစိတ်ဟူလို၊ နိဿယ သတ္တိ ဝတ္ထု သတ္တိ ရှိမရှိနှင့် မဆိုင်ပေ။

စက္ခုကိုသာ မက ရူပါရုံကိုပါ အကြောင်းခံကာ ဖြစ်လာကြပါလျက် ဘာ့ကြောင့် ရူပါရမ္မဏိကစိတ် ဟု မခေါ်ပါသလဲ၊

ပဉ္စဝိညာဏ် ငါးပါးသာ ဝိဝိ ဆိုင်ရာ အာရုံ အသီးသီးကို အာရုံပြုသော ကြောင့်ရင်း ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း စသော စိတ် ၃၆-ပါးသည် ရူပါရုံကိုသာမက ပဉ္စာရုံ အားလုံးကို အာရုံပြုနေကြသောကြောင့်ရင်း အာရုံဖြင့် မှတ်ကာ ရူပါရမ္မဏိက စိတ်ဟု စသည်ဖြင့် ခေါ်၍ မဖြစ်နိုင် သောကြောင့် ဒွါရဖြင့် မှတ်၍သာ စက္ခုဒွါရိကစိတ် စသည် အမည် ပေးမှည့်ရလေသည်။

စက္ခုဝိညာဏဝီထိ။ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် အာရုံတူ ဒွါရတူအဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းဖက်ဆက်သွယ် ဖြစ်နေသော စိတ်စဉ်သည် စက္ခုဝိညာဏဝီထိ မည်၏၊ တနည်း - စက္ခုဝိညာဏ် ဖြင့် အထူး မှတ်သားအပ်သော စိတ်စဉ်သည် စက္ခုဝိညာဏဝီထိ မည်၏၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်မှ ကြွင်းသော စိတ်အားလုံးသည်လည်း မနောဝိညာဏ် မည်၏၊ ထို မနောဝိညာဏ် သက်သက် ဖြစ်သော စိတ်စဉ်သည် မနောဝိညာဏဝီထိ မည်၏၊ ဤသို့ ဝိညာဏ်နှင့် ပေါင်းစပ်၍လည်း ဝိညာဏဝီထိ ၆-မျိုး ဖြစ်လာပြန်၏။

ဆဝေ ဝိသယပဝတ္တိ

အတိမဟန္တာရုံ	မဟန္တာရုံ
ပရိတ္တာရုံ	အတိပရိတ္တာရုံ

ပဉ္စဒွါရ၌ ၄-မျိုး

ဝိဘူတာရုံ	အဝိဘူတာရုံ

မနောဒွါရ၌ ၂-မျိုး

ပဋ္ဌာန်ဒီပနီပေါင်း ၅×၁၅=၇၅

အလွန်များသော	ဇီဝိတ်စိတ်ရှိသော	အတိမဟန္တာရုံ	တဒါရုမ္မဏဝါရ	၁
များသော	ဇီဝိတ်စိတ်ရှိသော	မဟန္တာရုံ	ဇဝနဝါရ	၂
နဲသော	ဇီဝိတ်စိတ်ရှိသော	ပရိတ္တာရုံ	ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝါရ	၆
အလွန်နဲသော	ဇီဝိတ်စိတ်ရှိသော	အတိပရိတ္တာရုံ	မောဃဝါရ	၆

ရူပါရုံသည် ပကတိ ပင်ကိုယ်အတိုင်း စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက် ခဏငယ် ၅၁-ချက် အသက်ရှည်၏၊ အာလောက စသောအကြောင်းနှင့် ဝတ္ထု ဖြစ်၏ အကြီး အသေး အခြေအနေတို့ကို လိုက်၍ ထိုအာရုံကို အာရုံပြုကြသော စိတ်တို့၏ အနဲ အများကို ထောက်ဆကာ အတိမဟန္တာရုံ စသည် အမည် ရလေသည်၊ အာရုံသက် နည်းသွား၍ များလာ၍ ခွဲခြား ခေါ်ထားခြင်း မဟုတ်၊ တနည်းအားဖြင့်-စက္ခုဝိညာဏ်စသော စိတ်များက အာရုံပြုကာ ယူလိုက်ကြသော အခါမှာ အတိတ ဘဝင် အနဲ အများအလိုက် သက်တမ်း လွန်သွားပြီး ကျန်သော သက်တမ်း၏ အနဲ အများ ထောက်၍ အတိမဟန္တာရုံ စသော အမည် ၄-မျိုးဖြင့် မှည့်ခေါ်ထားသည်၊

ဇီဝိတ်စိတ် အများဆုံး၏ အာရုံသည် အတိမဟန္တာရုံ၊
သက်တမ်း အများဆုံး ကျန်သော အာရုံသည် အတိမဟန္တာရုံ၊

ဇီဝိတ်စိတ်မှ အချိန်နိုး ဆိတ်သုဉ်းသောကြောင့် မောဃဝါရ ခေါ် အတိ ပရိတ္တာရုံသည် ဇီဝိတ်စိတ် အတွင်း၌ မပါဝင်နိုင်၊ သို့ရာတွင် အာရုံ နှင့် ပသာဒတို့၏ ကြုံကြိုက်ထင်လာမှု အခြေအနေကို ထောက်ဆလျှင် ဇီဝိ အချင်းအရာ သဘော ရှိနေသောကြောင့်ရင်း မိန်းမ မြူ၏ သား ခေါ်သကဲ့သို့ ၎င်း ဇီဝိတ်စိတ် မဖြစ်သော်လည်း မောဃဝါရ ဇီဝိ ဟု အတုအပ ကြီးဆ၍ခေါ်ထားလေသည်။

ဝိဘူတ အဝိဘူတ — မနောဒွါရဇီဝိ အခါမှာ ပဉ္စုပ္ပန်အာရုံမျိုး သာမက အတိတ် အနာဂါတ် တရားများ စိ-စေ နိဗ္ဗာန် ပညတ် တရားများပါ ထင်လာ နိုင်သောကြောင့် အတိမဟန္တ စသော သဘောဖြင့် မှတ်၍မရအပ်၊ အာရုံ၏ ထင်ရှားမှု

မထင်ရှားမှု သဘောဖြင့်သာ မှတ်သားကြရသောကြောင့် ဝိဘူတာရုံ အဝိဘူတာရုံ ဟူသော အသုံးတမျိုးဖြင့် သုံးထားလေသည်၊ ဝိဘူတ အဝိဘူတ သဘော မှာ အာရုံနှင့်သာ ဆိုင်သည် မဟုတ်၊ စိတ်၏ သတ္တိ စွမ်းရည်နှင့်လည်း သက်ဆိုင်နေပြန်သောကြောင့် အသိဉာဏ် သန့်ရှင်းသော စိတ်၌ အလွန် ထင်ရှားပြီး အသိဉာဏ် ကင်းသော စိတ်မှာ အများအားဖြင့် မထင်ရှားသော အဝိဘူတာရုံ ဖြစ်တတ်၏။

ကထံ ဥပ္ပါဒ ဋ္ဌိတိ ဘင်္ဂဝသေန ခဏတ္တယံ ဧကစိတ္တက္ခဏံ နာမ၊ တာနိ ပန သတ္တရသ စိတ္တက္ခဏာနိ ရူပဓမ္မာန မာယု၊

ဖြစ် တည် ချုပ်အားဖြင့် အပိုင်း ခဏ အချိန်ကာလ သုံးပါး အပေါင်းသည် စိတ်၏ သက်တမ်း စိတ္တက္ခဏ တခု မည်၏၊ ထို စိတ် သက်တမ်း ၁၇-ချက်စာ အခါသည် ရုပ်သက်တမ်း ရုပ်ခဏတ္တယ တခု မည်၏။

ဥပါဒ် နှင့် ဥပါဒ်ခဏ

ဖြစ်မှုသည် ဥပါဒ် ဖြစ်ရာ အချိန်သည် ဥပါဒ်ခဏ၊
တည်မှုသည် ဌီ၊ တည်ရာ အချိန်သည် ဌီခဏ၊
ချုပ်မှုသည် ဘင်၊ ချုပ်ရာ အချိန်သည် ဘင်ခဏ၊

ဧကစ္ဆရက္ခဏေ ဟိ ကောဋိသတ သဟဿာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ

လက်ဖျစ် တတွက် ခဏ အချိန်ကလေး အတွင်းမှာ စိတ်အကြိမ်ပေါင်း ကုဋေ တသိန်းပေါင်း ဖြစ်ချုပ်သည်၊ ထို စိတ္တက္ခဏ ၁၇ (ခဏငယ် ၅၁) အချိန်သည် ရုပ်၏ သက်တမ်း တခု ဖြစ်၏၊

ရုပ်သည် အားကြီးသောကြောင့် နှေးကွေး၍ သက်တမ်းရှည်၏၊ နာမ်သည် အားနည်းသောကြောင့် လျင်မြန်၍ အသက်တို၏၊ စိတ်၏ ခဏငယ် ၅၁ ချက်နှင့် သက်တမ်းရှည်သော ရုပ်၏ ဥပါဒ် အခိုက်နှင့် နာမ်၏ ဥပါဒ် အခိုက်မှာ တူ၏၊ ရုပ်၏ ဘင်အခိုက် နှင့် နာမ်၏ ဘင်အခိုက်မှာ တူမှု၏၊ အလယ်က ဌီအခိုက်မှာမူ ခဏ

ငယ် ၄၃ ချက်စာ အသက် ရှည်ကြ၏၊ ရုပ်တိုင်း စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက် ခန့် အသက် မရှည်နိုင်၊

ဝိညတ်ဒွေးသည် စိတ်နှင့် သက်တမ်းချင်း တူမျှ၏၊
လက္ခဏာရုပ် ၄-ခုသည် စိတ်လောက် သက်တမ်း မရှည်၊
ကျန် ၂၂-ပါးသော ရုပ်သာ ၁၇-ချက် အသက် ရှည်၏၊
ဤစကားရပ်အထိ ဝီထိချရာ၌ အရေးပါ အရာရောက်လှသော

အခြေခံ အဆောက်အဦးကြီးများကို ပြ၏၊ ရှေးမှာ ဝီထိ ခေါ်သော အစိတ်စဉ်တွေ ဖြစ်ပုံ ဖြစ်နည်းတွေကို ပြတော့မည်။

အတိမဟန္တာရုံ စက္ခုဒွါရဝီထိ

တီ န ဒ ပ စ သံ ဏ် ဝု ဇ------ဇ ရုံ ရုံ ဘွင်

အားအရှိဆုံး ရူပါရုံသည် အနည်းဆုံး စိတ္တက္ခဏ တချက်စာခန့် လွန်ပြီး ဥအခိုက် ရောက်နေသော စက္ခု ပသာဒမှာ ထင်လာနိုင်သည်၊

ထို့ကြောင့် စိတ္တက္ခဏ တချက်စာလောက် လွန်ပြီးမှ ရူပါရုံသည် စက္ခုဒွါရ၌ ထင်လာသည်။ ရှိသော ဘဝင် ၂-ကြိမ် လှုပ်ပြီး၍ ဘဝင် အစဉ် ပြတ်၏၊ ထိုနောင် ထင်နေသော ရူပါရုံကို—

ဆင်ခြင်တတ်သော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်
မြင်တတ်သော စက္ခုဝိညာဏ် စိတ်
ခံယူတတ်သော သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း စိတ်
စုံစမ်းတတ်သော သန္တီရဏ စိတ်

ပိုင်းခြား မှတ်သားတတ်သော ဝုဋ္ဌော စိတ်များသည် အစဉ်အတိုင်း တကြိမ်ကျစီ ဖြစ်ပြီး ချုပ်ကြ၏၊ ထိုနောင်

အနာရုံကို ပေးသောအားဖြင့် ဖြစ်သော ကာမဇော ၂၉-တို့တွင် တခု နှုသကို လှည့်တွေ့သည်- အကြောင်း လုံလောက်စွာ ရရှိသဖြင့် အများဆုံးဇောဖြင့် ၇-ကြိမ် ဖြစ်ပြီး ချုပ်၏၊ ထို့နောင် ဇော၏အာရုံကိုယူ၍ နောက်လိုက် ခံစားတက်သော တဒါရုံ ၂-ကြိမ် သင့်သလို ဖြစ်ပြီး ချုပ်သွားတော့၏၊ ထိုအခါမှာ အတိတ်ဘဝင်၏ ဥပါဒ်နှင့် ပြိုင်တူ ဖြစ်ကာ စက္ခုပသာဒ ပေါ်မှာ ထင်လာခဲ့သော ရူပါရုံသည် ဒုတိယ တဒါရုံ၏ ဘင်နှင့် ပြိုင်တူ(သက်တမ်းစေ့ ကုန်ဆုံးပြီး ဖြစ်၍)ချုပ်သွား တော့၏၊ ထို့နောင် ဘဝင် ကျ၍ သွားပြန်လေသည်။

မှတ်သားရန်။ ။ အာရုံငါးပါးက ပသာဒ ငါးပါးအပေါ် မှာ ထင်လာရာတွင် ရုပ်တို့ပည်သည်မှာ ဖြစ်ပေါ်စ ကာလ၌ အားနည်း သေးကြောင့် အာရုံနှင့် ပသာဒ အထင်သင့် ရှိ ကြိုကြိုက် ဆုံစည်းသော်လည်း စိတ္တက္ခဏ တချက်စာ ခန့်လောက် အချိန် လွန်ပြီးမှသာ ပသာဒပေါ်မှာ ထင်လာနိုင်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ပသာဒ အာရုံ အားပေးကြ ဟူသော အကြောင်းတရား အပေါင်း၏ အညီညွတ်ဆုံး ဖြစ်မှု အားအကောင်းဆုံး ရူပါရုံသည် စိတ္တက္ခဏ တချက်စာ လွန်ပြီးမှ အနုက် ရှိမှသာ ပသာဒ၌ ထင်လာရပေသည်၊ ထိုသို့ အာရုံများက ပသာဒပေါ်မှာ ထင်ရာ၌ ဒက်သည့် သံပင်မှာ နားလာရာ အခါ အတိုင်းကို ထိခြင်း နှင့် မြင်၍ အရိပ်ထင်ခြင်း ၂-မျိုး သည် မရှေးမနှောင်း တပြိုင်တည်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ပသာဒဒွါရနှင့် မနော ဒွါရ ၂-ပါးလုံး အပေါ်မှာ တပြိုင်တည်း ထင်လေသည်၊ ဤသို့ မနော ဒွါရ ပေါ်သော ဘဝင်၌

ပဥ္စာရုံ ထကြောင့် ဘဝင် အစဉ်မှာ လှုပ်ရလေသည်၊
ဧကေကံ အာရမ္မဏံ ဒွိသု ဒွိသု ဒွါရေသု အာပါတမာဂစ္ဆတိ၊

ဋီကာကျော်၌ကား- စက္ခုပသာဒ မဟာဘုတ်နှင့် ဘဝင်၏ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထု၏ မဟာဘုတ်ကို ဆက်စပ်နေကြောင့် စည်မျက်နှာ

တဖက်က ထုလိုက်သော အခါ အခြားတဖက်က သကာခဲ အပေါ်မှာ နားနေသော ယင်ကောင်သည် ပန်းကုံးမှ ဆက်စပ်ကာ တဖက် မျက်နှာ လှုပ်သဖြင့် ပျံကကဲ့သို့ ဘဝင်မှာ လှုပ်ရလေသည် ဟု ဆို၏၊ အာရုံ ထင်ရာ ကာလကို လွန်သွား၍ တတိတဘဝင် ပေါ်သည်။

စက္ခုပြသာဒ၌ ရူပါရုံ ထင်ရသည် စက္ခုဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်၏၊ ပဋ္ဌာန်ပါဠိဝဇ္ဇနီး ဖြစ်ကြောင်းကား မဟုတ်၊ မနောဒွါရ၌ ထင်ခြင်းသည်ကား ဘဝင်လှုပ်ကြောင်း၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဖြစ်ကြောင်း၊ လည်းဟုတ်၏၊ စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်ကြောင်းလည်းဟုတ်၏။

ဘဝင်ဂုဏ်မုံ။ ။ ဘဝင်သည် မိမိ ယူနေကျ ရှိးရာ နိမိတ် အာရုံ ၃–မျိုးမှ တပါးတခြား အသစ်အဆန်းဖြစ်သော မနောဒွါရ ဘဝင်မှာ ယိမ်းက်လာသော အာရုံသစ်ကို ယူတော့မယောင် တိမ်းညွှတ်၍ သွားသော အမူရာထူးသည် ဘဝင် လှုပ်သည် မည်၏၊ ဘဝင် ၂–ကြိမ် လှုပ်သည့် အနက် နောက်က ဘဝင်သည် ပြတ်တောက်သော ဘဝင် ဖြစ်၍ ဉပစ္ဆေဒ ပြတ်သော၊ ဘဝင်–ဘဝင်၊ ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ ခေါ်ကြ၏၊ အဟုန်နှင့် ပြေးသူကဲ့သို့ အာရုံ ကြုံသော်လည်း ဘဝင်အဟုန်မပြတ်ဘဲ ဘကြိမ်အနဲ့ဆုံး လွန်ရလေသည်။

အာရုံ ငါးပါးသည် ပဉ္စဒွါရ၌ သမွတ္တ အသမ္ဘတ္တ အနေဖြင့် ထင်သော်လည်း မနောဒွါရမှာ ထင်သော အခါ၌ကား အသမ္ဘတ္တ အနေအားဖြင့် ချည်းသာ ထင်ကြလေသည်။

လဒ္ဓပစ္စယ။ ။ ဇောခေါ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းကား ယောနိသော မနသိကာရ အကြောင်းကိုရလျှင် ကုသိုလ် ဇောစော၏၊ ဇောသောအခါ အများဆုံး ၇–ကြိမ်၊ အနည်းငယ် အားဖြင့် ၆–ကြိမ်၅–ကြိမ်လည်းစောသေး၏။ မုစ္ဆာကာလ ၆–ကြိမ်၊ မရဏာသန္နကာလ၅–ကြိမ်ယူ။

ဇဝနနုဗန္ဓ။ ။ လှေ မော်တော်တို့နောက်သို ရေယက်သည် ဝေကာ အတန်ငယ် လိုက်သကဲ့သို့ တဒါရုံ ၂–ကြိမ်သည် ထို ဇော၏ အာရုံကို အနံ့ခံလိုက်၍ အာရုံပြုလေသည်၊ တ–အာရမ္မဏ–အာရမ္မဏ

ပုဗ္ဗ ၂

တ-ထို ဇောခ၏၊ အာရမ္မဏ-အာရုံကိုပင်၊ အာရမ္မဏံ-အာရုံပြုခြင်း ရှိသောစိတ်သည် တ-အာရမ္မဏ-အာရမ္မဏ ဆိုလိုလျက် အာရမ္မဏ တပုဒ်ကျေနေသဖြင့် တဒါရမ္မဏ မည်လေသည်၊ တဒါရုံ ဆိုရာ၌ အမှန်မှာ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်စုတိကိစ္စ တပ်နေကျဖြစ်သော မဟာဝိပါက် နှင့် ဥပေက္ခာ သန္တီရဏတို့သည် ရိုးရာ အာရုံ ၃-မျိုးကို အာရုံ ပြုကာ ဘဝင် ကိစ္စတပ်လျက် ဇောနောက်မှာ ကျခွင့် ကျသင့် ကျချိန် ဘော်နေပြီ၊ သို့သော် အာရုံကိုက ကာမအငွေ့ ကာမအစေ့ ကာမ အနံ့ လှိုင်လွှန်းလှ၍ရှင်း၊ ကာမဇော၏ အတုမြင် အတတ်သင်ကာ ကာမ အဆက်ချင်း ဖြစ်နေ၍ရှင်း ဘဝင် ဖြစ်ထိုက်နေလျက် တဒါရုံ တပ်ပြီး တစခန်း တဇာတ် ထွက်နေကြရလေသည်။

ဘဝင်္ဂပါတ။ ။ဘဝင် အစဉ်မှ စိတ်စဉ်များ တတ်ကြွထွက်ပေါ် ဖြစ်ထွန်းလာခြင်းသည် မြင့်မောက်သော စိတ်စဉ် တမျိုးဖြစ်ပြီး မူလ ဘဝင်သို့ ငြိမ်သကစွာ [illegible] ဆင်းသက် လျော့ကျသွားခြင်း ကဲ့သို့ ဖြစ်၍ ဘဝင်္ဂပါတ မည်၏။

အတိမဟန္တာရုံနာမ။ ။ စိတ္တက္ခဏ တချက်စာလွန်ပြီးမှ တင်လာ သော အာရုံသက်မှာ စိတ္တက္ခဏ ၁၆-ချက်ခန့် အသက်ရှည်ပြီး သက် တမ်း အများဆုံးအာရုံဖြစ်၍ ၎င်း အာရုံစားကို အတိမဟန္တာရုံ ခေါ်၏၊ ထို အာရုံကို အာရုံပြုကာ ဖြစ်သော စိတ်စဉ်ကို အတိမဟန္တာရုံ ဝီထိ ခေါ်၏၊ တဒါရုံ အဆုံးရှိသော စိတ်အလှည့် ဖြစ်သောကြောင့် တဒါ ရမ္မဏ ဝါရလည်း ခေါ်၏။

အာရုံ နှင့် ဝတ္ထု။ ။ စက္ခုဒွါရိကစိတ် အားလုံးသည် ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံကို အာရုံပြု၏၊ စက္ခုဝိညာဏ်သည် စက္ခုပသာဒကို, ကျန်စိတ် များမှာ ဟဒယ ဝတ္ထုကို မှီ၏၊ ရှေ့နောက် ဘဝင်များက ဟဒယ ဝတ္ထုကိုမှီ၍ ကံ ကမ္မနိမိတ်ကို အာရုံပြု၏။

မှတ်သားဘွယ်ရာ - ပြခဲ့ပြီးသော စကားရပ်ဖြင့် ဝီထိ စိတ္တုပ္ပါဒ် ၁၃-ကြိမ်, ဘဝင်စလန ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ ၂- ကြိမ်နှင့် အတိတဘဝင်, တကြိမ် အားဖြင့် ရူပါရုံသည်

စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်ခန့် အသက် စေ့ကာ ချုပ်သွား၏၊ ဤ အာရုံသည် စိတ္တက္ခဏ သက်တမ်း အများဆုံး ကြာ ရှည်စွာ ထင်နေသောကြောင့် အတိမဟန္တာရုံ မည်၏။

ဤ အတိမဟန္တာရုံ ဝီထိ၌—

ဝီထိစိတ္တာနိ သတ္တေဝ–ကိစ္စအားဖြင့် ၇
စိတ္တုပ္ပါဒါ စတုဒ္ဒသ–စိတ္တက္ခဏအားဖြင့် ၁၄
× × × စက္ခုဒွါရိကစိတ် ၄၆
ကာယဒွါရိကစိတ် ၄၆

စတုပညာသ ဝိတ္ထာရာ–သရုပ်ကျယ်အားဖြင့် ၅၄
ပဉ္စဒွါရေ ယထာရဟံ–ငါးဒွါရ၌ သင့်သလို ဖြစ်၏။

မှတ်သားရန်။ ။ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ သမ္ပဋိစ္ဆန်း ၂၊ သန္တီရဏ ၃၊ ဝုဋ္ဌော ၁၊ ကာမဇော ၂၉၊ တဒါရုံ ၈၊ ပေါင်း ဤ ၄၄-ပါး သည် ဒွါရ ငါးပါးလုံး ဖြစ်၏၊ ပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀-မှာ မိမိတို့ ဆိုင်ရာ ဒွါရ အသီးသီး၌သာ ဖြစ်ကြသည်။

ဝီထိစိတ်စဉ် ဖြစ်ပုံ မှတ်စရာ ဥပမာ—

သရက်ပင် အောက်၌ လူအိပ်မှု .... ဘဝင်
သရက်သီး ကြွေကျမှု .... အာရုံထင်မှု
သရက်သီး ကြွေသံဖြင့် လူနိုးမှု .... အာဝဇ္ဇန်း
မျက်စေ့ ဖွင့်၍ ကြည့်ရှုမှု .... စက္ခုဝိညာဏ်
သရက်သီးကို ကောက်ယူမှု .... သမ္ပဋိစ္ဆန်း
သရက်သီးကို နှိပ်နယ်မှု .... သန္တီရဏ
သရက်သီးကို နမ်းရှုပ်ဆုံးဖြတ်မှု ... ဝုဋ္ဌော

သရက်သီးကို စားသုံးမှု .... ဇော
အကာပ်အသပ်ကို စုပ်၍ မျိုချမှု .... တဒါရုံ
နောက်တဖန် ပြန်၍ လှဲအိပ်မှု .... ဘဝင်

မဟန္တာရုံ စက္ခုဒွါရဝီထိ

တီ တီ န ဒ ပ စ သံ ဏီ ဝု ဇ ------ ဘင်
တီ တီ တီ န ဒ ပ စ သံ ဏီ ဝု ဇ------

တဒါရုံ ၂-ကြိမ်စာ ကျလောက်အောင် သက်တမ်း မရှိဘဲ ရှေ့သို့ ဘဝင် ၂-ကြိမ် သို့မဟုတ် ၃-ကြိမ်စာ လောက် အချိန်ကို လွန်ပြီးမှ ထင်သော အာရုံသည် မဟန္တာရုံ မည်၏၊ ဤ ဝါရ၌ ဇောအဆုံးမှာ ဘဝင်သာ ကျတော့၏၊ တဒါရုံ ဖြစ်ခွင့် မရှိတော့ပြီ။

ဤ မဟန္တာရုံ ဝီထိ၌

ကိစ္စ သာမည အားဖြင့်— ၆
ဝဥ္စကွယာ အကြိမ် အသီးသီး ၁၂
စိတ်သရုပ် လုံးရေမှာ စက္ခုဒွါရ၌ ၃၀
× × × ကာယဒွါရ၌ ၃၀
မဟာဝိပါက် တဒါရုံ မပါ ဝီစုပေါင်း ငါးဒွါရလုံး၌ ၄၆

မှတ်သားရန်။ ။ဤ ဝီထိ၌ရူပါရုံသည် စက္ခုပသာဒနှင့် တိုက်ဆိုင် ကြုံကြိုက်ပါလျက် ပသာဒ၊ အာရုံ, အာလောက၊ တို့၏ အကြောင်း အတန်ငယ် ချို့တဲ့ မှုကြောင့် ဘဝင် ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ်စာလောက် အချိန်ကို လွန်ပြီးမှ ထင်လာသဖြင့် တဒါရုံ ၂-ကြိမ် ဖြစ်နိုင်လောက် အောင် အာရုံ၏ သက်တမ်းမှာ မရှိတော့၍ ဇောလောက်သာ ဖြစ်ခွင့်ရှိသဖြင့် အတိ မဟန္တာရုံလောက် အာရုံသက်တမ်း မရှည်

မများလှ၍ မဟန္တာရုံ ခေါ်သည်၊ ဘဝင် ၂-ချက်စာ လွန်သော ပဉ္စမ မဟန္တာရုံသည် ၁၅-ချက် အသက်ရှည်သဖြင့် တဒါရုံ တကြိမ် ဖြစ်နိုင်လောက်သော်လည်း တဒါရုံ ၂-ကြိမ် ကျမြဲ ဖြစ်၍ တကြိမ် တောင် မကျတော့ချေ၊ ၃-ချက်စာလွန်သွားသော ဒုတိယ မဟန္တာရုံ ဝိထိ၌ စိတ္တက္ခဏ ၁၄-ချက်နှင့် အသက်ရှည်၍ ဇော၏ ဘင်နှင့် ရူပါရုံမှာ ပြိုင်တူချုပ်သွားတော့၏၊ ဇောဆုံးသော အဆုံးမဖြစ်သော ကြောင့် ဇဝနဝါရ ဝိထိ ခေါ်၏။

ပရိတ္တာရုံ စက္ခုဒွါရဝိထိ

ဇော ၇-ကြိမ်အထိ ဖြစ်ဖို့နှင့်တိုင်အောင် အသက်တမ်း မလောက် မရှည်တော့ဘဲ ဘဝင် ၄-၅-၆-၇-၈-၉ကြိမ် အထိလောက်ကို လွန်ပြီးသော အခါမှ ထင်လာသော အာရုံသည် နည်းသော ဝိထိဖြစ်ရသောကြောင့်ပရိတ္တာရုံ မည်၏၊ ဤ ဝိထိ၌ ဇော မဖြစ်သောကြောင့် ဝုဋ္ဌောသည် ဇော၏ကိုယ်စား ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ် ဖြစ်ပြီးနောက် ဘဝင် ကျတော့သည်။

တီ တီ တီ တီ န ဒ ပ စ သံ ဏ ဝု ဝု ဝု ဘင် ဘင် ဘင်
တီ - - - - - - - - တီ န ဒ ပ စ သံ ဏ ဝု ဝု

ဤ ဝိထိ၌—

စိတ်သာမည အားဖြင့် ၅
စိတ္တက္ခဏ အကြိမ်အားဖြင့် ၇
စိတ်ကျဉ်း သရုပ်အားဖြင့် ၉

မှတ်သားရန်။ ။ အာရုံ ပသာဒ အာလောကတို့၏ ချို့တဲ့မှု အကြောင်းကြောင့် စိတ္တက္ခဏ ၄-ကြိမ်မှ ၉-ကြိမ်လောက်အထိ

လွန်ပြီးမှ ထင်လာသော အာရုံသည် ဇော ၇-ကြိမ် ဖြစ်နိုင်အောင် သက်တမ်း မရှိဘဲ အနည်းငယ်သော ဝီထိစိတ်များ၏ အာရုံ ဖြစ်၍ ပရိတ္တာရုံ ခေါ်၏၊ ဝုဋ္ဌော အဆုံးရှိ၍ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝါရ ခေါ်၏၊ ဇော၏ ကိုယ်စား ဖြစ်သောကြောင့် ဝုဋ္ဌောမှာ ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ် ဖြစ်ရ၏၊ ဤ ဝီထိစားမှာ ၆-မျိုး ဖြစ်၏။

အတိ ပရိတ္တာရုံ ဝီထိ

တီ----------တီ န န ဘင်

တီ----------------တီ န န ဘင်

ဝုဋ္ဌော ဖြစ်ချိန်တိုင်အောင် သက်တမ်း မလောက် မရှည်ဘဲ ဘဝင် ၁၀-ကြိမ်မှ ၁၅-ကြိမ်အထိ လှုန်ပြီး၍ ထင်လာသော အာရုံသည် အလွန် နုသော ဝီထိစိတ် ရှိသောကြောင့် အတိ ပရိတ္တာရုံ မည်၏၊ ဤ ဝါရမှာ ဘဝင် လှုပ်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပြီး ဝီထိစိတ် လုံးဝ မကျ မရှိတော့၍ မောဃဝါရ မည်၏။

ဤသို့ ပြခဲ့ပြီးသော စက္ခုဒွါရ နည်းအတိုင်း သောတ စသော ကျန်ဒွါရတို့၌ သိရ၍ ငါးဒွါရလုံးမှာ-

တဒါရုံ ဆုံးသော	တဒါရမ္မဏဝါရ	၅-ဝီထိ
ဇော ဆုံးသော	ဇဝနဝါရ	၁၀-ဝီထိ
ဝုဋ္ဌော ဆုံးသော	ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝါရ	၃၀-ဝီထိ
မောဃ ဝါရ	....	၃၀-ဝီထိ

ဟူသော ၄-ဝါရတို့၏ အစဉ်အားဖြင့် ပဉ္စဒွါရ အာရုံ ၄-မျိုး ဝီထိပေါင်း ၇၅ ရှိ၏ ဟု သိအပ်၏။

မှတ်သားရန်။ ။ ဝီထိစိတ် ဖြစ်ချိန်မှာ တည်ရှိနေသော အာရုံ၏ သက်တမ်း အများအနည်းကို စွဲ၍ အတိမဟန္တာရုံ စသည်ဖြင့် မှည့်ခေါ် ထားသည်၊ ထိုသက်တမ်း အများအနည်းကို အာရုံပြုကြသော စိတ်စဉ်ကို စွဲ၍ အတိမဟန္တာရုံ ဝီထိ တဒါရမ္မဏဝါရ ဝီထိ စသည်မှည့်ခေါ် ထားသည်၊ နောက်ဆုံး မောဃဝါရဝီထိ ၃၀ ဆိုရာမှာ ဝီထိစိတ် လုံးဝ မဖြစ်၊ ထို့ အတိပရိတ္တာရုံ ငါးပါးကို ဘယ်စိတ်ကမှ အာရုံမပြု မခံစားလိုက်ရပေ၊ ပသာဒပေါ်မှာ အာရုံက ထင်လာ ထိခိုက်လာ သဖြင့် ဘဝင်စိတ်က အာရုံပြုတော့မယောင် လှုပ်ရှားလာ၍ တင်စား ကာ မိန်းမပြို့၏ သွားဟူသော အခေါ်မျိုး ဖြစ်သည်။

ကာမ ၁၁-ဘုံ၌ ပဉ္စဒွါရဝီထိ ၇၅-ပါလုံး ရအပ်၏၊
ရူပ ၁၅-ဘုံ၌ အတိမဟန္တာရုံ ၂-ဝီထိ ကြဉ်သော
စက္ခုဒွါရဝီထိ ၁၄, သောတဒွါရ ၁၄, ပေါင်း ၂၈-ရ၏။
အရူပဘုံ၌ ပဉ္စဒွါရဝီထိကို မရ၊ မနောဒွါရဝီထိသာ ရအံ့။

ကာမ ၁၁-ဘုံ၊ ဝီထိ စုံ၊ အကုန် ရသည်သာ၊
စက္ခု သောတံ၊ တိမဟန်၊ ၂-တန် ကြဉ်အပ်ဇွာ၊
ကြွင်း နှစ်ဆဲ့ရှစ်၊ ဝီထိ စစ်၊ ရလစ် ရူပမှာ၊
အရူပမှာ၊ မနော သာ၊ ပဉ္စာ မရရှာ။

နိယမ ငါးပါး

ဥတု ဗီဇ နိယာမော စ, ကမ္မစမ္မ နိယာမတာ၊
စိတ္တသဉ္စ နိယာမောတိ, ဧဝေတ္တာ ပဉ္စနိယာမတာ။

ဥတု .... အချိန် ရာသီအလိုက် အပွင့် အသီး ပွင့်-သီးခြင်း၊
ဗီဇ .... သရက်သီး၏ ချိုခြင်း, တမာ၏ ခါးခြင်း၊
ကမ္မ .... အကုသိုလ်၏ အပြစ်ရှုမှု, ကုသိုလ်၏ အပြစ်ကင်းမှု၊
ဓမ္မ .... အလောင်းတော်များ၏ ဖြစ်နေကြ ဓမ္မတာများ၊
စိတ္တ .... ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းနောင် စက္ခုဝိညာဏ်စသည် ဖြစ်မှု၊

ပုပ္ဖါဒိ ဝေရဏံ တုလျ, ဖလုပ္ပါဒေါ ဝိပါကဒေါ၊
မဟိကမ္မေါ စိတ္တုပ္ပတ္တိ, နိဒဿန မိဒံ ကမာ။

ပုပ္ဖါဒိ ဓာရဏာ-သစ်ပင်တို့၏ တန်နိုင်တည်းမှာ တပြိုင်နက် ပွင့်-သီး ခြင်း၊ တုလျ ဖလုပ္ပါဒေါ-မျိုးစေ့နှင့် တူသော အသီး သီးခြင်း၊ ဝိပါကဒေါ-ကံက ပဋိသန္ဓေ သင့်လျော်သော သုခဝိပါက ဒုက္ခဝိပါက အကျိုးကို ပေးခြင်း၊ ပဟိ ကမ္မေါ-အလောင်းတော်များအတွက် မြေတုန်လှုပ်ခြင်း (စသော မြေတုန်ခြင်းမျိုး)၊ စိတ္တနိယာမ-စိတ်တို့၏ ရှေ့စဉ် နောက်စဉ် ဖြစ်ခြင်း၊ ဓမ္မ ကမ္မာနိဒသယန်-ဤကား အစဉ် အတိုင်း ထုတ်ပြအပ်သော ပုံခံတည်း။

ဆိုဖွိုး။ ။ စက္ခုဒွါရ အတိမဟန္တာရုံ ဖြစ်ဟန်ကား-ရူပါရုံသည် စက္ခုပသာဒသို့ ရောက်ရှိ ထင်သည် ရှိသော် အတီတဘဝင် တချက်လွန်ပြီး အခါ၌သော စက္ခုပသာဒ၌ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်၍ ဘဝင်စလန ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စက္ခုဝိညာဏ်သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း သန္တီရဏ ဝုဋ္ဌော ဇော ၇-ကြိမ် တဒါရုံ ၂-ကြိမ် ဖြစ်ပြီးလျှင် ရူပါရုံ နှင့် စက္ခုပသာဒတို့သည် စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်ခန့် သက်တမ်း စေ့ ရကား ဒုတိယ တဒါရုံ၏ ဘဝင်နှင့် ပြိုင်၍ ချုပ်ခြင်း ရှိသော ဝိထိသည် စက္ခုဒွါရ အတိမဟန္တ ရုံ ဝိထိ မည်၏၊ ဝိ နောင် ဘဝင် ဖြစ်ထိုက် သရွေ့ ဖြစ်၏၊ တဒါရုံအဆုံးရှိ၍ တဒါရမ္မဏဝါရ ဟူ၍လည်း ခေါ်၏။

အာယုက သုံးပျိုး

ဘွင် င င င င င င င င င င င င တိ န ဒ ပ စ

အတိမဟန္တာရုံ ဝိထိစိတ်စဉ် ဖြစ်သောအခါ စက္ခုပသာဒ နှင့် ရူပါရုံသည် ရောက်ရှိ ထင်နေ ဟပ်မိနေ၏၊ ထိုသို့ ဟပ်မိနေသော ရူပါရုံ သည် အတီတ ဘဝင်၏ ဥပါဒ်က စ၍ ဖြိုင်ဖြစ်လာပြီးလျှင် ဒုတိယ တဒါရုံ၏ ဘဝင်နှင့်ပြိုင်၍ သက်တမ်း ၁၇-ချက် ပြည့်သဖြင့် ချုပ်သွား၏၊

စက္ခုပသာဒသည်ကား အတီတဘဝင်၏ ဥပါဒ်အခိုက်၌ ဖြစ်သော ပသာဒ, ဌီ အခိုက်၌ ဖြစ်သော ပသာဒ, ဘင် အခိုက်၌ ဖြစ်သော ပသာဒ စသဖြင့် 'ခဏေ ခဏေ သမုဋ္ဌာပေတိ' အရ ဘယ်စိတ်၏ အခိုက်မှာ မဆို ကမ္မဇ ပသာဒများ ဖြစ်လျက် ဖြစ်လျက် ရှိနေပြီး စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်ခန့် အသက် စေ့မှ ချုပ်သွားကြလေသည်၊

ထို့ကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ ဖြစ်ပေါ် လာသောအခါ ထိုထို ဝိညာဏ်၏ အမှီခံနိုင်သော အနေနှင့် လက်ရှိစက္ခုပသာဒ လုံးပေါင်းကို ရေတွက်ယူလျှင် အတိတ ဘဝင်၏ ရှေ့ရှေ့က ၁၃-ချက်မြောက် ဘဝင်၏ ဘင် အခိုက်မှ စ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပသာဒ, ၁၂-ချက်မြောက် ဘဝင်၏ ဥပါဒ် အခိုက်မှာ ဖြစ်သော ပသာဒ, ဌီ အခိုက်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပသာဒ, ဘင် အခိုက်မှာ ဖြစ်ပေါ် လာသော ပသာဒ စသဖြင့် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏ ဘင် အခိုက်မှာ ဖြစ်သော ပသာဒ အထိ စက္ခုပသာဒပေါင်း ၄၉-ပါးသည် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်ခိုက်မှာ ဌီ အနေဖြင့် တည်ကာ ရှိနေကြသဖြင့် စက္ခုဝိညာဏ်၏ အမှီကို ခံယူနိုင်သော အခြေအနေ ရှိနေကုန်၍ ဘယ်ပသာဒကို စက္ခုဝိညာဏ်က မှီပါသလဲ ဟု စိစစ်ခဲ့သော် အတိတ ဘဝင်၏ ဥပါဒ် အခိုက်မှာ ဖြစ်သော စက္ခုပသာဒ တခုကိုသာလျှင် စက္ခုဝိညာဏ်သည် မှီ၏ ဟု မှတ်အပ်၏၊ ဤ ပသာဒ နှင့် ဤ အာရုံ ၂-ပါး၏ သက်တမ်းမှာလည်း ဖြစ်တူ ချုပ်တူ ညီမျှနေ၏။

တဖန် အတီတဘဝင်၏ ဥပါဒ်နှင့် ပြိုင် ဖြစ်လာသော ပသာဒသည် ရူပါရုံနှင့် ညီမျှသော သက်တမ်း ရှိ၍ မဇ္ဈိမာယုက ပသာဒ မည်၏၊ အတီတ ဘဝင်၏ ရှေ့ရှေ့က တေရသမ ဘဝင်၏ ဘင်မှစ၍ ဖြစ်ပေါ် လာသော စက္ခုပသာဒပေါင်း ၃၇-ပါးသည် ရူပါရုံလောက် အသက် မရှည်တော့၍ မန္ဒာယုက ပသာဒ မည်၏၊ အတီတ ဘဝင်၏ ဌီအခါ၌ ဖြစ်သော ပသာဒ, ဘင် အခါ၌ ဖြစ်သော ပသာဒ န-ဒ-ပ-တို့၏ ဥပါဒ် ဌီ ဘင် အခိုက်မှာ ဖြစ်ပေါ်ကြသော ပသာဒအားဖြင့် ပသာဒ လုံးရေပေါင်း ၁၁-ပါးသည် ရူပါရုံထက် အသက် ရှည်ကြသဖြင့် အန္ဒမာယုက ပသာဒများ မည်ကြလေသည်၊ အာရုံ သင်နေခိုက် ဖြစ်ရှိလာကြသော ပသာဒ အသီးသီးတို့၏ သက်တမ်း နှင့် အာရုံ၏ သက်တမ်းကို နှိုင်းယှဉ် တိုင်းတာပြသော စကားဖြစ်သည်။

ပဉ္စဒွါရဝီထိ ပြီးပြီ

မနောဒွါရ ဝိဘူတာရုံ

ဒ့ါကပေ၌ ထင်ရှားသော အာရုံသည် မနောဒွါရ၌ ထင်လာခဲ့သော် ဘဝင်စလန ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဇော ၇-ကြိမ် တဒါရုံ ၂-ကြိမ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပြီး၍ ချုပ်၏၊ ထို့နောင် ဘဝင် ကျ၏၊

အဝိဘူတာရုံ၌ ဇော ၇-ကြိမ်၏ အဆုံးမှာ ဘဝင် ကျ၏၊ တဒါရုံ ဖြစ်ခွင့် မရှိပြီ၊

န ဒ မ ဇ - - - - - ဇ ရုံ ရုံ ဘွင် (ဝိဘူ)
န ဒ မ ဇ - - - - - ဇ ဘွင် (အဝိဘူ)

ဝိထိစိတ္တာနိ တိဏော .... ကိစ္စအားဖြင့် ၃
စိတ္တုပ္ပါဒါ ဒသေရိကာ .... စိတ္တုပ္ပါဒ်အကြိမ် ၁၀
ဝိတ္ထာရေန ပနေတ္ထေက .... အကျယ်သရုပ်
စတ္တာလီသ ဝိဘာဝယေ .... လုံးရေအားဖြင့် ၄၁

မှတ်သားရန်။ ။ ဒွိပဉ္စဝိညာဏ်နှင့် မနောဓာတ် ၃ ဤစိတ် ၁၃-ပါသည် ပဉ္စဒွါရ၌သာ ဖြစ်သောကြောင့် မနောဒွါရိက စိတ်မှာ ကာမစိတ် ၅၄-ပါးအနက် ၄၁-ပါးသာရှိလေသည်။

မနောဒွါရ နှင့် အတီတဘဝင်။ ။ အတိတ် အနာဂတ်ဖြစ် ရုပ်များ ပစ္စုပ္ပန် ပညတ် တရားများ သည် မနောဒွါရမှာ ထင်လာရာဝယ် ဝိဇ္ဇုကြော တချက်စေ မှတ်ချက်စေ လွန်နေချိန် မရှိသော ကြောင့် အတီတ ဘဝင် မရှိ၊ မှန်၏-မနောဒွါရခေါ် ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ မှာ အာရုံ တခုခု ထင်ထင်ရှားရှား ဘဝင် လှုပ်ကာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း စသော စိတ်များ ဖြစ်လာလေသည်၊ အာရုံ မထင်မီ ဖြစ်ရှိနေသော ဘဝင်များကား ရှေးဟု ဘဝင်များ ဖြစ်၍ အာရုံနှင့် နှိုင်းချိန် ယှဉ်စက် ပြုနေစရာ ဘာမှမလိုတော့သဖြင့်အတီတ ဘဝင် မရှိနိုင်တော့ပြီဟူလို။

ဝိဘူတ အဝိဘူတ။ ။ မနောဒွါရ၌ အာရုံများ ထင်လာရာမှာ နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်မှု မနသိကာရ နှင့် ဥာဏ်ပညာတို့ အလျောက်

ထင်ရှား ပြတ်သားစွာ ထင်လာလျှင် ဝိဘူတာရုံ မည်၏၊ မထင်မရှား မှုံမှုံမွှားမွှားစွာ ထင်လာလျှင် အဝိဘူတာရုံ မည်၏၊ လုံးဝ မထင်၍ အဝိဘူတာရုံ ခေါ်သည် မဟုတ်။

ကာမဇော မနောဒွါရ ဝီထိ ပြီး၏

အပ္ပနာဇော ဝါရ

အပ္ပနာဇောဝါရ၌ ဝိဘူတာရုံ အဝိဘူတာရုံ အထူး အပြား မရှိ၊ ထို့ အတူ တဒါရုံ ဖြစ်မှုလည်း မရှိတော့ပြီ။

မှတ်သားရန်။ ။ ကသိုဏ်း စသော အာရုံ၏ ထင်ရှား ပြတ်သားစွာ စေ့သားကိုက်အောင် ထင်သော အခါမှသာလျှင် အပ္ပနာဇော ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဤ ဝါရ၌ ဝိဘူတာရုံ တမျိုးတည်းကိုသာ ရအပ်၏၊ အာရုံနှင့် စိတ်တို့၏ စဉ်းဆွေးကိုက် အန်ကျအောင် စွပ်ထား သကဲ့သို့ ချပ်ချပ်ရပ်ရပ် တွဲစပ် ကာ ငွင်းစွပ် ဖြစ်နေခြင်းကို အပ္ပနာ ဇောသည်ဟု ခေါ်ရ၏၊ ငုံးငြင် မလောင်းမလဲ နုင်လှသော တဒါရုံများသည် အလွန် ချေမ်း တည်ငြိမ်လှသော အပ္ပနာဇောသို့ နောက်ရောင်ခံလိုက်ပြီး မဖြစ်နိုင်၊ ကာမကိုသာ အာရုံ ပြုနေကျ တဒါရုံသည်။ အပ္ပနာဇော၏ အာရုံ ဖြစ်သော မဟဂ္ဂုတ် ပညတ် နိဗ္ဗာန် အာရုံနားသို့ သိကုံ မသိနိုင် အာရုံ မပြုနိုင် သော ကြောင့် အပ္ပနာ ဇောနောင်တွင် တဒါရုံ မကျနိုင်၊

ထို အပ္ပနာဇော ဝါရ၌ ဥာဏသမ္ပယုတ် ကာမာဝစရ မဟာကု ကြိ ၈-ပါးတို့အနက် တခုခုသော ဇောသည် ပရိ ဥပ အနု ဂေါတြဘုအမည်ဖြင့် မန္ဒပုဂ္ဂိုလ်၌ ၄-ကြိမ် တိက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်၌ ၃-ကြိမ် တိုင်တိုင် အစဉ်တိုင် ဖြစ်ပြီး ချုပ်သွားသည်၏ အခြားမဲ့၌ ထိုက်သည်အား လျော်စွာ

တိက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်အား ၄-ကြိမ်မြောက်မှာ, မန္ဒ ပုဂ္ဂိုလ်အား ၅-ကြိမ်မြောက်မှာ မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာ ဟူသော အပ္ပနာဇော ၂၆-ပါးတို့ အနက် အဘိနိဟာရ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဇောတခုခုသည် အပ္ပနာ ဝီထိသို့ သက်ရောက်လာ၏၊ ထို့နောင် အပ္ပနာဇော၏ အဆုံး၌ ဘဝင် ကျတော့သည်သာတည်း၊ (တဒါရုံကား မကျပေ၊)

မှတ်သားရန်။ ။ **ပရိကမ္မ**-အပ္ပနာဈာန် ရရေးအတွက် ပြုလုပ်စီမံပေးတတ်သော ကြောင့် ပရိကံ မည်၏၊ **ဥပစာရ**-အပ္ပနာနှင့် မနီးမဝေး ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း, အပ္ပနာသို့ ရှေ့ရှု ကပ်ရောက်တတ်သောကြောင့်၎င်း ဥပစာရ မည်၏၊ အိမ်၏ အနီး အပါးက နေရာကို ဥပစာ ခေါ်သကဲ့သို့မှတ်၊ **အနုလောမ**-ရှေ့အောက်နားက ပရိကံ ဥပစာတို့နှင့်၎င်း, နောက်အထက်နားက အပ္ပနာဇောနှင့်၎င်း အလျော်အားဖြင့် ဖြစ်တတ်သောကြောင့် အနုလုံ မည်၏၊ ဂေါတြဘု-ကာမ အနွယ် ပုထုဇဉ် အနွယ်ကို လွှမ်းမိုး ဖြတ်တောက်တတ်သောကြောင့်၎င်း, မဟဂ္ဂုတ် အနွယ် လောကုတ္တရာ အနွယ်ကို တိုးပွါး စေတတ်သောကြောင့်၎င်း ဂေါတြဘု မည်သည်၊ မန္ဒပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ၄-ကြိမ် ကျသော အခါမှသာ ဤ အမည် ၄-မျိုးမှာ အစဉ်အတိုင်း ၏၊ တိက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ၃-ကြိမ် ကျသော အခါ ပရိကံ တခု ပြတ်၍ ၃-မည်သာ ရတော့၏၊ အဋ္ဌကထာကြီး၌ ဇောတခုစီ တခုစီသည် ဤ အမည် ၄-မျိုး လုံးကို ရ၏ ဟု ဝိနိ၏၊ အဓေါရ လွယ်အောင် ရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် ဇော ၄-ကြိမ်နှင့် နာမည် ၄-မျိုးကို အစဉ်အတိုင်း တပ်မှည့်၍ ပေးထားပုံ ရ၏၊ သကဒါဂါမိ အနာဂါမိ ရဟန္တာများ အတွက် ဂေါတြဘုအစား ဝေါဒါန် ဟု ခေါ်၏၊ ဖြူစင်သောကြောင့် ဝေါဒါန် ခေါ်၏။

စတုက္ကဈာန် တိကဈာန် နှင့် စတုတ္ထ ဝါ ပဉ္စမံ ဝါ

ပရိကံ စသော အမည် ၄-မျိုးလုံးကို ရနိုင်သရွေ့ ရှေ့ဦးစွာ ပြပြီး၍ တိက္ခအတွက် ပရိကံလျော့ကာ ၃-ကြိမ် ကျပုံကို ပြခြင်းငှါ

စတုက္ကဈာနံ တိကဈာနံ ဆိုသည်၊ အပ္ပနာဇော ကျရာ၌ မူကား အကြိမ် ရေတွက်စဉ်ကို ခြင်း၄ါ စတုတ္ထံ ပဉ္စမံ ဟု ဆိုထားသည်။

တိက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကာမဇော ၃-ကြိမ်နောင် ၄-ကြိမ်မြောက်၌
မန္ဒ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကာမဇော ၄-ကြိမ်နောင် ၅-ကြိမ်မြောက်၌
အပ္ပနာဇော ကျပုံကို သတိမူ ရေတွက်လေ။

ယထာဘိ နီဟာရ။ ။ ရူပ အရူပနှင့် သင့်လျော်သော သမထ အာရုံသို့ စိတ်ကိုရှေ့ရှု ဆောင်ခြင်း၊ မဂ်-ဖိုလ်နှင့် သင့်တော်ရာ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ အာရုံသို့ စိတ်ကို ရှေ့ရှု ဆောင်ခြင်း၏ အစွမ်း ဖြင့် အပ္ပနာဇော တခုခု ဖြစ်ရသည်၊ အပ္ပနာဇော အစဉ်သည် အပ္ပနာ ဝီထိ မည်၏။

ကာမဇော နှင့် အပ္ပနာ

ဤ အပ္ပနာဇော ပါရ၌၊ တနည်း- ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၈-ခုတို့ အနက် သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၄-ပါးနောင် သောမနဿ အပ္ပနာကို အလိုရှိအပ်၏၊ ဥပေက္ခာနောင်လည်း ဥပေက္ခာ အပ္ပနာ ကိုသာ လိုအပ်၏၊ ထိုတွင် ကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၄-ပါးနောင် ကုသိုလ် အပ္ပနာဇော နှင့် ဟေဋ္ဌိမ ဖိုလ်ဇော သုံးပါးသည် ဝေ၏၊ ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၄-ပါး နောင် ကြိယာ အပ္ပနာ ဇောနှင့် အရဟတ္တဖိုလ်ဇော ကျ၏။

မှတ်သားရန်။ ။ ပရိကံ စသော အမည်ဖြင့် ဖြစ်ကြသော မဟာ ကု-ကြိ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၈-ပါးတို့အနက် သောမနဿ နောင်မှာ ပ-ဥ-တ-စ ဈာန်ဟူသော သောမနဿ အပ္ပနာများသာ ကျနိုင်သည်၊ ဥပေက္ခာ အပ္ပနာမှာ ရှေ့က သောမနဿ ကာမဇော နှင့် ဝေဒနာ ဇာတ်ချင်း မတူသဖြင့် အာသေဝန ပစ္စည်း မတော်နိုင်သောကြောင့် သောမနဿ နောင် ဥပေက္ခာ အပ္ပနာ မကျနိုင်၊ ကုသိုလ် ဉာဏ

သမ္ပယုတ် ၄-ပါးနောင် ကုသိုလ် နှင့် ဝိပါက် အပ္ပနာများသာ စောနိုင်၏၊ မဟာကု-နောင် ကြိ-အပ္ပနာ မကျနိုင်၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ပါး ကျနိုင်သည် ဆိုရာမှာ ဖလသမာပတ် အတွက်ကို ဆိုလိုသည်။

ဒွတ္တိံသ သုခ ပုညာမှာ, ဒွါဒသော ပေက္ခကာ ပရံ၊
သုခိတ ကြိယတော အဋ္ဌ, ဆသမ္ဘောန္တိ ဥပေက္ခကာ။

၁။	သော	ကု	ဉာ	၂-ပါးနောင်	အပ္ပနာ	၃၂
၂။	ဥ	ကု	ဉာ	၂-ပါးနောင်	အပ္ပနာ	၁၂
၃။	သော	ကြိ	ဉာ	၂-ပါးနောင်	အပ္ပနာ	၈
၄။	ဥ	ကြိ	ဉာ	၂-ပါးနောင်	အပ္ပနာ	၆

ဒွတ္တိံသ သုခ ပုညမှာအရ....

သောမနဿ တိဟိတ် မဟာကုသိုလ် ၂-ပါးနောင်-

ရူပ ပ-ဒု-တ-စ ကု-သော ၄
သော ပ-ဒု-တ-စ ကု-သော ၁၆
လော ပ-ဒု-တ-စ [illegible]ဝိ-သော ၁၂-၃၂

ဒွါဒသော ပေက္ခကာ ပရံ အရ....

ဥပေက္ခာ တိဟိတ် မဟာကုသိုလ် ၂-ပါးနောင်-

ရူပ ကုသိုလ် ပဉ္စမဈာန် ၁
အရူပ ကုသိုလ် ပဉ္စမဈာန် ၄
မဂ် ကုသိုလ် ပဉ္စမဈာန် ၄
အောက်ဖိုလ် ၃-၏ ပဉ္စမဈာန် ၃-၁၂

သုခိတ ကြိယတော အဋ္ဌ အရ ....

သောမနဿ တိဟိတ် ကြိယာ ၂-ပါးနောင်-

ရူပကြိယာ ပ-ဒု-တ-စ ၄
အရဟတ္တဖိုလ် ပ-ဒု-တ-စ ၄-၈

ဆ သဒ္ဓါဝတ္ထ ဥပေက္ခက အရ ....
ဥပေက္ခာ တိဟိတ် ကြိယာ ၂-ပါးနောင်-

ရူပ ကြိယာ ပဉ္စမချာန် ၁
အရူပ ကြိယာ ပဉ္စမချာန် ၄
အရဟတ္တ ဖလ ပဉ္စမချာန် ၁-၆

ပုထုဇ္ဇနာန သေက္ခာနံ, ကာမပုည တိဟေတုတော၊
တိဟေတု ကာမ ကြိယာတော, ဝီတရာဂါန မပ္ပနာ။

တိဟိတ် ပုထုဇဉ် သေက္ခများမှာ အပ္ပနာ ၄၄-ပါး
ရဟန္တာများမှာ အပ္ပနာ ၁၄-ပါး ရနိုင်သည်၊

မှတ်သားရန်။ ။ဒွတ္တိံသ နှင့် ဒွါဒသ ပေါင်းလျှင် ၄၄-ဖြစ်၏၊ အဋ္ဌ နှင့် ဆကို ပေါင်းလျှင် ၁၄ ဖြစ်၏၊ မဟဂ္ဂုတ်ဇော ၁၈-နှင့် လောကုတ္တရာ အကျယ် ၄၀ ပေါင်းလျှင်အပ္ပနာဇောပေါင်း ၅၈-ပါး အကျယ် ဖြစ်လာ၏၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် မဟာ ကု-ကြိ ဇောနောင်မှာ အပ္ပနာ မကျနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကား

ဉာဏရဟိတံ ဒွိဟေတုက ဇဝနံ အထိရသဘာဝတ္တာ
အပ္ပနာယ အနန္တရပ နိဿယော နဟောတိ၊

ဉာဏ်ကင်းသော မဟာ ကု-ကြိ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ဇောများသည် တည်တန့် ခိုင်ခံ့သော သဘော မရှိသောကြောင့် အပ္ပနာ ဖြစ်လာနိုင် အောင် မစွမ်းဆောင် နိုင်၍ ထိုဇောများနောင် အပ္ပနာ မကျနိုင်။

သေက္ခာနံ။ ။ သေက္ခ ၇-ယောက် ရှိသော်လည်း ဤ အရာ၌ မဂ္ဂဋ္ဌာန် ၄-ယောက်မှာ မိမိ ဆိုင်ရာ မဂ်စိတ် တပါးစီသာ ရကြ၏၊ ကျန် သေက္ခ ၃-ယောက် အတွက်သာ ဒွတ္တိံသ အရသင့်သလို အပ္ပနာ စိတ် ၃၂-ပါး ဖြစ်ကြရသည်၊

တဒါရမ္မဏ နိယမ

တဒါရုံ အမှတ်အသားသည် အာရုံအားဖြင့်၎င်း ဇောအားဖြင့်၎င်း အမှတ်အသား ၂-စားရ၏၊ ထို ၂-ပါးတို့အနက်

(က) အာရုံ၌ တဒါရုံ မှတ်ပုံများ

ပဥ္စဒွါရ မနောဒွါရ အားလုံးမှာ အလိုမရှိအပ်သော မစင် ခွေးကောင်ပုပ် စသော အနိဋ္ဌာရုံ ထင်လာခဲ့သော် အကုသလ ဝိပါက်ချည်းသာ ဖြစ်ကုန်သော သန္တီရဏ နှင့် မဟာဝိပါက်များ ကျကြသည်၊

အလိုရှိအပ်သော ထမင်းအဖျော် စသော ဣဋ္ဌာရုံနှင့် ကြုံတွေ့လာခဲ့သော ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ နှင့် မဟာဝိပါက် တဒါရုံများ ဖြစ်ကြ၏၊

အလွန် အလိုရှိအပ်သော ဘုရားစသော အတိဣဋ္ဌာရုံ နှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့သော သောမနဿ သန္တီရဏ နှင့် မဟာ ဝိပါက် တဒါရုံများ ဖြစ်ကြ၏၊

မှတ်သားရန်။ ။ သဘော မတိုက်ဆိုင်သော အာရုံသည် အနိဋ္ဌာရုံ မည်၏၊ မစင် ခွေးကောင်ပုပ် စသော အာရုံများကို ရ၏၊ ထို အနိဋ္ဌာရုံ ကြုံလာရခြင်းသည် မကောင်းမှု အကုသိုလ်၏ အကျိုး ဝိပါက် ဖြစ်၍ အကုသလဝိပါက် ပဉ္စဝိညာဏ် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း သန္တီရဏတွေ ဖြစ်ရ၏၊ အတော် အသင့် သဘောနှင့် တိုက်ဆိုင်သော အဝတ် အစား ထမင်း အဖျော် စသော အာရုံသည် ဣဋ္ဌာရုံ မည်၏၊ အတိ ဣဋ္ဌာရုံကို တဆင့် သီးခြား ပြထားသဖြင့် ဣဋ္ဌာရုံ ဆိုရာ၌ ဣဋ္ဌ မဇ္ဈတ္တာရုံလောက်ကိုသာ ယူရ၏၊ အလွန် အလိုရှိအပ်သော ဘုရား တရား သံဃာ စသော အာရုံသည် အတိဣဋ္ဌာရုံ မည်၏၊ ဣဋ္ဌ အတိ ဣဋ္ဌ အာရုံများနှင့်ကြုံလျှင် ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း

သန္တီရဏ မဟာဝိပါက် တဒါရုံများ ဖြစ်ကြ၏၊ သို့ရာတွင် ဣဋ္ဌာရုံ၌ ဥ-သန္တီ ဥ-တဒါရုံ ဖြစ်ရ၏၊ အတိ ဣဋ္ဌာရုံ၌ကား သော-သန္တီ သော-မဟာဝိပါက် တဒါရုံများ ဖြစ်ရ၏၊

အထူးအားဖြင့် ကံ၏ အကြောင့်ကျကို ဒါယကာ ဖြစ်ပေါ်၍ လာကြသော ဝိပါက်စိတ်များမှာ ထူးထွေ ဆန်းကြယ်စွာ ကြိုဆ၍ အာရုံကို ယူနိုင်သော စွမ်းရည် သတ္တိ မရှိသောကြောင့် မျက်နှာချိပ် ကဲ့သို့ ထင်လာသော အာရုံနှင့် အံကိုက်အောင် ဝေဒနာ ယှဉ်မှု ဖြစ်ရသည်၊ အာရုံက ဝေဒနာကို စီမံခန့်လှယ် ပေးနေ၏ ဟူလို၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့မှာ ဝိပ္ပလ္လာသ မပယ်ရသေးသော ပုထုဇဉ်တို့ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောအခါ အလွန်လိုလားသော အတိ ဣဋ္ဌာရုံမှာလည်း ဣဋ္ဌ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံ အနိဋ္ဌာရုံ အနေအားဖြင့် ဖြစ်တတ်၏၊ အနိဋ္ဌာရုံမှာလည်း ဣဋ္ဌ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံ အနေဖြင့် ယူတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓါတရား ရှားပါး ကင်းခဲ့သော သူတို့အား ဘုရားစသော အတိဣဋ္ဌာရုံ ကြုံလာသော်လည်း ဥပေက္ခာဇော ဖြစ်တတ်၏၊ တိတ္ထိ စသူတို့မှာ ဒေါသဇောတောင် ဖြစ်တတ်သေး၏၊ နက်နဲသော သဘော ရှိသူများမှာ မစင် ခွေးကောင်ပုပ် ပိုးလောက် စသော ရွံရှာဘွယ် အာရုံနှင့် ကြုံသော်လည်း ဥပေက္ခာဇော ကျတတ်၏၊ အနိဋ္ဌာရုံ မစင် စသည်ကို မြင်သော အခါ ခွေးစသည်တို့မှာ သောမနဿ ဝေဒနာ ဇောကြ၏၊

ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံ ဖြစ်ပုံကို-
အလတ်တန်းစား ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်၎င်း
ဝိပါက်စိတ်အားဖြင့်၎င်း၊
ဒွါရကာလ အဆင်း စသဖြင့်၎င်း သိရ၏။

(ခ) ဇောနှောင် တဒါရုံ မှတ်ပုံ

သောမနဿ ကြိယာဇော ၅-နောင်

မဟာဝိပါက် သောမနဿ တဒါရုံ	၄
သောမနဿ သန္တီရဏ တဒါရုံ	၁—၅

ဥပေက္ခာ, မဟာကြိယာဇော ၄-နောင်

မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာ	တဒါရုံ	၄
ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ	တဒါရုံ	၂-၆

ဒေါသဇော ၂-ပါးနောင်

မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာ	တဒါရုံ	၄
ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ	တဒါရုံ	၂-၆

ကျန်သော အကုသိုလ် ၁၀, မဟာကုသိုလ် ၈-ပါး နောင် တဒါရုံ ၁၁-ပါးသုံး သင့်လျော်သလိုဖြစ်နိုင်၏၊

ထို့ကြောင့် သောမနဿပဋိသန္ဓေနေခဲ့သူ တိတ္ထိမှာ ဘုရားစသော အတိဣဋ္ဌာရုံကြီးကို တွေ့ကြုံပါလျက် ဒေါသဇော ကျပြီးနောင် တဒါရုံ ကျခွင့်မရှိ၊ ထို အခါ အလေ့အထ များခဲ့သော ကာမအာရုံ တခုခုကို အာရုံပြုလျက် ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ တခုခုသည် အာဂန္တုက ဘဝင် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်လာရ၏၊ ထို စိတ်၏ အခြားမဲ့မှာ မူလဘဝင် ကျလေ၏ ဟု ဆရာများ မိန့်ကြ၏။

မှတ်သားရန် ။ ။ မဟာကြိယာ သောမနဿ ဇော ၄-ပါး နှင့် ဟသိတုပ္ပါဒ် ၁ ၌ ငါးပါးကို သောမနဿ သဟဂုတ်ဇော ၅-ပါးအရ ယူ၊ ရဟန္တာများမှာ ဝိပ္ပလ္လာသ ကင်းပြီးသောကြောင့် အာရုံအားလျော်စွာ ကြိယာဇောများ ကျရလေသည်။

အာရုံ နှင့် တဒါရုံ ။ ။ သောမနဿ နှင့် ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့သူ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တဦးသည် ဘုရားဟူသော အတိဣဋ္ဌာရုံ နှင့် ကြုံကြိုက်၍ နေပါလျက် ဒေါသဇော ကျသည် ဆိုကြပါစို့၊

ဒေါသဇောနောင် ဥ-တဒါရုံသာ ကျ၍ သော-တဒါရုံ မကျနိုင်၊
အတိဣဋ္ဌာရုံ၌ သော-တဒါရုံသာ ကျ၍ ဥ-တဒါရုံ မကျနိုင်
ဒေါသဇောနောင် မူလ သောမနဿ ဘဝင် မကျနိုင်၊

ဤသို့ ဇောအာရုံ နှင့် မူလဘဝင်တို့သည် သုံးဦး သုံးဖလယ် အချိုးမတဲ့ ဖြစ်နေသောကြောင့် ဒေါသဇောနောင် ဥ-တဒါရုံ ကျသင့်သော်လည်း အတိဣဋ္ဌာရုံကြီး ဖြစ်နေ၍ သော-တဒါရုံ ကျသင့်နေပြန်၏၊ ဒေါသဇောနောင် မှာလည်း မူလ သောမနဿ ဘဝင်မကျနိုင် ရှိနေပြန်၍ အဆင်ပြေအောင် အလေ့အထ အသုံးပြုများခဲ့သော ကာမ အာရုံ တခုခုကို အာရုံပြုလျက် ဥပေက္ခာ သန္တီရဏတခုခုသည်အာဂန္တုက ဘဝင်ကိစ္စ တပ်ကာ ဖြစ်လာရ၏၊ ထို အာဂန္တုက ဘဝင်၏ အခြားမဲ့၌ မူလ ဘဝင် ကျသွားတော့၏၊ အကုရြိုကာ၌ မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာ ၄-ပါးကိုပါ အာဂန္တုက ဘဝင် အဖြစ် ယူ၏အရေးပေါ် ဘဝင် ၆ ပါးရ၏ဟူလို။

အထူးအားဖြင့် ဤ အာဂန္တုက ဘဝင်သည် ဇော၏ အာရုံကို မယူနိုင်သောကြောင့် တဒါရုံကိစ္စမတပ်နိုင်၊ အာဝဇ္ဇန်း သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း ယူပေးအပ်သော အာရုံကို အာရုံ မပြုသောကြောင့် သန္တီရဏကိစ္စလည်း မတပ်နိုင်၊ မူလဘဝင် စုတိ ပဋိသန္ဓေ ကိစ္စ တပ်၍လည်း မဖြစ်နိုင်၊ ယာယီအရေးပေါ် ဘဝင်ကိစ္စကိုသာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်၊

ၡင်းအ ဂန္တုက ဘဝင်၆-ခု၏ အာရုံသည်ၡင်း·
မဂ္ဂ ဝီထိ၌ ဂေါတြဘု နှင့် ဝေါဒါန်၏အာရုံသည်ၡင်း
ဖလသမာပတ္တိ ဝီထိအခါ၌ ဗိုလ်ဇော၏အာရုံသည်ၡင်း
နိရောဓ သမာပတ်မှ ထသောအခါ ဇေသော
ဗိုလ်ဇော ၂-ပါး၏ အာရုံသည်ၡင်း အာဝဇ္ဇန်း စုံစမ်းပေးသော အာရုံမဟုတ်၊ အာဝဇ္ဇန်း ကင်းသော အာရုံသစ်ကို အာရုံပြုကြသည်၊ အာဝဇ္ဇန်းကင်း၍ အာရုံယူသေ စိတ်များကို သေချာစွာ မှတ်ကြလေ၊

နိရာဝဇ္ဇံ ကထံ စိတ္တံ, ဟောတိ နေတံ ဟိ သမ္မတံ၊
နယမေတံ ဝိနာဝဇ္ဇံ, နိရောဓ ဖလ ဥဿနာ။

နိရာဝဇ္ဇံ-အာဝဇ္ဇန်း ကင်းသော၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ကထံဟောတိ-အဘယ်သို့ ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း၊ ဟိ-မှန်၏-ဧတံ-ဤအာဝဇ္ဇန်း ကင်း၍ ဖြစ်သော ဇိတ်ကို၊ န သမ္မတံ-ထင်ရှား ပြတ်သားစွာ မသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-ဤကား မေးခွန်းတည်း၊ ဝိနာဝဇ္ဇံ-အာဝဇ္ဇန်း

ကင်းလျက်၊ နိရောဓ ဖလဒဿနာ-နိရောဓ သမာပတ်နောင်ဖိုလ်ဇော ကျပုံကို ပြထားသောကြောင့်၊ နိယမော-အာဝဇ္ဇန်း ရှိမှ ဖြစ်ရမည်၊ အာဝဇ္ဇန်း ကင်း၍ မဖြစ်ကောင်းဟူသော မှတ်တမ်းကို၊ န ဂါဝတဗ္ဗော-မပြုအပ်၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊

အာရုံတူ ပ-ဘ-စု သုံးပါးသည် အာရုံတူရမြဲ ဟူသော မှတ်တမ်းကို ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် ပ-ဘ-စု သုံးပါးကိုသာ ရည်ရွယ်၍ ယေဘုယျ အားဖြင့် ဆိုထားခြင်း ဖြစ်၏၊ ဤအာဂန္တုက ဘဝင်ထူးသည် ရိုးရာ ပ-ဘ-စုတို့၏ ယူနေကြ အာရုံသုံးမျိုးမဟုတ်ဘဲ အလေ့အထများခဲ့သော ကာမအာရုံ တခုခုကို အာရုံပြုလေသည်၊ ထို အာရုံသည်လည်း အာဝဇ္ဇန်း ကင်းသော အာရုံ ဖြစ်၏။

ထို့တွင် ကာမဇောနောင် ကာမ သတ္တဝါတို့အား ကာမအာရုံတို့၌သာ တဒါရုံကို လိုလားကုန်၏။

ကာမေ ဇဝန သတ္တာ, လမ္ဗဏာနံ နိယမေ သတိ၊
ဝိဘူတေ တိမဟန္တေ စ, တဒါရမ္မဏ မီရိတံ။

ကာမေ-ကာမဘုံ၌၊ ဇဝန သတ္တာ လမ္ဗဏာနံ-ကာမဇော ကာမ သတ္တဝါ ကာမအာရုံတို့၏၊ နိယမေ-အမှတ်အသားသည်၊ ဝါ-အင်္ဂါ လက္ခဏာ ၃-ပါးသည်၊ သတိ-ပြည့်ညီစုံ ဖြစ်ခဲ့သော်၊ ဝိဘူတေ စ-ဝိဘူတာရုံမှာ ဖြစ်စေ၊ အတိမဟန္တေ စ-အတိမဟန္တာရုံမှာ ဖြစ်စေ၊ တဒါရမ္မဏံ-တဒါရုံကို၊ ဤရိတံ-အလိုရှိအပ်၏။

မှတ်သားရန်။ ။ ဝိဘူတေ အတိမဟန္တေစဟူသော ၂-ပုဒ်ကား တဒါရုံ ဖြစ်ရာ ဝီထိကို ကန့်သတ် ပြခြင်းဖြစ်၍ အင်္ဂါလက္ခဏာ မဟုတ်၊ ကာမဇော ကာမသတ္တဝါ ကာမအာရုံ ဤအင်္ဂါ ၃-ပါးသာလျှင် တဒါရုံ ဖြစ်ကြောင်း လက္ခဏာ မည်၏။

ကာမ ဇောနောင်မှာသာ ဘာ့ကြောင့် တဒါရုံ ကျပါသလဲ၊

တဒါရုံ ဝိပါက်သည် ကာမတဏှာကို အကြောင်းခံကာ ဖြစ်လာ-

ရသောကြောင့် ကာမ ဘောနောင်မှာသာ တဒါရုံကျရပါသည်၊ မျိုးနွယ်တူ၍ ကြောင်း-ကျိုး ဆက်နေသောကြောင့် ဟူလို။

မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာ ဇောနောင်မှာ ဘာ့ကြောင့် တဒါရုံ မကျပါသနည်း၊

ကာမတဏှာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိနေသော ကာမကံ မိခင်က မွေးထုတ်လိုက်သော ကာမဝိပါက် တဒါရုံကို မဟဂ္ဂုတ် ကံက မဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သောကြောင့် ၎င်းဇောနောင် တဒါရုံ မကျပါ၊ ကာမဇောနှင့် မဟဂ္ဂုတ် ဇောများမှာ မျိုးဇာတ်ချင်း မတူသောကြောင့် မဟဂ္ဂုတ်ဇောနောင် တဒါရုံ မကျ ဟူ၍လည်း မှတ်လေ၊

ဥပမာ-ဒိမ်အပြင် ထွက်လိုသော သူငယ်သည် ဖိဘကို ဖြစ်စေ၊ မိဘနှင့် တူသူကို ဖြစ်စေ လက်ကို ဆွဲကိုင်၍ နောက်က လိုက်ပြီး တခြားသူ၏ နောက်သို့ မလိုက်ကဲ့သသို့ တဒါရုံသည် ဖိဘဖြစ်သော ကာမကံနှင့်ဖိဘလို ကာဇာတ်ချင်း တူသောကာမကြိယာဇောနောင်မှာသာ ကျလေသည်၊ မဆိ မဆိုင်လှသော မဟဂ္ဂုတ် အပ္ပနာဇောနောင်မှာ တဒါရုံ ကျခွင့်မရှိ ဟူ၏။

တဒါရုံသည် ကာမ သတ္တဝါ များမှာသာ ကျနိုင်ပြီး ဗြဟ္မာများ သန္တာန်မှာ ဘာ့ကြောင့် မကျပါသနည်း၊

ဗြဟ္မာများ သန္တာန်မှာ တဒါရုံ ကာမဝိပါက်များ ဖြစ်လာနိုင်လောက်အောင် ကျေးဇူး ပြုပေးနိုင်သော ကာမမျိုးစေ့ မရှိသောကြောင့် ဗြဟ္မာများမှာတဒါရုံ မကျနိုင်ဘဲ ကာမဒိုးကြီး ကာမမျိုးခင်းကြီးဖြစ်သော ကာမ သတ္တဝါများ မှာသာ တဒါရုံ ကျနိုင်၏။

ဘာ့ကြောင့် ကာမအာရုံ၌သာ တဒါရုံ ကျ၍ မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ် အာရုံ၌ မကျပါသနည်း။

တဒါရုံသည် ထို မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာ အာရုံများကို အာရုံပြုနေကျ အလေ့အထ မရှိသောကြောင့် ထို အာရုံများ၌ တဒါရုံ မကျနိုင်ပါ၊ မိမိ လေ့လာ ကျက်စားနေကျ ဖြစ်၍ လက်လယ်ပြီးသား ကာမအာရုံ၌သာ တဒါရုံ ဖြစ်နိုင်သည်။

ဥပမာ-သူငယ်သည် မိဘနောက်သို့ လက်ဆွဲ လိုက်သော်လည်း သွားနေကြ လာနေကျ အိမ်နှင့် အိမ်ဥပစာ အတွင်းလောက်သာ လိုက်၍ မသွားမရောက်ဘူးသေးသောတောတောင် သမုဒ္ဒရာစသော အရပ် ဒေသများသို့ မလိုက်သကဲ့သို့ ရူပ အရူပ လောကုတ္တရာကို အာရုံပြုကာ ဖြစ်ကြသော ကာမ ဇောနောင်မှာ တဒါရုံ မကျနိုင်ပါ၊ တနည်း-ကာမ တဏှာနှင့် ဆက်စပ်နေသော ကာမကံသည် ဖြစ်စေအပ်သောကြောင့် တဒါရုံသည် ကာမ အာရုံ၌သာဖြစ်ရ၏ ဟူ၍လည်း မှတ်လေ။

ဇနကကံ မဟုတ်၍ အပ္ပနာဇောနောင်တဒါရုံမကျ၊
ကာမမျိုးစေ့ မရှိ၍ ဗြဟ္မာများမှာတဒါရုံမကျ၊
ရူပစသောအာရုံများကို တခါမှ အာရုံ မပြုခဲ့သောကြောင့်
ထို အာရုံ များနောင် တဒါရုံ မကျပေ။

ဗြဟ္မာများတွင် ကာမဝိဇ္ဇ မရှိ၍ တဒါရုံကို မဖြစ်စေနိုင်လျှင် စက္ခုဝိညာဏ်စသည်ကိုလည်းမဖြစ်စေသင့်သည်မဟုတ်ပါလော

ရူပဒြေကို ဖြစ်စေနိုင်သော ကံ၏ စွမ်းရည် သတ္တိကြောင့်၎င်း ဒွါရဝိထိ အပြား၌ စိတ္တနိယမ အစွမ်းကြောင့်၎င်း စက္ခုဝိညာဏ်စသော ကာမ ဝိပါက်များ ဖြစ်ခွင့် ရကြပါသည်။

တဒါရမ္မဏ နိယမ ပြီး၏

ဇဝန နိယမ

ကာမဇော ဝါရ၌ ကာမ ဇောတို့သည် ၇-ကြိမ် သို့မဟုတ် ၆-ကြိမ် စောတတ်ကြကုန်၏။

အားနည်းလှသော မရဏာသန္န အခါ စသည်တို့၌ ၅-ကြိမ် သာလျှင် စောကြ၏၊ ဘုရားများ၏ ယမက ပါဋိဟာရိယ တန်ခိုးတော်ကို ပြရာ စသော အခါများ၌ကား

လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဇောများသည် ၄-ကြိမ်ဖြစ်စေ ၅-ကြိမ်ဖြစ်စေ စော၏ ဟု မိန့်ကြ၏

မှတ်သားရန်။ ။ ကာမဇောတို့သည် အားအရှိဆုံး ဖြစ်လျှင် ၇-ကြိမ်၊ အားနဲ့လျှင် ပကတိ ရိုးရာအခါမှာပင် ၆-ကြိမ် စော၏၊ ဝေ-သဒ္ဒါဖြင့် ကာမ ဇောများ ၇-ကြိမ်ထက် အလွန် ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်၏။

မန္ဒပဝတ္တိ။ ။ သေခါနီးမှာ ဟဒယဝတ္ထု ဟူသော ကမ္မဇရုပ်သည် အားနဲ့လာကြသဖြင့် သုဒ္ဓ မှီသော မရဏာသန္န ဇောသည်လည်း အားနဲ့လာသောကြောင့် ၅ကြိမ်သာ စောတော့၏၊ မရဏကာလာဒီသု အာဒိဖြင့် တွေဝေ မိန်းမောသော အခါကိုယူ၊ ဘဂဝတော ပန စသော စကားကို ထောက်ဆကာ လျင်မြန်လှသဖြင့်ဘုရား ရဟန္တာများ၏ ၄-ကြိမ် ၅ကြိမ် စောခြင်း ကိုလည်း ယူကြသေး၏၊ ဤသို့ ဝတ္ထုဒုဗ္ဗလဖြစ်နေသော မရဏာသန္နအခါ ဒုဗ္ဗလ အခါများမှာ ဆဒ္ဒါရိက ဝီထိများသည် ဝုဋ္ဌောချည်းသာ ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ်လောက် ဖြစ်ရုံနှင့် ကိစ္စပြီးရသည်လည်း ရှိသေး၏ ဟု အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်၏၊ မရဏာသန္နအခါ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗန ဝါရ ဝီထိလည်း ရှိ၏ ဟူလို၊ မူလဋီကာ၌ မရဏာသန္န အခါ ဇောများ ၄-ကြိမ် ၅-ကြိမ် စော၏ ဟု မိန့်ကြသေး၏၊

အာဒိကမ္မိက ပုဂ္ဂိုလ်အား ပဌမ အပ္ပနာဇော စောရာ၌ မဟဂ္ဂုတ် ဇောများသည် တကြိမ်စီသာ စောကြ၏၊ အဘိညာဏ် ဇောများကား ဘယ်ခါမဆို တကြိမ်စီသာ စော၏၊ ထို့နောင် ဘဝင်ကျ၏။

မှတ်သားရန်။ ။ အစဆုံး ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းမှု၌ အားထုတ် လုပ်ကိုင်နေသော သူသည် အာဒိကမ္မိက ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်

များမှာ မရဘူးသေးသော ရှာန် မဂ် ဖိုလ်တရားတို့ကို အစဆုံး ရစ ဖြစ်၍ အားနဲလှ (မလယ် မပယ်လှ)သေးသောကြောင့် အာဒိကမ္မိက ပုဂ္ဂိုလ်အား ရစ ဇောသည် တကြိမ်သာဖြစ်ရ၏၊ သမာပတ္တိဝင်စားရာ အခါ၌ကား တနေ့လုံး တညလုံး ထိအောင်တောင် ဇောနိုင်သည်။

အဘိညာဏ် ဇောများကား ရခါ၏ အာဒိကမ္မိက အခါမှာ ဖြစ်စေ, အလေ့အလ ပြုရာ ဝသီကရဏ အခါမှာ ဖြစ်စေ တကြိမ် ဖြစ်ရုံနှင့် ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗန ကိစ္စကြီးမှာ ပြီးမြောက် သွားသောကြောင့် အကြိမ်ကြိမ် ယပ်၍ ဖြစ်ဘွယ် မလိုချေ၊ ထို့ကြောင့် အဘိညာဏ် ဇောမှာ သဗ္ဗဒါ ဘယ်အခါမဆို အခါခပ်သိမ်း တကြိမ်သာ ဖြစ်ထုံး ရှိရ၏၊ ဤသို့ အဘိညာဏ် ဇောမှာတကြိမ်သာ ဖြစ်ရသဖြင့် အာသေဝန ပစ္စည်းမရ၍ အားနဲလှသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေကျိုးကို မပေး ဟု ကျမ်းဂန်များ၌ မိန့်ကြ၏၊ လယ်တီ ဆရာတော်ကား အလွန် ကြီးလေးသော ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗန ကိစ္စကြီးကို မီးကုန် ယမ်းကုန် အစွမ်းဟုန် ရှိသမျှ ဆောင်ရွက်လိုက်ရသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေကျိုး ပေးနိုင်သော အားအင်သတ္တိ ကုန်ခမ်းသွား၍ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို မပေး ဟု မိန့်တော်မူ၏၊ အဘိညာဏ် ကံသည် ထူးသော ဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ထူးသော လုပ်ငန်း ကိစ္စကြီးကို ဆောင်ရွက်မှုဖြစ်သောကြောင့် ပဋိသန္ဓေကျိုးကို မပေးသည် ဟု ယူဆနိုင်သေး၏၊ မှန်၏-လူနတ် စည်းစိမ် ဗြဟ္မာ စည်းစိမ်တို့ကို ချိန်ရွယ်ပြီး ကာမ ရူပ အရူပ ကံများကို ပြုကြ၏၊ အဘိညာဏ် ကံကို ပြုရာ၌ကား ဤလို ဘဝတဏှာဖြင့် တောင့်တ ရည်ရွယ်ချက် မရှိကြောင်း ထင်ရှားလှ၏၊ မူလ ဋီကာ အလိုအားဖြင့် အဘိညာဏ်သည် နေဝသညာ ဇော၏ အကျိုးအရာ၌ တည်နေ သောကြောင့် အကျိုးမပေးဟု မိန့်၏။

မဂ်ဇိတ် ၄-ပါးတို့၏ ဖြစ်မှုမှာ စိတ္တက္ခဏ တကြိမ် စီသာ ဖြစ်၏၊ ထို့နောင် ဖိုလ်ဇော ၂-ကြိမ်သော်ရင်း ၃-ကြိမ်သော်ငင်း ထိုက်သလို ဖြစ်ပြီးနောင် ဘဝင်ကျ၏။

မဂ္ဂုပ္ပါဒါ။ ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိဥပ္ပါဒါ၊ မဂ္ဂါယေဝ ဥပ္ပါဒါ မဂ္ဂုပ္ပါဒါ၊ ဖြစ်သော မဂ်စိတ် ရှ၏၊ ယထာရဟာ အရ တိက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်အား စဟုတ္တမြောက် ကျသော မဂ်နောင် ဖိုလ်ဇော ၃–ကြိမ်ကျ၏၊ မန္ဒ ပုဂ္ဂိုလ်အား ငါးကြိမ်မြောက် ကျသော မဂ်နောင် ဖိုလ်ဇော ၂–ကြိမ် ကျ၏၊ မန္ဒအား ၂–ကြိမ်, တိက္ခအား ၃–ကြိမ် စော၏ ဟူလို။

နိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားရာ အခါ၌ စတုတ္ထာရုပ္ပ ဇောသည် ၂–ကြိမ် ဖြစ်ပြီးနောင် စိတ်စေတသိက် စိတ္တဇ ရုပ်များ ချုပ်သွား၏၊ နိရောဓ သမာပတ်မှ ထသော အခါ အနာဂါမိဖိုလ် သို့မဟုတ် အရဟတ္တဖိုလ် ဇောသည် ထိုက်သလို တကြိမ် စောပြီးနောင် ဘဝင် ကျလေ၏။

နိရောဓ သမာပတ္တိကာလ။ ။ ချုပ်နေဆဲ အခါ မှဟုတ်၊ ထို မချုပ်မီ ရှေ့နားက ကပ်နေသော အချိန်ကိုယူ၊ လောကီ ချမ်းသာကို ခံစားခြင်း အကျိုးငှါ သမာပတ် ၈–ပါး ရှိပြီး၍ သမာဓိခတ်ခံ အရင့်သံ အခိုင်ခံ့ဆုံး ဖြစ်ကြသော အနာဂါမ် နှင့် ရဟန္တာများသာ ဝင်စားတော် မူနိုင်ကြသည်၊ သောတာပန် နှင့် သကဒါဂါမ်များ သမာဓိခတ်ခံ နုနယ်ကြသေး၍ ဤသို့ချုပ်သွားအောင် မစွမ်းနိုင်ကြ သောကြောင့် ဤသမာပတ်ကို မဝင်စားနိုင်ကြကုန်။

ယထာရဟံ။ ။ အနာဂါမ်အားကုသိုလ် နေဝသညာ နာသညာ ယတနဇော နှင့် အနာဂါမိ ဖိုလ်ဇော ကျ၏၊ ရဟန္တာအား ကြိယာ နေဝသညာ နာသညာယတန ဇောနှင့် အရဟတ္တဖိုလ်ဇော ကျ၏၊ ဤသို့ ထိုက်သလို ဖြစ်ပုံကို ယူ၊ အနာဂါမိ ဖလံ=အနာဂါမိဖလေ- အနာဂါမိ ဖိုလ်ဇောသည်၊ နိရုဒ္ဓေ-ချုပ်ပြီးသည် ရှိသော် ဟု လက္ခဏာ လက္ခဏဝန္တ အနက်ပေး။

အားလုံးသော ဈာနသမာပတ္တိ ဝီထိ ဖလသမာပတ္တိ ဝီထိများ၌ ဘဝင် အလျဉ် ကဲ့သို့ ဝီထိအကြိမ် အမှတ် အသား အရေအတွက် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဝီထိပေါင်း မြောက်များစွာတို့ကို အလိုရှိအပ်ကုန်၏ ဟု မှတ်လေ။

သဒ္ဓထာပါ။ ။ ဈာနသမာပတ္တိ နှင့် ဖလသမာပတ္တိ ၂-ပါးကို သဒ္ဓထာ အရယူ၊ နိရောဓ သမာပတ်၌ကား ဇောမကျဘဲ စိတ် စေ စိတ္တဇ ရုပ်များ ချုပ်နေပုံကို သတိပြု၊ နိရောဓ သမာပတ်ကား အချုပ် ဖြစ်၍ ထသော အခါမှ ဇောစိတ်ပေါ်လာ၏၊ ဈာနသမာပတ္တိ နှင့် ဖလ သမာပတ္တိ ဝင်စားရာ အချိန်မှာ ဈာန်ဇော ဖိုလ်ဇောများသည် တသွင်သွင် တဖွါးဖွါး ဖြစ်ပေါ်နေ၏၊ ထသောအခါ ထို ဇောများ ချုပ်ပျောက် သွားရ၏၊ အပိ-သဒ္ဒါဖြင့် အစိတ်စိတ် သမာပတ်ကို ပေါင်းဆည်းသည်။

သတ္တက္ခတ္တုံ ပရိတ္တာနိ, မဂ္ဂါ ဘိညာ သကိံ မတာ၊
အဝသေသာနိ လဗ္ဘန္တိ, ဇဝနာနိ ဗဟူနိ ပိ။

ပရိတ္တာနိ-ကာမ ဇောတို့ကို၊ သတ္တက္ခတ္တုံ - အများဆုံး ၇-ကြိမ်၊ မတာနိ-သိအပ်ကုန်၏၊ မဂ္ဂါဘိညာ-မဂ်ဇော အဘိညာဏ် ဇောတို့ကို၊ သကိံ-တကြိမ်စီ၊ မတာ-သိအပ် ကုန်၏၊ အဝသေသာနိ ဇဝနာနိ-မဂ်ဇော အဘိညာဏ် ဇောမှ ကြွင်းကုန်သော မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာ ဇော တို့ကို၊ ဗဟူနိ ပိ-အကြိမ် များစွာတို့ကိုလည်း၊ လဗ္ဘန္တိ-ရအပ်ကုန်၏။

မှတ်သားရန်။ ။ သတ္တက္ခတ္တုံ ဆိုသည်မှာ အများဆုံး အဖြစ် နိုင်ဆုံးကို ဆိုထားခြင်း ဖြစ်၏၊ ၄-၅-၆ ကြိမ်လည်း ဇောသေး၏၊ ဈာန ဖလ သမာပတ်များကို နေ့ရက်များစွာ ဆက်လက် ဝင်စားနိုင်

သောကြောင့် ဇဝနာနိမဟူနိပိ ဟု ဆိုထားသည်၊ ဤ၌ အပိ-သဒ္ဒါဖြင့် အာဒိကမ္မိက ဇောတကြိမ် မဂ်နောင် ဖိုလ်ဇော ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ် နိရောဓ သမာပတ်မှ ထရာအခါ အနာဂါမိ ဖိုလ်ဇော အရဟတ္တဖိုလ်ဇောများ တကြိမ်စီ အနဲငယ်လည်း ဇောသေး၏၊ အမြဲတန်း ဗဟူနိ မဟုတ် ဟု ပြ၏၊ ဗဟူနိပိ-များတာလည်းရှိ၊ နဲ တာလည်းရှိသေး၏ ဟူလို။

ဇော အကြိမ်မှတ်ပုံ

ကာမ ဇောတို့သည် အများအားဖြင့် .... ၇-ကြိမ်
မိန်းမော တွေဝေသော အခါများ၌ .... ၆-ကြိမ်
ဝတ္ထုဒုဗ္ဗလ ဖြစ်သော သေခါနီးမှာ .... ၅-ကြိမ်
ဘုရားရှင် တန်ခိုး ပြသော အခါ .... ၄-၅-ကြိမ်
(ဘုရားရှင်အား ၄-ကြိမ်၊ သာရိပုတ္တရာ စသည်အား ၅-ကြိမ်)

ပဋိကံ စသည် ကိစ္စတပ်ရာ အခါ .... ၃-၄-ကြိမ်
မဟဂ္ဂုတ်ဇောများ အစဆုံး ဖြစ်ပါစဉ်မှာ .... ၁-ကြိမ်
အဘိညာဏ် ဇောများ အမြဲတန်း .... ၁-ကြိမ်
နိရောဓ သမာပတ်၏ ရှေ့အဘို့မှာ .... ၂-ကြိမ်
ဈာန သမာပတ် ဝင်စားရာ အခါမှာ အကြိမ်များစွာ

မဂ္ဂါနန္တရ ဖိုလ်ဇောများသည် .... ၂-၃-ကြိမ်
မဂ်ဇော ၄-ပါးတို့သည် .... ၁-ကြိမ်
ဖလသမာပတ် ဝင်စားရာ အခါမှာ အကြိမ်များစွာ
နိရောဓ သမာပတ်မှ ထသောအခါ .... ၁-ကြိမ်
ဤသို့ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဇောကြသည်။

အချုပ် မှတ်ပုံ

၁—ကြိမ်သော	ဇောသော	ဇော	၄-ဌာန
၂—ကြိမ်သော	ဇောသော	ဇော	၁-ဌာန
၂-၃-ကြိမ်သော	ဇောသော	ဇော	၁-ဌာန
၃-၄—ကြိမ်သော	ဇောသော	ဇော	၂-ဌာန
၅—ကြိမ်သော	ဇောသော	ဇော	၁-ဌာန
၄-၅—ကြိမ်သော	ဇောသော	ဇော	၂-ဌာန
၆—ကြိမ် ၁-ဌာန,	၇-ကြိမ်		၁-ဌာန

ဇဝန နိယမ ပြီး၏

ပုဂ္ဂိုလ် အခြား

ဒု-သု-ဒွိ-တိ၊ ဒွ အရိ၊ ပေါင်းဘိ ဒွါဒသာ၊
အပါယ် ဘုမ္မိ၊ ဒုဂ္ဂတိ၊ ရဘိ တယောက်သာ၊
လူ မဟာရာဇ်၊ ဘုံ နှစ်ဆစ်၊ ကြည့်ပစ် ဒုဂ္ဂတာ၊
ဒု-သု မဝင်၊ တကျိပ်လျှင်၊ ထက်ခွင် ငါးဘုံမှာ၊
တိဟိတ်အရိယ၊ ကိုးယောက်စ၊ ဆယ်တန် ဗြဟ္မရွာ၊
သုဂတိ တစ် ရာ လေး၊ ရုပ် ပစ် အသညာ၊
အနာဂါမိ၊ မိုလ် စဘိ၊ ဂိုဏ် သုဒ္ဓမှာ၊
မဂ်သောတ ဖျောက်၊ တိဟိတ်လျောက်၊ ရှစ်ယောက်အရူပါ။

ဒွိဟိတ် နှင့် တိဟိတ် ပုထုဇဉ်တို့အား ကာမ ကြိယာ ဇော နှင့် အဘိညာဇောများကို မရကြကုန်။

ထို့အတူ သုဂတိ အဟိတ်အား ဉာဏ သမ္ပယုတ် မဟာဝိပါက်တို့ကို၎င်း ဒုဂ္ဂတိ အဟိတ်အား မဟာဝိပါက်အားလုံးတို့ကို၎င်း မရကုန်။

မှတ်သားရန်။ ။ အလောဘ အဒေါသ ဟိတ် ၂-ပါး နှင့် ယှဉ်သော မဟာဝိပါက်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့ အနက် တပါး ပါးဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့သူသည် ဒွိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ သူ၏ ပဋိ သန္ဓေ စိတ်မှာ ဟိတ် ၂-ပါး ယှဉ်၍ ဒွိဟိတ် မည်၏ ဟူလို၊ ဟိတ်နှင့် လုံးဝ မယှဉ်သော အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ ၂-ပါး တို့အနက် တပါးပါးဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့သော သူသည် အဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ ၎င်းအရာ၌ ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တီရဏနှင့် ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့သူသည် သုဂတိ အဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ ၎င်း ပုဂ္ဂိုလ် စားကို လူ့ဘုံ နှင့် စတုမဟာရာဇ် ၂-ဘုံ၌သာ ရကောင်း၏၊ အကု သလ ဝိပါက သန္တီရဏနှင့် ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့သူသည် ဒုဂ္ဂတိ အဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ အပါယ် ဘုံသား အားလုံးသည် ၎င်းစိတ် တမျိုး တည်းဖြင့်သာ ပဋိသန္ဓေ နေကြရ၏၊ အသညသတ် ဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော ဇီဝိတ နဝက ကလာပ် ရုပ်သည်လည်း သုဂတိ အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ မည်သေး၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း သုဂတိ အဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ် ဟုခေါ်၏၊ ဉာဏသမ္ပယုတ် မဟာ ဝိပါက်စိတ် ၄-ပါးတို့ အနက် တပါးပါးဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့သူသည် ဟိတ် ၃-ပါး နှင့် ယှဉ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့သူ ဖြစ်သောကြောင့် တိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ် မည်သည်၊ ဘုရားမြတ်သည် သောမနဿ ဉာဏ သမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူခဲ့၏၊ ပဋိသန္ဓေ နေစဉ်က ဉာဏ်ယှဉ်ကာ ပါလာသောကြောင့် ၎င်းတိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့သူမှသာ ဈာန် မဂ် ဖိုလ် တရားများကို ရနိုင် ပေသည်၊ ကာမ အရိယာများသည်လည်း ၎င်း ဉာဏသမ္ပယုတ် မဟာဝိပါက် ၄-ပါး တို့အနက် တမျိုးမျိုးဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့သော တိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ချည်းသာ ဖြစ်ကြသည်၊ ထို့ကြောင့် မဂ္ဂဋ္ဌာန် ၄, ဖလဋ္ဌာန် ၄, ပုထုဇဉ် တိဟိတ် ၁-အားဖြင့် တိ-ဟိတ် ၉-ယောက် ရှိလေသည်။

ဒွိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ပဋိသန္ဓေ ဝိပါက်ကိုက ဉာဏ်မပါသဖြင့် ထို ပဋိသန္ဓေ ဝိပါက်က တားမြစ် ထားသောကြောင့် အပ္ပနာဇော တို့ကို မရနိုင်၊ အပ္ပနာ ဇောကို မရသောကြောင့်လည်း ရဟန္တာ မဖြစ်နိုင်၍ ကြိယာ ဇောများ ကိုပါ မရတော့ပေ၊ ပဋိသန္ဓေဉာဏ်

မပါလာသောကြောင့် အပ္ပနာပေါက်အောင် အားမထုတ်နိုင်၊ အပ္ပနာမပေါက် မဂ် - ဖိုလ် မရောက်နိုင် သောကြောင့်လည်း (ရဟန္တာ အစော်မှန်၍) ကြိယာ ဇောများကိုပါ မရကြပြီဟူ၏။

အဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်အား အထူးထူးသော ကံ၏ အစွမ်းကြောင့် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် တဒါရုံ ကျနိုင်သည်၊ ဒွိဟိတ်များမှာ ပြောဘွယ်မလို၊ ထို အဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ် ၂-မျိုး၏ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်မှာ ဉာဏ်မပါ သောကြောင့် ဉာဏသမ္ပယုတ် တဒါရုံကို ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ မရကြ။

ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဝါ-ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်သောအားဖြင့်စိတ် ဖြစ်ပုံ အထူးအပြားကိုပြသော စကားရပ်သည် ပုဂ္ဂလဘေဒ မည်၏။

တိဟိတ် ကိုးယောက်တို့ အနက် ရဟန္တာများမှာ
ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဇောများကို မရကြကုန်၊
ထို့အတူသေက္ခနှင့် ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ကြိယာ
ဇောများကို မရကြကုန်။

မှတ်သားရန်။ ၁ အလော အဒေါ အမော ဟူသော ဟိတ်သုံးပါးနှင့် ယှဉ်သော မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄, ရူပ အရူပ ဝိပါက် ၉-ပါးတို့တွင် တပါးပါးဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေသူသည် တိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ ပုထုဇဉ် ၁-ယောက် အရိယာ ၈-ယောက်အားဖြင့် တိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ် ၉-ယောက် ရှိ၏၊ ဤ၌ သေက္ခ အရ သိက္ခာ ၃-ပါးကို ကျင့်ဆဲ အောက် ဖလဋ္ဌာန် ၃-ဦးကိုသာ ယူ။

သေက္ခ သုံးယောက်မှာ ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်စိတ် နှင့်
ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် စိတ်များကိုလည်း မရအပ်၊
အနာဂါမ်အား ဒေါသဇော ကိုလည်း မရအပ်။

မှတ်သားရန်။ ။ ၆၀ နှင့် ၆၆ ကိစ္စကို မဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်ပြီး သောကြောင့် သောတ္တ သုံးယောက်မှာ ၎င်းစိတ်များကို မရအပ်၊ အနာဂါမ်အား ဒေါသဇောကို ပယ်ထားပြီးသောကြောင့် မရနိုင်၊ ရဟန္တာပိုင်သက်သက်ဖြစ်သော ကြိယာဇောများကိုလည်း ဟဏ္ဍာကို ကုန်စင်အောင် မပယ်နိုင်သေးသောကြောင့် ဝါ-ဝဋ်မြစ် မကုန်သေး သောကြောင့် ပုထုဇဉ်နှင့် သေက္ခများမှာ မရနိုင်ကုန်၊ ရဟန္တာများမှာ မူကား ဝဋ်မြစ် တဏှာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ထား ပြီးသောကြောင့် ကြိယာ ဇောများကို ရကြသည်။

လောကုတ္တရာ ဇောများကိုမူကား အရိယာတို့ အားသော ထိုက်သလို (ကိုယ်ပိုင် တခုစီ)ရကြသည်၊

မှတ်သားရန်။ ။ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ပါးကို အရိယာ ရှစ် ယောက်အား တယောက် တခုစီသာ ရကြသည်၊ အထူးအားဖြင့် မဂ္ဂဋ္ဌာန် လေးယောက်မှာ စိတ္တက္ခဏ တချက်စာသာ အသက်ရှည် ကြ၍ မဂ်စိတ် တခုစီကိုသာ အသီးသီး ရကြသည်၊ တခြား ဘာစိတ် ကိုမှ မရကြ၊ ထို မဂ္ဂဋ္ဌာန် ၄-ယောက်တို့သည် ပဋိသန္ဓေလည်း မနေကြ၊ သေလည်း မသေကြ၊ သူ့ဆိုင်ရာ မဂ်စိတ္တက္ခဏ တချက် လောက်သာ အသက်ရှည် အမည်ရပြီး ချက်ခြင်း ဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ် ဘဝသို့ ပြောင်းသွားရလေသည်။

ဖိုလ်စိတ်များမှာ အောက် ဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်များက အထက် ဖလ သမာပတ်ကို မဝင်စားနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ အထက် ဖလဋ္ဌာန်များ ကလည်း အောက်ဖိုလ်စိတ်ကို အသုံးချစရာ မရှိတော့သဖြင့် မဝင်စား ကြသောကြောင့်၎င်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဆင့်အတန်း ပြောင်းသွားသော ကြောင့်၎င်း မိမိဆိုင်ရာ ဖိုလ်စိတ် ကိုသာ အသီးသီး ရကြသည်၊ ဥပမာ—သောတာပတ္တိ ဖလဋ္ဌာန် အဖြစ်မှ သကဒါဂါမိ ဖလဋ္ဌာန် အဖြစ် ရောက်သွားလျှင် မူလ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ် မရှိပုံ မှာ ခေါ်ရပုံမှာ သာမဏေ အဖြစ်မှ ရဟန်း အဖြစ် ရောက်သွားရာ၌

သာမဏေ မခေါ်ရတော့ဘဲ သမဏ ဘိက္ခု အဖြစ်ဖြင့် ခေါ်ရသကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဆင့်အတန်း ပြောင်းလဲပုံကို မှတ်ရာ၏။

အသေက္ခာနံ စတုစတ္တာ, လီသ သေက္ခာန မုဒ္ဒိသေ၊
ဆပ္ပညာသာ ဝသေသာနံ, စတုပ္ပညာသ သမ္ဘဝါ။

အသေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ စိတ် ၄၄-ပါး ရ၏၊
သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ စိတ် ၅၆-ပါး ရ၏၊
ကျန်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ စိတ် ၅၄-ပါး ရ၏၊

ပုဂ္ဂိုလ် စိတ်ရ အကျယ်

ဒုဂ္ဂတိ အဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ-

အကုသိုလ် စိတ်	....	၁၂
ဟသိကြဉ် အဟိတ်	....	၁၇
မဟာကုသိုလ် စိတ်	....	၈-၃၇

သုဂတိ အဟိတ်, ဒွိဟိတ်တို့မှာ-

အကုသိုလ် စိတ်	....	၁၂
ဟသိကြဉ် အဟိတ်	....	၁၇
မဟာကုသိုလ် စိတ်	....	၈
မဟာဝိ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်	....	၄-၄၁

ဈာန်မရ တိဟိတ်မှာ-

အကုသိုလ် စိတ်	....	၁၂
ဟသိကြဉ် အဟိတ်	....	၁၇
မဟာကုသိုလ် စိတ်	....	၈
မဟာဝိပါက် စိတ်	....	၈-၄၅

ချန်ရ တိဟိတ်မှာ-

ချန်မရ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ၄၅-ပါးသော စိတ်တွင် မဟာဂ္ဂုတ် ကုသိုလ် ၉-ပါးထည့်၊ ၅၄-ပါး ရ၏။

ချန်မရ ကာမ သောတာပန်မှာ-

ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပ ၄၊ ဒေါ ၂၊ ဥဒ္ဓစ္စ ၁၊ ၇
ဟသိကြုဉ် အဟိတ် ၁၇
မဟာ ကု-၈၊ ကြိ-၈ .... ၁၆
သောတာပတ္တိ ဖိုလ်စိတ် ၁-၄၁

ချန်ရ ကာမ သောတာပန်မှာ-

မဟာဂ္ဂုတ် ကုသိုလ် ၉-ထည့်လျှင် ၅၀-ရ၏။

မှတ်သားရန်။ ။ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ် ၂-မျိုးတို့ အတွက် သောတာပန် ၂-မျိုးအတိုင်း ဖိုလ်ပြောင်းထည့်၍ ချန်မရ ၄၁၊ ချန်ရ ၅၀ ရ၏ဟု ရေတွက်လေ၊

ချန်မရ ကာမ အနာဂါမ်မှာ-

ဒိဋ္ဌိဂတ ဝိပ္ပ ၄၊ ဥဒ္ဓစ္စ ၁၊ ၅
ဟသိကြုဉ် အဟိတ် ၁၇
မဟာ ကု ၈၊ ကြိ ၈၊ ၁၆
အနာဂါမိ ဖိုလ်စိတ် ၁-၃၉
ချန်ရ အတွက် မဟာဂ္ဂုတ် ကု ၉-ထည့် ၄၈

ချန်မရ ကာမ ရဟန္တာမှာ-

အဟိတ်စိတ် ၁၈
မဟာဝိ ၈၊ ကြိ ၈၊ ၁၆
အရဟတ္တ ဖိုလ်စိတ် ၁-၃၅

ဈာန်ရအတွက် မဟဂ္ဂုတ် ကြိ ၉-ထည့် ၄၄
အသေက္ခာနံ စတုစတ္တာလီသ အရ သတိပြုခဲ့၊

ရူပ ပုဂ္ဂိုလ်များ

ရူပ တိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ် မှာ-

လောဘ ၈၊ မောဟ ၂၊ ၁၁
စက္ခု ၂၊ သောတ ၂၊ ၄
သမ္ပဋိ ၂၊ သန္တီ ၃၊ ၅
အာဝဇ္ဇန်း ၂၊ မဟာကု ၈၊ ၁၀
မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်စိတ် ၉-၃၈

ရူပ သောတာပန်မှာ-

ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပ ၄၊ ဥဒ္ဒစ္စ ၁၊ .... [illegible]
စက္ခု ၂၊ သောတ ၂၊ ၄
သမ္ပဋိ ၂၊ သန္တီ ၃၊ ၅
အာဝဇ္ဇန်း ၂၊ မဟာကု ၈ .... ၁၀
မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ် ၉
သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ် ၁-၃၄

သကဒါဂါမ်မှာ သကဒါဂါမိ ဖိုလ်ပြောင်းထည့် ၃၄
အနာဂါမ်မှာ အနာဂါမိ ဖိုလ်ပြောင်းထည့် ၃၄

ရူပ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ -

စက္ခု ၂၊ သောတ ၂၊ ၄
သမ္ပဋိ ၂၊ သန္တီ ၃၊ ၅
အဟိတ် ကြိယာစိတ် ၃

မဟာ ကြိယာစိတ် ၈
မဟဂ္ဂုတ် ကြိယာ ၉
အရဟတ္တ ဖိုလ် .... ၁—၃၁

အရူပ ပုဂ္ဂိုလ်များ

အရူပ တိဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ

လောဘ- ၈၊ မောဟ- ၂၊ ၁၀
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁
မဟာကု ၈၊ အရူကု ၄၊ .... ၁၂—၂၃

အရူပ သောတာပန်မှာ

ဒိဋ္ဌိဂုတ်ဝိပ္ပ ၄၊ ဥဒ္ဓစ္စ ၁၊ ၅
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁
မဟာကု ၈၊ အရူကု ၄၊ ၁၂
သောတာပတ္တိ ဖိုလ်စိတ် .... ၁—၁၉
သကဒါဂါမ်မှာ သကဒါဂါမိ ဖိုလ်ထည့် = ၁၉
အနာဂါမ်မှာ အနာဂါမိ ဖိုလ်ထည့် = ၁၉

အရူပ ရဟန္တာမှာ

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁
မဟာကြိ ၈၊ အရူကြိ ၄၊ ၁၂
အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် .... ၁—၁၄

မှတ်သားရန်။ ။ ရူပ အရူပ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဈာန်ကို မရသူ မရှိ၊ မိမိ ဆိုင်ရာ မဟဂ္ဂုတ် ပဋိသန္ဓေ (ဝိပါက်)ကို ရကြသော်လည်း ထို ဝိပါက်ကို ဒွါရဝိမုတ် ဖြစ်၍ မရေတွက်အပ်ပေ။

ပုဂ္ဂိုလ် စိတ်ရ အချုပ်

ဒုဂ္ဂတိ	အဟိတ်	၃၇၊	သု အဟိတ်	၄၁၊
ချာန်မရ	တိဟိတ်	၄၅၊	ချာန်ရ	၅၄၊
ချာန်မရ	သောတာပန်	၄၁၊	ချာန်ရ	၅၀၊
ချာန်မရ	သကဒါဂါမ်	၄၁၊	ချာန်ရ	၅၀၊
ချာန်မရ	အနာဂါမ်	၃၉၊	ချာန်ရ	၄၈၊
ချာန်မရ	ရဟန္တာ	၃၅၊	ချာန်ရ	၄၄၊

ရူပတိဟိတ်	၃၈၊	သောတာပန်	၃၄၊
သကဒါဂါမ်	၃၄၊	အနာဂါမ်	၃၄၊

ရူပ ရဟန္တာ ၃၀၊

အရူပ တိဟိတ်	၂၃၊	သောတာပန်	၁၉၊
သကဒါဂါမ်	၁၉၊	အနာဂါမ်	၁၉၊

အရူပ ရဟန္တာ ၁၄၊

မှတ်သားရန်။ ။ သကဒါဂါမ်သည် သောတာပန် နှင့် စိတ်ရ ချင်း အတူအမျှပင်၊ အနာဂါမ် ကျမှ ဒေါသမူဒွေးကို ပယ်လိုက် သောကြောင့် စိတ် ၂-ပါး လျော့သွားရ၏၊ ရူပ အရူပ ဘုံများ၌ကား ဘုံကိုက ဒေါသမူဒွေးကို ပယ်ထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့် တိဟိတ်မှာ ဖြစ်စေ သောတာပန်မှာ ဖြစ်စေ ဒေါသမူဒွေးကို မရသဖြင့် သောတာပန် သကဒါဂါမ် အနာဂါမ် ၃-ဦးတို့မှာ စိတ်ရချင်း တူကြ ရလေသည်။

ပုဂ္ဂိုလ် စိတ်ရ ပြီးပြီ

ဘုံ၌ စိတ်ရပုံ

အသီတိ ဝီထိ စိတ္တာနိ ကာမေ

ကာမဘုံ၌ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉-ပါးကြဉ်သော ဝီထိစိတ် ၈၀-ဆယ်လုံးကို ထိုက်သလို ရကြသည်။

မှတ်သားရန်။ ။ မဟဂ္ဂုတ် ဝိပါက် ၉-ပါးသည် ၆-ဒွါရမှ အမြဲ လွတ်နေ၍ ဝီထိစိတ်တွင် မပါဝင်၊ ထို့အတွက် ဝီထိစိတ်တို့၏ အရေအတွက်ကိုသာ ရေတွက်ပြရာ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ ဘုံစိတ်ရ အခန်း၌ ရူပ အရူပ ဘုံများတွင် ထို မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉-ပါးမှာ ဘုံအားဖြင့်ရင်း ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်ရင်း ရရှိနေသော်လည်း အရေအတွက် မသွင်းချေ၊ (ဒွါရဝိမုတ် ဝီထိမုတ် ဖြစ်နေလို့ဟူ၏၊) ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-မှာ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စ တပ်နေခိုက် ၆-ဒွါရမှ လွတ်သော်လည်း သန္တီရဏကိစ္စ တဒါရုံ ကိစ္စများ တပ်သော အခါ ခြောက်ဒွါရမှာ လာဖြစ်ရသဖြင့် ဝီထိ စိတ်တွင် ပါဝင်နေပြန်၏၊ ကာမဘုံ၌ ဒွါရ ၆-ပါးလုံး ပုဂ္ဂိုလ် ၁၂-ယောက်လုံး ရနိုင်သောကြောင့် ဝီထိစိတ် ၈၀-ဆယ် လုံးကို ရအပ်၏။

စိတ်ကို ရှုံမုန်းသော ဘာဝနာဖြင့် စီးဖြန်းကာ ပယ်ခဲ့သောကြောင့် အသညာ်ဘုံ၌ စိတ်တခုကိုမျှ မရအပ်

ရူပေ စတုသဋ္ဌိ=ကျန်သော ရူပ ၁၅-ဘုံ၌

လောဘ ၈၊	မောဟ	၂၊	....	၁၀
စက္ခု ၂၊	သောတ	၂၊	....	၄
သမ္ပဋိ ၂၊	သန္တီ	၃၊	အဟိတ်ကြိ	၈
မဟာကု ၈၊	ကြိ	၈၊	....	၁၆

မဟာဂ္ဂုတ်ကု ၉၊ ကြိ ၉ .... ၁၈
လောကုတ္တရာစိတ် ၈–၄၀

အရူပေ ဒွေ စတ္တာလီသ=အရူပ ၄-ဘုံ၌
လောဘ ၈၊ မောဟ ၂၊ ၁၀
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ် ၁
မဟာကု ၈၊ ကြိ ၈၊ ၁၆
အရူကု ၄၊ ကြိ ၄၊ ၈
သောတာပတ္တိ မဂ်ကြဉ် လောကုတ္တရာ ၇–၄၂

ဘုံ စိတ်ရ ပြီး၏

သန္တီရဏ။ ။ တဒါရုံ၏ အရာဌာန မဟုတ်သောကြောင့် တဒါရုံကို ရူပဘုံ၌ မရအပ်၊ သန္တီရဏ ကိစ္စ တပ်သောအခါ သန္တီရဏ သုံးပါးကို ရသေး၏၊ တဒါရုံ အဖြစ်ဖြင့်ကား မရအပ်။

အကုသလ ဝိပါက်။ ။ဗြဟ္မာ့ဘုံမှာ အနိဋ္ဌာရုံ မရှိသောကြောင့် ဣဋ္ဌာရုံကိုသာ အာရုံပြုကြသော ကုသလ ဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ် သောတဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း၊ သန္တီရဏတို့ကို မုချ ရအပ်ပေ၏၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံက နေ၍ လူ့ဘုံသို့ လှမ်းကြည့်ရာ နားထောင်ရာ အခါ လူ့ဘုံက အနိဋ္ဌာရုံကို အာရုံ ပြုနိုင်သောကြောင့် အကုသလ ဝိပါက် ၄-ပါးကိုလည်း ရလေသည်။

ဝိထိစိတ် ဖြစ်ပုံ။ ။ ပဋိသန္ဓေနောင် ဘဝနိကန္တိက လောဘဇော မနောဒွါရ ဝိထိမှ စ၍ စုတိတိုင်အောင် နိရောဓ သမာပတ် မရှိခဲ့သော် ဘဝင်ခြားလျက် ခြားလျက် ခြောက်ဒွါရမှာ ဝိထိစိတ်များ ဖြစ်ကြသည်။

ဝိထိပိုင်း ပြီးပြီ

ဘုံပိုင်း

အနုသန္ဓေ နှင့် ပဋိညာဉ်

ဝိထိစိတ္တ ဝသေနေဝံ, ပဝတ္တိယ မုဒီရိတော၊
ပဝတ္တိ သင်္ဂဟော နာမ, သန္ဓိယံ ဒါနိ ဝုစ္စတိ။

ဧဝံ-ဤသို့ ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ ဝိထိ စိတ္တဝသေန-ဝိထိ စိတ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပဝတ္တိယံ-ပဝတ္တိ အခါ၌၊ ပဝတ္တိ သင်္ဂဟော နာမ-ပဝတ္တိ သင်္ဂဟ မည်သော ဝိထိ ပိုင်းကို၊ (မယာ-ငါသည်၊) ဥဒီရိတော-ထုတ်ဆို ပြအပ်ခဲ့ပြီ၊ ဒါနိ-ယခု၊ သန္ဓိယံ-ပဋိသန္ဓေ အခါ၌၊ ပဝတ္တိ သင်္ဂဟော နာမ-ဖြစ်နည်းကိုပြ၊ ပဝတ္တိ သင်္ဂဟ မည်သော ဝိထိမုတ္တ သင်္ဂဟကို၊ ဝါ-ဘုံပိုင်းကို၊ ဝုစ္စတေ-ပြဆိုဦးအံ့။

အနုသန္ဓေ နှင့် ပဋိညာဉ် 'ဝိထိစိတ္တ....မုဒီရိတော' ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် ရှေ့စကား အဆက် အနုသန္ဓေကို ပြ၏၊ 'ပဝတ္တိ သင်္ဂဟော နာမ, သန္ဓိယံ ဒါနိ ဝုစ္စတိ' ဟူသော နောက် စကားရပ်ဖြင့်-ပဋိညာဉ် ဝန်ခံချက်ကို ပြသည်၊ ပဝတ္တိ အခါ၌ စိတ်တို့၏ ဖြစ်ပုံ ဖြစ်နည်းကို ပြသော ပဝတ္တိယံ ပဝတ္တိ သင်္ဂဟခေါ် ဝိထိပိုင်းကို ဝိထိစိတ် နှင့် စပ်ကာ ပြဆိုပြီး၍ ယခု တဖန် ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ စိတ်တို့၏ ဖြစ်နည်းကို ပြသော သန္ဓိယံ ပဝတ္တိ သင်္ဂဟခေါ် ဝိထိမုတ္တ သင်္ဂဟကို ပဋိသန္ဓေ စိတ်နှင့် ဆက်စပ်၍ ပြဦးမည် ဟူလို။

ပဝတ္တိ နှင့် ပဋိသန္ဓေ။ ။တခြား နေရာများ၌ ပဋိသန္ဓေစိတ် အခိုက်, တနည်း-ဝမ်းတွင်း ဥဒွတွင်းမှာအောင်း၍ နေခိုက်ကို ပဋိသန္ဓေ အခါဟု ခေါ်၏၊ ဤအရာ၌ ပဋိသန္ဓေစိတ္တုပ္ပါဒ် အခိုက်ကို ပဋိသန္ဓေ အခါခေါ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ အခိုက်မှနောက်သေသည်အထိ ပဝတ္တိ ခေါ်၏။

ဘုံပိုင်း နှင့် ဝီထိမုတ် ပဋိသန္ဓေစိတ် ၁၉-ပါးသည် ဝီထိစိတ် အဖြစ်မှ လွတ်နေ၍ ဝီထိမုတ်စိတ် မည်လေသည်၊ ဝီထိမုတ်စိတ်တို့၏ ဖြစ်ပုံ ဖြစ်နည်းကို ပြသော အပိုင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဝီထိမုတ်ပိုင်း ခေါ်သည်၊ ဘုံစဉ် ဘုံနန်းကို တခဏ်းတနား ပြရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဘုံပိုင်းလည်းခေါ်၏၊ သန္ဓိယံ ပဝတ္တိ သင်္ဂဟော နာမ ဆိုသည်နှင့် အညီ ပဋိသန္ဓေ အခဏ်းကို ပြရာ ဖြစ်သောကြောင့် သန္ဓိယံ ပဝတ္တိ သင်္ဂဟ ဝါ-ပဋိသန္ဓေခဏ်း ဟူ၍လည်း ခေါ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ၏ ရှေ့နားက စုတိစိတ်နှင့် ပဋိသန္ဓေ နောက်နားက ဘဝင် စိတ်တို့၏ ဖြစ်ပုံ ဖြစ်နည်း ကိုလည်း တပါတည်း ပြသည်ဟု ဆိုရ၏၊ ပ-ဘ-စု စိတ်များသည် အမျိုး အစား အားဖြင့် တင်း အာရုံအားဖြင့် ပင်း တူမျှနေသောကြောင့် ဤစိတ် ၃ မျိုးလုံးကို ပြ၏ဟု မှတ်ရ၏၊ တနည်း -'မင်းလာ၏' ဆိုရာ၌ မင်း တပါးတည်းသာ လာသည်မဟုတ်၊ မင်း၏ အခြွေအရံ ပရိသတ် များလည်း မင်းနှင့် တကွ တပါတည်း ပါလာကြ၏ ဟု သိရသကဲ့သို့ ပမာနည်း စကားအသုံး ဖြင့်၍ ဘဝင်အခါ စုတိ အခါများ၌ စိတ် များ၏ ဖြစ်ပုံ ဖြစ်နည်းကိုလည်း ဤအပိုင်းမှာ ပြထားသေး၏ ဟု မှတ်ရ၏၊ ဤ အပိုင်းမှာ ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင် စုတိတို့ကို ပြ၏ ဟူလို

အခြေခံ စတုက္က ၄-မျိုး

၁။ စတဿော ဘူမိယော .... ဘုံ ၄-မျိုး

၂၊ စတုဗ္ဗိဓာ ပဋိသန္ဓိ .... ပဋိသန္ဓေ ၄-မျိုး

၃။ စတ္တာရိ ကမ္မာနိ .... ကံ ၄-မျိုး

၄။ စတုဓာ မရဏုပ္ပတ္တိ .... သေခြင်း ၄-မျိုး

မှတ်သားရန်။ ။ဤ စတုက္က ၄-မျိုးသည် ဝီထိမုတ် ပိုင်း၏ အခြေခံ မာတိကာ ခေါင်းစဉ် စကားရပ်များ ဖြစ်၍ ဤ အစဉ်အတိုင်း ဘုံ ၄-မျိုး စသဖြင့် အကျယ် ဝေဘန်ပြလိမ့်မည်။

၁။ ဘူမိ စတုက္က ဘုံ ၄-မျိုး

(က) အပါယ ဘူမိ .... အပါယ် ၄-ဘုံ
(ခ) ကာမသုဂတိ ဘူမိ .... ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ
(ဂ) ရူပါဝစရ ဘူမိ .... ရူပါဝစရ ၁၆-ဘုံ
(ဃ) အရူပါဝစရ ဘူမိ .... အရူပါဝစရ ၄-ဘုံ

(က) အပါယ် ၄-ဘုံ

(၁) နိရယ ဘူမိ .... ငရဲ ဘုံ
(၂) တိရစ္ဆာန ယောနိ .... တိရစ္ဆာန် ဘုံ
(၃) ပေတ္တိ ဝိသယ .... ပြိတ္တာ ဘုံ
(၄) အသုရ ကာယ .... အသုရကာယ်ဘုံ

(ခ) ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ

(၁) မနုဿ .... လူ့ဘုံ
(၂) စာတုမဟာရာဇိက........ စတုမဟာရာဇ်ဘုံ
(၃) တာဝတိံသာ .... တာဝတိံသာဘုံ
(၄) ယာမာ .... ယာမာဘုံ
(၅) တုသိတာ ...... တုသိတာဘုံ
(၆) နိမ္မာနရတိ .... နိမ္မာနရတိဘုံ
(၇) ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တီ .... ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီဘုံ

မှတ်သားရန်။ ။ဤ အပါယ် ၄-ဘုံနှင့်ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံကို ကာမ ၁၁-ဘုံဟု ခေါ်သည်။

သုဂတိ သတ်၊ ပါယ်လေးရပ်၊ ပေါင်းသော် ကာဘူမိ

အပါယဘူမိ။ ။အပ+အယ၊ကုသိုလ် ပုညကို အယခေါ်သည်၊ အပ-ကင်းကွာခြင်း၊ ကုသိုလ်ပုည များများကြီး ပြွန့် မရ၍ အယ

ဟူသော ကောင်းမှုမှ ကင်းသော ဘုံသည် အပါယ်ဘုံ မည်၏၊ သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ရာ ဌာနသည် ဘုံ မည်၏၊

ပုညသမ္မတာအယာ ယေျာဘုယျေန အပဂတောတိ အပါယော၊
ဘဝန္တိ ဧတ္ထ သတ္တာတိ ဘူမိ။

နိရယ။ ။ နိ+အယ၊ အယ-ချမ်းသာ သုခ၊ နိ-မရှိ၊ ချမ်းသာ ကင်းဝေး ဒုက္ခဘေးတွေ များသောကြောင့် နိရယ မည်၏၊ နိရဲ ငရဲ ဟူ၍ ခေါ်၏၊ အပါယ်၌ အယကား ကုသိုလ် ပုညကို ဟောသည်။

ငရဲကြီး ရှစ်ထပ်

သဉ္ဇီဝ်း ကာဠ၊ သင်္ဃာတ၊ ဒွယ ရောရုဝါ၊
တာပန္န ဒွိ၊ အဝီစိ၊ တည်ရှိ ငရဲရွာ၊

သဉ္ဇီဝ ကာဠသုတ် သင်္ဃာတ ရောရုဝ
မဟာရောရုဝ တာပန မဟာတာပန အဝီစိ

ဘုံချင်း အကွာအဝေး

လူ့ဘုံမှ အဝီစိ ငရဲထိ ဘုံပေါင်း ၉-ဘုံရှိရာ အကြားပေါင်း ရှစ်ခု ရှိ၍ တဘုံ နှင့် တဘုံ အကြားမှာ အညီအမျှ ယူဇနာပေါင်း တသောင်း ငါးထောင် (၁၅၀၀၀)စီ ဝေးကွာ၍ နေသောကြောင့် အကြား ရှစ်ခုအတွက် ၁၅၀၀၀×၈=၁၂၀၀၀၀ ယူဇနာရှိလေသည်၊ လူ့ဘုံမှ အဝီစိ ငရဲသို့ ယူဇနာ တသိန်းနှစ်သောင်း ဝေး၏ဟု မှတ်၊

သောင်း ငါးထောင်စီ၊ သင့်ချာညီ၊ ရှစ်သီ ခြားကွာ၊ ငရဲရွာ၊
ယူဇနာပေါင်း၊ သိန်းနှစ်သောင်း၊ ဝေးကြောင်း လူ ဝီမှာ။

အရံ ဥဿဒ ငရဲငယ်

ဘင်ပုပ် ငရဲ, ပြာပူ ငရဲ, လက်ပံတော ငရဲ, သံလျက် အရွက် ရှိသော ငရဲအားဖြင့် ငရဲကြီး၏ အရပ်မျက်နှာ တဘက် တဘက်မှာ ၄-ခုစီ ရှိသော ကြောင့် ငရဲကြီး တခု၏ အရပ် ၄-မျက်နှာမှာ ၁၆-ခုစီ ရှိ၍ အရံ ငရဲငယ်ပေါင်း ၁၆+၈=၁၂၈ ရှိ၏၊

ဘင် ပြာ လက် သန်၊ အစဉ် ရံ၊ လေးတန် ဥဿဒ၊

တနည်း-တမျက်နှာလျှင် သံပုရာ ကြေးပုရာတို့ဖြင့် ပြည့်သော ပေတြရဏီ ငရဲနှင့်တကွ ငရဲငယ် ၅-ခုစီ ရှိသောကြောင့် ငရဲ တခု၏ အရပ် လေးမျက်နှာမှာ ၂၀-စီ ရှိသဖြင့် ငရဲငယ်ပေါင်း ၂၀×၈=၁၆၀ပြီးရှိလျှက်ရှိလေသည်၊ ဤသို့လျှင် ငရဲငယ် ၁၂၈နှင့် ၁၆၀-ရှိပုံကို မှတ်လေ။

ဘင် ပြာ လက် သန်၊ မြစ် အရုံ၊ ငါးတန် တနည်းမှာ။

တိရစ္ဆာန ယောနိ။ ။ တိရော-ဖြတ်၍ အဉ္စနာ၊ ကိုရော-ဘီလာ အလျားလိုက်၊ အဉ္စန္တိ-သွားတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ တိရစ္ဆာ နာ-တိရစ္ဆာန် မည်၏၊ ပိုးကို ကျောပေးကာ အလျားလိုက်သွားသော သတ္တဝါစုသည် တိရစ္ဆာန် မည်၏၊ တနည်း-မဂ်-ဖိုလ် နှင့် ဘီလာ ဆန့်ကျင်သောကြောင့်လည်း တိရစ္ဆာန် မည်၏၊ ကန့်လန့်ကောင် ၄စာ ဆိုသော စကားသည် တိရစ္ဆာန ပုဒ်၏ အနက်များ ဖြစ်၏၊ ရောနှောကြောင်း ဇာတ်သည် ယောနိ မည်၏၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏ တူသော အနေအနေ အခြင်းအရာ ဟူသော ဇာတ်သည် တိရစ္ဆာန ယောနိ မည်၏၊ ဇာတ်ဆိုသည်မှာ ငါးတို့၏ လက်ရှိ ခန္ဓာ အစဉ်ကို ရ၏၊ သူတို့မှာ နေရာဌာန ဘုံသီးခြား မရှိသောကြောင့် တိရစ္ဆာန ဘူမိ ဟု မဟောဘဲ တိရစ္ဆာန ယောနိ ဟု ဟောတော်မူ၏၊ တမျိုး အားဖြင့် သူတို့၏ ဖြစ်နေရာ ဌာနကိုပင် တိရစ္ဆာန်ဘုံ ဟု ခေါ်ရ၏၊ သီးခြား ကန့်သတ် ထားအပ်သော ဘုံကား မရှိပေ၊ လူများ နေရာ အိမ်တို့ ရွာတို့၌ငှင်း တောတောင် ရေပြင် ကောင်းကင် စသည်၌ရှင်း နေတတ်ကြ၏။

ပေတ္တိ ဝိသယ။ ။ ပေတ္တိ-ပြိတ္တာတို့၏၊ ဝိသယ-ဖြစ်ရာ နေရာ သည် ပေတ္တိ ဝိသယ မည်၏၊ အိမ်ကြို အိမ်ကြား တောကြို တောကြား ပင်လယ် ကန္တာရ သချိုင်း စသော အရပ်၌ နေတတ်ကြ၏၊ သီးခြား သတ်မှတ်ထားအပ်သော ဘုံကား မရှိပေ၊ တနည်းအားဖြင့် ပြိတ္တာ တို့၏ ဖြစ်မှုသည် ပေတ္တိ ဝိသယ မည်၏၊ ဤနည်း၌ ပြိတ္တာဇာတ် ပြိတ္တာတို့၏ ခန္ဓာ အစဉ်ကိုပင် ပေတ္တိ ဝိသယ ခေါ်၏၊ တိရစ္ဆာန်

ဇာတ်သည် တိရစ္ဆာနယောနိ၊ ပြိတ္တာ ဇာတ်သည် ပေတ္တိဝိသယ မည်ကြ၏။

အသုရကာယ။ ။န+သုရ+ကာယ၊ သုရ-ပျော်ရွှင် မြူးတူးခြင်း၊ န-မရှိသော သူတို့၏၊ ကာယ-အပေါင်း၊ နတ်များ ကဲ့သို့ စည်းစိမ် ခံစား ပျော်ပါးမြူးတူး ခွင့် မရရှာကြသော သတ္တဝါ အပေါင်းသည် အသုရကာယ မည်၏။

အသုရာ သုံးမျိုး

ဒေဝအသုရာ	မြင့်မိုရ်အောက်၌ နေကြသော	နတ်အသုရာ
ဝိနိပါတိက	ဝိနိပါတိက နတ်မျိုး ဖြစ်သော	အသုရာ
ပေတအသုရာ	ပြိတ္တာ အမျိုးအစား ဖြစ်သော	အသုရာ

ထင်ရှားစေအံ့။ ။(က) တာဝတိံသာ နတ်များ နှင့် စစ်တိုက်ရာတွင် စစ်ရှုံး၍ မြင့်မိုရ်တောင် အောက်ခြေမှာ ဆင်းနေကြရသော အသုရာ တစုသည် တာဝတိံသာ နတ်စာရင်းဝင် ဖြစ်သောကြောင့် နတ်အသုရာ မည်၏၊ သုရ-တာဝတိံသာ နတ်များနှင့်၊ အ-အဆင့်အတန်း တူသော၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော နတ်များသည် ဒေဝ အသုရာ မည်၏၊ ဝေပစိတ္တ အသုရကာယ် ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသေးသည်။

(ခ) ဝိနိပါတိက အသုရာမျိုးမှာ စတုမဟာရာဇ် နတ်မျိုး၌ ပါဝင်၏၊ အဟိတ် ဒွိဟိတ် တိဟိတ် အားဖြင့် ပဋိသန္ဓေ အမျိုးမျိုး ရှိကြ၍ မဂ်တရား ဖိုလ်တရားအထိ ရနိုင်ကြသည်၊ ဝေမာနိကာ ပြိတ္တာကိုလည်း အသုရကာယ် ခေါ်သေး၏။

(ဂ) ပေတ အသုရာကား တောကြီး တောင်ကြီး သမုဒ္ဒရာ ကမ်းခြေ ပင်လယ် ကမ်းခြေ စသည်တို့၌ ချိုင်း လော ကန္တနိုက် နေရာများ၌ရင်း ဒုက္ခအမျိုးမျိုး ခံစားကာ ဖြစ်နေကြရရှာ၏၊ အစာ ရေစာ အငတ်ငတ် အငပ်ငပ်နှင့် ပုံသဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုး ဖြစ်၍ရှိ နေကြရသည်၊ ဤ အရာ၌ ပေတ အသုရာကို အလိုရှိအပ်၏၊ ချမ်းသာ ကင်းစဲ့ အလွန် ဆင်းရဲသောကြောင့် ပိတ္တာ ဟူ၍လည်း ပြိတ္တာ ဟူ၍လည်း ခေါ်၏။

ဒုဂ္ဂတိ သုဂတိ။ ။ဒု-မကောင်းသော၊ ဂတိ-အလားရှိသော၊ ဘုမ်-ဘုံသည် ဒုဂ္ဂတိဘုံ မည်၏၊ ချမ်းသာသုခ ကုသိုလ်ပုည နဲပါး၍ ဆင်းရဲ ဒုက္ခ ဟူသော မကောင်းသော အလားရှိသော အပါယ် ၄-ဘုံသည် ဒုဂ္ဂတိဘုံ မည်၏၊ ကောင်းမွန် ချမ်းသာသော အလား ရှိသော ဘုံသည် သုဂတိဘုံ မည်၏၊ ကျန် ၂၇-ဘုံ ရ၏၊

အပါယ၌ အယသည် ကုသိုလ် ပုညကို ဟော၏၊
နိရယ၌ အယသည် ချမ်းသာ သုခကို ဟော၏၊

မနုဿ။ ။ မန+ဥဿန္န၊ ဥဿန္န မနော ယေသန္တိ မနုဿာ၊ ဥဿန္န-ထက်မျက်သော၊ မနော-စိတ်သည်၊ ယေသံ-အကြင်သူတို့အား၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ - မနုဿာ-တို့ကြောင့် မနုဿ မည်ကြကုန်၏။ ဥဿန္န၌ 'ဥ' ချေနေသည်၊

သတိတရား ရှိခြင်း ဆဲရင့် ဝန်စားခြင်း အကျင့်မြတ်ကိုကျင့် သုံးခြင်း ဤသို့ ထက်သန်သော ဥဿန္နဓာတ် ၃ ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော စိတ်ဓာတ် ရှိသော ကြောင့် မနုဿ မည်၏၊ မှန်၏ ပစ္စာနုက္ကရိယ ကံကြီးများ ဖြစ်မြေ ကြရေး ခိုင်း ေရား အဖြစ် ရောက်သည်အထိ ကျင့်ကြံ အားထုတ်မှု ကုသိုလ် ကိစ္စကြီးများခြင်း ထမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သော ဥဿန္နဓာတ် ရှိသောကြောင့် တောင်ကျွန်း သားများသာလျှင် မနုဿ အစစ် မည်ကြ၏၊ အရံ ကျွန်းငယ် နှင့် တကွ ကျန်သော ကျွန်းကြီး ၃-ကျွန်းရှိ လူများကိုမူ တောင်ကျွန်း သားများနှင့် အတူပြုကာ သဒိသူပစာအားဖြင့် မနုဿဟု ခေါ်ရ၏။

တနည်း-မနု ခေါ်သော ကမ္ဘာ့ ဦးစ မဟာ သမ္မတ၏ အဆက် အနွယ်များ ဖြစ်သောကြောင့်လည်း မနုဿ မည်၏၊ ဤအရာ၌ မနုဿာနံ နိဝါသော ဘူမိ လူတို့၏ နေရာ ဌာနကို မနုဿ ဘူမိဟု ဆိုလိုလျက် ဘူမိပုဒ် ကျေနေ၍ မနုဿာဟု ခေါ်ထားသည်၊ ဘုံကို ငဲ့၍ မနုဿာဟု ဣတ္ထိလိင် ဖြစ်နေသည်။

စာတုမဟာရာဇိကာ။ ။ စတု+မဟာရာဇ+ဇိက၊ စတု-လေးဦးသော၊ မဟာရာဇာနံ-နတ်မင်းကြီးတို့၏၊ ဇိက-နေရာသည်၊ စာတု မဟာရာဇ်ဘုံ မည်၏၊ ဓတရဋ္ဌ, ဝိရူဠှက, ဝိရူပက္ခ, ကုဝေရ,

ဟူသော နတ်မင်းကြီး ၄-ဦးတို့၏ အုပ်စိုး နေထိုင်ရာ ဘုံတည်း၊ ဤဘုံကား မြင့်မိုရ်တောင်၏ အမြင့် ထက်ဝက်၌ တည်ရှိ၏၊ စတုမဟာရာဇ အရ နတ်မင်းကြီး ၄-ဦး ရ၏၊ စာတု မဟာရာဇိကာ အရ သူတို့၏နယ်ဘုံကို ရ၏၊ မြင့်မိုရ်အောက်ပိုင်း နေရာ အနှံ့အပြား၌လည်း စတု မဟာရာဇ် နတ်မျိုး အပါအဝင် ဇာတ်နိမ့်သော နတ်များ နေထိုင်ကြသည်၊ မြေကို မှီနေလျှင် ဘုမ္မစိုး, သစ်ပင်ကို မှီနေလျှင် ရုက္ခစိုး ခေါ်၏၊ ရုက္ခစိုးမျိုးတို့တွင် ဂန္ဓဗ္ဗ ခေါ်သော နတ်တမျိုးကား အဖွဲ့ အလန်း ကြိုးလှ၍ သူ၏ နေရာ သစ်ပင် သေ၍ လူများ သုံးစွဲသော အခါတိုင်အောင် ပါလာကြသဖြင့် ယခုကာလ သစ်ချောက်ကောင်ဟု ထင်ရှားနေ၏၊ မိန်းမများ ကိုယ်၌ ပူးဝင်၍ နိုင်းတိုင်း ဆောင်ရွက် ပေးနေသော ဂန္ဓဗ္ဗ နတ်မတမျိုးကို ယောဂီနီ ဇော်ဂနီ ဟူ၍၎င်း တောက်စားတတ်သောကြောင့် ဇုဏ် ဇုဏ်း စုန်း ဟူ၍၎င်း ခေါ်ကြ၏၊ တစ္ဆေ မှင်စာကလေးများ သူရဲ သဘက်များကား ပြိတ္တာမျိုး ဖြစ်ကြသည်။

တာဝတိံသ။ ။ တေတ္တိံသ ပုဂ္ဂလာ ဧတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာတိ တာဝတိံသာ၊ မာဃနှင့် တကွ ၃၃-ယောက်သော ကောင်းမှုရှင်တို့၏ ဖြစ်ရာ ဘုံသည် တာဝတိံသာ မည်၏၊ တေတ္တိံသ၌ တေ-ကို တာဝ-ပြု၊ တ္တိံ-၌ တ-တလုံးခြေ၍ တာဝတိံသာ ပြီးသည်၊ တခြား စကြဝဠာများမှာလည်း နတ်ပြည် ၆-ထပ် အသီးသီး ရှိကြသောကြောင့် ဤ တာဝတိံသာ ဟူသော အမည် နာမယ်မှာ တော်စွာ တင်စား၍ ခေါ်ထားသော သာမည အမည် ဖြစ်သည်၊ ဝိဂ္ဂြိုဟ် ဝစနတ်နှင့် ပြွတ်ရှိသောနာမည်မျိုး မဟုတ် ဟူ၍လည်း မှတ်။

ယာမာ။ ။ ဒုက္ခတော ယာတာ အပယာတာတိ ယာမာ၊ ဆင်းရဲ ကင်းသော(ချမ်းသာ၍ ဗိမ်ရှိကြကုန်သော)နတ်များ၏ နေရာ ဘုံသည် ယာမာဘုံ မည်၏။

တုသိတာ။ ။ အတ္တနော သိရိသမ္ပတ္တိယာ တုသံ ဣတံ ဇာတာတိ တုသိတာ၊ မိမိ လက်ရှိစည်းစိမ် ချမ်းသာဖြင့် နှစ်သက် ရွှင်ပြုံးနေကြသော နတ်များသည် တုသိတာ မည်ကြ၏၊ သူတို့၏ ဘုံကိုလည်း

တုသိတာ ဘုံဟုခေါ်၏၊ ဘုရားအလောင်းတော်များသည် ဤ ဘုံ၌ အများအားဖြင့် ဖြစ်ကြ၏။

နိမ္မာန ရတိ။ ။နိမ္မာနေရတိ ဒေဝသတ္တိ နိမ္မာန ရတိနော၊ ဒေဝသံ-ယို နတ်တို့အား၊ နိမ္မာနေ - သူတို့ ကိုယ်တိုင် ဖန်ဆင်း အပ်သော အာရုံ၌၊ ရတိ- မွေ့လျော်ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊ နိမ္မာန ရတိနော- နိမ္မာန ရတိ မည်ကုန်၏၊ ထို သူ တို့၏နေရာ ဘုံကိုလည်း နိမ္မာန ရတိ ဘုံ ဟု တင်စား ခေါ်ရ၏၊ ဤဘုံမှာ ကိုယ်ကြိုက်သလို အလိုရှိတိုင်း အာရုံ အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖန်ဆင်း၍ မွေ့လျော် ပျော်ပါး နေကြသောကြောင့် အောက်နတ် ဘုံများကဲ့သို့ သားပိုင် မယားပိုင် အတည်တကျ မရှိပေ၊ လိုတဲ့ အခါမှ သဘောကျသလို ထင်တိုင်း ဖန်ဆင်း မွေ့လျော်ကြသည်။

ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တိ။ ။ပရနိမ္မိတေသု ဘောဂေသု အတ္တနော ဝသံ ဝတ္တေန္တိတိ ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တိနော၊ သူတပါးက ဖန်ဆင်း ပေးအပ်သော စည်းစိမ်တို့၌ မိမိ အလိုကျအတိုင်း ဖြစ်စေတတ် သောကြောင့် ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တီ မည်၏၊ ဘုံကိုလည်း သူတို့၏ နာမည်အတိုင်း တင်စားခါ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိဘုံဟု ခေါ်၏၊ မိမိ၏ အလိုကျ အလိုက်သိစွာ သူတပါး ဖန်ဆင်းပေးသော စည်းစိမ်ကို ခံစားနေကြသည်။

(ဂ) ရူပါဝစရ ၁၆-ဘုံ

ပဌမဈာန် ၃-ဘုံ

ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ	အခြွေအရံ ဗြဟ္မာဘုံ
ဗြဟ္မ ပုရောဟိတာ	အတိုင်ပင်ခံ ဗြဟ္မာဘုံ
မဟာဗြဟ္မာ	မဟာ ဗြဟ္မာမင်းကြီးဘုံ

ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ။ ။ ဗြဟ္မာနံ ပရိသာသု ဘဝါတိ ဗြဟ္မပါရိ သဇ္ဇာ၊ မဟာ ဗြဟ္မာကြီးတို့၏ အခြွေ အရံ အစေခံ ပရိသတ်များ ဖြစ်သောကြောင့် ဗြဟ္မပါရိ သဇ္ဇာ မည်၏၊ ထို ဗြဟ္မာတို့၏ နေရာ

ဘုံကိုလည်း ပုဂ္ဂိုလ်၏ အမည်အတိုင်း တင်စားကာ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ ဘုံ ဟု ခေါ်လေသည်။

ဗြဟ္မပုရောဟိတာ။ ။ မဟာဗြဟ္မာနံ ပုရေ ဩဒဟန္တိ တိဋ္ဌန္တီတိ ဗြဟ္မပုရောဟိတာ-ဗြဟ္မာမင်းကြီးတို့၏ ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက် အတိုင်ပင်ခံ အရာ၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဗြဟ္မ ပုရောဟိတ် မည်၏၊ ဘုံကိုလည်း ပုဂ္ဂိုလ်၏ အမည်အတိုင်း တင်စား ခေါ်ရ၏။

မဟာဗြဟ္မာ။ ။ဗြူဟန္တိ ဝဍ္ဎန္တီတိ ဗြဟ္မာနော၊ ဈာန်အဘိညာဏ် စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် အသက်ရှည်ခြင်း အဆင်းလှခြင်း စသော ကောင်းကျိုး ချမ်းသာများ တိုးပွါးခြင်းရှိသောကြောင့် ဗြဟ္မာ မည်၏၊ မဟန္တော ဗြဟ္မာနော၊ မဟာဗြဟ္မာနော၊ အောက်တန်းဗြဟ္မာ ၂-းမျိုးတို့ထက် မြင့်မြတ်သောကြောင့် မဟာ ဗြဟ္မာ မည်၏။

မှတ်သားရန်။ ။ ဤ ပထမဈာန် ၃-ဘုံမှာ တဖြိုင်တည်း တည်၍ မဟာဗြဟ္မာကြီးများက အုပ်ချုပ် နေပေသည်၊ ဤ ၃-ဘုံမှာ ရူပါဝစရ ပထမဈာန် ဝိပါက် စိတ်တပါးတည်းကို ဟီန မဇ္ဈိမ ပဏီတ အားဖြင့် ပွါးများကာ ပဋိသန္ဓေ နေကြသည်၊ ဗြဟ္မာ ဘုံတိုင်းမှာ အစေခံ အတိုင်ပင်ခံ အုပ်ချုပ်သူ ဟု ၃-မျိုးရှိကြသည်၊ ဤ သုံးဘုံမှာ ဟီန မဇ္ဈိမ ပဏီတအားဖြင့် ကံ-အမျိုးအစား ကွဲပြားလာကြသောကြောင့် သက်တမ်းမှာလည်း မတူဘဲ အသင်္ချေယျကပ်၏ သုံးပုံ့တပုံ, အသင်္ချေယျကပ်ထက်ဝက်, အသင်္ချေယျ တကပ်စသဖြင့် သက်တမ်းချင်း မတူဘဲ ရှိကြလေသည်။

အထူးအားဖြင့် ကပ္ပဿ တတိယောဘာဂေါ ဟု သာမည ဆိုသော်လည်း မီး ရေ လေ တို့ဖြင့် ဖျက်တိုင်းပင် ဤ ၃-ဘုံမှာ ပါ၍ ပါ၍ သွားသောကြောင့် အသင်္ချေယျကပ်ကိုသာ ယူ၊ မဟာကပ်ကို မယူရပါ။

ကပ္ပဿာတိ အသင်္ချေယျကပ္ပဿ၊ နဟိ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ ဒီနံ
တိဏ္ဏံ မဟာကပ္ပဝသေန အာယုပရိစ္ဆေဒေါ သမ္ဘဝတိ၊

ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ

ပရိတ္တာဘာ အရောင် အဆင်း နည်းသော ဘုံ
အပ္ပမာဏာဘာ အတိုင်းမသိ အရောင်ရှိသော ဘုံ
အာဘဿရာ တလျှပ်လျှပ် အရောင်ရှိသော ဘုံ

ပရိတ္တာဘာ။ ။ပရိတ္တာ အာဘာ ဧတေသန္တိ ပရိတ္တာဘာ၊ နည်းသော အရောင်အဆင်းရှိသော ပရိတ္တာဘာဘုံ မည်၏။

အပ္ပမာဏာဘာ။ ။အပ္ပမာဏာ အာဘာ ဧတေသန္တိအပ္ပမာဏာဘာ၊အတိုင်းမရှိသော အရောင်အလင်း ရှိသော ဘုံသည်အပ္ပမာဏာဘာဘုံ မည်၏

အာဘဿရာ။ ။ အာဘာ သရန္တိ နိစ္ဆရန္တိ ဧတေသူတိ အာဘဿရာ၊အရောင်း တဝင်းဝင်း လျှပ်ပျက်သကဲ့သို့ ထွက်နေသော ဗြဟ္မာများ၏ နေရာဘုံသည် အာဘဿရာ ဘုံမည်၏၊ ဤ သုံးဘုံမှာ တပြင်တည်း အညီအမျှ တည်နေ၏၊ ဒုတိယ သို့မဟုတ် တတိယဈာန် ဝိပါက် တမျိုးမျိုးဖြင့်ပဋိသန္ဓေ နေကြသည်၊ ဟီန မဇ္ဈိမ ပဏီတ အစွမ်းဖြင့် ပွါးလျှင်ဤဘုံ ၃-ပါးမှာ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ရ၏၊ သက်တမ်းမှာ မဟာကပ်ခေါ်သော ကမ္ဘာအားဖြင့် ၂-ကမ္ဘာ ၄-ကမ္ဘာ ၈-ကမ္ဘာ ရှည်သည်၊မီး ၇ ကြိမ် ဖျက်ရာတွင် ဤ၃-ဘုံ မပါပေ၊ ရှစ်ကြိမ်မြောက်ရေဖြင့် ဖျက်သော အခါမှသာ ဤဘုံများ ပါသွားရသည်၊ထို့ကြောင့်သက်တမ်း အရှည်ဆုံး အာဘဿရာဘုံမှာ ရှစ်ကမ္ဘာ အသက် ရှည်လေသည်၊ အဂ္ဂိနာ ဘဿရာ ဟေဋ္ဌာ၊ အဂ္ဂိ-၇-မီးဖြင့်၊ အာဘဿရာ-အာဘဿရာ ဘုံမှ၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်ဘုံများဝိနဿတိ ပျက်၏ဆိုရာ၌ ဤ ၃ဘုံလုံး ကျန်၍ အောက်ဘုံများသာ ပျက်လေသည်။

တတိယဈာန် ၃-ဘုံ

ပရိတ္တသုဘာ နည်းသော တခဲနက် အရောင်ရှိ၊
အပ္ပမာဏသုဘာ အတိုင်းမရှိ တခဲနက် အရောင်ရှိ၊
သုဘကိဏှာ ကောင်းမြတ်သော အရောင်ရှိဗြဟ္မာဘုံ

မှတ်သားရန်။ ။ပရိတ္တာ+သုဘာ၊မလှုပ်မရှက်တခဲနက် တည်ရှိသော ကိုယ်ရောင် ကိုယ်ဝါသည် သုဘာ မည်၏၊အထက် ဗြဟ္မာများအောက် နဲသော ကိုယ်ရောင် ရှိသောကြောင့်ပရိတ္တာ သုဘာ ဗြဟ္မာများ မည်ကြ၏၊အပ္ပမာဏာ+ဟုဘာ၊အတိုင်းမရှိအောင် များသော ကိုယ်ရောင် ကိုယ်ဝါ ရှိကြသောကြောင့်အပ္ပမာဏာ သုဘာ ဗြဟ္မာ မည်ကြ၏၊ သုဘာ+ကိဏ္ဏာ၊ အရောင်ပေါင်းဟုဆိုအပ်သော (သုဘာတို့)ကိုယ်ရောင် ကိုယ်ဝါတို့ဖြင့်တဖြတ်ဖြတ် တလျှပ်လျှပ် ပြိုးပျက်ခြင်း ရှိကြသောကြောင်သုဘာကိဏ္ဏ ဟု ဆိုအပ် ဆိုသင့်လျက်ဘာ၏ အာကို အ-ပြု၊ကိဏ္ဏ၌ အောက်က ဏာတလုံးကို ဟထိုးပြု၍သုဘာကိဏှာ ဟုခေါ်ထားသည်

အထူးအားဖြင့် ဤ ပ-ရျာန် ၃-ဘုံ၊ဒု-ရျာန် ၃-ဘုံ၊တ-ရျာန် ၃-ဘုံတို့မှာ နေသတ်ဘုံ အတိုင်ပင်ခံ ပုရောဟိတ အမတ်များဘုံ မဟာ ဗြဟ္မာကြီးများ ဘုံဟူ၍ သုံးမျိုးစီ ရှိကြ၏၊ ထိုသုံးမျိုတို့ အနက် ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဘုံက ဗြဟ္မာများသည် ပုရောဟိတ်ဘုံနှင့် ဗြဟ္မာမင်းကြီးများ၏ ကိုယ်ခန္ဓာကိုရင်း ဘုံကိုရင်း မမြင်ကြရဘဲနတ်ကို လူများက ဘယ်နေရာမှာ နေမှန်း မသိဘဲ ကိုးကွယ်ကြ သကဲ့သို့တည်း၊ ပုရောဟိတ်ဗြဟ္မာများဗြဟ္မာမင်းကြီးများက သူတို့ကို မြင်နိုင်အောင် အထင်အရှား ကိုယ်ရောင် ပြမှ မြင်ကြရ၏၊ဗြဟ္မာမင်းကြီးများ၏ ပကတိခန္ဓာကိုယ်ကား မရှိ မဟုတ်၊ ရှိပါ၏၊ နူးညံ့လှ၍ အောက်ဗြဟ္မာများက မမြင်ကြရခြင်း ဖြစ်လေသည်၊ ဤ တတိယ ရျာန် ၃-ဘုံမှာ စတုတ္ထ ရူပဝိပါက် ရျာန်ကို ဟိနံ မဇ္ဈိမ ပဏီတအားဖြင့် ခွဲကာ စတုတ္ထရူပဝိပါက် ရျာန်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြသည်၊ စတုတ္ထနည်းကို သက်ပြု၍ ပြင်တည်း အသည် အမျိုးခနောက်ဆိုင် တည်နေကြသည်။

စတုတ္ထရျာန် ၇ဘုံ

ဝေဟပ္ဖိုလ် ဘုံ ၁၊ အသညသတ်ဘုံ ၁၊
သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ = ပေါင်း ၇-ဘုံ။

ဝေဟပ္ဖလာ။ ။ဝိပုလံ ဖလံ ဧတေသန္တိ ဝေဟပ္ဖလာ၊ ဈာန်၏ အကျိုးဆက်အားဖြင့် ကြီးကျယ် ပြန့်ပြောသော အကျိုးပေးခြင်း ရှိသောကြောင့် ဝေဟပ္ဖလာ မည်၏၊ 'ဝိပုလ+ဖလ' ပုဒ်၌ ဝိပုလကို ဝေဟ-ပြု၊ ဖလကို ပ္ဖလ ပြု၍ ဝေဟပ္ဖလ ဝေဟပ္ဖိုလ် ဘုံ ဟု ခေါ်ထားသည်။

အသညသတ္တာ။ ။နတ္ထိ သညာ ဧတေသန္တိ အသညာ၊ သညာ (စိတ်)ကို နှုံ့မုန်းသော သညာဝိရာဂ ဘာဝနာဖြင့် ပယ်ခဲ့၍ သညာ (အမှူးရှိသော နာမ် ခန္ဓာ)အားလုံး မရှိသောကြောင့် အသည မည်၏၊ ထို အသည မည်သော သူတို့သည်ပင် သတ္တဝါများ ဖြစ်သောကြောင့် အသည သတ္တ မည်ကြ၏၊ ဤ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ နှင့် အသညသတ် ဘုံတို့သည် တညီတညွတ်ထည်း တည်ရှိကြလေသည်၊ သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံကား ဤ ၂-ဘုံ၏ အထက်မှာ တဘုံစီ တဘုံစီ ထက်-အောက် နိမ့်-မြင့် အဆင့်ဆင့် တည်ရှိ ကြလေသည်၊စိတ်မရှိ၍ သတ္တဝါ မခေါ်ရဘူး ထင်မည်စိုး၍ အသညသတ္တ ဟု ဆိုထားသည်။

အထူးအားဖြင့် ပထမဈာန် သုံးဘုံမှာ မိုခနောက်ဆိုင် ညှိမဟုတ် ရောပြွမ်း၍ တည်၏ ဟု ၂-မျိုး ယူဆကြ၏၊ ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ တတိယဈာန် ၃-ဘုံနှင့် ဝေဟပ္ဖိုလ် အသညသတ် တို့ကိုလည်း သီးခြားပါ တည်၏ ဟူ၍၎င်း, ရောပြွမ်း၍ တည်၏ ဟူ၍၎င်း ဆိုကြ၏၊ စကြဝဠာ အနန္တမှာ နတ်ဘုံ ဗြဟ္မာဘုံတို့သည် သူ့စကြဝဠာနှင့် သူ့ဘုံများ အနန္တပင် ရှိကြသည်။

သုဒ္ဓါဝါသ။ ။သုဒ္ဓ+အာဝါသ၊ သုဒ္ဓါနံ-စင်ကြယ်ကုန်သော အနာဂါမ် နှင့် ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ အာဝါသော-နေရာ ဘုံသည်၊ သုဒ္ဓါဝါသဘုံ မည်၏၊ ကိလေသာ အတော်များများကြီး ကုန်ခမ်း စင်ကြယ်သွားသော အနာဂါမ်နှင့် လုံးဝစင်ကြယ်ပြီး ရဟန္တာများ၏ နေရာ ဖြစ်သော ဘုံသည် သုဒ္ဓါဝါသဘုံ မည်၏ ဟူလို။

အဝိဟာ။ ။ နဝိဟန္တိ နဝိဇဟန္တီတိ အဝိဟာ၊ မိမိ နေရာ ဘုံဌာနမှ တခဏမျှမစွန့် မခွါကြသောကြောင့် အဝိဟ ဗြဟ္မာ မည်၏၊ ကိစ္စ ဗျာပါဒ ဘာတခုမှ မရှိသဖြင့် ရွေ့ရှား သွားလာဘွယ် မလို၊

နိုင်ခံ့ ကြီးမားသော သမာဓိ ရှိကြသဖြင့် ဖလသမာပတ် ဈာန သမာပတ်များနှင့်သာ မွေ့လျော် နေကြသောကြောင့် ဘယ်စိုကိုမှ ရွေ့ရှား သွားလာမှု မရှိကြ ဟူလို။

အတပ္ပါ။ ။ န တပ္ပန္တီတိ အတပ္ပါ၊ ဘာတခုမှ ကြောင့်ကြ ပူပန်စရာ မရှိသောကြောင့် အတပ္ပ မည်ကြ၏၊ အပူ အပင် မရှိ ချမ်းသာ အတိ ပြီးနေကြသည် ဟူလို။

သုဒဿာ။ ။ သုခေန ဒိဿန္တီတိ သုဒဿာ၊ ချမ်းသာစွာရှု အပ်သောကြောင့် သုဒဿ မည်၏၊ အလွန် ကောင်းမြတ် တင့်တယ် ကြ၍ ကြည့်ရှု တွေ့မြင်ရမှာ စိတ်ချမ်းသာစရာ ဖြစ်ဟန်များ ဟူ၏။

သုဒဿီ။ ။ သုခေန ပဿန္တီတိ သုဒဿီ၊ စင်ကြယ် ကောင်းမြတ်သော ဥာဏ်စက္ခု မံသစက္ခုဖြင့် သူတပါးကို ရှုတတ်ကြည့် တတ်သောကြောင့် သုဒဿီ မည်၏၊ သုဒဿာကား သူတပါးက ချမ်းသာစွာ ရှုအပ် ကြည့်အပ်၏၊ သုဒဿီကား သူတပါးကို ကောင်းစွာ ချမ်းသာစွာ ကြည့်ရှုတတ်ကြသည်။

အကနိဋ္ဌ။ ။နတ္ထိ ကနိဋ္ဌော ဧတေသန္တိ အကနိဋ္ဌာ၊ အောက် တန်းစား နုံချာသော စည်းစိမ်ဟူ၍ မရှိ၊ ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်၍ အထက်တန်းစား စည်းစိမ် ကြီးများနှင့်သာ ပြည့်စုံကြရသောကြောင့် အကနိဋ္ဌ မည်ကြသည်၊ ဤ ငါးဘုံသည် တဘုံနှင့် တဘုံ ထက်အောက် ယူဇနာ ငါးသန်း ငါးသိန်း ရှစ်သောင်းစီ ကွာခြား၍ တည်နေ၏။

အရူပ ၄—ဘုံ

အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံ, ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံ၊
အာကိဉ္စညာယတနဘုံ, နေဝသညာ နာသညာယတနဘုံ၊
ဤကား အရူပ ၄—ဘုံတည်း၊

မှတ်သားရန်။ ။ ဤ အရူပ ၄-ဘုံသည် အကနိဋ္ဌ ဘုံမှ အထက် ယူဇနာ ငါးသန်း ငါးသိန်း ရှစ်ထောင်စီ ကွာဝေးသော

ကောင်းကင်ပြင်၌ အဆင့်ဆင့် တည်နေကြလေသည်၊ အလင်းရောင် မရှိ၊ မှောင်အတိ ဖြိုးနေ၏၊ မိမိတို့၏ ဘုံမှာ မိမိ ပဋိသန္ဓေ ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာကို အရင်းတည်လျက် ပဝတ္တိအခါ သင့်လျော်ရာ စိတ်များ ရကြပြီး သမ္ပယုတ္တ နာမ် တရားစု သက်သက် မျှသာ ဖြစ်ရှိကာ မဟာကပ္ပ ပေါင်း ၂၀၀၀၀၊ စသည် အသက် ရှည်ကြ၏။

ပုထုဇ္ဇနာ န လဗ္ဘန္တိ, သုဒ္ဓါဝါသေသု သဗ္ဗထာ၊
သောတာပန္နာ စ သကဒါ,ဂါမိနော စာပိ ပုဂ္ဂလာ။
အရိယာ နောပ လဗ္ဘန္တိ, အသညာပါယ ဘူမိသု၊
သေသဋ္ဌာနေသု လဗ္ဘန္တိ, အရိယာ နရိယာပိ စ။

သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံ၌ ပုထုဇဉ် သောတာပန် နှင့် သကဒါဂါမ်တို့ကို မရ၊ အနာဂါမိ ဖလဋ္ဌာန် အရဟတ္တ မဂ္ဂဋ္ဌာန် ဖလဋ္ဌာန် ၃-ယောက်သာ ရ၏၊

အသညသတ်ဘုံ အပါယ်ဘုံ၌ အရိယာကို မရအပ်၊ ကျန်ဘုံများမှာ အရိယာရော ပုထုဇဉ်ပါ ရ၏၊

ဘုံတည်ပုံ နှင့် အကွာအဝေး

ကိုးသိန်း ကိုးသောင်း၊ အထုပေါင်း၊ တည်ရှောင်း အောက်ခံ လေ
လေးသိန်း နှစ်သောင်း၊ အထုပေါင်း၊ တည်ရှောင်း လေထက် ရေ
နှစ်သိန်း လေးသောင်း၊ အထုပေါင်း၊ တည်ရှောင်း ရေထက် မြေ

သိလာ ပံသု၊ မြေ နှစ်ခု၊ အစုံ ထက်ဝက် စေ၊
ပံသု မြေမှာ၊ ရေရှာ၊ တည်ပါ ဆင့်ဆင့် ပေ၊
အောက်ဆုံး လေထုမှာ ယူဇနာ ကိုးသိန်း ခြောက်သောင်း,
အလယ်က ရေထုမှာ ယူဇနာ လေးသိန်း ရှစ်သောင်း,
အပေါ်က မြေထုမှာ နှစ်သိန်း လေးသောင်း ထုရှိ၏၊

မြေထုကို တသိန်း နှစ်သောင်းပီ နှစ်စုံ နှစ်ပုံ ခွဲထားခဲ့၊ လူ့ဘုံ၏ တည်ရာ ပံသုမြေမှာ တသိန်း နှစ်သောင်း ထုရှိ၏၊ ပံသုအောက်က သိလာမြေမှာ တသိန်း နှစ်သောင်းပင် ထု၏၊ ငဲ့ကြီး ရှုပ်တပ်သည် အကျယ် အဝန်း အမြင့် ယူဇနာ တသောင်းစီရှိ၍ ပံ့သုပထဝီ အတွင်းမှာ အဆင့်ဆင့် တည်၏၊

အထူးအားဖြင့် မဟာမြင့်မိုရ်တောင်မင်းသည် လူ့ပြည်မှအထက် တာဝတိံသာ ဘုံထိပ်အထိ ယူဇနာ ရှစ်သောင်း နှင့် လေးထောင် မြင့်၍လူ့ပြည်မှအောက်သို့လည်း ယူဇနာ ရှစ်သောင်းလေးထောင်ပင် စူးဝင် နစ်မြုပ်နေ၏၊ ထို့ကြောင့် နှစ်သိန်း လေးသောင်း အထု ရှိသော မြေထု နှစ်ခု၏ အောက်က ရေထု၏ ထက်ဝက် နှစ်သိန်း လေးသောင်း ထိအောင် စူးဝင် နစ်မြုပ် နေပေသည်၊ မြင့်မိုရ် တတောင်လုံးကို ခွဲချုတ်၍ တိုင်းတာလျှင် ယူဇနာ ကိုးသိန်း နှင့် ခြောက်သောင်း (လေထု နှင့် အညီ) ရှိလေသည်။

သံဝေဂ ရဘွယ်

သိနေရုံ ဘိန္ဒိတုံ သက္ကာ, ပိသိတုံစ မဟာမဟိံ၊
သောသေတုံ အဏ္ဏဝေ တောယံ, န သက္ကာ အတ္တ မညုနံ။

သိနေရုံ–မြင့်မိုရ်တောင်မင်းကို၊ ဘိန္ဒိတုံ စ–ဖြိုခွဲ ဖျက်ဆီးဘို့ရာဥင်း၊ မဟာမဟိံ –နှစ်သိန်းလေးသောင်း ထုရှိသည့် မဟာပထဝီ မြေကြီးကို၊ ပိသိတုံ စ–အမှုန့်ကြိတ်ဘို့ရာဥင်း၊ အဏ္ဏဝေ–သမုဒ္ဒရာကြီး လေးစင်း၌၊ တောယံ–ရှိသမျှ ရေတွေကို၊ သောသေတုံ စ–ခမ်းခြောက်ပျောက်ပျက် သွားဘို့ရာဥင်း၊ သက္ကာ–စွမ်းဆောင်နိုင်ပါသေး၏၊ အတ္တမညုံ–ငါဘဲ သူဘဲ အထင်လွဲလာခဲ့သည့် အတ္တနဲ့ကြီးကို ငါစွဲကြီးကို၊ ဘိန္ဒိတုံ–ဖျက်ဆီးချေမှုန်း၊ အစတုံးဘို့ အခင်းမှာ၊ နသက္ကာ–တတ်နိုင်ဘို့ ဝေးပါရဲ့၊ အရှုံးပေး လက်မှိုင်ချကာ ယခုထက်တိုင် ငေးမှိုင်၍သာ နေခဲ့ကြရပါပြီ တကား၊

သံသရာ စခမ်း သံသရာ့ ဝန်ထမ်း မှုကြီးသည် ကြောက်ဘွယ် လန့်ဘွယ် ကောင်းပေစွ၊ တဘဝတသက်စာ လျှပ်တပြက် အခါကလေး မဝံ့ညာ မထောက်သာ ကြောက်စရာကြီး ပါတကား။

လေးသောင်း နှစ်ထောင်၊ အကွာဆောင်၊
လူ့ဘောင် နတ်ခြောက်ရွာ၊
နှစ်သိန်း ငါးသောင်း၊ နှစ်ထောင်ပေါင်း၊
ဝေးကြောင်း လူ-ဝဿာ။

လူ့ဘုံမှ အဝီစိသို့ .... ၁၅၀၀၀ × ၈ = ၁၂၀၀၀၀
လူ့ဘုံမှ ဝသဝတ္တီသို့ .... ၄၂၀၀၀ × ၆ = ၂၅၂၀၀၀
အဝီစိမှ ဝသဝတ္တီသို့ .... နှစ်ရပ်ပေါင်း = ၃၇၂၀၀၀
လူ့ဘုံမှ အောက်ဘုံများ ၁၅၀၀၀စီ၊ အထက်ဘုံများ ၄၂၀၀၀စီ။

ဗြဟ္မာ ဘုံချင်း အကွာ အဝေး

ဝသဝတ္တီမှ ပ-ဈာန်ဘုံသို့ (၁)၊ ၎င်းမှ ဒု-ဈာန်ဘုံသို့ (၂)
၎င်းမှ တ-ဈာန်ဘုံသို့ (၃)၊ ၎င်းမှ ဝေ-အသညသို့ (၄)
၎င်းမှ အဝိဟာသို့ (၅)၊ ၎င်းမှ အတပ္ပါသို့ (၆)
၎င်းမှ သုဒဿာသို့ (၇)၊ ၎င်းမှ သုဒဿီသို့ (၈)
၎င်းမှ အကနိဋ္ဌာသို့ (၉)၊ ၎င်းမှ အာကာသသို့ (၁၀)
၎င်းမှ ဝိညာဏာသို့ (၁၁)၊ ၎င်းမှ အာကိဉ်သို့ (၁၂)
၎င်းမှ နေဝသညာသို့ (၁၃)၊ ငါးသန်း ငါးသိန်းရှစ်ထောင်စီ
ထို့ကြောင့် ဝသဝတ္တီမှ နေဝသညာသို့ ငါးသန်း ငါးသိန်း ရှစ်ထောင် ၁၃-ပြန် (၅၅၀၈၀၀၀ × ၁၃ = ၇၁၆၀၄၀၀၀) ဝေးသည်၊

လူ့ဘုံမှ နေဝသညာသို့ ၂၅၂၀၀၀ + ၇၁၆၀၄၀၀၀ = ၇၁၈၅၆၀၀၀
အဝီစိမှ နေဝသညာသို့ ၃၇၂၀၀၀ + ၇၁၆၀၄၀၀၀ = ၇၁၆၇၆၀၀၀

အဝီစိမှ လူ့ဘုံသို့ ၁၅၀၀၀ ရှစ်ပြန် = ၁၂၀၀၀၀
လူ့ဘုံမှ ဝသဝတ္တီသို့ ၄၂၀၀၀ ခြောက်ပြန် = ၂၅၂၀၀၀
ဝသမှ နေဝသို့ ၅၅၀၈၀၀၀ ဆယ့်သုံးပြန် = ၇၁၆၀၄၀၀၀

ကုဋေ ခုနှစ်၊ သန်းမှာ တစ်၊ သိန်းရှစ် သောင်း ပဉ္စား
ထောင်မှာကား ဆ၊ လူ-နေဝ၊ ဝေးလှ ယူဇနာ။

ဘူမိ စတုက္က ပြီး၏

၂။ ပဋိသန္ဓိ စတုက္က

(က) အပါယပဋိသန္ဓိ ....အပါယ် ပဋိသန္ဓေ
(ခ) ကာမသုဂတိ ပဋိသန္ဓိ ....ကာမသုဂတိပဋိသန္ဓေ
(ဂ) ရူပါဝစရ ပဋိသန္ဓိ ....ရူပါဝစရ ပဋိသန္ဓေ
(ဃ) အရူပါဝစရ ပဋိသန္ဓိ ... အရူပါဝစရ ပဋိသန္ဓေ

(က) အပါယ် ပဋိသန္ဓေ

အကုသလဝိပါက် ဥ-သန္တီရဏ ဖြစ်သည့် အပါယ် ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ အခါမှာ ပဋိသန္ဓေကိစ္စ တပ်၍ ထိုနောက် ဘဝင်ကိစ္စ တင်လျက်နေ၍ နောက်ဆုံးမှာ စုတိကိစ္စ တင်ကာ ဘဝပြတ်သွား၏၊ ဤကား အပါယ်ပဋိသန္ဓေ တပါးတည်း။

(ခ) ကာမသုဂတိ ပဋိသန္ဓေ

ကုသလဝိပါက် ဥ-သန္တီရဏ ဖြစ်သည့် လူ့ဘုံ နှင့် စာတုမဟာရာဇ် ဟူသော ကာမသုဂတိ ၂-ဘုံ၌ ဇစ္စန္ဓ အစရှိသော လူပုဂ္ဂိုလ်များ နှင့် ဘုမ္မစိုးတ ဝိနိပါတိက အသုရကာယ်တို့မှာ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စတို့၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်၏။

မဟာဝိပါက်စိတ် ရှစ်ပါးတို့သည်ကား ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံလုံးမှာ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စ အစွမ်း အားဖြင့် ဖြစ်ကြသည်၊

ကာမသုဂတိ ပဋိသန္ဓေ ကိုးပါး နှင့် ဒုဂ္ဂတိအပါယ် ပဋိသန္ဓေ တပါး ပေါင်း ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-ဖြစ်၏။

မှတ်သားရန်။ ။အပါယ် လေးဘုံသည် မကောင်းသောအခြေ အနေ အလားအလာ ရှိသောကြောင့် ဒုဂ္ဂတိဘုံ ခေါ်သည်၊ ထို

အပါယ်ဘုံသား အားလုံးသည် အကုသလဝိပါက် ဥ-သန္တီရဏစိတ်တခုဖြင့်သာပဋိသန္ဓေ နေသောကြောင့် အပါယ်ဘုံမှာ ဒုဂ္ဂတိ အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဘယောက်သာ ရ၏ဟု ဆိုရ၏၊ လူနှင့် စာတုမဟာရာဇ် ၂ဘုံ၌ ကုသလဝိပါက် ဥ-သန္တီရဏဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေသော ဇစ္စန္ဓ စသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို သုဂတိ အဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်သည်၊ ရုပ်ပဋိသန္ဓေ နေသော အသညသတ် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း သုဂတိ အဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်၏၊ လူ့ဘုံနှင့် နတ် ၆-ဘုံကိုကောင်းသော အလားရှိသောကြောင့် ကာမသုဂတိဘုံဟု ခေါ်သည်၊ ထိုဘုံများ၌ မဟာဝိပါက် ရှစ်ပါးဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေကြသည်။

ဇစ္စန္ဓာဒီနံ။ ။ဇာတိ+အန္ဓ၊ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်ကန်းသူသည် ဇစ္စန္ဓ မည်၏၊ဇစ္စဗဓိရ-ပဋိသန္ဓေက ထိုင်းသူ၊ဇစ္စမူဂ-ကံမပါခဲ့၍ပဋိသန္ဓေက ဆွံ့အသူ၊ ဇစ္စဠ-တောင်မြောက် မူးပဲ စသည်ကို မသိအောင် ထိုင်းအသောသူ၊ဇစ္စုမ္မတ္တက-ဝမ်းတွင်းရူး၊ပဏ္ဍက-နပုံး စသော ပဏ္ဍုက်ငါးမျိုး၊ဥဘတောဗျဉ္ဇနက-လိင် ၂-မျိုးပါလာသော ဥဘတောဗျည်း၊ မမ္မ-စကား ထစ်အသော သူ၊ စကား အသံ ထွက်အောင် ရုံရွဲကာ အတော်ကြီးအားထုတ် ပြောရသူ မခ်းစွဲသူ ဟူ၍လည်း ခေါ်၏၊ဤသို့ စသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် သုဂတိ အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသည်။

ဘုမ္မသိတ ဝိနိပါတိက။ ။ ဘူမိယံ ဇာတာ ဘုမ္မာ၊မြေကြီး၊ သစ်ပင် တောတောင် စသော ဗိမာန်ကို မှီ၍ ဖြစ်ရသည့် သာတ ဂိရိ ဟေမဝတ စသော တံခိုးရှင် ဘုန်းရှင် နတ်ကြီးများကို ကောက်ရ၏၊ ဘုမ္မေ သိတာ ဘုမ္မသိတာ၊ ထိုဘုံမိုင်ရှင် နတ်ကြီးများကို မှီခို ကပ်ရပ် ဖြစ်ရသော အောက်တန်းစား နတ်များသည် ဘုမ္မသိတ မည်၏၊ချမ်းသာ အပေါင်းမှ ကင်းဝေး၍ဘောက်ပြန်သော အခြေအနေအားဖြင့် ကျရောက်ဖြစ်နေကြရသောကြောင့် ဝိနိပါတိကလည်း မည်ကြပြန်သည်။

သုခသမုဿယတော ဝိဂတာ ဝိရုပါဝါ ဟုတွာ
ဘဝန္တရေ နိပတန္တိတိ ဝိနိပါတိကာ၊

ထို ဘုမ္မသိတတို့မှာကိုယ်ပိုင်ဘုံသီးခြားမရှိဘဲ သစ်ပင်လိုဏ်ခေါင်း သုသာန် စသော နေရာများမှာဖြစ်နေကြရ၍အောက်တန်းစား တစ္ဆေ

မြေဘုတ် ပြိတ္တာ အသုရကာယ်များ ဖြစ်ကြသည်၊ ထိုအောက်တန်းစား များမှာ ဤ အကုသလဝိပါက် ဥ-သန္တီရဏ အဟိတ် ပဋိသန္ဓေဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေကြရ၏၊ အထက်တန်း ကျသော ဝိနိပါတိက နတ်များမှာ ဒွိဟိတ်တိဟိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကြသဖြင့် မဂ်တရား ဖိုလ်တရား အထိ ရနိုင်၍ အတော်အတန် အခြေအနေ ကောင်းပေသည်။

ထိုအပါယ်ဘုံ စသည့်တို့တွင် အပါယ် ၄-ဘုံသား လူများ ဝိနိပါတိက အသုရာများမှာ သက်တမ်း အမြဲမရှိ၊

မှတ်သားရန်။ ။အပါယ်ဘုံမှာ ကံသာ ပမာဏ ဖြစ်၍၊ မှန်၏· အပါယ်ဘုံသားများမှာ ကံမကုန်မချင်း မသေနိုင်သောကြောင့် ကံသာ လျှင် ပမာဏ ရှိချေသည်၊ ဥ ဘုမ္မစိုး နတ်များမှာလည်း ဤအတိုင်းပင်၊ အချို့နတ်မှာ ၇-ရက်နှင့် အချို့မှာ ကုဋေသိန်းလောက် အသက်ရှည်ကြ၏၊ လူများလည်း ဆယ်နှစ်မှ အသင်္ချေအထိ သက်တမ်း မမြဲဘဲရှိကြ၏။

လူ ဘုမ္မစိုး၊ ပါယ်လေးမျိုး၊ သက်ပိုင်း မြဲမရှိ၊
အရှေ့ကျွန်းမှာ ခုနှစ်ရာ၊ နောက်မှာ ငါးရာတိ၊
မြောက်ကျွန်း တထောင်၊ အမြဲဆောင်၊ တောင်မှာ မြဲမရှိ၊

စတုမဟာရာဇ် ဘုံသား နတ်တို့၏ အသက်တမ်းမှာ နတ်တို့၏ နှစ်အားဖြင့် ၅၀၀ နှစ်၏၊ လူတို့၏ နှစ်အရေ အတွက်အားဖြင့် အနှစ် ကိုးသန်း [illegible] နှစ်၏၊

ထို ၄-ဆသည့် တာဝတိံသာ နတ်သက် ၁၀၀၀
ထို ၄-ဆသည့် ယာမာ နတ်သက် ၂၀၀၀
ထို ၄-ဆသည့် တုသိတာ နတ်သက် ၄၀၀၀
ထို ၄-ဆသည့် နိမ္မာနရတိ နတ်သက် ၈၀၀၀
ထို ၄-ဆသည့် ပရနိမ္မိတ နတ်သက် ၁၆၀၀၀

ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တီ နတ်သက်မှာ လူ့နှစ်အားဖြင့် ကိုးရာ နှစ်ဆဲ့ တကုဋေ ခြောက်သန်း (၉၂၁၆၀၀၀၀၀၀)ရှိ၏။

နတ်သက်တမ်း

ဘုံအမည်	နတ်သက်	လူ့နှစ်အရေအတွက်
စတု	၅၀၀	၉၀၀၀၀၀၀
တာဝ	၁၀၀၀	၃၆၀၀၀၀၀၀
ယာမာ	၂၀၀၀	၁၄၄၀၀၀၀၀၀
တုသိ	၄၀၀၀	၅၇၆၀၀၀၀၀၀
နိမ္မာ	၈၀၀၀	၂၃၀၄၀၀၀၀၀၀
ပရ	၁၆၀၀၀	၉၂၁၆၀၀၀၀၀၀

နတ်သက် နှင့် လူ့နှစ်

ဘုံ	ရက်	လ	နှစ်
စတု	၁	၁	၁
လူ	၅၀	၁၅၀၀	၁၈၀၀၀
တာဝ	၁	၁	၁
လူ	၁၀၀	၃၀၀၀	၃၆၀၀၀
ယာမာ	၁	၁	၁
လူ	၂၀၀	၆၀၀၀	၇၂၀၀၀
တုသိ	၁	၁	၁
လူ	၄၀၀	၁၂၀၀၀	၁၄၄၀၀၀
နိမ္မာ	၁	၁	၁
လူ	၈၀၀	၂၄၀၀၀	၂၈၈၀၀၀
ပရ	၁	၁	၁
လူ	၁၆၀၀	၄၈၀၀၀	၅၇၆၀၀၀

ယာနိ ပညာသ ဝဿာနိ, မနုဿာနံ ဒိနော တဟိံ၊
တိံသ ရတ္တိ-ဒိဝေါ မာသော, မာသာ ဒွါဒသ သံဝစ္ဆရော၊
တေန သံဝစ္ဆရေနာ ယု,ဒိဗ္ဗံ ပဉ္စသတံ မတံ။

မနုဿာနံ-လူ့ဘုံ၏၊ ယာနိ ပညာသဝဿာနိ-အနှစ် ၅၀-တို့သည်၊ တဟိံ-ထို စတုမဟာရာဇ်နတ်ဘုံ၌ ဒိနော-တရက်စာသည်း၊ တိံသ ရတ္တိ ဒိဝေါ-ညဉ့် နေ့ (ရက်ပေါင်း) ၃၀-သည်၊ မာသော-တလ တည်း၊ (ရက်မစုံပါ) ဒွါဒသ မာသာ-၁၂-လတို့သည်၊ သံဝစ္ဆရော-တနှစ်တည်း၊ တေန သံဝစ္ဆရေန-ထိုနတ်ဘုံ၏ နှစ်အားဖြင့်၊ ဒိဗ္ဗံ ပဉ္စ သတံ- နတ်ဘုံ၏ အနှစ် ငါးရာကို၊ အာယု- စတုမဟာရာဇ် နတ်၏ အသက် ဟူ၍၊ မတံ-သိအပ်၏။

တစတေဘစတုဂ္ဂုဏံ။ ။တာဝတိံသာ၏ ၁၀၀၀-သည် စတုမဟာရာဇ် ၅၀၀နှင့် တောက်စာပေါ်လျှင် ၁၀၀၀-က ၅၀၀-ထက် နှစ်ဆ ပိုနေသည်ကို တွေ့ရ၏၊ သို့သော် စတုမဟာရာဇ်တို့၏ တရက် အချိန်မှာ လူ့အနှစ် ၅၀-ခန့် ရှိ၍ တာဝတိံသာ၏ တရက်မှာ လူ့ အနှစ် ၁၀၀ နှင့် ညီမျှပုံကို တွေ့ရ၍ ရက် အားဖြင့် တဆင့်ထက် တဆင့် အချိန် နှစ်ဆ နှစ်ဆ ပိုများနေသောကြောင့် ရက်နှစ်ဆ နှစ် နှစ်ဆ အားဖြင့် ၄-ဆစီ ပို၍ အသက်ရှည်ပုံကို သိရ၏၊ ဥပမာ-ပြားငါးဆယ်တန် ငါးမူးပြား ငါးဆယ်နှင့် ပြားတရာတန် ကျပ်ပြား တထောင်တို့၏ ပေါက်ကို နှိုင်းချိန်ရာတွင် ကျပ်ပြားအားဖြင့် နှစ်ဆ ပြားရေအားဖြင့် နှစ်ဆ အားဖြင့် လေးဆ ပိုနေကြောင်း တွေ့ရှိရသကဲ့ သို့တည်း၊ နတ်သက်မှာ ၅၀၀ မှ ၁၀၀၀ ကို တောက်လျှင်နှစ်ဆ ပင်ဟု ခပ်လွယ်လွယ် ပြောကြခြင်းကား အပိုင်းကြိုက် ပြီးစလွယ်သာ ဖြစ်၍ မမှတ်အပ်၊ ဥပမာ၌ ငါးမူးပြား ၅၀၀-၏ လေးဆသည် ကျပ်ပြား ၁၀၀၀ ဖြစ်ပုံကို ပြန်၍ နှိုင်းနှိုင်းကြည့်ပါ၊ ငါးမူးပြား ငါးရာ၏ နှစ်ဆမှာ ကျပ်ပြား ၅၀၀-သာ ဖြစ်၍ ၁၀၀၀ မဖြစ်နိုင်၊ လေးဆ တိုးမှသာ တထောင် ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။

လူ့နှစ်နှိုင်း ၄-ဆ။ ။စတုမဟာရာဇ် နတ် ပြည်မှာ တရက် စာသည် လူ့အနှစ် ၅၀ ကြာ၏၊ တာဝတိံသာမှာ ၁၀၀ ကြာ၏၊ ယာမာ မှာ ၂၀၀၊ တုသိတာမှာ ၄၀၀၊ နိမ္မာနမှာ ၈၀၀၊ ပရနိမ္မိတမှာ ၁၆၀၀ ကြာ၏၊ ရက်အားဖြင့် ၂-ဆစီ ကြာ၍ နှစ်အားဖြင့် ၂-ဆ အားဖြင့် ၄-ဆစီ ပို၍အသက်ရှည်၏၊ ထို့ကြောင့် -

စတုမဟာရာဇ် ၌ လူ့နှစ်အားဖြင့် ကိုးသန်း
တာဝတိံသာ ၌ ကိုးသန်း သေးလီ သုံးကုဋေ ခြောက်သန်း
ယာမာ၌ ငါးဆဲ့လေးကုဋေ နှင့် လေးသန်း
တုသိတာ၌ ငါးဆဲ့ ခုနစ်ကုဋေ ခြောက်သန်း
နိမ္မာနရတိ၌ နှစ်ရာ့သုံးဆယ်ကုဋေ လေးသန်း
ပရနိမ္မိတ၌ ကိုးရာ နှစ်ဆဲ့တကုဋေ ခြောက်သန်းကြာ၏။

နဝသတဉ္စေက ဝီသ,ဝဿာနံ ကောဋိယော တထာ
ဝဿ သတ သဟဿာနိ, သဋ္ဌိစ သဝတ္တိသု။

ဝဿာနံ-လူ့နှစ်တို့၏၊ နဝသတံ ဧကဝီသံပါ ကောဋိယောစ-ကိုးရာ နှစ်ဆဲ့ တစ်ကုဋေ တို့သည်၎င်း၊ တထာ-ထို့ပြင်၊ သဋ္ဌိဝဿသတ သဟဿ နိစ- အနှစ် ခြောက်သန်းတို့ သည်၎င်း၊ ဝသဝတ္တိသု-ဝသဝတ္တိ နတ်တို့၏၊ အယုပ္ပမာဏံ-သက်တမ်း မည်ကာတည်း၊ ဤသို့ သင်္ဂြိုဟ်၌ အစကိုးသန်းနှင့် အဆုံးသန်းကိုသာ ပြထားပေသည်။

(ဂ) ရူပ ပဋိသန္ဓေ ၆-မျိုး

ရူပ ပဥ္စမဈာန် ဝိပါက်သည် ပဥ္စမဈာန် ၃-ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စ တခု၌ ဖြစ်၏၊

ဒု-ဈာန် တ-ဈာန် ဝိပါက်သည် ဒုဈာန် သုံးဘုံ၌.......
စတုတ္ထဈာန် ဝိပါက်သည် တတိယဈာန် သုံးဘုံ၌.......
ပဉ္စမဈာန် ဝိပါက်သည် စတုတ္ထဈာန် ခြောက်ဘုံ၌.......

အသညသတ် ပုဂ္ဂိုလ်များ၌ ... ရုပ်စုသည် ပဋိသန္ဓေ စုတိ ကိစ္စ တာ၏၊ ဤ ရူပဝိပါက် ငါးပါး နှင့် ... ရုပ်စုသည် ရူပ ပဋိသန္ဓေ ၆-ပါး မည်၏။

မှတ်သားရန်။ ။ ရူပါဝစရ ဈာန်ကို စတုက္ကနည်းအရ ၄-မျိုး သာခွဲ၍ ဘုံဌာနကိုလည်း ၄-မျိုး ခေါ်ထားသည်၊ ဤ ပဋိသန္ဓေ

အသညသတ်မှာ ရုပ ဝိပါက်ကို တွေ့ရ နည်းသော ယူရပုံကို သေချာစွာ မှတ်လေ၊ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး, ဝဏ္ဏ, ဂန္ဓ, ရသ, ဩဇာ, ဇီဝိတ ဟူသော ၉ ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်စုမှ ဂန္ဓ, ရသ, ဩဇာ သုံးပါးကို နှုတ်လျှင် ဇီဝိတ ဆဋ္ဌက ကလာပ် ဖြစ်လာ၏၊ ဂန္ဓ, ရသ, ဩဇာ သုံးမျိုးကို မရနိုင်သောကြောင့် ဇီဝိတ ဆဋ္ဌက ရုပ်စုဖြင့်သာ အသညသတ်ဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေ နေရ၏ဟု မူလဋီကာဆရာ မိန့်တော်မူသည်။

(ဃ) အရူပ ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး

ပဌမဈာန် ဝိပါက်သည် ပဌမဈာန် ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စ တပ်၍ ဖြစ်၏၊

ဒုတိယဈာန် ဝိပါက်သည် ဒုတိယဈာန် ဘုံ၌....

တတိယဈာန် ဝိပါက်သည် တတိယဈာန် ဘုံ၌...

စတုတ္ထဈာန် ဝိပါက်သည် စတုတ္ထဈာန်ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စ တပ်၍ ဖြစ်၏။

မှတ်သားရန်။ ။အရူပဝိပါက် ၄-ပါးသည် အရူပ ၄-ဘုံမှာ အစဉ်အတိုင်း ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စ တပ်၍ ဖြစ်ကြသည်၊ ဤကား အရူပ ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါးတည်း။

ဗြဟ္မာတို့ သက်တမ်း

ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာမှာ အသင်္ချေယျကပ်၏ သုံးပုံ့ကပ်
ဗြဟ္မပုရောဟိတာမှာ အသင်္ချေယျကပ် ထက်ဝက်
မဟာဗြဟ္မာ ဘုံမှာ အသင်္ချေယျကပ် တကပ် နည်း၏၊

ပရိတ္တာဘာမှာ .... မဟာကပ် ၂-ကပ်(၂-ကမ္ဘာ)
အပ္ပမာဏာဘာ .... မဟာကပ် ၄-ကပ်
အာဘဿရာ .... မဟာကပ် ၈-ကပ်

ပရိတ္တသုဘာ	....	မဟာကပ်	၁၆-ကပ်
အပ္ပမာဏသုဘာ	....	မဟာကပ်	၃၂-ကပ်
သုဘကိဏှာ	....	မဟာကပ်	၆၄-ကပ်
ဝေဟပ္ဖိုလ် နှင့် အသညသတ်မှာ		မဟာကပ်	၅၀၀-စီ
အဝိဟာဘုံမှာ	....	မဟာကပ်	၁၀၀၀
အတပ္ပါ ဘုံမှာ	....	မဟာကပ်	၂၀၀၀
သုဒဿာမှာ	....	မဟာကပ်	၄၀၀၀
သုဒဿီမှာ	....	မဟာကပ်	၈၀၀၀
အကနိဋ္ဌမှာ	...	မဟာကပ်	၁၆၀၀၀
အာကာသာနဉ္စာမှာ	...	မဟာကပ်	၂၀၀၀၀
ဝိညာဏဉ္စာမှာ	....	မဟာကပ်	၄၀၀၀၀
အာကိဉ္စညမှာ	....	မဟာကပ်	၆၀၀၀၀
နေဝသညာမှာ	....	မဟာကပ်	၁၆၀၀၀

ပဋိသန္ဓိ ဘဝင်္ဂဉ္စ, တထာ စဝန မာနသံ၊
ဧကမေဝ တထေဝေက, ဝိသယဉ္စေက ဇာတိယံ။

ဧကဇာတိယံ-တခုသော ဘဝ၌၊ ပဋိသန္ဓိ စ-ပဋိသန္ဓေ စိတ်သည်၎င်း၊ ဘဝင်္ဂဉ္စ-ဘဝင် စိတ်သည်၎င်း၊ စဝန မာနသဉ္စ-စုတိစိတ်သည်၎င်း၊ ဧကမေဝ-တခုထည်း တူရမြဲပါတည်း၊ တထာ-ထို့အတူ၊ ဧကဝိသယဉ္စ-တူသော အာရုံကို အာရုံပြုခြင်း ရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်ရ၏၊

မှတ်သားရန်။ ။ကေမေဝါတိ ဘူမိတော ဇာတိတော သမ္ပယုတ္တ ဓမ္မတော သင်္ခါရတော စ သမာနမေဝ၊ ဘုံ-ဇာတ်-သမ္ပယုတ်-သင်္ခါရအားဖြင့် တမျိုး တစား တသားတည်း တူခြင်းသည် ဧက

မည်၏၊ စိတ်တခုတည်းကပင် တဘာဝတွက်မှာ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စ တပ်ကာ ဖြစ်လာသောကြောင့် ဘုံဇာတ် သမ္ဗယုတ် သင်္ဂြိုဟ် အာရုံအားဖြင့် ဟူရမြဲ ဓမ္မတာ ဟူလို။

ဘဝ တခု၊ သံ ဘွင် ရု၊ သုံးခု ထပ်စမြဲ၊
ဘုံ ဇာတ် သံ သင်၊ အာ ငါးအင်၊ သံ ဘွင် ရု မကွဲ။

ကမ္မာကြီး အလှဲကျ ပျက်ရပုံ

မိး ခုနှစ်တန်၊ ရေ တတန်၊ ရှစ်ပြန် ဆိုး လေဝတ်၊

သတ္တ သတ္တ ဂ္ဂိနာ ဝါရာ, အဋ္ဌမေ အဋ္ဌမေ ဒကာ၊
စတုသဋ္ဌိ ယဒါပုဏ္ဏာ, ဧကော ဝါယု ဝရော သိယာ။

ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ရေ
ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ရေ
ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ရေ
ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ရေ
ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ရေ
ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ရေ
ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ရေ
ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	ဒိး	လေ

ဒိး ငှ-[illegible]မြောက်မှာ ရေတ[illegible] ဒိငှ-[illegible]မြောက်မှာ လေတ[illegible] ဤသို့ ကမ္ဘာ[illegible]းသည် ဒိး ရေ လေ[illegible] အလှဲကျ ပျက်ရ၏

အဂ္ဂိနာ ဘဿရာ ဟေဋ္ဌာ, အာပေန သုဘကိဏှတော၊
ဝေဟပ္ဖလေ တော ဝါတေန, ဝေ လောကော ဝိနဿတိ၊
ပ-ဥ-တ-ထွေ၊ ချာန်ဘုံနှင့်ဒွေ၊ ဒိး-ရေ-လေနယ်မှတ်၊

မီးဖြင့် .... ပဌမရျာန် သုံးဘုံနှင့် တကွ အောက်ဘုံများ....
ရေဖြင့် .... ဒုတိယဈာန် သုံးဘုံနှင့် တကွအောက်ဘုံများ....
လေဖြင့်.... တတိယဈာန် ဘုံနှင့် တကွအောက်ဘုံများအကုန်ပျက်၏

ဇာတိ အာဏာ၊ ဝိသယာ၊ သုံးဖြာ လောကခေတ်၊
သောင်း သိန်း ကုဋေ၊ အသင်္ချေ၊ သုံးတွေ အစဉ်ဟပ်၊
ဖြစ်-ပျက် နှစ်ဖြာ၊ အတူမှာ၊ အာဏာခေတ်ဟု မှတ်။

စကြာဝဠာ တသောင်းကို ဇာတိခေတ် ခေါ်၏၊
စကြာဝဠာ ကုဋေတသိန်းကို အာဏာ ခေတ်ခေါ်၏၊
စကြာဝဠာ အနန္တကို ဝိသယခေတ် ခေါ်၏၊

အာဏာခေတ် ခေါ်သော စကြာဝဠာ ကုဋေတသိန်းထိအောင် မီး ရေ လေတို့ဖြင့် ဖျက်ရာ၌ ပျက်သူ ဖြစ်ကြသည်။ အထူးအားဖြင့် ဘာဖြင့် ဖျက်ဖျက် စတုတ္ထဈာန် ၇-ဘုံ နှင့် အရူပ ၄-ဘုံသည် မည်သည့်အခါမှ မပျက်စီးပေ၊ အမြဲ တည်နေပေသည်။

ပဋိသန္ဓိစတုတ္ထ [illegible]

အချိန် ကပ် ၄-မျိုး

အာယု အန္တရ၊ အသင်္ချေ၊ မဟာကပ် လေးမျိုး၊

၁။ သက်တမ်း တခုသည် အာယုကပ် တခု
၂။ [illegible] အန္တရကပ်တခု၊
၃။ အန္တရကပ် [illegible]-သည် [illegible] တကပ်၊
၄။ အသင်္ချေယျ ၄-ကပ်သည် မ[illegible] ရ မည်၏၊

မှတ်သားရန်။ ။မည်သည့်ဘုံ မည်သည့် သတ္တဝါများမှာမဆို သက်တမ်း တခုသည် အာယုကပ် တကပ် မည်၏၊ ၁၀-နှစ်တမ်းမှာ ၁၀-နှစ်အချိန်သည်၎င်း, တရာတမ်းမှာ တရာအချိန်, အသင်္ချေယျ

ဘမ်းမှာ အသင်္ချေယျ အချိန်သည် အာယုကပ် မည်၏၊ အယု-အသက်
ကပ္ပ-ရှည်ခန့် တည်နေသော အချိန်အခါ သက်တမ်းကို အာယုကပ်
ခေါ်သည်၊ အာယုကပ္ပ အရာ၌လည်း ဤအာယုကပ်ကို သုံးလိမ့်မည်
၁၀-နှစ်တမ်းမှ အသင်္ချေယျတမ်းအထိ တက်ကပ်ကို အာရောဟဏ
ကပ်ဟု ခေါ်၏၊ အသင်္ချေတမ်းမှ ၁၀နှစ်တမ်းအထိလျော့ကျ ဆုတ်ယုတ်
လာသော အခါကို သြရောဟဏ ကပ်ဟု ခေါ်၏၊ ထို အတက်အကျ
အာယုကပ် တစုံကို အန္တရကပ် တခု ခေါ်သည်၊ အန္တရ ကပ်ပေါင်း
၆၄ကပ်ကို အသင်္ချေယျ တကပ် ခေါ်သည်. ထိုအသင်္ချေယျ ၄-ကပ်ကို
မဟာကပ် တခု ဝါ-တကမ္ဘာ ခေါ်သည်။

အသင်္ချေယျကပ် ၄-မျိုးမှာ

(က) သံဝဋ္ဋ ကမ္ဘာကြီးပျက်စီးနေဆဲ အချိန်၊
(ခ) သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ကမ္ဘာ ပျက်ကြီးအတိုင်း တည်နေချိန်၊
(ဂ) ဝိဝဋ္ဋ ကမ္ဘာကြီးအသစ် တည်ဆောက်နေချိန်၊
(ဃ) ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ တည်ဆောက်ပြီး၍ သတ္တဝါတွေ နေချိန်။

သံ ဝိ ဝဋ္ဋတွင်၊ ဌာယီ ယှဉ်၊ သင်္ချေ လေးလီ မှတ်၊
ပျက်,တည်,ဖြစ် တည်၊ အစဉ်လည်၊ လေးမည် အနက်ဟပ်၊
သင်္ချေ လေးဖြာ၊ အပေါင်းမှာ၊ မဟာကမ္ဘာ မှတ်။

အသင်္ချေယျ ဟူကပ်၌ အန္တရကပ်ပေါင်း ၆၄-ကပ်တို့၌ ပဌမဈာန် သုံးဘုံမှာ အသင်္ချေယျ ကပ်၏ သုံးပုံ့တပုံ ထက်ဝက်၊ အသင်္ချေယျ ဘကပ်ဟု သက်တမ်းကိုရေတွက်ရ၏၊ မီး ၇ကြိမ် ဖျက်ရာတွင်ပထမဈာန် သုံးဘုံ ပါသွားသောကြောင့် ပဌမဈာန် သုံးဘုံသည်မဟာကပ်ခေါ် တကမ္ဘာ အသက် မရှည်နိုင်၊ ဒုတိယဈာန် သုံးဘုံမှစ၍ မဟာကပ် ခေါ် မဟာ ကမ္ဘာဖြင့် အသက်တမ်းကို ရေတွက်ရ၏ ထိုကြောင့် ကပ္ပသည်ကို အသင်္ချေယျကပ္ပဟု ဋီကာ ဖွင့်၏၊ မီး ရေ လေတို့ အနက် ဘာနှင့် ဖျက်ဖျက် ပဌမဈာန် သုံးဘုံမှာ အမြဲတန်းပါသွား သဖြင့်အသင်္ချေယျ တကပ်ထက်ပို၍ အသက်မရှည်ကြ။

ကမ္မ စတုက္က ကံ ၄-မျိုး

၁။ ကိစ္စအားဖြင့် ကံ ၄-မျိုး

ဇနကကံ ....ပဋိသန္ဓေကျိုး ပဝတ္တိကျိုးပေးသောကံ
ဥပတ္ထမ္ဘက ....ကံတပါးကို ထောက်ပံ့ပေးသောကံ
ဥပပီဠက ....ကံ၏ နှိပ်စက်တတ်သောကံ
ဥပဃာတက....ကံ၏ သတ်ဖြတ်တတ်သောကံ

ဇနက။ ။ဇနေတီတိ ဇနကံ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ ပဝတ္တိအခါတို့၌ နာမ်အကျိုး ဝိပါက် နှင့် ကမ္မဇရုပ် အကျိုးတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ စေတနာသည် ဇနကကံ မည်၏။

ပဋိသန္ဓိ၊ ပဝတ္တိ၊ ဝိပါက် ကဋတ္တာ၊
ဖြစ်ပွါးစေ၊ ကျေးဇူးပြု၊ ကု-ကု ဇနကာ။

ဥပတ္ထမ္ဘက။ ။ဥပတ္ထမ္ဘေတီတိ ဥပတ္ထမ္ဘကံ၊ မိမိ ကိုယ်တိုင်က အကျိုး တရားတခု ဖြစ်လာအောင် မစွမ်းဆောင်နိုင်၊ အကျိုး ပေးနေသော ကံကို ဖြစ်စေ၊ အကျိုး ဝိပါက်တို့ကို ဖြစ်စေ အားပေး ထောက်ခံ၍ ပေးနေသော ကံ သည် ဥပတ္ထမ္ဘကကံ မည်၏။

ထောက်ပံ့သည်၊ ကျေးဇူးပြု၊ ဥပတ္ထမ္ဘကာ။

ဥပပီဠက။ ။ဥပပီဠေတီတိ ဥပပီဠကံ၊ ကံ တမျိုးမျိုးက ဖြစ်စေသော အကျိုးကို နှိပ်စက်သော ကံသည် ဥပပီဠကကံ မည်၏၊ ကုသိုလ်ကလည်း အကုသိုလ်အကျိုးကို၊ အကုသိုလ်ကလည်း ကုသိုလ် အကျိုးကို အပြန် အလှန် ညှင်းဆဲလေသည်။

နှိပ်စက် ညှင်းပန်း၊ ညှိုးနွမ်းစေသည်၊ ဘိစီးပြု၊ ဥပပီဠကာ။

ဥပဃာတက။ ။ဥပဃာတေတီတိ ဥပဃာတကံ၊ အားနည်းသော ကံ တပါးကို ဖြတ်၍ ထိုကံ၏ အကျိုးကိုပါ ဖြတ်တောက်ကာ အကျိုးဝင်ပေးသော ကံသည် ဥပဃာတကကံ မည်၏၊

ဖြတ်ဆုံးစေသည်၊ အတင်းပြု၊ ဥပဃာတကာ။

ဇနကကံနှင့် ဥပတ္ထမ္ဘကကံ အသို ထူးပါသနည်း။

(က) ဇနကကံသည် တခြား ကံကို မနှောင့် မယှက်ဘဲ သူ၏အကျိုးကို လွတ်လွတ် ကျွတ်ကျွတ် အကျိုးပေးသည်၊
(ခ) ဥပဃာတက ကံသည် တခြားကံကို အကျိုးတို့ကို ဖြတ်တောက်ပြီးမှ အကျိုးကိုပေးသည်၊ ဖြတ်ရုံသာ ဖြတ်၏ဟု မမှတ်အပ်၊

ဥပပီဠကကံ နှင့် ဥပဃာတကကံ အသို ထူးပါသနည်း။

ဥပပီဠကကံသည် အနာ ရောဂါ ဖြစ်ရန် အကြောင်းကို ယူဆောင်လာကာ ရံခါ ရံခါ ကံတပါး၏ အကျိုးကို နှိပ်စက်သည်၊ ဥပဃာတက ကံသည် ကံတပါး၏ အကျိုးကို ကုန်စင်အောင် ပယ်သတ်ပြီးမှ ကံတပါး၏ အကျိုးပေးခွင့်ကို ဆောင်ရွက်ပေးသည်း ကိုယ်တိုင်ကား အကျိုးမပေး၊ ဤကား အပရေ ဝါဒ ဖြစ်၏၊ ဇနကကံသည် မိမိ ကိုယ်တိုင်ကိုက အကျိုးပေး၏၊ ဥပဃာတက ကံကား ကိုယ် တိုင် အကျိုးမပေး၊ ကံ တခုကို ပယ်သတ်၍ ကံ တခု၏ အကျိုးပေး ခွင့်ကို သာ ပြုပေး၏ ဟု ဇနကနှင့် ဥပဃာတက အထူးကိုလည်း အပရေဆရာ [illegible]စေတော်မူ၏၊ ဖြစ်စေမှု ထောက်ပံ့မှု နှိပ်စက်မှု ကပ်ဖြတ်မှု ဟူသော ကိစ္စ ၄-မျိုးဖြင့် ဝေဘန်ပြရာ ဖြစ်၍ ကိစ္စ အစွမ်းဖြင့် ကမ္မစတုက္က မည်၏။

၂။ အကျိုးပေးစဉ် ကံ ၄-မျိုး

ဂရုကံ .... ကြီးလေးလက်သန်သော ကံ
အာစိဏ္ဏကံ .... အမြဲ လေ့ကျင့်အပ်သော ကံ
အာသန္နကံ .... သေခါနီး ပြုအပ် သတိရအပ်သော ကံ
ကဋတ္တာကံ .... ပြုအပ်ပြီးသော ကံ သာမည

ဂရုကံ။ ။ဘယ်ကံကမှ မတားနိုင်လောက်အောင် ကြီးလေး ပြင်းထန်သော ကံသည် ဂရုကံ မည်၏၊ ကုသိုလ် အရာ၌ မဟဂ္ဂုတ် ကံ ရ၏၊ အကုသိုလ်ကံ အရာ၌ ပဉ္စာနန္တရိယကံနှင့် နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကံကြီးကို ရ၏၊

ပဉ္စာနန္တရိယကံ ငါးပါး

မိ-ဘ၊ အရဟံ၊ လောဟိတံ၊ ဘေဒ် နန္တရိ၊

မာတုဃာတက .... အမိကို သတ်ခြင်း၊
ပိတုဃာတက .... အဖကို သတ်ခြင်း၊
အရဟန္တဃာတက .... ရဟန္တာကို သတ်ခြင်း
လောဟိတုပ္ပါဒက .... ဘုရားအား သွေးစိမ်းတည်စေခြင်း၊
သံဃဘေဒက ...... သံဃာကို ဂိုဏ်းခွဲခြင်း၊

သံဃဘေဒက ကံကို သံဃာသာ ပြုနိုင်၏၊ လူ သာမဏေများ မပြုနိုင်၊ မှန်၏-သံဃာ ၂-စုသည် ၂-တောင့်ပွားခြင်းကား တသိမ်တည်းမှာ ကံကိုခွဲ၍ ဆောင်လိုက်လျှင် ထိုသံဃာမှာ သံဃဘေဒကကံ ထိုက်သွားလေသည်၊ တဂိုဏ်းဝင် တဂိုဏ်းထွက် ကံဆောင်ခြင်း၊ ဆွမ်းခွဲ၍ န်းပေးခြင်း၊ ရိုက်ခွဲရှာခြင်း သည်ကား သံဃဘေဒက မထိုက်ပေ။

နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၃-ပါး

အကြိယ .... ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ မရှိဟု ပယ်ခြင်း၊
နတ္ထိက .... ကံ၏ အကျိုးမရှိဟု ပယ်ခြင်း၊
အဟေတုက.... ကံနှင့် ကံ၏ အကျိုး ၂-ပါးကို ပယ်ခြင်း၊

ကံတပါးတို့၊ မတားနိုင်ရာ၊ အားကြီးဖွာ၊ သညာ ဂရုက၊

အာစိဏ္ဏကံ။ ။မပြတ် လေ့ကျက် လိုက်စားနေသော ကံနှင့် တကြိမ် ပြုပြီး အဖန်ဖန် သတိရ အောက်မေ့နေသော ကံသည် အာစိဏ္ဏကံ မည်၏။

နေ့ရှည် လေ့ကျက်၊ ရက်ရှည် စွဲမြဲ၊ အစဉ်သဲ၊ ခေါ်ကြ အာစိဏ္ဏ၊

အာသန္နကံ။ ။သေခါနီးမှာ အသစ်ပြုအပ်သော ကံသည်၎င်း ရှေးတုံးက ပြုပြီးသား ကံဟောင်းကိုပင် သေခါနီးမှာ သတိရ အောက်မေ့အပ်သော ကံသည်၎င်း အာသန္နကံ မည်၏၊

သေဆုံးလုမှ၊ ပြုသော်၎င်း၊ အဟောင်း ပေါ်လာ၊
ကံ နှစ်ဖြာ၊ သညာ အာသန္န၊

ကဋတ္တာကံ။ ။ထိုကံ သုံးမျိုး အဆင့်အတန်းတွင် မပါဝင်ဘဲ ပြုဘူးကာမတ္တ ကံ သာမညသည် ကဋတ္တာကံ မည်၏၊ ဤကံ ကား ဂုဏ်ထူးမရှိ၊ အမည် မှည့်၍လည်း မဖြစ်သဖြင့် ကဋတ္တာကံ ဟု အမည် သီးရုံ သာမည ပေးမှည့်ထားရလေသည် ဟူ၏၊

ကံသာမည၊ ပြုကာမျှ၊ ခေါ်ရ ကဋတ္တာ၊

ဂရုကံ မရှိလျှင် အာသန္နကံ, သူမရှိလျှင် အာစိဏ္ဏကံ, သူမရှိလျှင် ကဋတ္တာကံက သူ့အခွင့် အလှည့်ကျ ပဋိသန္ဓေ အစဉ်အတိုင်း အကျိုး ပေးသော ကံ ၄-မျိုးကို ပဋိသန္ဓေ ကမ္မစတုက္က ခေါ်၏။

၃။ ပါကကာလ ကံ ၄-မျိုး

၁။ ဒိဋ္ဌဓမ္မ ဝေဒနီယ ပဌမဘဝ ခံစားရသောကံ

၂။ ဥပပဇ္ဇ ဝေဒနီယ ဒုတိယဘဝ ခံစားရသောကံ

၃။ အပရာ ပရိယာယ တတိယဘဝမှ စ၍ ခံစားရသောကံ

၄ အဟောသိ ကမ္မ ပြုကာမျှ ဖြစ်သော ကံ

ဒိဋ္ဌဓမ္မ ဝေဒနီယ။ ။ ဒိဋ္ဌ-ယခု မျက်မြင် လက်ရှိရထားသော ဓမ္မ-ခန္ဓာကိုယ် အဖြစ် ဘဝမှာ၊ ဝေဒနီယံ-အကျိုး ခံစားရသော ကံသည် ဒိဋ္ဌဓမ္မ ဝေဒနီယကံ မည်၏၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ပဌမဇော စေတနာ ကံကို ရ၏၊ ၇-ရက် အတွင်း အကျိုးပေးလျှင် ပရိပက္ကကံ ဟု ခေါ်သေး၏၊

မျက်မှောက် ဘဝ၊ အကျိုးရ၊ ဒိဋ္ဌဇောဦးသာ၊

အပရာပရိယ။ ။တတိယ ဘဝမှ နိဗ္ဗာန်ရသည့် ဘဝ ထိအောင် သံသရာ ဘဝ အဆက်ဆက် အခွင့် သာတိုင်း အကျိုး ပေးသော ကံသည် အပရာပရိယကံ မည်၏၊ အလယ်ဇော ၅-ချက် ကောက်ရ၏။

ပရမ္ပရ၊ အနန္တမတင်၊ အဆက်ဆက်ဝယ်၊ အကျိုးကြွယ်၊
အလယ် ဇော ငါးဖြာ၊

အဟောသိကံ။ ။ အဟောသိ ဝေ-ပြုပြီး ဖြစ်ပြီးရုံ မျှသာ ဖြစ်သော၊ ကမ္မံ-ကံသည် အဟောသိကံ မည်၏၊ သူ၏ အကျိုးကား ဖြစ်ဘူး ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်လတံ့ မဟုတ်၊ ပြုကာ ဖြစ်ကာမျှ အနေဖြင့် ကံ ဟူ၍ ခေါ်ဆိုကာ မတ္တ ဖြစ်သော ကံတည်း၊ ပွင့်ရုံ ပွင့်၍ အသီး မသီးသော လေပန်းပွင့် နှင့် တူ၏။

ကံ အဟောသိ၊ ကျိုးမရှိ၊ တြိ စေတနာ၊

ကဋတ္တာကံ နှင့် အဟောသိကံ အသို ထူးပါသနည်း၊

(က) ကဋတ္တာ ကံသည် ဂရုကံ စသော အမည်ထူး ဘွဲ့ထူးကို မရရှိသာ ရှိ၏၊ အာသေဝန အထုံ ရှလျှင် အကျိုး ပေးသေး၏၊

(ခ) အဟောသိ ကံကား လုံး၀ အကျိုး မပေးပါ။

ချဲ့ဦးအံ့-ပဌမဇော သတ္တမဇော အလယ်ဇော ငါးချက်အားဖြင့် ဇော ၇-ချက်ကို သတ္တိ အလျောက် အကျိုးပေးရာ အချိန်ကာလ အားဖြင့် သတ်မှတ်ပြီး ရှေ့ကံ ၃-ပါးကို ဂရုကံ စသဖြင့် ပေးမှည့် ထားလေသည်၊ ထိုကံ ၃-မျိုးသည် မိမိ အကျိုးပေးချိန်မှာ အကျိုး မပေးဘဲ ဟုန်သွားသောအခါ အဟောသိကံ ဟူသော အမည်ကို ရလေသည်၊ ပဌမဇောသည် ခုဘ၀မှာ အကျိုး ပေးလျှင် ဒိဋ္ဌဓမ္မ ဝေဒနီယကံ အမည်ရ၏၊ အကျိုးမပေးဘဲ ဟုန်သွားပါက ထိုဒိဋ္ဌဓမ္မ ဝေဒနီယ ခေါ်သည့် ပဌမ ဇောသည်ပင် အဟောသိကံ ဟူသော အမည်ကို ပြောင်း၍ ရရှိသွားသည် ဟူလို၊ ဥပပဇ္ဇ ဝေဒနီယ ကံ သည်လည်း အကျိုးပေးခွင့် မရသော အခါမှာ ဖြစ်စေ၊ အကျိုးပေးချိန် ကုန်သွားသော အခါမှာ ဖြစ်စေ အဟောသိကံ ဖြစ်သွားရ၏၊ အပရာ ပရိယ ကံမှာလည်း သံသရာ ဆုံးသွားသော ပြတ်သွားသော အခါ ကျမှသာ အဟောသိကံ အမည်သို့ ပြောင်းသွားလေသည်။

အထူးအားဖြင့် ဥပပဇ္ဇ ဝေဒနီယ ကံသည် ဒုတိယဘ၀မှာ ပဋိ သန္ဓေ အကျိုးကို ပေးဘူးမှ သာလျှင် ပ၀တ္တိကျိုးကို ဘ၀ ရာ-ထောင် လိုက်၍ ပေးနိုင်သည်၊ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို မပေးဘူးဘဲ ပ၀တ္တိ အကျိုး သက်သက်ကို သာမူကား မပေးနိုင် ဟု မိန့်ကြ၏၊ သတ်မှတ်၍

[illegible]အပ်သော အကျိုးပေးချိန်ကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း, အကျိုးပေးမည့် ကာလကို လွန်သော အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း ကံကို ၄-မျိုး ၄-စား ခွဲခြား ပြရာ စကားရပ်သည် ပါက ကာလ စတုက္က မည်၏။

ပါကဋ္ဌာနကံ ၄-မျိုး

၁။ အကုသိုလ်ကံ — အကုသိုလ် စေတနာ ၁၂

၂။ ကာမာဝစရကုသိုလ် — မဟာကုသိုလ် စေတနာ ၈

၃။ ရူပါဝစရ ကုသိုလ် — ရူပကုသိုလ် စေတနာ ၅

၄။ အရူပါဝစရ ကုသိုလ် — အရူပ ကုသိုလ် စေတနာ ၄

မှတ်သားရန်။ ။ပါက-အကျိုး ပေးရာ၊ ဌာန-ဘုံ အားဖြင့် ကံလေးမျိုးကို ဝေဘန်ပြရာ စကားရပ်သည် ပါကဋ္ဌာန စတုက္က မည်၏၊ အပါယ်ဘုံ ကာမ သုဂတိဘုံ ရူပါဝစရဘုံ အရူပါဝစရဘုံ ဟူသော အကျိုးပေးရာ ဘုံဋ္ဌာန ၄-မျိုးနှင့် စပ်၍ ကံ ၄-ပါးကို ဝေဘန်ပြသော အကြောင်းသည် ပါကဋ္ဌာန စတုက္က မည်၏။

ဒွါရဘေဒ အကုသိုလ်ကံ ၃-မျိုး

၁။ ကာယကမ္မ — ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်သော အမှု

၂။ ဝစီကမ္မ — ဝစီဒွါရ၌ ဖြစ်သော အမှု

၃။ မနောကမ္မ — မနောဒွါရ၌ ဖြစ်သော အမှု

၁။ ကာယကံ ၃-ပါး

(က) ပါဏာတိပါတ — သူ့အသက် သတ်ဖြတ်မှု

(ခ) အဒိန္နာဒါန — သူ့တပါးပိုင် ပစ္စည်းခိုးမှု

(ဂ) ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ — သူ့သားမယားကျူးလွန်မှု

၂။ ဝစီကံ ၄-ပါး

(က) မုသာဝါဒ — မဟုတ် မမှန် ပြောဆိုခြင်း

(ခ) ပိသုဏဝါစာ — ချောပစ် ကုန်းတိုက်ခြင်း

(ဂ) ဖရုသဝါစာ ကြမ်းတမ်းစွာ ပြောဆိုခြင်း
(ဃ) သမ္ဖပ္ပလာပ သိန်ဖျင်းသော စကားကို ဆိုခြင်း

၃။ မနောကံ ၃-ပါး

(က) အဘိဇ္ဈာ သူ့ဘာပါးပစ္စည်းကို ရှေ့ရှု လိုချင်မှု
(ခ) ဗျာပါဒ သူ့ဘာပါးကို ပျက်စီးအောင် ကြံစီမှု
(ဂ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မှားသော အယူကို ယူဆခြင်း

ကာယကမ္မ။ ။ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားမှု ဟူသော စောပန ကာယဖြင့် သိစေတတ်သော, ဝါ-သိအပ်သော အမူ အရာသည် ကာယဝိညတ် မည်၏၊ စိတ္တဇ ဝါယောဓါတ် လွန်ကဲသော ရုပ်ကလာပ်၏ ထူးသော အမူအရာကို အရ ကောက်ရ၏၊ ထို ကာယဝိညတ်သည် ကံ၏ ဖြစ်ရာဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ကာယဒွါရ မည်၏၊ ထို ဒွါရ၌ အဖြစ်များသော ကံ ၃-ပါးသည် ကာယကံ မည်၏၊ ရသ ကာမချင်း တူမှုနေသောကြောင့် သုရာမေရယ ကံကို ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ၌ သွင်းရ၏၊ တည်း-၄-ချက် အားလုံး၏ ရှေ့ပြေးဖြစ်သောကြောင့် ၁၀-ပါးလုံး၌ အကျုံးဝင်၏ ဟု မိန့်သေး၏၊ ပါဏာတိပါတ၌ ပါဏအရ ဇီဝိတိန္ဒြေ အားဖြင့် သတ္တဝါ, ပရမတ္ထ အားဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြေကို ကောက်ရ၏။

ဝစီကမ္မ။ ။နှုတ်၏ လှုပ်ရှားမှု စောပန ဝါစာဖြင့် သိစေတတ်သော, ဝါ-သိအပ်သော အမူအရာသည် ဝစီဝိညတ် မည်၏၊ ကံ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်၍ ဝစီဒွါရ မည်၏၊ အသံနှင့် တကွ ဖြစ်သော ဝစီဝိညတ်ကို အရ ကောက်ရ၏။

မနောဒွါရ။ ။အကုသိုလ် ၁၂, လောကီ ကုသိုလ် ၁၇-ပါး အားဖြင့် မနောဒွါရ အရကို ကောက်လေ။

ကမ္မပထ နှင့် ကမ္မ။ ။အပါယ်သို့ လားရောက် စေတတ်သော ကံသည် ကမ္မပထ မည်၏၊ အပါယ်ကျိုး ပေးသောကံ ဟူလို၊ အပါယ်ကျိုးကို မပေးဘဲ ကံမည်ကာမျှသည် ကမ္မ မည်၏၊

ငါးရှားစေအံ့–သူတပါး အကျိုး ပျက်သော မုသာဝါဒသည် အပါယ်သို့ လားကြောင်း ကမ္မပထ မြောက်၏၊ သူတပါး အကျိုးကို မထိခိုက်သော မုသားသည် ကံမျှသာ မည်၏၊ ကမ္မပထ မမည်။

ချစ်သူ နှစ်ဦးကို အချစ်ပြယ်စေနိုင်သော ကုန်းတိုက်မှုသည် ပိသုဏာ ဝါစာ ကမ္မပထ မည်၏၊ ကုန်းတိုက် ပါလျက် အချစ် မပြယ်လျှင် ကံမျှသာ ထိုက်၏၊ ကမ္မပထ မမြောက်။

စေတနာ ကြမ်းသော ဝါစာသည် ဖရုသ ဝါစာ ကမ္မပထ မြောက်၏၊ စေတနာ မကြမ်းသော မိ–ဘ ဆရာသမားတို့၏ မြည်တွန်တောက်တီး ကြိမ်းမောင်းခြင်းသည် ဖရုသဝါစာကံ မျှသာ မည်၏၊ ကမ္မပထ မမြောက်ပေ၊

သူတပါးပိုင်ကို ငါ့ဟာ ဖြစ်လျှင် ကောင်းလေစွ ဟု မိမိပိုင်ဆိုင်ဘို့ အထိ ညွတ်လျှင် အဘိဇ္ဈာ ကမ္မပထ မြောက်၏၊ လိုချင်ကာ မတ္တသည် အဘိဇ္ဈာကံ မျှသာ မည်၏၊ တောင်း၍ ငှါး၍ တခြားမှာ ဒါမျိုးရှာ၍ ရလျှင် ကောင်းလေစွ ဟု ကြံစည်ခြင်းကား အဘိဇ္ဈာ မဖြစ်ပေ၊ နတ္ထိက စသော ဒိဋ္ဌိကြီး ၃–ပါးသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မပထ မြောက်၏၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စသည်ကား ကမ္မပထ မမြောက်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကံမျှသာ မည်၏။

ဗာဟုလ္လ။ ။သူ့အသက်သတ်ခြင်း သူ့ဥစ္စာကိုခိုးခြင်း စသည်ကို နှုတ်ဖြင့် ခိုင်းသော အခါ ကာယကံသည် ဝစီဒွါရ၌ အပ္ပက အားဖြင့် ဖြစ်သေး၏၊ လိမ်လည်ခြင်း စသည်ကို နှုတ်ဖြင့် မပြောမဆိုဘဲ ကိုယ်အမူအရာဖြင့် အရိပ် နိမိတ် လုပ်ပြလျှင် ဝစီကံသည် ကာယဒွါရ၌ အနဲငယ် ရံခါ ဖြစ်သေး၏ ဟု ဗာဟုလ္လ သဒ္ဒါဖြင့် ပြ၏၊ ကာယကံ ဝစီကံ ၂–ပါးသည် မနောဒွါရ၌ကား မဖြစ်၊ ကာယကံများ ကာယဒွါရမှာ ဖြစ်ကြသောအခါ ထိုအကုသိုလ် စေတနာ နှင့် အတူ ပါလာသော အဘိဇ္ဈာ ဗျာပါဒ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၃–ပါးသည် မနောကံ မခေါ်လောက်ဘဲ ကာယကံ၏ အသင်းသားများ ဖြစ်၍ ကာယ ကံများပင် မည်လေသည်၊ ဥပမာ–သူ့အသက် သတ်မှု၌ ဗျာပါဒ, သူ့ဥစ္စာ ခိုးမှု၌ ရှေ့သွား အဘိဇ္ဈာတို့သည် ပါဏာတိပါတနှင့် အဒိန္နာဒါန ဟူသော အမည်ကို မရဘဲ ကာယကံ ဟူသော အမည်ကို ရှိသွားကြသည်၊ မနောကံ မခေါ်လောက်တော့ချေ ဟူလို။

အထူးအားဖြင့် လောကုတ္တရာ ကံသည် ကံတပါးကို ကုန်သွားအောင် ပြုပေး တတ်သောကြောင့် မနောဒွါရ အမည်ကို မရပြီ

ဤကံ ၁၀–ပါးကို မကောင်းသော· အမှုအရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုစရိုက် ဟူ၍၎င်း, အပါယ်လားကြောင်း မကောင်းမှုကြီးများ ဖြစ်၍ အကုသလ ကမ္မပထ ဟူ၍၎င်း ခေါ်၏၊ အပြား ၄၀–ရှိ၏၊

ကိုယ်တိုင်း တိုက်တွန်း၊ ချီးမွမ်း စိတ်ဂျု၊
ပွါးပြန်မူ၊ မှတ်ယူ လေးဆယ်ကံ။

သုစရိုက် ၁၀–ပါး

(၁) ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ
(၂) အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ
(၃) ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏီ
ကာ-၃ သုံးပါး၊ ရှောင်ကြဉ်ငြား၊ သုံးပါး ကာယကံ။

(၁) မုသာ ဝါဒါ ရေမဏီ
(၂) ပိသုဏာဝါစာ ဝေရမဏီ
(၃) ဖရုသဝါစာ ဝေရမဏီ
(၄) သမ္ဖပ္ပလာပါ ဝေရမဏီ
နှုတ်–၃ လေးပါး၊ ရှောင်ကြဉ်ငြား၊လေးပါး ဝစီကံ

(၁) အန ဘိဇ္ဈာ (အလောဘ)
(၂) အဗျာပါဒ (အဒေါသ)
(၃) သမ္မာ ဒိဋ္ဌိ (အမောဟ)
အနဘိဇ္ဈာ၊အဗျာပါနှင့်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ဖြောင့်မှန်သိ၊ ဤမနောကံ၊

ဒေါသ အရင်းခံ၍ ဖြစ်သော ကံ–၃ပါး
ပါဏာ ဖရု၊ ဗျာပါဒိုး၊ဒေါ-၃ အရင်းခံ၊
ပါဏာတိပါတာ၊ ဖရုသဝါစာ၊ ဗျာပါဒ။

လောဘ အရင်းခံ၍ ဖြစ်သော ကံ ၃-ပါး၊

ကာမေ မိစ္ဆာ၊ အဘိဇ္ဈာ၊ လောဘာ အရင်းခံ။

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ၊ အဘိဇ္ဈာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

လော-ဒေါ အရင်းခံ၍ ဖြစ်သော ကံ-၃-ပါး

အဒိန် မုသာ၊ ပိ သမ္ဖာ၊ လောဘာ ဒေါ နှစ်တန်။

အဒိန္နာဒါန်၊ မုသာဝါဒ၊ ပိသုဏာဝါစာ၊ ဖရုသ။

မောဟသည် ကံ ၁၀-ပါးလုံး၏ အရင်းခံ ဖြစ်သောကြောင့် သီးခြားထုတ်၍ မပြခြင်း ဖြစ်သည်၊ မောဟကင်း၍ ဘယ် အကုသိုလ် ကံမှ မဖြစ်ပေ၊ အကုသလ သာဓာရဏ ၄-လုံးကို သတိပြုလေ။

ဤ အကုသလ ကမ္မပထ ဆယ်ပါး တို့၏ တရားကိုယ် အရကောက်မှာ အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ၁၂-ပါးကို ရ၏။ ထိုတွင် ပဉ္စာနန္တရိယ ကံသည် အကြီးလေးဆုံး ဖြစ်၏၊ ထို့ထက် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကံက သာ၍ အပြစ် ကြီးလှပေသည်

အကုသိုလ်က ၁၀-ပါး ပြီးပြီ

ကာမာဝစရ ကုသိုလ်

၁။ ကာယကမ္မ ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်သော အမှု

၂။ ဝစီကမ္မ ဝစီဒွါရ၌ ဖြစ်သော အမှု

၃။ မနောကမ္မ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်သော အမှု

၁။ ဒါနကုသိုလ်

၂။ သီလကုသိုလ်

၃။ ဘာဝနာ ကုသိုလ် ပေါင်း ၃-ပါး

ပုညကြိယာ ဝတ္ထု ၁၀–ပါး

၁။ ဒါန ၂။သီလ ၃။ဘာဝနာ

၄။အပစာယန ၅။ဝေယျာဝစ္စ

၆။ပတ္တိဒါန ၇။ပတ္တာနုမောဒန

၈။ဓမ္မဿဝန ၉။ဓမ္မဒေသနာ ၁၀။ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ

၁။	ဒါန	ပေးကမ်း လှူတန်းခြင်း
၂။	သီလ	သီလ ဆောက်တည်ခြင်း
၃။	ဘာဝနာ	ကမ္မဋ္ဌာန်း ပွါးများခြင်း
၄။	အပစာယန	ကြီးသူကို ရိုသေ လေးစားခြင်း
၅။	ဝေယျာဝစ္စ	အမှုကြီးငယ်ကို ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း
၆။	ပတ္တိဒါန	ကုသိုလ် ဖို့အကိုပေးဝေခြင်း
၇။	ပတ္တာနုမော	သူချွား ကုသိုလ်ကိုဝမ်းသာခြင်း
၈။	ဓမ္မဿဝန	ဘုရားတော်ကောင်း တရားကို နာကြားခြင်း
၉။	ဓမ္မဒေသနာ	ဘုရားတော်ကောင်း တရားကို ဟောခြင်း
၁၀။	ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ	အယူမှန်ကို ယူဆခြင်း

ပုညကြိယဝတ္ထု။ ။ပုည–ဖြစ်စေသော၊ကြိယာ–အမှုအရာ၊ဝတ္ထု–ကောင်းကျိုး၏ တည်ရာ၊ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ၏ တည်ရာ ဖြစ်၍ ဖြစ်စေသော အမှုအရာ ၁၀–ပါးသည် ပုညကြိယာဝတ္ထု မည်၏၊ တရားကိုယ်အားဖြင့် မဟာကုသိုလ် စေတနာ ရှစ်ပါး ရှိ၏၊ ကိုယ်တိုင်, ဘိုက်တွန်း,ချီးမွမ်း,စိတ်တူနှင့် မြောက်လျှင် လေးဆယ်ပြား၏။

ဒါန စသည်၌ သွင်းပုံ

ဒါန	သီလ	ဘာဝနာ
ပတ္တိဒါ	အပစာယန	ဓမ္မဿဝန
ပတ္တာနု	ဝေယျာဝစ္စ	ဓမ္မဒေသနာ, ဒိဋ္ဌိ

ပတ္တိ ဒါနာ၊ နုမောဒါ၊ နှစ်ဖြာ ဒါန၌သွင်း၊

ပစာယန၊ ဝေ ဝစ္စ၊ သွင်းရ သီလတွင်း၊

ဓမ္မ နှစ်ခု၊ ဒိဋ္ဌိ ဇု၊ သွင်းရှု ဘာ အတွင်း။

ဖုဗ္ဗစေတနာ .... ရှေ့အဖို့က ဖြစ်သော စေတနာ
မုဥ္စစေတနာ .... ပြုဆဲမှာ ဖြစ်သော စေတနာ
အပရစေတနာ .... နောက်အခါ ဖြစ်သော စေတနာ

၍ စေတနာ ၃-မျိုးဖြင့် ပုည ကြိယာ ၁၀-ပါးကို မြှောက်လျှင် ၃၀-အပြား ရှိပြန်သည်၊

ပုဗ္ဗာမုဥ္စ၊ ပရ ကြဉ်ဖွာ၊ စေတနာ၊ သုံးဖြာ သီးသီးဘန်။

အကုသိုလ်ကံ ၁၂-ပါး ကာမာဝစရ ကုသိုလ်ကံ ၈-ပါးအားဖြင့် ကာမာဝစရကံ ၂၀-ဖြစ်၏။

သဘောတူ သွင်းပုံ-

ပတ္တိဒါန ပတ္တာနုမောဒန ၂-ပါးမှာ ဒါန နှင့် ဗုဒ္ဓသော မစ္ဆရိယ ဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်ချင်း တူသောကြောင့် ဒါန၌ သွင်းယူရ၏၊

အပစာယန ဝေယျာဝစ္စ ၂-မျိုးမှာ စာရိတ္တ သီလမျိုးချင်း တူသောကြောင့် ထို ၂-ပါးကို သီလ၌ သွင်းရ၏၊

ဓမ္မသဝန, ဓမ္မဒေသနာ, ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မတို့မှာ ကုသိုလ်တရား တိုးပွါးစေပုံချင်း တူသောကြောင့် ဒါန၌ သွင်းရ၏။ တနည်း-ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မကို ပုညကြိယာ ဝတ္ထုတို့၏ အကြောင်းရင်းအခြေခံကြီး ဖြစ်သောကြောင့် ပုညကြိယာ ဆယ်ပါးလုံး၌ရင်း ဒါ၊ သီ ဘာ ဘုံးမျိုးလုံး၌ရင်း သွင်း၍ ယူသေး၏။

ကံသုံးပါးဖြင့် ဝေဘန်ပုံ

ဒါန အပစာယန ဝေယျာဝစ္စမှာ ကာယကံတည်း၊
ဘာဝနာ ပတ္တိဒါန ပတ္တာနုမောဒန ဓမ္မဒေသနာမှာ ဝစီကံ
သီလ ဓမ္မသဝန ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မမှာ မနောကံတည်း။

အကုသိုလ်ကံ ၁၂-ပါးနှင့် ကာမာဝစရ ကုသိုလ်ကံ ၈-ပါးအားဖြင့် ကာမာဝစရကံ ၂၀-ပြီး၏။

ကာမာဝစရကံ ပြီးပြီ

ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ကံသည်-

မနောကံ တမျိုး တစားတည်း သာလျှင် ဖြစ်၏၊
ဘာဝနာမှုဖြင့် ပြီး၏၊ အပ္ပနာ ဈာန်သို့ ရောက်၏၊
ပဌမ စသော ဈာန်အားဖြင့် ငါးပါး အပြား ရှိ၏၊

အရူပါဝစရ ကုသိုလ်ကံသည်-

မနောကံ တမျိုး တစားတည်း သာလျှင် ဖြစ်၏၊
ဘာဝနာမှုဖြင့် ပြီး၏၊ အပ္ပနာ ဈာန်သို့ ရောက်၏၊
ကောင်းကင် ပညတ် စသောအာရုံအားဖြင့်၄-ပါးရှိ၏၊

မှတ်သားရန်။ ။ မဟဂ္ဂုတ်ကံသည် အလွန် နူးညံ့ သိမ်မွေ့ ငြိမ်သက်လှသဖြင့် ဘာ ဝိညတ်ကိုမှ မဖြစ်စေနိုင်၍ ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရတို့၌ မဖြစ်၊ထို့ကြောင့် မနောကံသာဖြစ်ရလေသည်၊ဒါနမှု သီလမှုဖြင့် မပြီးနိုင်(ဘာဝနာမှုဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်) သောကြောင့် ဘာဝနာမယသာ ဖြစ်ရသည်၊သူ့ရှေ့က ကံများမှာ ကာမာဝစရတွေ ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း အာရုံ၌ စူးစိုက်၍ တည်တန့်စွာ သက်ဝင်နေသော ကြောင့်ရင်း အပ္ပနာပတ္တ ချည်းသာ ဖြစ်ရလေသည်။

မဟဂ္ဂုတ်ကံ ပြီးပြီ

ကာမကံ အကျိုးပေးပုံ

၁၁၇ စေတနာ ကြွင်သော အကုသိုလ်ကံ ၁၁-ပါးသည်-

အပါယ်ဘုံတွင် ပဋိသန္ဓေ အကျိုးကို ပေး၏၊ ပဝတ္တိ အခါမှာ အကုသိုလ်ကံ ၁၂-ပါးလုံးသည် ကာမဘုံ၌ရင်း ရူပဘုံ၌ရင်း အကုသလ ဝိပါက် ၇-ပါး တည်းဟူသော အကျိုးကို ထိုက်သလို ပေးလေသည်။

မှတ်သားရန်။ ။ ဥဒ္ဓစ္စ စေတနာသည် ပဝတ္တိအကျိုးကိုသာ ပေး၏၊ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို မပေးနိုင်၊ ကျန် ၁၁-ပါ သည်ကား ပဋိသန္ဓေ အခါ ပဝတ္တိအခါ ၂-ပါးလုံး၌ အကျိုးကို ပေးလေသည်၊

ဥဒ္ဓစ္စ စေတနာမှာ ဘာ့ကြောင့်ပဋိသန္ဓေကျိုး မပေးသလဲ၊

သောဘာပက္ခ မဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သော တရားတခု 'အနေနှင့် ဟောတော်မမူသောကြောင့် (ပဋိသန္ဓေကျိုးကို မပေးနိုင်၍) ဥဒ္ဓစ္စ စေတနာသည် ပဋိသန္ဓေကျိုးကို မပေးပါ။

ပဝတ္တိ အခါ ကာမဘုံ၌ အကုသလဝိပါက် ၇-ပါးလုံးကိုရင်း အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံ၌ စက္ခု၊ သောတ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း သန္တီရဏ ဟူသော ဝိပါက် ၄-ပါးကိုရင်း အရောသိုလ်ကံ ၁၂-ပါး လုံးက ပေးလေသည်၊ ဗြဟ္မာဘုံ၌ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ပသာဒများ မရှိသောကြောင့် ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ဝိညာဉ် သုံးပါးကို မရအပ်၊ အသညသတ် နှင့် အရူပ ၄-ဘုံ၌ ပဉ္စပသာဒ မရှိသောကြောင့် ပဉ္စ ဝိညာဉ် နှင့် တကွ ရှေ့တော်ပြေး သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း သန္တီရဏ ပေါင်း ဝိညာဉ် ၇-ပါးလုံးကို မရပါ၊ ကာမဘုံမှာ ၇-ပါး၊ ရူပဘုံမှာ ၄-ပါး စီသာသင့်သလို ရကြ၏ ဟူလို၊ ဥပေက္ခာသန္တီရဏသည် ပဋိသန္ဓေကျိုး ပဝတ္တိကျိုး ၂-မျိုး ရ၏၊ ကျန် ဝိညာဉ် ခြောက်ပါးမှာ ပဝတ္တိကျိုး တမျိုးတွေသာ ဖြစ်ကြသည်။

ကာမာဝစရ ကုသိုလ် ကံသည်-

ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌သာ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေး၏၊ ပဝတ္တိ အခါတွင် မဟာဝိပါက် ၈-ပါးဟူသော အကျိုးကို ကာမသုဂတိ ဘုံ၌ သာလျှင် အကျိုး ပေး၏၊ အဟိတ် ကုသလ ဝိပါက် ၈-ပါးဟူသော အကျိုးကိုကား ကာမဘုံ ရူပဘုံတို့၌ ထိုက်သလို အကျိုး ပေးလေသည်။

မှတ်သားရန်။ ။မဟာကုသိုလ်၏ အကျိုး ဝိပါက်မှာ အဟိတ် ကုသလ ဝိပါက် ၈-ပါး, သဟိတ် ကုသလဝိပါက် ၈-ပါး အားဖြင့် ၁၆-ပါးရှိ၏၊ ဥပေက္ခာ သန္တီရဏနှင့် မဟာ ဝိပါက်စိတ် ရှစ်ပါး ဟူသော ပဋိသန္ဓေ ကျိုးကို ကာမ သုဂတိ ၇-ဘုံ၌သာ ပေး၏၊ ထိုတွင် လူ့ဘုံနှင့် စတုမဟာရာဇ် ၂-ဘုံ၌သာ ဥ-သန္တီရဏ အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ကျိုးကို ပေး၏၊ တာဝတိံသာ စသော အထက် နတ်ပြည် ၅-ဘုံမှာ အဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ် မရှိသောကြောင့် မဟာဝိပါက် ပဋိသန္ဓေ အကျိုးကို ပေး၏၊ မဟာ ဝိပါက် ရှစ်ပါး ဟူသော ပဝတ္တိကျိုးကို လည်း ကာမ သုဂတိ ၇-ဘုံ မှာသာ အကျိုးပေး၏၊ အဟိတ် ကုသလ ဝိပါက် ၈-ပါး ဟူသော ပဝတ္တိ အကျိုးကို ကာမ ၁၁-ဘုံ ရူပ (အသညသတ်ကြဉ်)၁၅-ဘုံတို့၌ သာလျှင် ပေး၏၊ အသညသတ် နှင့် အရူပ ဘုံတို့၌ကား ပဉ္စဒွါရ မရှိသောကြောင့် အဟိတ် ကုသလ ဝိပါက် ရှစ်ပါးလုံးကို မရပေ၊ ရူပ ဘုံ၌ စက္ခု သောတ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း သန္တီရဏ ၂-ပါး အားဖြင့် အဟိတ် ကုသလ ဝိပါက် ၅-ပါးကို အကျိုးပေး၏၊ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ဝိညာဉ် ၃-ပါးမှာ ဃာန စသော ဆိုင်ရာ ပသာဒ မရှိသောကြောင့် မရအပ်၊ ဝါ-အကျိုး မပေးချေ။

ကာ-ကု ရှစ်မှာ၊ ကာ-သုမှာ၊ ကိုးဖြာ သု-သန္ဓိ၊
ဝိပါက် မဟာ၊ ကာ-သုမှာ၊ ကာ ရူ ရှစ် ကု-ဝိ၊

ကာမာဝစရ ကုသိုလ် ၈-ပါးသည် ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံမှာသာ ကာမ သုဂတိ ပဋိသန္ဓေ ၉-ခု ဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေ၏၊

ပဝတ္တိ အခါ၌ကား မဟာ ဝိပါက် ရှစ်ပါး ဟူသော ပဝတ္တိ ကျိုးကို ကာမ သုဂတိ ၇-ဘုံ၌သာ ပေး၏၊

'ကာ ရူ ရှစ် ကု-ဝိ' အဟိတ် ကုသလ ဝိပါက် ရှစ်ပါး ကိုမူ ကာမ ၁၁-ဘုံနှင့် ရူပ ၁၅-ဘုံမှာ အကျိုးပေး၏။

ပဋိသန္ဓေ အမျိုးအစား

တိဟိတ် ဥက္ကဋ္ဌ ကုသိုလ် ကံသည် တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ အကျိုးကို ပေး၏၊ ပဝတ္တိ အခါ၌ မဟာဝိပါက် ရှစ်ပါးနှင့် အဟိတ် ကုသလ ဝိပါက် ရှစ်ပါး အားဖြင့် ၁၆-ပါးကို ပေးလေသည်၊

မှတ်သားရန်။ ။တိဟိတ် ဥက္ကဋ္ဌ ကုသိုလ် ဉာဏ သမ္ပယုတ် ၄-ပါးတို့ အနက် တပါးပါးသည် တိဟိတ် မဟာ ဝိပါက် ၄-ပါး ဟူသော ပဋိသန္ဓေ ကျိုးကို ပဋိသန္ဓေ အခါမှာ ဖြစ်စေ၏၊ ပဝတ္တိ အခါ၌ မဟာဝိပါက် ရှစ်ပါးနှင့် အဟိတ် ကုသလ ဝိပါက် ရှစ်ပါး အားဖြင့် ၁၆-ပါးသော ဝိပါက်ကို ဖြစ်စေ၏၊

တိ-ဥက် တိဝိ၊ လေးသန္ဓိ၊ ပဝတ္တိ ဆယ့်ခြောက်သာ၊

တိဟိတ် ဩမက ကုသိုလ်ကံ ၄-ပါးသည်၎င်း,ဥက္ကဋ္ဌ ကုသိုလ်ကံ ၄-ပါးသည်၎င်း ဒွိဟိတ် ပဋိသန္ဓေကို ပေး၏၊ ပဝတ္တိ အခါ ဒွိဟိတ် ဝိပါက် ၄-ပါးနှင့် အဟိတ် ကုသလ ဝိပါက် ရှစ်ပါး အားဖြင့် ၁၂-ပါးကို ပေး၏။

မှတ်သားရန်။ ။တိဟိတ် ဩမကကံ ၄-ပါး နှင့် ဒွိဟိတ် ဥက္ကဋ္ဌကံ ၄-ပါး အားဖြင့် ဤရှစ်ပါးတို့ အနက် တပါးပါးသည် ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ ဒွိဟိတ် ဝိပါက် ၄-ပါးကို ပေး၏၊ ပဝတ္တိ အခါ၌ကား ဒွိဟိတ် ဝိပါက် ၄-ပါးနှင့် အဟိတ် ကုသလ ဝိပါက် ၈-ပါးအားဖြင့် ၁၂-ပါးကို ပေး၏၊

တိ-ဩ ဒွိ-ဝိ၊ လေး သန္ဓိ၊ ပဝတ္တိ ဆယ့်နှစ်သာ၊
ဒွိ-ဥက် ဒွိ-ဝိ၊ လေး သန္ဓိ၊ ပဝတ္တိ ဆယ့်နှစ်သာ

တိ-ဩ=တိဟိတ် ဩမက၊ ဒွိ-ဥက်=ဒွိဟိတ် ဥက္ကဋ္ဌ ၄-ပါးကို ယူ၊ ဒွိ-ဝိ=ဒွိဟိတ် မဟာဝိပါက် ၄-ပါးကို ယူ၊ ခွဲ၍ စပ်ဆိုထားသည်။

ဒွိဟိတ် ဩမက ကုသိုလ်ကံ ၄-ပါးသည် သုဂတိ အဟိတ် ပဋိသန္ဓေကျိုး တမျိုးကိုသာ ပေး၏၊ပဝတ္တိ အခါ၌ အဟိတ် ကုသလဝိပါက် ၈-ပါးကိုပေး၏၊ မဟာဝိပါက် ကျိုးကို မပေးတော့ချေ။

ဒွိ-ဩ ကု-ဝိ၊ သန် သန္ဓိ၊ ပဝတ္တိ ကုရှစ်သာ၊

ကံအမည်	ပဋိသန္ဓေကျိုး	ပဝတ္တိကျိုး
တိဟိတ်-ဥက်	.... ၄	.... ၁၆
တိ-ဩ၊ဒွိ-ဥက်	.... ၄	.... ၁၂
ဒွိ-ဩမက	.... ၁	.... ၈

ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် ဩမက

သု ကုသလ်၊ ရှေ့နောက်ရန်၊ ထက်သန် ဥက္ကဋ္ဌ၊
အကုသလ်၊ ရှေ့နောက်ရန်၊ ထုတ်ပြန် ဩမက၊
တိဟိတ် ဥက္ကဋ္ဌ၊ဩမက၊အမှန် ခွဲဝေသိ၊

ကာမာဝစရ ရှစ်ပါး၌ ဒွိဟိတ် ၄-တိဟိတ် ၄-ရှိ၏၊တိဟိတ်၌ ဥက္ကဋ္ဌ ၄-ပါး, ဩမကံ ၄-ပါးရှိ၏၊ ဒွိဟိတ်၌ ဥက္ကဋ္ဌ ၄-ပါး ဩမက ၄-ပါးစီရှိပြန်၏၊တိဟိတ်ဩမကနှင့် ဒွိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌမှာ အကျိုးပေးတူကြသည်၊ ရှေ့နောက် ကုသိုလ်ချည်း ခြံရံ ပြုလျှင် ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်၏၊ရှေ့နောက် အကုသိုလ် ခြံရံ ပြုလျှင် ဩမကကံ ဖြစ်၏။

အထူးအားဖြင့် ကံတချို့သည် ပဋိသန္ဓေကျိုးကို တကြိမ်သာ ပေးနိုင်သည်၊ ကံ တချက်ထည်းက ပဋိသန္ဓေကျိုးကို အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် မပေးနိုင်၊ပဝတ္တိကျိုးကိုမူ စေတနာကံ တချက်ထည်းက ဘဝ အသိန်း အသန်း တိုင်အောင် အထပ်ထပ် ပေးနိုင်၏။

ကေစိဝါဒ

အသင်္ခါရိက ကံသည် သသင်္ခါရိကကျိုးကို မပေး၊
သသင်္ခါရိက ကံသည် အသင်္ခါရိကကျိုးကို မပေး၊

ထို့ကြောင့် တိဟိတ် ဥက္ကဋ္ဌ အသင်္ခါရိက ၂-ပါးသည် မဟာဝိပါက် အသင်္ခါရိက ၄-ပါး နှင့် အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ၈-ပါးအားဖြင့် ၁၂-ပါးကိုသာ ပေး၏။

တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ သသင်္ခါရိက ၂-ပါးသည် မဟာဝိပါက် သသင်္ခါရိက ၄-ပါး နှင့် အဟိတ် ကုသလဝိပါက် ၈-ပါး အားဖြင့် ဝိပါက် ၁၂-ပါးကိုပေး၏။

ကေစိဝါဒ အကျဉ်းချုပ်

ကုသိုလ်ကံ	....	ပဋိသန္ဓေကျိုး	....	ပဝတ္တိကျိုး
တိ-ဥ အသင် ၂	....	၂	....	၁၂
တိ-ဥ သသင် ၂	....	၂	....	၁၂
တိ-ဩ အသင် ၂	....	၂	....	၁၀
တိ-ဩ သသင် ၂	....	၂	....	၁၀
ဒွိ-ဥ အသင် ၂	....	၂	....	၁၀
ဒွိ-ဥ သသင် ၂	....	၂	....	၁၀
ဒွိ-ဩ အသင် ၂	....	၂	....	၈
ဒွိ-ဩ သသင် ၂	....	၂	....	၈

ဤသို့ ကံနှင့် ဝိပါက် သင်္ခါရချင်း တူ၏ဟု မိန့်ကြ၏။

ကံ-ဝိ နှစ်ဆူ၊အ-သမူ၊အတူ ကေစိဝါ။

ကုသိုလ်		သမနာ ဝါဒ		ကေစိဝါဒ
တိ-ဥက္ကဋ္ဌ အသင်္ခါ	....	၁၆	....	၁၂
တိ-ဥက္ကဋ္ဌ သသင်္ခါ	....	၁၆	....	၁၂
တိ-ဩ၊ဒွိ-ဥ အသင်္ခါ	....	၁၂	....	၁၀
တိ-ဩ၊ဒွိ-ဥ သသင်္ခါ	....	၁၂	....	၁၀
ဒွိ-ဩ အသင်္ခါ	....	၈	....	၈
ဒွိ-ဩ သသင်္ခါ	....	၈	....	၈

သင်္ခါရဘေဒ မရှိ၍ အဟိတ် ဝိပါက်၌ ဝါဒချင်း မကွဲပေ။

ရူပါဝစရကံ အကျိုးပေးပုံ

အညံ့စား ပဉ္စမဈာန် ကံသည် ဖြစ်ပွါးပါရိတ္တဘာသုံး၌,
အလတ်စား ပဉ္စမဈာန် ကံသည် ဖြစ်ပွါးပါအပ္ပမာဏသုဘာဘုံ၌,
အမြတ်ဆုံး ကံသည် မဟာဖြစ်ပွါးသုံး၌ အကျိုးပေး၏၊

ဟီနံ မဇ္ဈိ၊ ပဏီတံ၊ သုံးဈာန် ကိုယ်စီ ပြု၊
ဆန် ဝီ စိတ် မံ၊သုံးမျိုးဘန်၊သုံးဈာန် ကွဲပြားမှု၊

ယုတ်လျော့သော အဓိပတိနှင့် ယှဉ်လျှင် ဟီန,
အလတ်တန်းစား အဓိပတိနှင့် ယှဉ်လျှင် မဇ္ဈိမ,
ထက်သန်သော အဓိပတိနှင့် ယှဉ်လျှင် ပဏီတ ဖြစ်၏၊
တနည်း အလေ့ငသိ ညံ့၊ လတ်၊ မြတ်အားဖြင့်လည်း ရူပါဝစရကံ၏ ဟီန ပဏီတ အဖြစ်ကို ခွဲလေ။

ဟီန ဒု—တဈာန်ကံသည် ပရိတ္တာဘာသုံး၌,
မဇ္ဈိမ ဒု—တဈာန် ကံသည် အပ္ပမာဏာဘာသုံး၌,
ပဏီတ ကံသည် အာဘဿရာဘုံ၌ အကျိုးပေး၏၊

ဟီန စတုတ္ထဈာန် ကံသည် ပရိတ္တာဘာ ဘုံ၌
မဇ္ဈိမ စတုတ္ထဈာန် ကံသည် အပ္ပမာဏသုဘာဘုံ၌
ပဏီတ ကံသည် သုဘကိဏှာ ဘုံ၌ အကျိုးပေး၏၊

သာမည ဖြစ်သော ပဉ္စမဈာန် ကုသိုလ် ကံသည်
ဝေဟပ္ဖိုလ် ဘုံ၌ ပဉ္စမဈာန် ဝိပါက်ကို ဖြစ်စေ၏၊

နာမ်တရားကို ပျောက်ကင်းအောင် ပွါးသော ဘာဝနာနှင့် ယှဉ်သော ပဉ္စမဈာန် ကုသိုလ်သည် အသညသတ်ဘုံ၌ ရုပ်ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေသည်၊

နာမ် ပျောက်ကင်းစေ၊ ဆုပန်ထွေ၊ သညေ ရုပ်အစု၊

သဒ္ဓိန္ဒြေ လွန်သော ပဥ္စမဈာန် ကံသည် အာဝိဟာ ဘုံ၌-
ဝီရိယိန္ဒြေ လွန်သော ပဥ္စမဈာန် ကံသည် အာတပ္ပါဘုံ၌-
သတိန္ဒြေ လွန်သော ပဥ္စမဈာန် ကံသည် သုဒဿာဘုံ၌-
သမာဓိန္ဒြေ လွန်သော ပဥ္စမဈာန် ကံသည် သုဒဿီဘုံ၌-
ပညိန္ဒြေ လွန်သော ပဥ္စမဈာန် ကံသည် အကနိဋ္ဌာ
ဘုံ၌ ဣန္ဒြေ အလိုက် အကျိုးကို ဖြစ်စေ၏၊

ဣန္ဒြေ ငါးတန်၊ အစဉ် လွန်၊ ငါးတန် သုဒ္ဓါဝါ။

မှတ်သားရန်။ ။အနာဂါမိ ဖလဋ္ဌာန် အရဟတ္တ မဂ္ဂဋ္ဌာန် အရဟတ္တ ဖလဋ္ဌာန် အားဖြင့် ဤ အရိယာ သုံးယောက်ကို သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံမှာ ရ၏၊ သို့ရာတွင် အရဟတ္တ မဂ္ဂဋ္ဌာန် နှင့် အရဟတ္တ ဖလဋ္ဌာန် ၂-ယောက်မှာ ပဋိသန္ဓေ မနေသောကြောင့် အနာဂါမိ ဖလဋ္ဌာန် တယောက်သာ ပဋိသန္ဓေ နေသူ အဖြစ်ဖြင့် ရအပ်ပေသည်၊ သုဒ္ဓါဝါသရောက် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် တခြား ဗြဟ္မာဘုံသို့ မပြောင်းကြဘဲ မိမိတို့ သုဒ္ဓါဝါသ ဘုံမှာပင် ဘဝတိုးကာ အဆုံးသတ်ကြရသည်၊

အကယ်၍ အောက်ဘုံမှာ ရဟန္တာ မဖြစ်ဘဲ စုံတေလျှင် အထက် အထက် ဘုံသို့သာ ပြောင်းကြရ၏၊ အကနိဋ္ဌ ဘုံသားများကား ဘယ်ကိုမှ မပြောင်းဘဲ ထို ဘုံမှာပင် ဘဝအဆုံး သတ်ကာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်ကြရသည်၊ ထို့ကြောင့် အကနိဋ္ဌ ဘုံကို အရိယ ဘဝဂ်ဟု ခေါ်သည်၊ ဘဝ-ဘုံ၊ အဂ္ဂ-အဆုံး၊ သုဒ္ဓါဝါသကား အရိယာ သက်သက် ရသော ဘုံတည်း၊ ပုထုဇဉ် သက်သက် ရသော ဘုံကား အပါယ အသညသတ် ဘုံများတည်း၊

ဘဝဂ် သုံးမျိုး

ဝေဟပ္ဖိုလ် ဘုံသည် ပုထုဇ္ဇန ဘဝဂ် မည်၏၊
အကနိဋ္ဌ ဘုံသည် အရိယာ ဘဝဂ် မည်၏၊
နေဝသညာ ဘုံသည် သဗ္ဗ ဘဝဂ် မည်၏၊

အရူပါဝစရကံ အကျိုးပေးပုံ

အရူပါဝစရ ကုသလဇ္ဈ ယထာက္ကမံ ဘာဝေတွာ
အာရုပ္ပေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊

အာကာသာနဉ္စာ ယတန ကုသိုလ် ကံသည် ၎င်းဘုံ၌-
အာကိဉ္စညာ ယတန ကုသိုလ် ကံသည် ၎င်းဘုံ၌-
ဝိညာဏဉ္စာ ယတန ကုသိုလ် ကံသည် ၎င်းဘုံ၌-
နေဝသညာ နာသညာ ကုသိုလ် ကံသည် ၎င်းဘုံ၌-
ဤသို့ အစဉ်အတိုင်း အကျိုး ဝိပါက်တို့ ဖြစ်စေ၏။

ဣစ္စေ, မဟဂ္ဂတံ ပုညံ, ယထာဘူမိ ဝဝတ္ထိတံ၊
ဇနေတိ သဒိသံ ပါကံ, ပဋိသန္ဓိ ပဝတ္တိယံ။

အနက်-ဤသို့ ဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း၊ မဟဂ္ဂတံ ပုညံ-မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ် ကံသည်၊ ယထာဘူမိ ဝဝတ္ထိတံ-ဘုံ ခြား သတ်မှတ်၍ ထားအပ်သော ဘုံအတိုင်း၊ သဒိသံ ပါကံ-တူသော အကျိုးကို၊ ပဋိသန္ဓိ ပဝတ္တိယံ-ပဋိသန္ဓေ ပဝတ္တိ အခါ ၂-ပါးလုံး၌၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေ၏။

မှတ်သားရန်။ ။ပ-ဈာန်ကံသည် ပ-ဈာန် ဘုံ၌.... နေဝသညာ ကံသည် နေဝသညာ ဘုံ၌ အကျိုးတူ ဝိပါက်ကို ဖြစ်စေခြင်း သည် ယထာဘူမိ ဝဝတ္ထိတ မည်၏၊ 'သဒိသ' အရ ပ-ဈာန် ကုသိုလ်ကံသည် ပ-ဈာန် ဘုံ၌ ပ-ဈာန် ဝိပါက်ကျိုးကို၊ ဒု-တ ဈာန် ကံသည် ဒု-တ ဝိပါက်ကျိုးကို ပေး၏၊.....နေဝသညာ ကံသည် နေဝ သညာ ဝိပါက်ကျိုးကို ပေး၏၊ ဤသို့ တူမျှသော အကျိုးကို ပေး၏။

သမာပတ် ၉-ပါးလုံးရပြီးသော ပုထုဇဉ်သောတာပန် သကဒါဂါမိ တို့သည် သုဒ္ဓါဝါသ ကြဉ်သော ရူပ အရူပ ဘုံများသို့ ဖြစ်လိုရာ ဘုံမှာ ဖြစ်နိုင်ပါ၏၊ ဖြစ်လိုသော ဆန္ဒ ရှိပါက ပုထုဇဉ် သောတာပန် နှင့် သကဒါဂါမိ ၃-ယောက်သည် ဈာန်ကို လျှောချပြီးလျှင် ကာမ ဘုံမှာ ဖြစ်နိုင်ကြသေး၏၊ ကာမ ဘုံမှာ ဖြစ်သော အခါ ဥပစာရ ကာမာဝစရ သမာဓိ ကံကြောင့် ဖြစ်ရ၏၊

ကာမရာဂကို ပယ်ထားသောကြောင့် အနာဂါမ်များသည် ကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ နေသောအားဖြင့် မဖြစ်ကြကုန်၊ ဈာန်မရသေးသော အနာဂါမ်ကို အကယ်၍ မားနှင့် လည်ပင်းပိုင်းကာ သတ်လိုက်စေကာမူ သမာဓိခါတ် တည်တန့် ခိုင်ခံ့လှသောကြောင့် မသေမီ အကြားမှာပင် ပဉ္စမဈာန် အထိ ပေါက်ရောက် ရရှိပြီးမှ သုဒ္ဓါဝါသ ဗြဟ္မာ့ ဘုံသို့ ဖြင်စေ ဝေဟပ္ဖိုလဗြဟ္မာ့ ဘုံသို့ ဖြစ်စေ လားရလေသည်၊

မိန်းမများ သမာပတ် ရှစ်ပါး ရကာ သေသော်လည်း မဟာဗြဟ္မာ အဆင့်အတန်း၌ မဖြစ်နိုင်ကြ၊ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ ဗြဟ္မပုရောဟိတ အဖြစ်၌သာ ဖြစ်ကြပါသည်၊ အကနိဋ္ဌဘုံသို့ ရောက်စေကာမူ သဘောထားသေးငယ်သောကြောင့် [illegible] ရာထူးကို မရနိုင်ကြကုန်။

ဘဝသေဋ္ဌ ဘဝသီသ ဘဝဂ္ဂ ဘဝထွဋ်ဖျား ခေါ်သော ဝေဟပ္ဖိုလ် အကနိဋ္ဌနေသည့် သုဒ္ဓါ ဘုံသို့ ရောက်ပြီးသော အရိယာများသည်တခြားဘုံသို့ မပြောင်းကြဘဲ မိမိရောက်ရာ ဘုံမှာပင် ဘဝ အဆုံးသတ်ကြ၏၊ ထိုတွင် အကနိဋ္ဌဘုံ၌ ထပ်မဖြစ်တော့ချေ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ် နှင့်နေသည့် ၂-ဘုံ၌ကား ကိစ္စ မပြီးသေးလျှင် မိမိဘုံမှာ ထပ်၍ ဖြစ်နိုင်ကြသေး၏၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံရောက် အရိယာများ အောက်ဘုံသို့ ပြန်၍ မဆင်းတော့ပြီ။

ဝေဟပ္ဖလေ အကနိဋ္ဌေ,ဘဝဂ္ဂေ စ ပတိဋ္ဌိတာ၊
န ပုနာညတ္ထ ဇာယန္တိ,သဗ္ဗေ အရိယ ပုဂ္ဂလာ၊
ဗြဟ္မလောက ဂတာ ဟေဋ္ဌာ,အရိယာ နောပပဇ္ဇရေ။

ဝေဟပ္ဖလေ-ဝေဟပ္ဖိုလ် ဘုံ၌၎င်း၊အကနိဋ္ဌေ-အကနိဋ္ဌ ဘုံ၌၎င်း၊ ဘဝဂ္ဂေ စ-နေဝသညာ ဘုံ၌၎င်း၊ ပတိဋ္ဌိတာ-ရောက်၍တည်နေကြကုန်သော၊သဗ္ဗေ အရိယ ပုဂ္ဂလာ-အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် အားလုံးတို့သည်၊ အညတ္ထ-တခြားဘုံ၌၊န ပုနဇာယန္တိ-တဖန်ထပ်၍ မဖြစ်ကြကုန်၊ဗြဟ္မလောကဂတာ-ဗြဟ္မာ့ဘုံရောက်၊အရိယာ-အရိယာတို့သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်အောက်ဘုံသို့၊နောပပဇ္ဇရေ-မဆင်းလာကြတော့ကုန်။

ပဋိသန္ဓေ ၄-မျိုး ပြီးပြီ

မရဏုပ္ပတ္တိ ၄-မျိုး

၁။ အာယုက္ခယ ....အသက်တမ်း စေ့ကုန်ခြင်း၊

၂။ ကမ္မက္ခယ ....အကြောင်းကံ ကုန်ခမ်းခြင်း၊

၃။ ဥဘယက္ခယ....သက်တမ်း ကံ ၂-ပါးကုန်ခြင်း

၄။ ဥပစ္ဆေဒက ....ကံတပါးက ကပ်၍ဖြတ်ခြင်း။

မှတ်သားရန်။ ။မရဏုပ္ပတ္တိ၊ မရဏ-သေခြင်း၏၊ ဥပ္ပတ္တိ-ဖြစ်ခြင်း၊ ထို အကြောင်းအရာ ၄-မျိုးကို ပြရာ အခန်းဖြစ်၍ မရဏုပ္ပတ္တိ စတုက္က မည်၏၊ အာယု အရ ဇီဝိတိန္ဒြေကို မှချ ယူ၊ ၎င်း နေရမည့် တည်ရာ အချိန်ကာလ သက်တမ်းကို ဌာနူပစာရ အားဖြင့် အာယု ဟု ကောက်ရ၏၊ ဆိုင်ရာ ဘုံဘဝ၏ သက်တမ်း ကုန်ခမ်းမှုကြောင့် သေခြင်းမျိုးသည် အာယုက္ခယမရဏုပ္ပတ္တိ မည်၏၊ ဘုရားတို့ ဓမ္မတာမှာ သက်တော် ၅-ပုံ့တပုံ လျော့၍မြဲ ဖြစ်၍ ဂေါတမ ဘုရား၏ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူရခြင်းသည် အာယုက္ခယ မရဏာမျိုး ဖြစ်၏ဟု မှတ်၊ ကမ္မက္ခယ၌ ကမ္မ အရ ဇနက ကံကို ယူ၊ သက်တမ်း ကုန်၍ နေသေးသော်လည်း ဇနက ကံကုန်၍ သေခြင်းမျိုးကို ကမ္မက္ခယမရဏာ ဟု ယူ၊ အသက်တမ်း နှင့် ကံများ ရှိနေသေးသော်လည်း ရှေ့က ပြုခဲ့ဖူးသော ဥပစ္ဆေဒက ကံက အခွင့်သာ၍ ၎င်း ခုဘဝဂုဏ်ကြီး အသက်ကြီးသူများ အပေါ် စော်ကား ပစ်မှားမိသော ဥပစ္ဆေဒက ကံကြီးများက ကပ်ဖြတ်၍ ၎င်း ဓါး လက်နက် ဘေးသည်နှင့် သတ်ဖြတ် ခံရခြင်း မြေမျိုခြင်း စသော အားဖြင့် သေခြင်းမျိုးသည် ဥပစ္ဆေဒက မရဏာမျိုး မည်၏၊ ငရဲသား မြောက်ကုရုကျွန်းသား, ဘုမ္မစိုး နတ်အချို့မှ တပါးသော နတ်များ၌ ဥပစ္ဆေဒက မရဏာမျိုး မရှိ၊

ဥပမာ၊ ဆီကုန်သောကြောင့် ၎င်း မီးစာ ကုန်သောကြောင့် ၎င်း ဆီမီးစာ နှစ်ပါးစုံ ကုန်သောကြောင့် ၎င်း လေတိုက်သောကြောင့် ၎င်း ဆီမီးငြိမ်းသကဲ့သို့ အာယုက္ခယ မရဏာ စသော ၄-မျိုးကို သိအပ်၏။

ထိုအကြောင်း ၄-မျိုးတို့ဖြင့် သေကြရသောသတ္တဝါ
များအား သေခါနီး အခါ၌ ရှေ့ရှု ဖြစ်လာသော ဘဝတပါးမှာ
ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေသော ကံသော်၎င်း,ထိုကံကို ပြုစဉ်
အခါ ရှုပါရုံ ဝင်သော ဥပလဒ္ဓပုဗ္ဗ ဥပကရဏ ကမ္မနိမိတ်ကို
သော်၎င်း,အခြားမဲ့ ဖြစ်ရမည့် ဒုတိယ ဘဝ၌ဥပလဘိ
တဗ္ဗ ဥပဘောဂ ဂတိနိမိတ်သော်၎င်း ကံ၏အစွမ်းကြောင့်
၆-ဒွါရတို့အနက် တပါးပါးသော ဒွါရမှာသင့်သလိုတရစ်
ဝဲဝဲ ရှေ့ရှု ထင်နေတော့၏၊

ဝိ သုံးပါးတွင်၊ တအင်အင်၊ ထင်မြဲ ထုံးအမှန်၊

သေခါနီး စိတ်အစဉ်ဖြစ်နေပုံ

ထို့နောင် ရှေ့ရှု ထင်နေသောနိမိတ် တမျိုးမျိုးကို စွဲမြဲ
ပိုက် ငိုက် အာရုံပြုလျက် အကျိုးပေးမည့် ကံ အား လျော်စွာ
ကုသိုလ်ကျိုးပေးသော် ဖြူဖြူစင်စင်၊ အကုသိုလ်ကျိုးပေးလျှင်
ညစ်နွမ်းစွာ စိတ်အစဉ်သည် ရှေ့လာမည့် ဘဝသစ်ကို
လှမ်းညွှတ် သက်ဝင်ကာ အာရုံပြု ကျက်စားရင်း အများ
အားဖြင့် မပြတ်မလပ် ... စီတပ် ဖြစ်နေလေတော့၏၊
တနည်းအားဖြင့် သေခါနီးမှာ ပတ်ချာလာ အကျိုးပေးမည့်
ကံသတ်ရှိရသည့် ပင်လျှင် ရှုလ ပြုလာဘ အသစ်စက်စက်
အနေဖြင့် ...တော့ သော ဒွါရမှာ ထင်လာလေ၏။

မှတ်သားရန်။ ။မရဏာ ကာလေ အရ သေခါနီး တစိတ်
သာသနာ၏ ဟိုဘက် ခဏ်းတွင် အရှုံ ပျားများကဲ့သို့ အတိတ်ကိုကို
တောက်ပါ၊ တစိတ် သာသနာ လောက်သာ အသက်ကြွင်းကျန်သော
အခါ ကို ဖွေသန္ဓေရာအသဟု မိန့်လိမ့်ဦးမည် မသတ်ကျန်အခေါ်ကို
ရှိနေရာ တစိတ် နှစ်စိတ်စသော အသက် ကြွင်းကျန်သူဟူလို၊

ယထာရဟံ။ ။နိမိတ်၃-ပါးထင်ထိုက်သူမှာသာ ထင်၏၊မထင်ထိုက်သော ဘယ်ဘုံဘယ်ဘဝမှာမှ ထပ်မဖြစ်တော့သော ရဟန္တာ၏ သန္တာန်မှာ သေကာနီး ဇော၌ နိမိတ် ၃-ပါးမထင်၊ အာရုံပြုအသုံးသတ် များခဲ့သော ရုပ်နာမ် ဓမ္မ သင်္ခါရ အာရုံများသာ လျှင်ထင်၏ ဟု မှတ်၊ သို့သော် ရဟန္တာ၏ စုတိစိတ်ကား သူ့ဘဝ၏ အစမှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်က ယူခဲ့သော နိမိတ် ၃-ပါးကိုပင် အာရုံပြုလေသည်ဟု သေချာစွာ ခွဲမှတ်ပါ၊ ဤကား ယထာရဟံကို ပစ္စုပဋ္ဌာတိ၌ စပ်၍ ယူဆပုံတည်း၊ တနည်း ကမ္မံဝါ ကမ္မနိမိတ္တံဝါ၊ ဂတိနိမိတ္တံဝါ၌ စပ်လျှင်ကား ထို နိမိတ် ၃-ပါးအနက် ထင်အပ် ထင်ထိုက်သော နိမိတ်တမျိုးမျိုးသာလျှင် ထင်၏၊ ၂-ပါး ၃-ပါးမထင်ဟု ယူသရ၏၊

အကျိုး ပေးမည့် ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကံသည်ပင် ကံနိမိတ် ဂတိ ဓမ္မာရုံဖြစ်၍ မနောဒွါရမှာ ထင်လာလေသည်၊

အကုသိုလ်နှင့်၊ကုသိုလ် ကမ္မ၊ဇနက ဒွင့်ရ ရှေ့ရှုကံ၊
ကံအာရုံမှာ၊ တိုက် ဓမ္မာ၊ထင်ရာ မနောတည်း။

ကမ္မနိမိတ်။ ။ကံမြောက်ကြောင်းအာရုံသည် ကမ္မနိမိတ်မည်၏၊ ထို နိမိတ်သည် ဥပလဒ္ဓ အာရုံ ဥပကရဏ အာရုံ ဟု ၂-မျိုး ရှိ၏၊ ထို ၂-မျိုးအနက် ကုသိုလ်ရေးအတွက် ဘုရားတည်ရာ၌ ပဓာန ဖြစ်သော ဘုရားပုံတော် ဖြစ်သည့် ပဓာန တိုက်အာရုံ ဖြစ်သောကြောင့် ဥပလဒ္ဓ ကမ္မနိမိတ် အာရုံမည်၏၊ ထီး တံခွန် နှင်း ဆီမီး စသော အပဓာန အခြံအရံ အာရုံသည် ဥပကရဏကမ္မနိမိတ်မည်၏၊ အကုသိုလ်ပြုရာတွင် သတ်အပ်သော သတ္တဝါ ဖြစ်သည် ပဓာနအာရုံ ဖြစ်သောကြောင့် ဥပလဒ္ဓ ကမ္မနိမိတ် မည်၏၊ ဓား လှံ လေး မြှား စသော အပဓာန အခြံ အရံ အာရုံသည် ဥပကရဏ ကမ္မနိမိတ်မည်၏။

ကံမြောက်ကြောင်းဟူ၊ဆောက်အဦ၊မှတ်ယူ နိမိတ္တ
အာရုံ ပဓာန၊နိမိတ္တ၊ဥပလဒ္ဓ သာ၊
အပဓာန၊ခြံရံမျှ၊ဥပကရဏာ။

ကမ္မနိမိတ်မှာ အာရုံ ၆-မျိုး ရှိ၏၊ အတိတ်လည်း ရှိ၏၊ ပစ္စုပ္ပန်လည်းရှိ၏၊ ၆-ဒွါရ၌ ဖြစ်၏၊ အထူးအားဖြင့် အတိတ်ဖြစ်လျှင် အာရုံ

၆-ပါးလုံး ရ၏၊ မနောဒွါရမှာချည်းသာ ထင်၏၊ ပစ္စုပ္ပန် မဟုတ်သော ကြောင့် ပဉ္စဒွါရ၌မထင်နိုင်၊ ပစ္စုပ္ပန် အာရုံ ဖြစ်လျှင် အာရုံ ၆-ပါး ရ၏၊ ၆-ဒွါရ၌ ထိုက်သလို ထင်လာ၏၊

ကမ္မနိမိတ်၊ အတိတ်လွန်လေ၊ ပြားခြောက်တွေ၊ ထင်လေမနောဒွါ
ယင်း နိမိတ္တံ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ခြောက်တန် ဆဒွါရ၊

ဂတိနိမိတ်။ ။ကံအားလျော်စွာ လားရောက်ရမည့် သဝသစ်၌ ရောက် ခံစားရမည့် အာရုံသည် ဂတိနိမိတ်မည်၏၊ သုဂတိအတွက် နတ်သမီး ဗိမာန် ပဒေသာပင် ဥယျာဉ် သည်တို့ကို ယူ၊ ဒုဂ္ဂတိအတွက် ငရဲအိုး ငရဲထိမ်း ခွေးနက်ကြီး တောကြီး တောင်ကြီးစသည်တို့ကိုယူ၊ ထို ဂတိနိမိတ်သည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ ရူပါရုံသာဟု ဋီကာကျော်မိန့်၏၊ မဟာဋီကာ သစ္စသံခိပ် လင်္ကာဋီကာ အလိုအားဖြင့် အတိတ် ပစ္စုပ္ပန် ၂-စား အာရုံ ၆-ပါး ၆-ဒွါရ၌ဖြစ်၏ဟု မိန့်ကြ၏၊ 'ဆဒွါရဂဟိတံ ကမ္မနိမိတ္တံ ဂတိနိမိတ္တဉ္စ ပစ္စုပ္ပန္နံ မတီတာရမ္မဏံ ဥပလဗ္ဘတိ' ဟု တဝါကျ တည်းသာသော သင်္ဂြိုဟ် အသွားမှာလည်း ကမ္မနိမိတ်နှင့် ဂတိနိမိတ် ၂-ပါးကို ဆဒွါရဂဟိတ ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် ကာလ ၂-ပါးဟူ၍ပင် ဆိုလိုသည်၊ ဋီကာကျော် ဆရာကား အဘောင်ကြီး ဖွဲ့ကောက်စွာ ကြံဆကာ ဖွင့်သေးသည်၊ ဒုဂ္ဂတိသို့ ကပ်ရောက်ကာ ရှိအပ်သော အာရုံသည် [illegible] သုဂတိဘုံသို့ ကပ်ရောက် ခံစားအပ်သော အာရုံသည် ဥပဘောဂ မည်၏၊ တနည်း-ကိုယ်နှင့်စပ်၍ ရအပ်သော ငရဲဘုံ နတ်ဗိမာန် စသည်ကား ဥပလဒ္ဓတာ၊ ကိုယ်နှင့် မစပ်ဘဲ အခြံ အရံ အာရုံများ ဖြစ်ကြသော ငရဲအိုး ငရဲထိမ်း နတ်သမီး နတ်သား စသည်ကား ဥပဘောဂ ဂတိနိမိတ်မည်၏။

လားရာဂတိ၊ [illegible]ရှိ၊ ဂတိနိမိတ္တံ၊
ရူပါရုံမှန်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ထင်ရန် မနောဒွါ၊
တနည်း မှတ်ရန်၊ တိတ် နှင့် ပန်၊ ထင်ရန် ခြောက်ဒွါရာ၊

ဂတိငါးပါး—

ဒေဝဂတိမှာ .... နတ်သမီးဗိမာန် ပဒေသာပင် စသည် ထင်၏၊
မနုဿဂတိမှာ .... အမိဝမ်းရေ ကမ္ဗလာနီ အဆင်း ထင်၏၊

နိရယဂတိမှာ ....ငရဲအိုး ငရဲမီးလျှံ စသည် ထင်၏၊
တိရစ္ဆာန်ဂတိမှာ....တောရိပ် တောင်ခြေ စသည် ထင်၏၊
ပေတဂတိမှာ ....အချောင်တိုက်ကြီးများ စသည် ထင်၏။

နိမိတ်	ကာလ	အာရုံ	ဒွါရ
ကံ	အတိတ်	ဓမ္မာရုံ	မနော
ကမ္မ	တီ-ပန်	၆-ပါး	၆-ဒွါရ
ဂတိ	ပစ္စုပ္ပန်	ရူပါရုံ	မနော
တနဲ	တီ-ပန်	၆-ပါး	၆-ဒွါရ

မဟာဋီကာ လင်္ကာဋီကာတို့ အလိုအားဖြင့် ဂတိနိမိတ်သည် ကမ္မနိမိတ်အတိုင်း အတိတ် ပစ္စုပ္ပန် အာရုံ ၆-ပါး ၆-ဒွါရ ဟူ၏။ ထိုနိမိတ် ၃-မျိုးသည် ကံ၏ အစွမ်းကြောင့် ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ် ဆိုင်ရာ ဒွါရမှာ လာ၍ ထင်ကြ၏။

အာရုံ ထင်ပြီးနောင် သေခါနီး စိတ်များ ဆက်လက်၍ဖြစ်ခဲ့ရပုံမှာ အကုသိုလ်ကံ အကျိုး ပေးတော့မည် ဖြစ်လျှင် မကောင်းသော နိမိတ် အာရုံထင်လာသောကြောင့် ထိုအာရုံကိုပင် အာရုံပြုလျက် မကြည် မလင် ညှို့နွမ်းသော စိတ်အစဉ်သည် ဖြစ်နေ၏၊ ကုသိုလ်ကျိုးကို ပေးတော့မည်ဖြစ်လျှင် ကောင်းသော အာရုံ နိမိတ်များ ထင်လာသဖြင့် ထိုပရိသုဒ္ဓ အာရုံကောင်းကို အာရုံပြုလျက် ဖြူစင် ကြည်လင်သော ကုသိုလ်စိတ် အစဉ်သည် ဖြစ်နေလေတော့၏၊ သေခါနီး နိမိတ်ကောင်း ထင်ဖို့ စိတ်ကောင်း ဝင်စားလာဖို့ မိတ်ကောင်း ဆွေကောင်းနှင့် အသိဉာဏ် ရှိကြဖို့ အရေးကြီး၏။

တဇ္ဈောဏာတံ။ ။ထိုစိတ်အစဉ်သည် လည်း ရောက်ရမည့် ဘဝသစ်သို့ လှမ်းညွှတ် ကိန်းနိမ်း ကိုင်းရှိုင်းကာ အများအားဖြင့် ဖြတ် ဖြစ်နေပေသည်၊ တဇ္ဈောဏာတံ ဆိုသော စကား အရ ဥပမာအားဖြင့် 'လောက်လန်းသဖွယ် ဝိညာဏ်တွယ်' ဟုခိုင်းကြ၏၊ ဤစိတ်သည် ဘဝအသစ်သို့ သွားဖြစ်သည် မဟုတ်၊ ညွှတ်ရုံမျှ ညွှတ်နေ၏၊ ဘဝသစ်မှာ

ဤဘဝမှ အကြောင်းခံ ကံတရားကြောင့် အကျိုးဝိပါက်သည် ဥပါဒ်က စ၍ ပြန်လည် ထူထောင်ကာ သတ္တဝါတခု အဖြစ်ဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာရပြန်သည်၊ ဥပမာ-တံဆိပ်တုံးဖြင့် ထန်းရွက်ပေါ် စက္ကူပေါ်တွင် ထုလိုက်သော အခါ တံဆိပ်ထင်ရာ၌ မူလတံဆိပ်တုံး မဟုတ်၊ တံဆိပ်တုံးမှ အကြောင်းဆက်ပေးလိုက်သော အကျိုးတံဆိပ်ရာသာ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊ ပဲ့တင်သံ ဟိန်းသံ ဆီမီး ကူး၍ ညှိထွန်းခြင်းအားဖြင့်လည်း သိအပ်၏၊

ဗာဟုလ္လေန။ ။သေခါနီး စိတ်အစဉ် အတော်ကြီးကြာအောင် ဖြစ်နေရခြင်းမှာ ဖြေးဖြေး သေကြရသော သူ၌သာ ဖြစ်နိုင်၏၊ ရှေ့က လျှောက်သွားသူကို နောက်က ဓားဖြင့် ခုတ်ပိုင်း သတ်ဖြတ်သောအခါ ယင်ကောင်ကို တုဖြင့် ထုလိုက်သောအခါစသည်တို့၌ အသက်-စိတ်အစဉ် အတပ်ထပ် မပြတ်မစဲ တရစ် တဝဲဝဲ ဖြစ်နေချိန် မရှိ၍ ဖြုန်းကနဲ ပြတ်သွားရ၏၊ ထို့ကြောင့် အများအားဖြင့်သာ စိတ်အစဉ် မပြတ်ဖြစ်၏ဟု မိန့်လေသည်၊ ဗာဟုလ္လ ဖြင့် အသညသတ်မှ စုတေမည့်သူကို နှစ်စေသည်ဟု တနည်း မှတ်။

တမေဝ ဝါပန ဇနကဘူတံ ကမ္မံ-၌ ထို ဇနကကံသည် သာလျှင် ပြုသစ်စ အသွင်ဖြင့် ဒွါရသို့ရောက်လာ၏၊ ကမ္မနိမိတ်နှင့် ဂတိနိမိတ် ၂-ပါး၏ အဘိနဝကရဏကို ဝေ-သဒ္ဒါဖြင့် တားမြစ်၏၊ တနည်း-ကံနိမိတ်တခုတည်းသာ မိမိ၏ အစွမ်းကြောင့်ထင်၏၊ ကမ္မနိမိတ်နှင့် ဂတိနိမိတ်တို့မှာ မိမိ၏ စွမ်းရည်ကြောင့် ထင်လာသည် မဟုတ်ဟု ဝေဖြင့် ကန့်၏၊ ကံ၏ အစွမ်းကြောင့်ချည်းသာ ထင်ကြရ၏ ဟူလို။

ကံ၏ အစွမ်းကြောင့် ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်များထင်၏ ဆိုရာ၌ ယေဘုယျအားဖြင့်သာ ကံကြောင့် ထင်၏ဟု ဆိုသည်၊ မိမိ ကိုယ်တိုင် ဆင်ခြင် အောက်မေ့သော အားဖြင့်၎င်း ဆွေမျိုး သင်္ဂဟတို့ကလှုံ့ဆော်သောအားဖြင့်၎င်း ထင်နိုင်စေပသေးသည်၊ ကမ္မနိမိတ်နှင့် ဂတိနိမိတ်မှာ ပစ္စုပ္ပန်ထင်ရှား ပြုတ်သားနေသဖြင့် ပြုသစ်စ အနေဖြင့် ထင်၏ဟု ဆိုဖွယ်မလိုဘဲ ကံအတွက်သာ အဘိနဝကရဏ သဘောကို ထပ်၍ ဆိုအားရပေသည်ဟု မှတ်လေ။

စုတိ နှင့် ပဋိသန္ဓေ

ထို သေခါနီးလူသော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဝိထိစိတ်၏ အဆုံး၌ ဖြစ်စေ ဘဝင်၏ အဆုံး၌ ဖြစ်စေ ဘဝတပါးသို့ ပြောင်း ရွှေ့ ရွေ့လျောသော အားဖြင့် လက်ရှိ ပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၏ အဆုံးသတ် ဖြစ်သော စုတိ စိတ်သည် ဥပါဒ် ၌ ဘင် အားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာကာ ချုပ်ဆုံး သွားတော့၏။(စုတိ စိတ်လည်း ချုပ်သွားရော လက်ရှိ ပစ္စုပ္ပန် ဘဝလည်း ကုန်ဆုံးသွားရော ဟူ၏၊)

စုတိစိတ် ချုပ်ပြီးပြီးခြင်း အချိန်အခါမခြားဘဲ (ဤ စကား ဖြင့် သေပြီးနောက် ဘယ်မှာ ၇-ရက်မျှ နေကြရသေးသည် ဟု ပြောဆိုကြသော အယူဝါဒကို ပယ်ကြလေ၊)ထိုယူထား အပ်၍ ထင်နေသော ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် အာရုံကို အာရုံ ပြုလျက် သင်္ခါရက အဝိဇ္ဇာက အားပေးလျော်စွာ-

အဝိဇ္ဇာ အနုသယသျှင် အ ; အရှိ ရှိသော
တဏှာ အနုသယသျှင် အခြေခံ ရှိသော
ကံ သင်္ခါရသည် ပစ်ချ ပေးအပ်သော

သမ္ပယုတ် တရားတို့နှင့် အတူတကွ ဖြစ်လေပေါ် ဖြစ်ဘက် တရားတို့၏ ထောက်ကူညီရာ ဖြစ်၍ နေ့ဆောင် ရှေ့ရှုက် ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ စိတ်သည် ဘဝ နှစ်ရပ်ကိုဆက်စပ် ပေးသော အားဖြင့် ဥပါဒ်က စ၍ ဘဝသစ် တပါး၌ ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။

မှတ်သားရန်။ တခိုင် ကျော်ကျော်လောက် သာလျှင်အသက် ကြွင်းရှိ၍ သေဘို့ရန် အလွန်နီးကပ်နေသော သူသည် ပစ္စာသန္နမရဏ ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်မှ စုတိ၏ ဘင်အထိ အချိန်သည် လက်ရှိဘဝ မည်၏၊ ထို ဘဝ၏ အဆုံးသတ် ဖြစ်သော စုတိသည်-

ဇောနှောင် စုတိ, ဇော-ဘဝင်နှောင် စုတိ,
တဒါရုံနှောင် စုတိ, တဒါရုံ-ဘဝင်နှောင် စုတိ အားဖြင့် စုတိပုံ ၄-မျိုး ရှိလေသည်.

မရဏာသန္န ဝီထိကျပုံ

တိ န ဒ ပ စ သံ ဏ္ဍိ ဝိ ဇ --- ဇ ဝိ
ပ ဘွင် ၁၅, ၁၆ န ဒ မ ဇ ----- ဇ ဘွင်

ဆိုရိုး — အတိတ ဘဝင် ဘဝင်စလန ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စက္ခုဝိညာဏ် သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း သန္တီရဏ ဝုဋ္ဌော ဇော ငါးကြိမ် ထိုနှောင် စုတိကျ၍၊ ယင်းနှောင် ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေ တကြိမ်, ထိုနှောင် ဘဝင် ၁၅-ချက် ၁၆-ချက်, ထိုနှောင် ဘဝင်စလန ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, ယင်းနှောင် ဘဝနိကန္တိက လောဘဇော ၇-ကြိမ်, ထိုနှောင် ဘဝင် ဖြစ်ပေါ်ကြသည်ဟု ဖြင့်ကာ ချဉ်း၍၊ ဇော-ဘဝင်နှောင် စုတိ ကျပုံ, တဒါရုံနှောင် စုတိ ကျပုံ, တဒါရုံ ဘဝင်နှောင် စုတိ ကျပုံတို့ကိုလည်း နည်းမှီး၍ မရဏာ သန္န ဝီထိ ၄-မျိုးကို ချပါလေ။ ပဉ္စဒွါရ၌ ပဋိသန္ဓေသည် မှီရာဝတ္ထု ရှိ၍ သပဝတ္ထုက၊ စတုဝေါကာရ၌ အဝတ္ထုက မည်၏။

အဝိဇ္ဇာ တဏှာ အားဖြင့် မူလ ၂-ပါး ရှိသော်လည်း တဏှာကသာ သုဂတိ ဒုဂ္ဂတိ ဘဝကို တောင့်တကာ ထိုကို ပြုသောကြောင့် တဏှာသည်သာ ကံ၏ အကြောင်းရင်း မူလ မည်သည်၊ အဝိဇ္ဇာကား ကံပြုရာ၌ အကြံအစည်မှုသာ ဖြစ်လေသည်၊ မရဏာသန္န ဇောနှင့် အတူ ပါလာသော အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာတို့သည် အနုသယအစိုက်ကို ပြန်ခံနေကြသော်လည်း အဘိဓမ္မာ အနုသာသနာ သဒ္ဒါသို့ ခေါ်ထားသည်။

သင်္ခါရရေး တိုက်ဆိုင်ရာ၌ ဇနက သင်္ခါရ ဥပန္တ သင်္ခါရဟု ၂-မျိုး ရှိ၏၊ ပဋိသန္ဓေကျိုး ပေးသည့် ကံစေတနာ (ပြုဆဲပြုခဲ့)သည် ဇနက သင်္ခါရ မည်၏၊ မရဏာ သန္နဇော စေတနာ (ပြုဆဲပြုခဲ့)သည် ဥပန္တ သင်္ခါရ မည်၏၊ ဤအရာ၌ ဇနကယ မာနာခံဟု ဆိုသောကြောင့် ဇနက သင်္ခါရကို ယူရ၏၊ မူလ ဋီကာ၌ ဥပန္တ သင်္ခါရကို ယူ၍ ၂-မျိုးလုံးကို ယူလျှင်လည်း သင့်ပါ၏။

ဤသို့ ကံ-သင်္ခါရ အကြောင်းခံ ဟိတ်ခပ်ပေးမှုကြောင့် ဘဝသစ်အကျိုး ပဋိသန္ဓေကို ပေးရာ၌ ဘဝင်နှင့် အဝိစိ အထိ ဝေးကွာသော ကာမှု အချိန်ပိုင်း၌ ကြာသည် မရှိ၊ အနီးအပါးမှာ ပဋိသန္ဓေ နေရ၍ အချိန် တိုမတောင်း လျှင်မြန်သည် မရှိ ရုကိနေဘင် ပဋိသန္ဓေ အချိန်ချင်း အညီအမျှပင် ကြာလေသည်၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ သင်္ခါရတို့က ပဋိသန္ဓေသင်ကို ဖန်းတီးပေးခဲ့လေသည်၊

အပြစ်ဖုံးကာ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ ညွှတ်စေမှု၊
ကံ သင်္ခါရ၊ ဇနက၊ ပစ်ချ ဖြစ်စေမှု၊
အကြောင်း သုံးပေါ်၊ ညီစေသော်၊ ဖြစ်ပေါ် ပဋိသန္ဓေ၊

မရဏာသန္န ဝိထိ၌ ဝတ္ထုရုပ် အားနည်းသောကြောင့် ဓာတ်များလည်း အားနည်းလာကြရကား မရဏာသန္နဇောကို ငါးကြိမ် သာလျှင် အလိုရှိအပ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပဋ္ဌာန်း အာရုံများ ထင်ရှားရှိနေသဲမှာ သေသွားကြရ၏၊ ထိုအခါ ပဋိသန္ဓေ ဘဝသစ်တို့၏လည်း ပဋ္ဌာန်းအာရုံကို အာရုံပြုကြရသောကြောင့် ကာမာဝစရ ပဋိသန္ဓေ စိတ်၏ အာရုံမှာ ပစ္စုပ္ပန်ပတ္တ ပဋ္ဌာန်း ဓမ္မတိုင်း ကမ္မနိမိတ်သော်လည်း မနောဒွါရဂ္ဂဟိတ ဓမ္မတိုင်း ဂတိနိမိတ်သော်လည်း ဖြစ်ရ၏၊ ...မှာ အတိတ် မနော ဒွါရဂ္ဂဟိတ ဖြစ်၏၊ ... ... အာရုံ ... ...၊

ရူပါဝစရ ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံ

ရူပါဝစရ ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံသည် ကသိုဏ်း ပညတ်စသော ကမ္မနိမိတ် အာရုံသာ ဖြစ်၏၊

အရူပ ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံ

အရူပ ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံသည် မဟဂ္ဂုတ်, သို့မဟုတ် ပညတ် ဖြစ်သော ကမ္မနိမိတ်သာ ထိုက်သလို ဖြစ်၏။

မှတ်သားရန်။ ။ယထာရဟံ၊ အရူပါဝစရ ပဋိသန္ဓေ၏အာရုံမှာ မဟဂ္ဂုတ် ကမ္မနိမိတ်, ပညတ် ကမ္မနိမိတ်ဟု ၂-မျိုး ရှိသည့် အနက် ပဌမ, တတိယ အာရုပ္ပပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံမှာအစဉ်အတိုင်းကောင်းကင် ပညတ် နှင့် ပဌမာရုပ္ပ ဝိညာဏ်၏ နတ္ထိဘော ပညတ် ဖြစ်၏ ၊ ဒုတိယ, စတုတ္ထ အာရုပ္ပ ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံမှာ အစဉ်အတိုင်း ပဌမာရုပ္ပ ဝိညာဏ် နှင့် တတိယာရုပ္ပ ဝိညာဏ် ဟူသော ကမ္မနိမိတ် ဖြစ်သည်။

ဤသို့လျှင် ပညတ်နှင့် တော်လျှင် ပညတ် အာရုံကို, မဟဂ္ဂုတ်နှင့် တော်လျှင် မဟဂ္ဂုတ်ကို အာရုပ္ပ ပဋိသန္ဓေများက အာရုံပြုလေသည်။

အသညသတ် သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေမှာ [illegible] ဇီဝိတ နဝက ရုပ်သာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အသညသတ် ဘုံသားများသည် ရုပ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေကြ၏၊

အရူပ ဘုံသား များမှာ နာမ်ဖြင့်သာ ပဋိသန္ဓေ နေ၏၊

အသညသတ်နှင့် အရူပဘုံသားများမှ တခြားဘုံသား တို့သည် ရုပ်-နာမ် ၂-ပါးလုံးဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေကြကုန်၏။

မှတ်သားရန်။ ။အသညသတ် ဘုံမှာ ရူပက္ခန္ဓာ တမျိုးတည်းသာ ရှိသောကြောင့် ဧကဝေါကာရဘုံ မည်၏၊ အရူပ ၄-ဘုံမှာ နာမ် ခန္ဓာ ၄-ပါးသာ ရှိသောကြောင့် စတုဝေါကာရဘုံ ခေါ်၏၊ ကျန် ၁၂-ဘုံမှာ ခန္ဓာ ၅-ပါး ရှိသောကြောင့် ပဉ္စဝေါကာရဘုံ မည်၏၊ ဝေါကာရ နှင့် ခန္ဓသဒ္ဒါ အနက် တူ၏။

စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေ နှောင်းပုံ

အရူပ စုတိနောင်....	အရူပ ပဋိသန္ဓေ	၄
	ကာမ တိဟိတ်	၄—၈
ရူပါဝစရ စုတိနောင်....	ကာမ တိဟိတ် ပဋိ	၄
	ဒွိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ	၄
	ရူပ ပဋိသန္ဓေ	၅
	အရူပ ပဋိသန္ဓေ	၄—၁၇
အသညသတ်နောင်....	ဒွိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ	၄
	တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ	၄—၈
ကာမ တိ-စုတိ ၄-နောင်....	ပဋိသန္ဓေ	၂၀-လုံး
ဒွိဟိတ် စုတိ ၄-နောင်....	ကာမ ပဋိသန္ဓေ	၁၀
အဟိတ် စုတိ ၂-နောင်....	ကာမ ပဋိသန္ဓေ	၁၀

ဂါထာချုပ်

အာရုပ္ပ စုတိယာ ဟောန္တိ, ဟေဋ္ဌိမာ ရုပ္ပ ဝဇ္ဇိတာ၊
ပရမာ ရုပ္ပသန္ဓိ စ, တထာ ကာမ တိဟေတုကာ။
ရူပါဝစရ စုတိယာ, အဟေတု ရဟိတာ သိယုံ၊
သဗ္ဗာ ကာမ တိဟေတုမှာ, ကာမေ သွေဝ ပနေတရာ။

အာရုပ္ပ စုတိယာ-အရူပ စုတိ ၄-ခုမှ၊ ပရံ-နောက်ဘဝ၌၊ ဟေဋ္ဌိမာ ရုပ္ပ ဝဇ္ဇိတာ-အောက်အောက် အရူပ ပဋိသန္ဓေ ကြဉ်အပ်သော၊ ပရမာ ရုပ္ပသန္ဓိ စ-အရူပ ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါးသည်၎င်း၊ တထာ-ထိုမှတပါး၊ ကာမ တိဟေတုကာ-ကာမ တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါးတို့သည်၎င်း၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ ။ရူပါဝစရ စုတိယာ-ရူပါဝစရစုတိ ၆-ပါးမှ၊ ပရံ-နောက်ဘဝ၌၊ အဟေတု ရဟိတာ-အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၂-ပါးသည် ကြဉ်အပ်သော ပဋိသန္ဓေ ၁၇-ပါးတို့သည်၊ သိယုံ-

ဖြစ်ကုန်၏၊ ကာမ တိဟေတုမှာ-ကာမ တိဟိတ် စိတ် ၄-ပါးနောင်၊ သင်္ချာ-ပဋိသန္ဓေ ၂၀-လုံးတို့သည်၊ သိယုံ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ရှုတရာ ပန်-ဆိုခဲ့ပြီးသည်မှ တပါးသော ကာမ အဟိတ် ဒွိဟိတ် ၆-ပါးမှ၊ ပရုံ-နောက်၌၊ ကာမေသွေဝ-ကာမ ၁၁-ဘုံတို့၌ သာလျှင်၊ ကာမ ပဋိသန္ဓိယော-ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-တို့သည်၊ သိယုံ-ဖြစ်ကုန်၏၊ အရူပနောင် ဒွိဟိတ် အဟိတ် မနှောင်း၊ ရူပနောင် အဟိတ် မနှောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဗြဟ္မာဘုံမှ အပါယ် ၄-ဘုံ တိုက်ရိုက် မကျ။

ဘဝင် နှင့် စုတိ

ဤသို့ ပဋိသန္ဓေယူနေကြသော သတ္တဝါအပေါင်းအား ပဋိသန္ဓေ၏ အခြားမဲ့မှ စ၍ ထိုပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံ ဖြစ်သော ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် တပါးပါးကို အာရုံ ပြုလျက် ပြုလျက် ပဋိသန္ဓေ စိတ်သည်ပင် ဘဝ၏ အကြောင်းခံ အဖြစ်ဖြင့် ဘဝင်ကိစ္စ တင်ကာ ဝီထိစိတ်များ မဖြစ်သည့် အခါ ဝါ-ဝီထိ စိတ်တို့၏ အကြား အကြား၌ ဘဝင် စိတ် အစဉ်သည် မြစ်ရေ အစုန်ကဲ့သို့ တသွင်သွင် မပြတ် မလပ် အထပ်ထပ် ဖြစ်လေ၏၊ လက်ရှိ ဘဝဇာတ် အဆုံး သတ်သော အခါ၌လည်း စုတိကိစ္စ တပ်ကာ ချုပ်သွား၏၊ ထို စုတိစိတ် ဖြစ်-ချုပ်ပြီးနောင် ဝါ-လက်ရှိ ဘဝကြီး ယုတ်သိမ်းပြီးနောင် အခြားမဲ့ ဘဝသစ် တခု၌ ပဋိသန္ဓေ စသော စိတ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်း ရထား လှည်းဘီး လိမ့်လည် သကဲ့သို့ တပတ်လည်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာရပြန်၏။

ယင်း စုတိစိတ် ချုပ်ပြီးနောင် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်က စ၍ ရထားလှည်း ဘီးကြီး လည်လိမ့် သကဲ့သို့ ဘဝဇာတ် မသိမ်းသေး သရွေ့ ဝါ-ရဟန္တာ မဖြစ်သေး သရွေ့ စိတ် အစဉ်သည် အဖန်ဖန် ဆက်ကာ ဆက်ကာ ခြားလယ် ရစ်ပတ် အစဉ် မပြတ် ဖြစ်ရပြန်တော့ သတည်း။

ပဋိသန္ဓိ ဘဝင်္ဂ ဝီထိယော, စုတိ စေဟ တထာ ဘဝန္တရေ
ပုန သန္ဓိ ဘဝင်္ဂမိစ္စယံ, ပရိဝတ္တတိ စိတ္တသန္တတိ။

ဣဟ-ဤ ပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၌၊ ပဋိသန္ဓိ ဘဝင်္ဂ ဝီထိယော စ-ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် ဝီထိ စိတ်တို့သည်၎င်း၊ စုတိ စ-စုတိ စိတ်သည်၎င်း၊ ပရိဝတ္တတိ ယထာ-အဆက်မပြတ် လှည့်ပတ်၍ဖြစ်ကြရသကဲ့သို့၊ တထာ-ထို့အတူ၊ ဘဝန္တရေ-အခြားဘဝ၌ နောက် ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓိ ဘဝင်္ဂံ ဣတိ-ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် အစရှိသော၊ အယံ စိတ္တသန္တတိ-ဤစိတ် အစဉ်သည်၊ ပရိဝတ္တတိ-အဆက်မပြတ် တလှည့် တပတ်လည်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာကြရ ပြန်ပါသတည်း။

ဘဝင် နှင့် စုတိ။ ။ပဋိသန္ဓေ နေကြရသော သူတို့မှာ ပဋိသန္ဓေ စိတ် ချုပ်သည်၏ အခြားမဲ့ ဘဝင် ၁၅-ကြိမ် ၁၆-ကြိမ်မျှ ဆက်လက်၍ ဖြစ်ရ၏၊ ၎င်း ဘဝင် စိတ်သည် ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံကိုပင် ထပ်ယူကာ ဖြစ်လာ၏၊ ဤသို့ အာရုံအားဖြင့်၎င်း, စိတ်အမျိုးအစား အားဖြင့်၎င်း တူသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေ စိတ်ကိုပင် သဒိသူပစာ နည်းအားဖြင့် အတူပြုကာ ဘဝင် စိတ်ဟု သုံးစွဲရ ခေါ်ရ၏၊ ဥပမာ-မနေ့က စားသုံး ပြီးသော ဟင်းမျိုးကို ယနေ့ထပ်၍ စားရာ၌ မနေ့က ဟင်းပင် ဟူသော အခေါ် အသုံးမျိုး ဖြစ်သည်။

ဘဝဿ အင်္ဂဘာဝ။ ။ဘဝဿ-ဘဝ၏၊ အင်္ဂ-အကြောင်း ဟူသော စကားဖြင့် ဘဝ၏ အကြောင်းဆက် ကိစ္စသည် ဘဝင် ကိစ္စ မည်၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြဆိုသည်၊ ဝီထိစိတ်၏အဆုံးမှာ ဘဝင် စိတ်များက အကြောင်း ဆက်ကာ မဖြစ် မပေါ်လာပါက လက်ရှိ ဘဝကြီး ပြတ်စဲ ယုတ်ချင်း သွားရ ပေလိမ့်မည်၊ ဤသို့ ဘဝ အဆက် မပြတ် မရအောင် အကြောင်းဆက် ပေးနေသော ဘဝင် စိတ်သည် နိရောဓ သမာပတ် နှင့် ဝီထိ စိတ်တို့ မဖြစ်သော အခါ ဆီးဒီး အသွင် မြစ်ရေ အယဉ်ကဲ့သို့ အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် ဖြစ်ရ၏၊ ဘဝ၏ အဆုံး၌ လည်း ထို ပဋိသန္ဓေ စိတ်သည်ပင် ဝါ-ပဋိသန္ဓေ နှင့် အဆင့် အတန်း တူသော စိတ်သည် စုတိ ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ကာ ချုပ်သွား၏၊ ထို့ကြောင့် ပ-ဘ-စု စိတ်သုံးပါးမှာ ဘူမိ ဇာတိ သမ္ပယုတ် သင်္ခါရ အာရုံအားဖြင့် တူမျှရလေသည်၊

တိုက်တွန်းချက်

ပဋိသမ္ဘိဒါယ ပဘေဒတ မဂ္ဂဖလံ,
အဓိဂန္တွာ ပဒမစ္စုတံ ဇဟော၊
သု သမုစ္ဆိန္န သိနေဟ ဗန္ဓနာ,
သမ မေဃင်္ကိ စိရာယ သုဗ္ဗတာ။

ပနံ—သံသရာ စက်ရဟတ်၊ အဆက်ပြတ်ပုံကို ပြဆို၊ လိုက်ဦးအံ့။ ဇဟေ—တိဟိတ် ပဋိသန်၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် အမှန်မြင်သိ ပညာရှိတို့သည်။ စိရာယ—ကုဋေ ကုဋာ၊ ရှည်ကြာလှစွာသော ကာလပတ်လုံး။ သုဗ္ဗတာ—သီလ သမာဓိပညာပါသည့်၊ ကောင်းသောအကျင့်ရှိကြကုန်သည့် ဖြစ်၍။ ဧကံ—စိတ်,စေတသိက်,ရုပ်၊ပေါင်းတုပ်တည့်ထွင်၊ ဤသို့သော အစီ အစဉ်ကို၊ အဗ္ဗုဒံ—ဖြစ်ပျက် တစေ၊ အမြဲမနေပါကကား ဟု၍၊ ပဋိသမ္ဘိဒါယ—အထူး သိဘက်၊ ဝိပဿနာ ပညာမြတ်ဖြင့်၊ အသေအပင်၊ ရှုဆင်ခြင်ကြ ကုန်သည်ရှိသော်။ အစ္စုတံ—ဇုတိ ပျက်ကျေ၊ သေရခြင်း သဘော မရှိသော။ ပဒံ—ကြောင်း—ကျိုး ဆက်ပြတ်၊ နိဗ္ဗာန် ခေတ်ကို။ အဓိဂန္တွာ—မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် အနှုန်တိတိ၊ ကြေကန် သိရှိခြင်းကြောင့်။ သုသမုစ္ဆိန္နသိနေဟ ဗန္ဓနာ—ကောင်းစွာ ကင်းပျောက်၊ ဖြတ်တောက် အပ်ပြီး၊ ချစ်ခြင်း တည့် ဟူသောအနှောင်အဖွဲ့ ရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍။ သမံ—ငြိမ်းမြစ် ဓာတ်သိမ်း၊ ပြတ်ငြိမ်းအေးမှန်၊ အေးနိဗ္ဗာန်ယ။ ဧသင်္ကိ—ငှက်ကန်ထုတ် ခြောက် မဇေပါက် မသွေ၊ ကြေ... ရောက်ကြရလေကုန်သတည်း၊

ဘုံပိုင်း ပြီးပြီ

ရုပ်ပိုင်း

အနုသန္ဓေ နှင့် ပဋိညာဉ်

ဧတ္တာဝတာ ဝိဘတ္တာ ဟိ, သပ္ပဘေဒ ပ္ပဝတ္တိကာ၊
စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ, ရူပံ ဒါနိ ပဝုစ္စတိ။

ဧတ္တာဝတာ—ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသော ပိုင်းတို့ဖြင့်၊ သပ္ပဘေဒပ္ပဝတ္တိကာ—ပဘေဒလည်း ရှိ ပဝတ္တိလည်း ရှိကုန်သော၊ စိတ္တ စေတသိကာ—စိတ် စေတသိက် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ—သဘောတရားတို့ကို အဖို့အားဖြင့် ဝိဘတ္တာ—ဝေဘန်အပ်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ ဒါနိ—ယခုအခါ၌၊ ရူပံ—ရုပ်ကို၊ ပဝုစ္စတိ—အပြားအားဖြင့် ပြဆိုပေအံ့။

'ဧတ္တာဝတာ....ဓမ္မာ' ဟူသော စကားဖြင့် စိတ် စေတသိက် ပကိဏ်း ဝိထိ ဘုံဟူသော ငါးပိုင်းတို့ဖြင့် ဥဒ္ဒေသ နိဒ္ဒေသ ပဋိနိဒ္ဒေသ ပဝတ္တိ သင်္ဂဟ ပဋိသန္ဓိ သင်္ဂဟတို့ကို ပြောခဲ့ပြီးနောက် ပြအပ်ပြီးမှု ရှေ့စကားဆက် အနုသန္ဓေကို ပြ၍၊ 'ရူပံ ဒါနိ ပဝုစ္စတိ'ဖြင့် ယခု တဖန် ရုပ်ကို ပြဦးမည် ဟူသော ပဋိညာဉ် ခန့်ခံချက်ကို ပြသည်။

သပ္ပဘေဒ။ ။အကြောင်း, ပါ-အင်္ဂါနှင့် တကွ ဖြစ်ပေသည့် သပ္ပဘေဒ မည်၏၊ စိတ်ပိုင်း စေတသိက်ပိုင်း ပကိဏ်းပိုင်း ဟူသော ၃-ပိုင်းကို ရ၏၊ မှန်၏၊ 'စိတ္တံ စေတသိကံ ရူပံ နိဗ္ဗာနံ'ဖြင့် အကျဉ်းဥဒ္ဒေသဘေဒကို ပြ၍၊ 'တတ္ထ စိတ္တံ တာဝ စတုဗ္ဗိဓံ ဟောတိ'မှ စိတ်ပိုင်း အဆုံး အထိ ဝိတ္ထာရဘေဒကို အကျယ် နိဒ္ဒေသဘေဒ အားဖြင့် ပြ၍၊ စိတ်ပိုင်း အတွင်း၌ပင် ဥဒ္ဒေသ နိဒ္ဒေသ ၂-မျိုးရှိ၍ သင်္ဂဟပြု၊ စေတသိက်ပိုင်း တပိုင်းလုံးမှာ စေတသိက်၏ အကျယ်ကို ပြနိုင်သော နိဒ္ဒေသ ဘေဒပိုင်း မည်၏၊ ပကိဏ်းပိုင်းအား စိတ် စေတသိက် နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် သင်္ဂဟ ၆-နည်းဖြင့် နည်းတမျိုး ထပ်၍သင်္ဂဟ၍ ပြသောကြောင့် ပဋိနိဒ္ဒေသ ဘေဒ မည်၏။

ပဝတ္တိက။ ။စိတ် စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ပုံ ဖြစ်နည်းသည် ပဝတ္တိ မည်၏၊ ထိုဖြစ်နည်း ပဝတ္တိသည် ဝီထိကျသော အခါ၌ ဖြစ်ပုံ ပဝတ္တိယံ ပဝတ္တိ နှင့် ပဋိသန္ဓေ (ဘဝင် စုတိ) အခါ၌ ဖြစ်ပုံ သန္ဓိယံ ပဝတ္တိ ဟု ၂-မျိုး ရှိပြန်၏၊ ဝီထိပိုင်းဖြင့် ပဝတ္တိယံ ပဝတ္တိ နည်းကို၎င်း၊ ဘုံပိုင်းဖြင့် သန္ဓိယံ ပဝတ္တိ နည်းကို၎င်း ပြအပ်ခဲ့ပြီ၊ ဤသို့လျှင် အောက် ငါးပိုင်းဖြင့် စိတ် စေတသိက်တို့ကို ပြပြီး၍ ယခုတဖန် ကျန်သေးသော ရုပ် အကျယ်ကို ပြဦးမည် ဟု ဤဂါထာ၌ ဆိုလိုသည်။

အကျဉ်းချုပ် ခေါင်းစဉ်

* သမုဒ္ဒေသာ ဝိဘာဂါစ, သမုဋ္ဌာနာ ကလာပတော၊
ပဝတ္တိက္ကမတော စေတိ, ပဉ္စဓာ တတ္ထ သင်္ဂဟော။

၁။ ရူပသမုဒ္ဒေသ ရုပ်ကို အကျဉ်းချုပ် ပြခြင်း
၂။ ရူပဝိဘာဂ ရုပ်တို့ကို အကျယ် ဝေဘန်ခြင်း
၃။ ရူပသမုဋ္ဌာန ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း
၄။ ရူပကလာပ ရုပ်တို့၏ အပေါင်း အစည်း
၅။ ရူပပဝတ္တိက္ကမ ရုပ်တို့၏ ဖြစ်စဉ်၊

၁။ ရူပသမုဒ္ဒေသ

မဟာဘုတ် .... အခြေခံ ရုပ်ကြီး
ဥပါဒါရုပ် .... မှီ၍ ဖြစ်သောရုပ်

မှတ်သားရန်။ ။မဟာ-အကြီးအကျယ်၊ ဘူတ-ထင်ရှားသော ရုပ်ကြီးများသည် တခြား ရုပ်များထက်သာသောလက္ခဏာ အားဖြင့်၎င်း အသည်ဖြစ်အားဖြင့်၎င်း ကြီးမားလှသောကြောင့် မဟာဘုတ်မည်၏။ တန်-များစွာသော အံ့ဘွယ်တွေ မဟုတ်မမှန်တာတွေကို ပြတတ်သော မျက်လှည့် ဆရာကဲ့သို့ အညို အရွှေ စသော အံ့ဩဘွယ်တွေ မဟုတ် မမှန်တာတွေကို ပြတတ်သောကြောင့်၎င်း အဆင်း သဏ္ဌာန် အမျိုးမျိုး အားဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို လှည့်စား တတ်သော ဘီလူးတွေနှင့်တူသော

ကြောင့်ရင်း ကြီးစွာသော မဟာဘုတ် ဥပါဒါ ရုပ်တို့၏ တည်ရှိရာ ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း မဟာဘုတ် မည်၏၊

မဟာဘုတ် ၄-ပါးကို မှီတွယ် ဖြစ်ကြရသော မဟာဘုတ်ကို အမှန်းတင် ခြယ်လှယ် ပေးနေကြသည့် ကျန်ရုပ် ၂၄-ပါးသည် ဥပါဒါရုပ် မည်၏၊ မှီ၍ ဖြစ်သောကြောင့် ဥပါဒါရုပ် မည်၏ဟူလို။

မဟာဘုတ် ၄-ပါး

ပထဝီဓာတ် ... ခက်မာခြင်း သဘော,
အာပေါဓာတ် .... ဖွဲ့စေးခြင်း သဘော,
တေဇောဓာတ် .... ပူ-အေးငွေ့ သဘော,
ဝါယောဓာတ် .... ထောက်ကန်မှု သဘော၊

ပ အာ ဝါ တေ၊မြေ ရေ လေ မီး၊ လွန် ပွါးစီး၊ဘုတ်ကြီး စတုက္က၊ ခက်မာ ဖွဲ့စေး၊ ပူအေး ထောက်ကန်၊ ဤလေးတန်၊ မှတ်ရန် လက္ခဏာ၊

ပထဝီ။ ။ဖြစ်ဘက် သဟဇာတ် ရုပ်တို့၏ တည်ရာ ဖြစ်၍ ပထဝီ မည်၏၊ ကာထိန္နတ္တ လက္ခဏာ ခက်မာခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏၊

အာပေါ။ ။ဖြစ်ဘက် ရုပ်များကို ပျံ့နှံ့ တတ် ပွါးစီးစေတတ် သောကြောင့် အာပေါ မည်၏၊ဒဝတ္တလက္ခဏာ စွတ်စို ဖွဲ့စေးခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏၊ပထဝီကား မြေ(အဖတ်)ဓာတ်၊အာပေါကား အရည် ဓာတ်တည်း၊ပျောင်းအိယိုစီးခြင်း သဘော ရ၏၊

တေဇော။ ။ရင့်ကျက်စေ ထက်စေ ပူစေတတ်သောကြောင့် တေဇော မည်၏၊ဥဏှတ္တလက္ခဏာ ရင့်ကျက်ခြင်း ပူခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏၊အပူငွေ့ အအေးငွေ့ ဟူသောအခိုးဓာတ်ကို တေဇော အရ ယူ၊

ဝါယော။ ။ဘူတရုပ် အပေါင်းကို အရပ်တပါးသို့ လွင့်ပါး စေတတ်သော ထောက်ကန် လှုပ်ရှားမှုသည် ဝါယောဓာတ် မည်၏၊ ဝိတ္ထမ္ဘနတ္တ လက္ခဏာ ထောက်ကန်ခြင်း လှုပ်ရှား စေခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏၊ မိမိ မှီရာ ဟူသော သဘာဝ လက္ခဏာကို ဆောင်တတ် သောကြောင့် ဓာတ် မည်၏၊

ပသာဒရုပ် ၅-ပါး

စက္ခုပသာဒ .... မျက်စိ အကြည်ဓာတ်
သောတပသာဒ .... နား အကြည်ဓာတ်
ဃာနပသာဒ .... နှာခေါင်း အကြည်ဓာတ်
ဇိဝှါပသာဒ .... လျှာ အကြည်ဓာတ်
ကာယပသာဒ .... ကိုယ် အကြည်ဓာတ်

စက္ခုပသာဒသည် မျက်နက်ဝန်း အလယ် သူငယ်အိမ် အတွင်း သန်းဦးခေါင်း မျှသော ရှိသော အရပ်မှာ ပျံ့နှံ့၍ တည်၏၊

သောတပသာဒသည် နားအတွင်း လက်စွပ်ကွင်း သဏ္ဌာန်ရှိသော အရပ်ကို ပျံ့နှံ့၍ တည်သည်၊

ဃာနပသာဒသည် နှာခေါင်းအတွင်း ဆိတ်ခွါ သဏ္ဌာန် ရှိသော အရပ်ကို ပျံ့နှံ့၍ တည်သည်၊

ဇိဝှါပသာဒသည် လျှာအလယ် ကြာရွက်ဖျား အပြတ် သဏ္ဌာန် ရှိသော အရပ်ကို ပျံ့နှံ့၍ တည်သည်၊

ကာယပသာဒသည် ခြောက်သွေ့သော အသားစွန်း အသားမာ ခြေသည်း လက်သည်း ဆံပင်မှ တပါး တကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့ တည်၏၊

ပသာဒငါးပါးသည် အစဉ်အတိုင်း ရှုလိုသူ၏ အဖြစ်, ကြားလိုသူ၏ အဖြစ်, နမ်းလိုသူ၏ အဖြစ်, လျက်လိုသူ၏ အဖြစ်, တွေ့ထိလိုသူ၏ အဖြစ်ဟူသော ကာမ တဏှာကြောင့် ဖြစ်လာကြသော မဟာဘုတ်တို့ကို ကြည်စေခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏၊ ထင်ရှားစေအံ့-ရူပါရုံကို ကြည့်ရှုလိုသော သူတယောက်မှာ ကြည့်ရှုချင်သော တဏှာသည် အကြောင်းရင်းဖြစ်၏၊ ၎င်း-ကြည့်ရှုလိုသော ကြည့်ရှုချင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းမည်၏၊ ရူပါရုံကို မက်မောသော တဏှာကို ကောက်။ ထို ရူပတဏှာ ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ စက္ခု ပသာဒ ဟူသော ကမ္မဇရုပ်နှင့် ဘုတ်ရုပ်များ ဖြစ်လာရ၏၊ စက္ခုပသာဒသည် ထိုကြည့်ချင်သော တဏှာလျှင် အခြေခံ အကြောင်းရင်း ရှိသော ကမ္မဇမဟာဘုတ်တို့ကို ကြည်စေခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ စက္ခုပသာဒသည် ထိုရူပ

ဘဏ္ဍာကြောင့် ဖြစ်လာသော ကမ္ဘဇမဟာဘုတ် ရုပ်ကလာပ်၌ မှီနေ၏၊ အခြား မဟာဘုတ်ကို မမှီပေ။

ဤသို့ ပသာဒရုပ် ငါးပါးသည် တဏှာငါးပါးလျှင် အကြောင်း အကြောင်းခံ ရှိသော ဘုတ်ငါးမျိုးကို မှီ၍ ဆိုင်ရာ မှီရာ မဟာဘုတ်ကို ကြည်လင်စေ၏၊ ထို့ကြောင့် ရူပ တဏှာကြောင့် ဖြစ်သော စက္ခု ပသာဒသည် သဒ္ဒ တဏှာ စသည်ကြောင့် ဖြစ်လာသော မဟာ ဘုတ်ကို မကြည်လင်စေနိုင် ဖြစ်နိုင်ဟု မှတ်အပ်၏၊ ဤသို့ ပသာဒ ရုပ် ငါးပါး၏ မှီရာ ဘုတ်ချင်း ကွဲပြားပုံကို သိလေ။

လက္ခဏာ အားဖြင့်လည်း မိမိဆိုင်ရာ မှီရာ မဟာဘုတ်ကို သာလျှင် ကြည်စေနိုင်၏၊ မိမိ၏ မှီရာမဟာဘုတ်၌ မိမိနှင့် မဆိုင်သောမဟာဘုတ်ကို မကြည်လင်စေနိုင်၊ ဤသို့ မှီရာနိဿယအားဖြင့်လည်း သဘောလက္ခဏာ အားဖြင့်လည်း မတူရကား ကွဲပြား နေသောကြောင့်ပင်လျှင် ကာယ ပသာဒသည် တကိုယ်လုံးမှာ အနှံ့အပြား တည်သော်လည်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗ တဏှာလျှင် အကြောင်းရင်း အကြောင်းခံရှိသည့် ကာယ မဟာဘုတ်၌ သာလျှင် မှီ၍ သူ့ဆိုင်ရာ မှီရာ မဟာဘုတ်ကို ကြည်လင်စေနိုင်၏၊ မဆိုင်သော စက္ခု ပသာဒ စသည်တို့၏ မှီရာ မဟာဘုတ်များ၌ သွား၍ မမှီနိုင် မကြည်စေနိုင်ဟု မှတ်၊ သေချာစွာ လှ၍ ဆွေးနွေးကြကုန်။

ထို့ရင်းမှာ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် ရှစ်ပါးသည် တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ကြရာတွင် ဥပါဒါရုပ် ၄-ပါးသည် မဟာဘုတ် ၄-ပါးကို အတူတကွ မှီ၍ ဖြစ်ကြရ၏၊ သို့ပင် မှီရာတူ ဖြစ်ကြသော်လည်း ရူပါရုံ သဒ္ဒါရုံ စသည်တို့မှာ သဘော လက္ခဏာချင်း မတူကြသောကြောင့် မရော မယှက်ကြပေ၊ မှီရာချင်းလည်း မတူ လက္ခဏာချင်းလည်း မတူသော ပသာဒများ၏ ရောယှက်မှုသည် ဘယ်မှာဖြစ်နိုင်ပါတော့ အံ့နည်း။

ဂေါစရရုပ် ၇-ပါး

ရူပါရုံ .... မြင်ရသော အဆင်း
သဒ္ဒါရုံ ...... ကြားရသော အသံ
ဂန္ဓာရုံ ...... နမ်းရသော အနံ့

ရသာရုံ .... လျက်ရသော အရသာ

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ.... အတွေ့ အထိ အာရုံ

မှတ်သားရန်။ ။အာရုံပြုရာ ကျက်စားရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဝိသယရုပ် ဟူ၍၎င်း ဂေါစရရုပ် ဟူ၍၎င်း ခေါ်၏၊ ဂေါစရ ဘာဝ လက္ခဏာ-စက္ခုဝိညာဉ် စသည်တို့၏ အာရုံ အဖြစ်ချင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ ရှိ၏၊ ပသာဒ ဃဋ္ဋန လက္ခဏာ ပသာဒ၌ ထိခိုက်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏ဟု မှတ်လေ။

အာပေါဓာတ်သည် နူးညံ့ သိမ်မွေ့လှသဖြင့် တွေ့ထိခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းသောကြောင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတွင် မပါဝင်နိုင်ပေ၊ ပထဝီ တေဇော ဝါယော ၃-ပါးကိုသာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ အရ ကောက်၏။

အာပေါဓာတ်နှင့် တကွ ဖြစ်သော ဘုတ် ၃-ပါးကို စမ်းမိသော သူများက နူးညံ့သော အာပေါဓာတ်ကို ငါ စမ်းမိ၏ဟု အထင်မှား နေကြ၏၊ ဥပမာ-ပုံသဏ္ဌာန် တခုကို ကိုင်တွယ်၍ စမ်းသပ်ရာ၌ ဓာတ် ၃-ပါးကိုသာ စမ်းမိပြီး ပုံသဏ္ဌာန်ကိုကား တွေ့ထိ၍ မရဘဲ ဉာဏ် စက္ခုဖြင့်သာ ယူကြရသကဲ့သို့တည်း၊ ဤသို့ သိမ်မွေ့လှသောကြောင့် အာပေါဓာတ်ကို ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံမှာ မထည့် မသွင်းရပေ။ ရေကို လက်ဖြင့် ထိ၍ သိရသော လက်တွေ့ အအေး ဓာတ်ကား သီတ တေဇောသာ ဖြစ်၏၊ အာပေါဓာတ် မဟုတ်။

ဣတ္ထတ္တံ မိန်းမ၏ ဖြစ်ကြောင်း သိကြောင်း အမှတ် ပုရိသတ္တံ ယောကျ်ား၏ ဖြစ်ကြောင်း သိကြောင်း အမှတ်

ဘာဝရုပ် ၂-ပါး

မှတ်သားရန်။ ။ဤသူကား ယောကျ်ားတဲ့ မိန်းမတဲ့ဟု အမည် နာမနှင့် အသိဉာဏ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာရာ အခြေခံ အကြောင်းသည် ဘာဝရုပ် မည်၏၊ ထို ဘာဝရုပ်၏ အကျိုး တရားများကား-

လိင်္ဂံ ဟတ္ထာဒိ သဏ္ဌာနံ နိမိတ္တံ မိဟိတာဒိကံ၊

ကုတ္တံ သုပ္ပါဒိနာ ကီဠာ, အာကပ္ပေါ ဂမနာဒိကံ။

လက်ခြေ စသော ဘဏ္ဍာန်သည် သိစေတတ်သော လိင် မည်၏၊
ပြုံးရယ်ခြင်း စသည်ကား သိကြောင်း အမှတ် နိမိတ် မည်၏၊
ဘန်းငယ် စသည်ဖြင့် ကစားခြင်း အလေ့အထသည် ကုတ္တမည်၏၊
သွားပုံ လာပုံ ပြောဆိုပုံ အမူအရာကား အာကပ္ပ မည်၏၊

အထူးအားဖြင့် ဤ လိင် နိမိတ္တ ကုတ္တ အာကပ္ပတို့သည် ဘာဝရုပ် မဟုတ်, ဘာဝရုပ်၏ အကျိုးဆက်များ သာ ဖြစ်၏၊ မှန်၏-ဟတ္ထာဒိ သဏ္ဌာန်စသည်ကိုမျက်စေ့ဖြင့် မြင်ရ၏၊နိမိတ်မှာသဒ္ဒါရုံဖြစ်၍သောတ ဝိညာဏ်ဖြင့် သိရ၏၊ ၎င်းလိင် နိမိတ္တကို ထောက်ဆ၍ ဣတ္ထိဘာဝ ပုမ္ဘာဝ ဟူသော ရုပ်ကို မနောဝိညာဏ်ဖြင့် သိရပေသည်၊ ဘာဝ ရုပ်သည် အကြောင်း, လိင် စသော ၄-ပါးမှာ အကျိုးတရားဖြစ်၏၊

ဘာဝရုပ်သည် အကြောင်း မျိုးစေ့နှင့် တူ၏။
လိင် စသည်ကား အကျိုး သစ်ပင်နှင့် တူ၏။
ဘာဝရုပ်သည် ကာယပသာဒ ကဲ့သို့ တကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့ တည်၏၊

တံပနေတံ ကာယိန္ဒြိယံ ဝိယ သကလ သရီရံ ဗျာပေတွာ တိဋ္ဌတိ။

ဤ ဘာဝရုပ် ၂-ပါးသည် ကမ္ဘာဦး သူတို့မှာ ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ မဖြစ် မပေါ်ကြပေ၊ ပဝတ္တိ အခါမှ ဖြစ်ကြသည်၊ နောင်သော အခါ ကျမှ ပဋိသန္ဓေ ကတည်းက စ၍ ဖြစ်ပေါ် ပါလာကြသည်၊ ပဝတ္တိ အခါမှာ လိင် အပြောင်းအလဲ ဖြစ်တတ်သည်။

ဟဒယဝတ္ထု

ဟဒယ ဝတ္ထုသည် ဟဒယရုပ် မည်၏၊

မှတ်သားရန်။ ။ဟဒယ ဝတ္ထုသည် တလက်ဆွမ်းမျှ ရှိသော နှစ်လုံးသွေးကို ပျံ့နှံ့ တည်နေလေသည်၊ မနောဓာတ် မနောဝိညာဏ ဓာတ် ၂-ပါးတို့၏ တည်ရာ ဟူသော အမှတ် လက္ခဏာ ရှိ၏၊ မနောဓာတ် မနော ဝိညာဏဓာတ် ၂-ပါးတို့၏ တည်ရာ ဝတ္ထု ဖြစ်သောကြောင့် ဟဒယသည်ပင် ဝတ္ထု ဟူသော အမည်ကို ရ၏။

အထူးအားဖြင့် ဤနေရာမှာ "ဦးကျောက် ပြောက်သည်၊ ဦးကျောက် ရှုပ်သည့်" ဆိုသော ဆရာဘိုသည့် ငတ်၏ မှရာဋ္ဌာနကို မသိရှာကြဘဲ နားမလည် သူများ၏ ပေါင်းသုံး စကားမျှသာ ဖြစ်၍ သက်ပြုသင့်ကြသည်၊ တနေ့ကုန် အာရုံခံနေကြသော အသုံးများနေကြ ပသာဒများကား ဦးခေါင်းပိုင်းရှိ စက္ခု သောတ ဃာန ဇိဝှါ ပသာဒချည်းသာ ဖြစ်ကြ၍ ပေါ်ကြပြီး အာရုံကို ပြန်ပြောင်း သတိရ စဉ်းစားကြရာ၌ နား မျက်စိ စသော အထက်ပိုင်း ပသာဒများမှ ခေါတ်ပြားသွင်းသားခဲ့သော အရုံများကိုပင် မြင်သေး သယောင် ကြားရသေး သယောင် ထပ်ခါ သုံးသပ် ဆင်ခြင်ကြရသောကြောင့် ဦးကျောက်က သိသည် ဦးကျောက်မှာ စိတ်ရှိသည် ထင်နေကြခြင်း ဖြစ်၏။ အချို့ကား ဘာမှ မသိ နားမလည်ဘဲ ရမ်းသုံးနေကြ၏၊

ဇီဝိတိန္ဒြေ

ရုပ်တို့၏ အသက်စောင့် အသက်ဖြစ်သည့် ဇီဝိတရုပ် မည်၏၊

မှတ်သားရန်။ ။ပြဿဘက် ကမ္မဇ ရုပ်တို့ကို စောင့်ရှောက်သော အားရှိ အသက်ကို ဆက်ပေးနေသော ရုပ်သည် ဇီဝိတရုပ် မည်၏၊

ထို့ အပြင် ဇီဝိတသည်ပင် ဖြစ်ဘက် ရုပ်များကို စိုးအုပ် ဂိမ်စော ရှောက် ပေးသောကြောင့် ဣန္ဒြေလည်း မည်၍ ဇီဝိတိန္ဒြေ မည်၏၊ ကံကြောင့် ဖြစ်သော ကမ္မဇ ရုပ်များကို စောင့်ရှောက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ ကာယ ပသာဒကို ဘာဝရုပ်ကို ကဲ့သို့ တကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့၍ တည်၏၊ အာပေါဓာတ် လွှင့်ကဲသော သုက်ရည်များ သွေးများ သည်းခြေများလည်း တကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့ တည်လေသည်၊

ကာယ ပသာဒကား ပါစက ဓာတ်၌ မတည်၊
ကျန် ဓာတ်များကား ပါစကဓာတ် အတွင်းကိုပါ ပျံ့နှံ့ တည်၏။
ဘော ပသာဒ၊ လောဟိတ၊ ဇီဝ သည်းခြေ သုက်၊
ကိုယ်လုံး နှံ့ပြား တည်လေပါ၊ ကျမ်းလာ မှန် သမုတ်။

'ဇီဝိတိန္ဒြေသည် အဘယ့်ကြောင့် ကမ္မဇကိုရုပ်သာ စောင့်သလဲ၊

စတုဇ ရုပ်တို့အနက် ကံတရားများသည် ဆိုင်ရာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေပြီး ချုပ်ပျောက်သွားသောကြောင့် ထိုကမ္မဇ ရုပ်များ ဆက်လက်ပြီးလျှင် အသက်ရှည်ရေး တည်တံ့ရေး အတွက် ဇီဝိတိန္ဒြေက ဆက်လက်၍ စောင့်ရှောက်သွားလေသည်၊ မှန်၏–ဇီဝိတ စောင့်ရှောက်မှု ကင်းကွာသွားသော အခါ ပေါ်–ချုပ်ပျောက်သွားသော အခါ ကိုယ်ကြီးသည် သည်း ပုပ်ပွ ပျက်စီးသွားရ၏၊ ဤ ရုပ် ဖြစ်ကိုင်း တည်ရှိတိုင်း ချုပ်တိုင်း စိတ်လည်း အမြဲတည်း၍ စောင့်ကြည့်နေ၏၊ ဥတုဇ အာဟာရဇ ရုပ်များ ဖြစ်တိုင်း တည်တုံ့ရန် မှာလည်း ဥတု အာဟာရ တို့က ထက်ချပ်မကွာ ရပ်တည် စောင့်ကြပ်ပေးနေကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ကမ္မဇရုပ် အတွက်သာ အစောင့် အရှောက် ဇီဝိတိန္ဒြေကို အလိုရှိ အပ်၍ တခြား ရုပ်များအတွက် ဇီဝိတ၏ တာဝန် ထမ်းဆောင်ဘွယ် အကြောင်း မရှိတော့ကြောင်း ကောက်ချက် ယူမှတ်ရာ၏၊

အသက် ကို ဇီဝိတ ဟူ၍ ခေါ် ပါစက ဓာတ်နှင့် စိတ် ဝိညာဏ် ကင်းကွာလျှင် ဤ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး သေသွားလေ၏၊

ဥပမာ–မိဘတို့ ကလေးကို နို့ထိန်းများက စောင့်ရှောက် ရ၍ မိဘရှိသော ကလေးအတွက် မိဘတို့က စောင့်သဖြင့် တခြား အစောင့် အရှောက် မလိုတော့ ကိုသို့တည်း၊ မင်းမျိုး သူကြွယ်မျိုးနှင့် ခေတ်ဆန် သူများ နို့ထိန်း ငှါးထားခြင်းကို မလိုအပ်၊ တနည်း–မူလ မျိုးစေ့နှင့် ကင်းကွာ၍ ပေါ်သော ကြာပင် သစ်ပင်တို့ကို ရေခံ မြေခံ များက ဆက်လက် စောင့်ရှောက်နေသကဲ့သို့လည်း မှတ်လေ၊

အာဟာရရုပ်

အသုံးပြုပါသော ဩဇာဓာတ်သည် အာဟာရရုပ် မည်၏၊

မှတ်သားရန်။ ။အစား အစာတို့၌ ပါလာသော အဆီ အစေး ဩဇာဓာတ်သည် အာဟာရရုပ် မည်၏၊ ဩဇဋ္ဌမကရုပ် ၈–ပါးနှင့် တကွ ဖြစ်သော ရုပ်အပေါင်းကို ခိုင်မာစေခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏၊ တနည်း– ဩဇာ ဋ္ဌမက ရုပ်ကို စောင့်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။

မုချ ဥပစာ။ ။ဆွမ်း ခဲဘွယ် စသော အစား အစာတို့သည် အလုပ် အလွေးကို ပြုကာ ခံတွင်းသို့ ဆောင်အပ်သောကြောင့် မုချ အာဟာရ မည်၏၊ ထို အစား အစာ အာဟာရ၌ တည်ရှိပါလာသော အဆီ အစေး ဩဇာ ဓာတ်သည် အလုပ် အလွေ ပြုကာ ဆောင်၍ မရ အပ်သော်လည်း ရအပ်သယောင် တင်စားကာ ဥပစာအားဖြင့် အာဟာရ မည်လေသည်။

ဤ မဟာဘုတ် ၄, ပသာဒရုပ် ၅,
အာခုံရုပ် ၇, ဘာဝရုပ် ၂,
ဟဒယဝတ္ထု ၁, ဇီဝိတရုပ် ၁,

အာဟာရရုပ် ၁,အားဖြင့် ၁၈–ပါးသော ရုပ်သည် ကိုယ်ပိုင် သဘာဝ အသီးသီး ရှိကြ၍ သဘာဝရုပ်, ကိုယ်ပိုင် လက္ခဏာ အသီးသီး ရှိကြ၍ သလက္ခဏာရုပ်, အကြောင်း ၄–ပါးကြောင့် ဖြစ်တတ်သောကြောင့် နိပ္ဖန္နရုပ် ထင်ရှားသွာ ဖောက်ပြန်တတ်သောကြောင့် ရူပရုပ်, လက္ခဏာတင် ရှုအပ်သောကြောင့် သမ္မသနရုပ် မည်၏။

ကျန် ၁၀–ပါးသော ရုပ်သည် အသဘာဝ ရုပ် အလက္ခဏာရုပ် အနိပ္ဖန္နရုပ် အရူပရုပ် အသမ္မသနရုပ် မည်ကြ၏။

ကြောင်းစတုကြောင့်၊ဖြစ်မှ ပေါလော၊ သဘောသီးသီး
ကိုယ်စီ မှီး၊ရုပ်ကြီး နိပ္ဖန္န။

၎အနိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈–ပါး ရေတွက်ရာတွင် ပထဝီ တေဇော ဝါယော သုံးပါးသည် မဟာဘုတ် နှင့် အာခုံ ရုပ်တို့၌ ၂–ထပ် ပါနေသဖြင့် လုံးရေအားဖြင့် နိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈–ပါးသာ ရှိလေသည်၊မျက်မြင် ၂၁–ပါးကို နှုတ်လေ။

မှတ်သားရန်။ ။ကလာပ်စည်း တခုတွင် ပါဝင်သောရုပ် ၈-ပါး ၉-ပါး စသည်ကို တခုနှင့် တခု ခွဲခြား ပေးစရာ မလို၊ခွဲခြား၍လည်းမရ၊ သဟဝုတ္တိ ဖြစ်နေကြ သောကြောင့်တည်း၊ ဤစကားဖြင့် သဟဝုတ္တိသည် ကလာပ် လက္ခဏာ ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားနေပေ၏။ သတိပြုခဲ့၊ များစွာသော ကလာပ်စည်းတို့ အသီးသီး ပြိုင်၍ဖြစ်နေကြရာ၌ ကလာပ် တစည်းနှင့် တခြားကလာပ် တစည်းကို မရောမယှက်ရအောင် ပိုင်းခြား ကန့်သင်သော သဘောကို အာကာသဓာတ်ဟု ခေါ်လေသည်။

ပိုင်းခြားတတ်သော ကတ္တုဗျာပါရ မရှိသော်လည်း ပိုင်းခြားပေးတတ်သယောင်ဖြစ်၍ ဥပရိုက္ခ၊ာ အားဖြင့် ပရိစ္ဆေဒရုပ် ဟု ခေါ်ထားလေသည်၊ ကလာပ် နှစ်စည်းတို့ နီးကပ် လုံးထွေး ဖြစ်နေစေကာမူ အာကာသဓာတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကလာပ် ရုပ် သဘော လက္ခဏာချင်း မထိပါ၊ ပိုင်းခြားကြောင်း အကာသသည်လည်း ဘယ်ကလာပ်ရုပ်နှင့်မှမထိကောင်းပါ၊ အကယ်၍ ထိနေလျှင် ကလာပ်ချင်း ကွဲပြားမှုမရှိဘဲ ရောထွေး သွားဘွယ်ရာ ရှိ၏၊ ဥပမာ-လက်နှစ်ချောင်း ခွဲ၍ဆောင်ကြည့်ပါ၊ အကြား အာကာသအတွက် လက်နှစ်ချောင်းသည် အချင်းချင်း မထိနိုင်ပေ၊ အကြားသည်လည်း ဘယ်နှင့်မှ မထိမစပ်ဘဲ သီးခြားပင် တည်ရှိ၍နေသကဲ့သို့ဘည်း၊

ဝိသယရုပ် ၂-ပါး

ရူပဿ ဥပစယော ရုပ်၏ အစဆုံး အသစ် ဖြစ်ခြင်း
ရူပဿ သန္တတိ ရုပ်၏ နောက်နောက် ထပ်ဖြစ်ခြင်း
ရူပဿ ဇရတာ ရုပ်၏ ရင့်ရော်မှု
ရူပဿ အနိစ္စတာ ရုပ်၏ မမြဲမှု ပျက်မှု
ဇာတိ ရုပ် တခုတည်းကို ဥပစယ သန္တတိ ဟု နာမည် ၂-မျိုး မှည့်ခေါ်ထားလေသည်။

မှတ်သားရန်။ ။ဝိညတ်ကို၊ မိမိ အလိုကို သူတပါးအား သိစေဘက်သော, ဝါ-သိစေနိုင်သော အမှု အရာထူးသည် ဝိညတ် မည်၏၊

လက်ယပ်ခေါ်ရာ၌ လက်သည် ရူပါရုံ ဖြစ်၏၊ "လာခဲ့ပါ" ခေါ်ရာ၌ အသံသည် သဒ္ဒါရုံမျှသာ ဖြစ်၏၊ ထို ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာထူးဖြင့် လာစေလိုသော အလိုဆန္ဒကို သိကြောင်း အမူ အရာထူးသည် သာ ဝိညတ် မည်၏၊ သစ်ပင်လှုပ်ရာ မိုးသည်းချုန်းသံ ထွက်လာရာတို့၌ကား ဘာအလိုကိုမျှ မသိစေနိုင် သောကြောင့် ထို လှုပ်ရှားမှု နှင့် ဥတုဇ အသံတို့မှာ ဝိညတ် မပါချေ။

ဝိကာရ။ ။ဝိ-ထူးသော ကာရ-အမူ အရာတို့သည် ဝိကာရရုပ် မည်၏၊ စိတ်ကြည်လင်ရာ အခါ ဥတု သာသာယာယာ ရှိသည့်အခါ အစာအာဟာရ မျှတသောအခါတို့၌ ဟ်ဇရုပ်တို့၏ ပေါ့ပါးမှု နူးညံ့မှု အမှု၌ ခံ့ညားမှု ဟူသော အမူအရာထူးများ ဖြစ်လာတတ်၏၊ ဤအမူ အရာ ၃-ပါးမှာ တပေါင်းတည်း ဖြစ်ပေါ်လာ စေကာမူ အမူအရာ တခု တခု၏ ထူးခြားလွန်ကဲသောအားဖြင့် အသီးသီး ထင်ရှားပါသည်၊ ပင်ပြုပြန် စိတ် ဥတု အဟာရ ဟူသော အကြောင်းများကသာ ဤအမူ အရာထူးများကို ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အကိတ် ကံကြောင့် ဖြစ်၍ လာသော ကမ္မဇ ရုပ်များ၌ လဟုတာ စသော သဘောကို မရ။

လက္ခဏ။ ။ဖြစ် တည် ချုပ် သဘောများသည် နိပ္ဖန္န ရုပ်တို့၏ အခြေအနေကို သိမှတ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏရုပ် မည်၏။

ဥပစယ။ ။ဥပ-သဒ္ဒါသည် အစ ဟူသော အနက်, အထက် ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ စယ-သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ ပဋိသန္ဓေ နေရာမှာ ရုပ်များ၏ အစဆုံး ဖြစ်ခြင်းနှင့် နောက်နောက် အထက် အထက် အခါမှာ ရုပ်များ၏ အသစ် ဖြစ်စသည် ဥပစယ မည်၏၊ ပဋိသန္ဓေ အခါက စ၍ စက္ခုပသာဒ စသည်တို့၏ အစုံအလင် ဖြစ်ချိန် အတွင်းမှာ ရုပ်တို့၏ဖြစ်စသည် ဥပစယ၊ ထိုမှ အထက် အထက် ရုပ်တို့၏ ဖြစ်စသည် သန္တတိ ဟု အထူးမှတ်။

သန္တတိ။ ။သံ-တဖန်ထပ်၍၊ တတိ-ကျယ်ပွါး များလာခြင်းကို သန္တတိ ခေါ်၏၊ ဤ တဒဝတည်းမှာ ရုပ်တမျိုးသည် မူလစ၍ ဖြစ်ပြီး နောက် ထပ်၍ ထပ်၍ ဖြစ်စ ဖြစ်စသည် သန္တတိ မည်၏၊ အချုပ်မှာ ရုပ်၏ ဖြစ်စ ဥပါဒ်ကိုပင် ရ၏၊ ဒေသနာစဉ် အားဖြင့်ရင်း ဝေဏေယျ တို့၏ အလိုအားဖြင့်ရင်း အခိုက်ကာလ အားလျော်စွာ ဥပါဒ် ဖြစ်စ တခုတည်းကိုပင် ဥပစယ သန္တတိ ဟူ၍ ၂-မျိုး ဟောထားခြင်း ဖြစ်၏၊ ဇရတာကား ရင့်ရော်မှု၊ အနိစ္စတာကား ပျက်စီးမှု ဘင်ကို ရ၏၊

အနိပ္ဖန္န။ ။နိပ္ဖန္နရုပ်တို့၏ ဘောက်ပြန်မှု ပိုင်းခြားမှု စသော သဘောမျှ ဖြစ်ကာ အကြောင်း တရားတို့သည် သီးခြား ပြုပြင် စီရင် အပ်သော သဘော မရှိသောကြောင့် အနိပ္ဖန္နရုပ် မည်၏၊ သဘော လက္ခဏာ သီးခြား မရှိသောကြောင့်လည်း အလက္ခဏရုပ် မည်၏၊ ဤစကားကို ထောက်သော် အနိပ္ဖန္နရုပ်သည် တိုက်ရိုက် သီးခြား ရှကောင်းသော မုချ ပရမတ် မဟုတ်၊ အမုချဖြစ် ပရမတ်များ မည်၏၊

ဤခန္ဓာကိုယ်မှာ အောက် အလယ် အထက် ဟု သုံးပိုင်းခွဲ၊ ချက်မှ အောက်ကို ဟေဋ္ဌိမကာယ အောက်ပိုင်းကိုယ် ဟု ခေါ်၏၊ ထိုအောက် ပိုင်း၌ ကာယဒသက ဘာဝဒသက ကလာပ် ၂-စည်းနှင့်-အာဟာရ သမုဋ္ဌာန် ဥတုသမုဋ္ဌာန် စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ဖြစ်သောအဋ္ဌကလာပ် ၃-စည်း ပေါင်း ကလာပ် ၅-စည်း ရုပ် ၄၄-ပါးကို ရအပ်၏၊

ချက်နှင့် လည်မျို အတွင်းကို အလယ်ပိုင်းကိုယ် ခေါ်၏၊ ထိုအပိုင်း၌ ကာယ ဘာဝ ဝတ္ထု ဒသက ကလာပ် သုံးစည်းနှင့်အာဟာရ သမုဋ္ဌာန် စသောအဋ္ဌကလာပ် သုံးစည်း ပေါင်းကလာပ် ၆-စည်း ရုပ် ၅၄-ရ၏၊

လည်မျို၏ အထက်ကို အထက်ပိုင်းကိုယ် ဟု ခေါ်၏၊ ထိုအပိုင်း၌ စက် သော ဃာ ဇိ ကာ ဘာဝဒသကအားဖြင့် ဒသက ကလာပ် ၆- စည်းနှင့် အာဟာရ သမုဋ္ဌာန် စသော အဋ္ဌကလာပ် သုံးစည်း ပေါင်း ကလာပ်၉-စည်း ရုပ် ၈၄-ပါးတို့ ရ၏၊

ဥပရိမကာယ၌	.... ကလာပ် ၅-စည်း	ရုပ်-၄၄
မဇ္ဈိမကာယ၌	.... ကလာပ် ၆-စည်း	ရုပ်-၅၄
ဟေဋ္ဌိမကာယ၌	.... ကလာပ် ၉-စည်း	ရုပ်-၈၄

ဂါထာချုပ်

ဘူတ ပသာဒ ဝိသယာ, ဘာဝေါ ဟဒယ မိစ္စိဒံ၊
ဇီဝိတာ ဟာရ ရူပေဟိ, အဋ္ဌာရသ ဝိဓံ တထာ၊
ပရိစ္ဆေဒေါ စ ဝိညတ္တိ, ဝိကာရော လက္ခဏန္တိ စ၊
အနိပ္ဖန္နာ ဒသ စေတိ, အဋ္ဌဝီသတိဝိဓံ ဘဝေ။

ရူပ သမုဒ္ဒေသခန်း ပြီးပြီ

၂။ ရုပ်ကို ဝေဘန်ခန်း

ယှဉ်ဘက် သမ္ပယုတ် ဟိတ်မရှိ၍	အဟေတုက
အကြောင်းတရား ရှိသောကြောင့်	သပ္ပစ္စယ
အာသဝေါတို့၏ အာရုံ ဖြစ်ကြ၍	သာသဝ
အကြောင်းတရားတို့ ပြုပြင်ရင်အပ်၍	သင်္ခတ
ကာမ တဏှာ၏ စားကျက် ဖြစ်၍	ကာမာဝစရ
အာရုံ၏ အရသာကို မယူတတ်၍	အနာရမ္မဏ
မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်ကောင်း၍	အပ္ပဟာတဗ္ဗ

ဟူသော နာမည် တမျိုးစီကို ရလေသည်။

မှတ်သားရန်။ ။ရုပ်ကို အမည်တမျိုး ၂–မျိုး စသဖြင့် ဝေဘန်ပြရာ စကားရပ်သည် ရူပ ဝိဘာဂ အခန်း မည်၏၊ 'အဘယ့်ကြောင့် အဟေတုက မည်သနည်း' ဟု မေး၍ 'ယှဉ်ဘက် သမ္ပယုတ် ဟိတ် မရှိသောကြောင့် (ဟိတ် ၆–ပါးနှင့် မယှဉ်သောကြောင့်) အဟိတ် မည်၏' စသဖြင့် ကြောင်း–ကျိုး စပ်ကာ မေးခွန်းနှင့် အဖြေများ စီရင်လေ။

အဇ္ဈတ္တိက စသည်ဖြင့် ဝေဘန်ပုံ

ပသာဒရုပ် ၅–ပါးသည် အဇ္ဈတ္တိကအတွင်းရုပ်၊ ကျန် ၂၃–ပါးသည် ဗာဟိရ အပြင်ရုပ် မည်၏၊

အဇ္ဈတ္တိကော၊ ပသာဒော၊ ကြွင်းလေ ဗဟိဒ္ဓ၊
ခန္ဓာ ကိုယ်အစ၊ ကျေးဇူးများ၊ ခေါ်ပြား အဇ္ဈတ္တ၊

မှတ်သားရန်။ ။ အဓိ + အတ္တ + ဣက၊ အတ္တ–ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘော နှင့် စိတ်ကို အတ္တ ခေါ်၏၊ ထို အတ္တဘောကို၊ အဓိ–စွဲ၍ ဖြစ်တတ် သောကြောင့်၎င်း, အတ္တဘောအား ကျေးဇူး များလှသော ကြောင့်၎င်း, စိတ်၏ တံခါးပေါက် ဖြစ်၍ စိတ်–ဟူသော အတ္တကို စွဲကာ ဖြစ်တတ်သောကြောင့်၎င်း ပသာဒရုပ် ၅ါးပါးသည် အဇ္ဈတ္တိက ရုပ် မည်၏၊ ကျန် ၂၃–ပါးသည် အပြန်အားဖြင့် ဗာဟိရရုပ် မည်၏၊

ပသာဒ, ဟဒယ ၏ ၆–ပါးသည် တည်ရာ ဝတ္ထုရုပ်၊
ကျန် ၂၂–ပါးသည် ဒွိရေမဟုတ် အဝတ္ထုရုပ် မည်၏၊

ပသာ–ဟမူ၊ ဝတ္ထုယူ၊ ကြွင်းမူ အဝတ္ထု၊

ပသာဒ, ဝိညတ် ၏ ၇–ပါးသည် ဒွါရရုပ် မည်၏၊
ကျန် ၂၁–ပါးသော ရုပ်သည် အဒွါရရုပ် မည်၏၊

ပသာ ဝိညတ်၊ ဒွါရမှတ်၊ ကြွင်းလတ် အဒွါရ၊

မှတ်သားရန်။ ။ပသာဒရုပ် ၅ါးပါးသည် စက္ခုဒွါရ ဝီထိ စသော ပဉ္စဒွါရ ဝီထိတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်၍ ဥပ္ပတ္တိ ဒွါရ မည်၏၊ ဝိညတ်ဒွေးသည် ကာယကံ ဝစီကံတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ကမ္မဒွါရ မည်၏၊ စိတ် စေတသိက်တို့၏(အာရုံတို့၏၎င်း)ဝင်ထွက်ရာ တံခါးပေါက် သဖွယ် ဖြစ်သောကြောင့် ဒွါရရုပ် မည်ပုံကိုလည်း မှတ်ရာ၏၊

ပသာဒ ဘာဝ ဇီဝိတ ၏ ရှစ်ပါးသည် ဣန္ဒြိယရုပ်၊
ကျန် ၂၀–သည် အနိန္ဒြိယရုပ် မည်၏။

မှတ်သားရန်။ ။ပသာဒရုပ် ငါးပါးသည် ဆိုင်ရာ ပဉ္စဝိညာဏ်တို့ကို အစိုးရ၏၊ မှန်၏ ပသာဒ ကြည်လင်၍ အားကောင်းလျှင် ဝိညာဏ်သည်း အားရှိ၏၊ ပသာဒ အားနဲလျှင် ဝိညာဏ်လည်း အားနဲ၏၊ ဤသို့ ပသာဒ ငါးပါးသည် ဝိညာဏ် ငါးပါးကို ချယ်လှယ် အုပ်စိုးလေသည်၊ ဘာဝရုပ် ၂-ခုသည် ဣတ္ထိလိင် စသော ၄-မျိုးကို အုပ်စိုးသည်၊ ဘာဝရုပ်ကို အခြေခံ၍ လိင် နိမိတ္တ စသော ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်လာရပုံကို ယောက်ပါ။ သို့သော် လိင် စသည်တို့မှာ ပဋိသန္ဓေ အခိုက်မှာ ထင်ထင်ရှားရှား မရှိကြသေးသောကြောင့် ဘာဝရုပ်က ဣန္ဒြိယ ပြည်း မတင်နိုင်ပေ၊ ဇီဝိတသည် ဖြစ်ဘက် ကမ္မဇ ရုပ်ကို အရှည်ခံ၍ တည်တန့်အောင် အုပ်စိုးစောင့်ရှောက် ပေး၏၊ မိမိ ဟူသော ဇီဝိတ၏ ဂုဏ်တိုင် အသက်ရှည်ရေး အတွက်မှာ ဖြစ်ဘက် ကမ္မဇ ရုပ်များနှင့် ဆက်သွယ်ကာ မိမိကိုယ်ကို အသက်ရှည်အောင် မိမိသည်ပင် ပြန်မှု စောင့်ရှောက် ပေးလေသည်၊ ဥပမာ-လှေဖြင့် လူရှမ်းယောက်ကို ဟိုဘက် ကမ်းသို့ ပို့ပေးရာ၌ ပို့သူပ၊ ဟိုဘက် ကမ်းသို့ တပါတည်း ရောက်သွား သကဲ့သို့ သူတပါးကို စောင့်ရှောက်ရင်း မိမိ အတွက် အသက်ရှည်မှု အခင်းမှာ အလိုလို ပြီးသွားသည် ဟူ၏။

ပသာဒရုပ် ၅-ပါး ဂေါစရရုပ် ၇-ပါးအားဖြင့် ၁၂-ပါးသော ဩဠာရိကရုပ်, သန္တိကေရုပ်, သပ္ပဋိဃရုပ်, ကျန်ရုပ် ၁၆-ပါးသည် သုခုမရုပ် ဒူရေရုပ် အပ္ပဋိဃရုပ်,

မှတ်သားရန်။ ။ဉာဏ် ကျေးအား ထင်လွယ် မြင်လွယ်သဖြင့် ကြမ်းတမ်း သောကြောင့် ဩဠာရိက ရုပ် မည်၏၊ ကြမ်းတမ်း လှ၍ ဉာဏ်အား ဧကန်မြင်လွယ် သဖြင့် ဉာဏ်အမြင် နီးစပ် သောကြောင့် သန္တိကေရုပ် မည်၏၊ ဝတ္ထုသဘာဝချင်း ထိခိုက် တတ်သောကြောင့် သပ္ပဋိဃရုပ် မည်၏၊ ဉာဏ်အား ထင်နိုင် မြင်နိုင် ခဲလှ သဖြင့် နူးညံ့ သိမ်မွေ့လှ သောကြောင့် သုခုမရုပ် မည်၏၊ ဉာဏ် အမြင်အား ထင်နိုင် ခဲသဖြင့် ဝေးလှ သောကြောင့် ဒူရေရုပ် မည်၏၊ မထိခိုက် တတ်သောကြောင့် အပ္ပဋိဃရုပ် မည်၏၊

ကံ၏ အကျိုး ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ် ၁၈-ပါးသည် ဥပါဒိန္နရုပ် မည်၏၊ စိတ် ဥတု အာဟာရ သုံးပါးကြောင့် ဖြစ်သော တိဇ ရုပ်သည် အနုပါဒိန္နရုပ် မည်၏။

မှတ်သားရန်။ ။ဥပါဒိန္န၊ ဥပ + အာဒိန္န၊ ဥပ-တဏှာ ဒိဋ္ဌိ တို့က အာရုံ ပြုသော အားဖြင့် ကပ်အပ်သော လောကီ ကံသည် အာဒိန္န-ငါ၏ အကျိုး တွေဘဲဟု ယူအပ်သော ကမ္မဇရုပ် ၁၈-ပါးသည် ဥပါဒိန္နရုပ် မည်၏၊ကျန် တိဇ ရုပ်သည် အနုပါဒိန္နရုပ် မည်၏၊ ဥပါဒိန္နရုပ်ကို အဇ္ဈတ္တိက သန္တာန်၌သာ ရအပ်၏၊ ဗဟိဒ္ဓ၌ မရအပ်၊ သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းရှိ စတုဇရုပ် အားလုံးသည် လန်းစွာ ယူအပ်သော သဘောရှိ၍ ဥပါဒိန္နရုပ် မည်၏ဟု အဋ္ဌသာလိနီ၌မိန့်၏၊

ရုပ် ကမ္မဇ၊ ဥဇာရသ၊ ဥပါဒိန္နပေ။

စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်ရသော ရူပါရုံသည် မြင်ခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သောကြောင့် သနိဒဿနရုပ် မည်၏၊ကျန် ၂၇-ပါးသည် မြင်မှုနှင့် တကွ မဖြစ်သောကြောင့် အနိဒဿန ရုပ် မည်၏။

မှတ်သားရန်။ ။နိဒဿနရုပ် နှင့် ရူပါရုံ အရ မြင်ထိုက်သော ရူပါရုံကို ဝါ-အာရမ္မဏ သတ္တိကို ရ၍ အရချင်း ဟူ၏၊ သို့ရာတွင် မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်နှင့် တကွ ဖြစ်သောကြောင့် ရူပါရုံသည် သနိဒဿန မည်၏ ဟု ဆိုရာ၌ တခြား ရုပ်တွေများ နှင့် ထူးခြား ကွဲပြားအောင် အဘေဒ ဘေဒူပစာ အားဖြင့် ဆိုသားသည်။

ပသာဒရုပ် ၅ ပါးသည် ဆိုင်ရာ အာရုံကို ဆွဲငင် ယူ တတ်သောကြောင့် ဂေါစရဂ္ဂါဟိကရုပ် မည်၏၊ ကျန် ၂၃-ပါးသည် အာရုံ ကို ဆွဲငင်၍ မယူတတ်သောကြောင့် အဂေါစရဂ္ဂါဟိကရုပ် မည်၏။

မှတ်သားရန်။ ။အာရုံကို မြင်သည် သိသည် ဆိုရာ၌ နာမ် ဝိညာဏ်ကို ရ၏၊ ရုပ်ကား အာရုံ၏ အရသာကိုမသိတတ်၊ ထို့ကြောင့် ရုပ်တရားသည် အာရုံတခုကို အာရုံ မပြုနိုင် မသိနိုင်၍ ရုပ် မှန်သမျှ အနာရမ္မဏတွေချည်းသာ ဟု အစ၌ မိန့်ခဲ့၏၊ ပသာဒရုပ် ငါးပါးသည် အာရုံကို ထင်လာရာ အနေအားဖြင့် လက်ခံ ယူငင်သိမ်းပိုက်နိုင်သော ကြောင့် ဂေါစရဂ္ဂါဟိကရုပ် မည်ပြန်သည်၊ ဌာနီ ဝိညာဏ်၏ သိမှု ယူမှု ကိစ္စကို ဌာန ပသာဒပေါ်မှာ တင်စားကာ ဌာနူပစာ နည်း အားဖြင့် ဂေါစရဂ္ဂါဟိကရုပ်ခေါ်၏ ဟု ဋီကာ၌ မိန့်၏၊ အနာရမ္မဏ ဆိုရာ မှချ၊ဤ၌ ဌာနျူပစာအားဖြင့် ထုံး၏။

စက္ခု သောတ ၂-ပါးသည် မိမိထံသို့ ထိခိုက်ဆိုက် ရောက် ကပ်ငြိမလာသော အာရုံကို ယူတတ်သောကြောင့် သမ္ပတ္တဂ္ဂါဟကရုပ် မည်၏၊ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ၃-ပါးမှာမူ မိမိထံ ထိခိုက် ဆိုက်ရောက် ကပ်ငြိ၍ လာသော အာရုံကို ယူ တတ်သောကြောင့် သမ္ပတ္တဂ္ဂါဟကရုပ် မည်၏၊

အသမ္ပတ္တ၊ ဂါဟက၊ သောတ စက္ခု ယူ၊
ရုပ် သမ္ပတ္တ၊ ဂါဟက၊ ဃာန ဇိ ကာ ယူ။

မဟာဘုတ် ၄-ပါး ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ ရသ ဩဇာ ဤရုပ် ၈-ပါးသည် ခွဲခြား၍ မရကောင်းသောကြောင့် အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် မည်၏၊ ကျန်ရုပ် ၂၀-သည် ခွဲခြား၍ ရကောင်းသောကြောင့် ဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် မည်၏။

ရသ နှင့် ဩဇာ။ ။ဇိဝှါပသာဒဖြင့် ယူအပ်သော ချို ချဉ် စပ် ဖန် ငံ ခါး ဟူသော အရသာ ၆-ပါးသည် ရသာရုံ မည်၏၊ ဇိဝှါ ဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်၏၊ ထို ရသာရုံတွင် ပါဝင်သော အဆီ အစေး ဓာတ်သည် ဩဇာ မည်၏၊ မနောဝိညာဏ်ဓာတ်ဖြင့် သိအပ်၏၊

ရူပဝိဘာဂ အခန်း ပြီး၏

၃။ ရူပသမုဋ္ဌာန် အခဏ်း

အကြောင်း ၄-ပါး

ကမ္မ .... ကာမကံ ရူပကံ ၂၅-ပါး

စိတ္တ .... ဗိုဟ်ပေါင်း ၇၅-ပါး

ဥတု .... အပူ အအေး အခိုးဓာတ်

အာဟာရ .... အစားအစာ၌ ပါသော အဆီဓာတ်၊

ကံ စိတ် ဥ ဟာ၊ ကြောင်း လေးဖြာ၊ မှတ်ပါ သမုဋ္ဌာန်။

မှတ်သားရန်။ ။ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်၍ ရူပသမုဋ္ဌာန် မည်၏၊ ထိုသမုဋ္ဌာန်များကိုလည်း သမုဋ္ဌာန်များပြောသည့် ရှင်များဖြစ်လေ ပုံကိုလည်း ပြသော စကားရပ်သည် ရူပ သမုဋ္ဌာန် အခဏ်း မည်၏။

ထို ၄-မျိုးတို့အနက် အကုသိုလ်ကံ ၁၂-ပါး၊ ကာမကုသိုလ်ကံ ၈-ပါး နှင့် ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ကံ ၅-ပါး အားဖြင့် ၂၅-ပါးသော အတိတ်သန္တာနဝယ်ကျင့်သည့် ကံကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်ကိုအဓိပ္ပါယ်ကား သန္တာန်၌ ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်မှ စ၍ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်ပေါ်စေ၏။

သန္ဓိ ဥမှ၊ ခဏ မစဲ၊ တစပ်ထဲ၊ အမြဲ ရုပ်ဖြစ်စေ၊

ကာရူ ကုကု၊ တိတ် စေရ၊ ကံဟု မှတ်ယူလေ။

မှတ်သားရန်။ ။အကုသိုလ် စေတနာ ၁၂၊ မဟာကုသိုလ် စေတနာ ၈၊ ရူပကုသိုလ် စေတနာ ၅-အားဖြင့် ဤ အတိတ် စေတနာကံ ၂၅-ပါးသည် ပဋိသန္ဓေ စိတ်၏ ဥပါဒ် အခိုက်မှ စ၍ စိတ်၏ ဥပါဒ်တိုင်း ဌီတိုင်း ဘင်တိုင်း ကံနှင့်၏အစွမ်းတို့ကား သန္တာန်မှာ ကမ္မ-ကံကြောင့်၊ ဇ-ဖြစ်သော ရုပ်ကို ဖြစ်စေလေသည်၊ ကံ ၂၅-ပါးမှာ ဟိုရှေ့က ပြုဆည်းပူးခဲ့သော အတိတ် ကံဟု မှတ်၊ ဥဒ္ဓစ္စ စေတနာသည် ပဝတ္တိ ကမ္မဇကိုသာ ဖြစ်စေ၏၊ ဤစကားဖြင့် သတ္တဝါကို ကံကသာ ပြုပြင် စီရင်ပေးသည်၊ ဘယ် ထာဝရကမှ ဖန်တီး၍ မပေးနိုင် ဟု မှတ်၊ ကံသာအမိ ကံသာအဖ ဟူ၏၊ ကျန်ကံ ၂၄-ပါးကား ပဋိသန္ဓေ ပဝတ္တိ

ဂတိ ၂-မျိုးလုံးကို ဖြစ်စေ၏၊ အရူပ ဘုံမှာ ရုပ်၌ တပ်မက်ခြင်း ကင်းသောကြောင့် ပါ-ရုပ် မရှိသောကြောင့် အရူပ ကုသိုလ်ကံသည် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ၊ လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်သည် ဘဝ သုံးပါးကို ထက်ခြင်း ကင်းသော ဘာဝနာဖြင့် ဖြစ်လာ၍ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို မပေးသောကြောင့် ကမ္မဇ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ၊

အရူပ ဝိပါက် ၄, ဒွိပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀ ပေါင်း ၁၄-ပါးသော စိတ်မှ ကြွင်းကျန်သော စိတ် ၇၅-ပါးသည် ပဋိသန္ဓေနောင် ပဌမ ဘဝင်၏ ဥပါဒ်မှ စ၍ စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏၊

ပဌမ ဘဝင်၊ အစပေါင်လျက်၊ အစဉ်မစဲ၊ ဥပါဒ်ဆဲ၊ အခြံရုပ်ဖြစ်စေ။

မှတ်သားရန်။ ။အရူပ ဘုံ၌ ရုပ် မရှိသောကြောင့် အရူပ ဝိပါက် ၄-ခုနှင့် တကွ အရူပ ဘုံ၌ ဖြစ်သမျှ စိတ် ၄၂-ပါးလုံးသည် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ၊ ဒွိပဉ္စ ဝိညာဏ် ၁၀-သည် ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင် လောက်အောင် စွမ်းရည် သတ္တိထူး ဖြစ်နိုင်သော ဟိတ် ဈာနင် မဂ္ဂင် တို့နှင့် မယှဉ်ရသောကြောင့် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ၊ အထူးအားဖြင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ဘဝ သစ်ဖြစ်စ အားနည်းလှသော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီရသဖြင့် သူသည်လည်း အားနည်းလှသေးသောကြောင့်၎င်း, မိမိက ဖြစ်ကာစ အာဂန္တုက ဖြစ်နေသောကြောင့်၎င်း ကမ္မဇ ရုပ်များက ဝင်၍ ရုပ် အရာမှာ တည်နေသောကြောင့်၎င်း ဘယ် ပဋိသန္ဓေ စိတ်မှ စိတ္တဇရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ၊ အားလုံးသော စုတိ စိတ်များလည်း ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စိတ်နှင့် အလားတူပင် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်၊ သို့သော် ပုထုဇဉ် နှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ စုတိ စိတ်ကား ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏၊ ဝဋ်ဖြစ် ပြတ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ရဟန္တာ၏ စုတိ တစ်မျိုးတည်း ကသာ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင် ဟု မှတ်ပါ၊ စိတ်သည် ဥပါဒ် အခိုက်မှာ အား အပြည့် ဖြစ်သောကြောင့် ဥပါဒ်က စကာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၊

စိတ္တဇရုပ်ကို ဖြစ်စေပုံ

အနုနာဂေါ ၂၆-သည့် ကုရိယာပုတ်ကို ခိုင်စေ၏၊ ဝုဋ္ဌောကာမဇောနှင့် အဘိညာဉ်ဇော ၂-ပေါင်း ၃၂-ပါးသော ဇောက်သည့် ဝိညာဉ် ၂-ပါးကိုလည်း ဖြစ်စေ၏၊ (ကုရိယာပုတ်ကိုလည်း အောက်သို့ ခိုင်ခဲ့စေ၏၊)

လောဘမူ သောမနဿ ၄, ဟသိတုပ္ပါဒ် ၁, မဟာကုသိုလ် ကြိယာ သောမနဿ ၄-ပါး၊ ပေါင်း ၁၃-ပါးသော သောမနဿဇောသည့် ရယ်ခြင်းကို ဖြစ်စေ၏၊ (ဝိညာဉ်နှင့်ကုရိယာပုတ်တို့ကိုလည်း ဖြစ်စေ၏၊ ဒေါသဇော ၂-ပါးသည် ငိုခြင်းကို ဖြစ်စေ၏၊)

ဆဲ့သုံး သောမနဿ၊ ပြုံးရယ်တတ်၊ ငိုတတ် ဒေါသဇော၊
လော-ကု ရှစ်အင်၊ ပုထုဇဉ်၊ ရယ်ရွှင်ကြသည်သာ၊
ဟသိတုပ္ပံ၊ မဟာကြိယ်၊ ရယ်ရန် ရဟန္တာ၊
လော-ဝိပ် ၂-စား၊ ကု ၄-ပါး၊ ရယ်ပြား သေက္ခာ၊

မှတ်သားရန်။ ။လောဘမူ သောမနဿ ၄, မဟာကုသိုလ် သောမနဿ ၄, ဤ ၈-ပါးဖြင့် ပုထုဇဉ်များ ရယ်ကြ၏၊ ဟသိတုပ္ပါဒ် ၁, မဟာကြိယာ သောမနဿ ၄ ဤငါးပါးဖြင့် ရဟန္တာများ ပြုံးကြ၏၊ လောဘမူ ဝိပ္ပယုတ် သောမနဿ ၂, မဟာကုသိုလ် သောမနဿ ၄ ဤ ၆-ပါးဖြင့် သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်များ ရယ်ကြ၏၊ သေက္ခ အရ မဂ္ဂဋ္ဌာန် ၄-ဦးမှာ စိတ္တက္ခဏ တချက်ခန့်သာ အသက် ရှည်ကြသောကြောင့် ပြုံးရယ်ဘွယ် မရှိ၊ အောက် ဖလဋ္ဌာန် သေက္ခ ၃-ယောက်သာ ပြုံးရယ်သော ပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်ဖြင့် ယူရ၏၊

အထူးအားဖြင့် အပ္ပနာ မရသေးသော သူတို့၏ ဈာန်ယာ ပုဒ်ကို ကာမဇော အဘိညာဉ်ဇော ဝုဋ္ဌောတို့က ထောက်ပံ့ ခိုင်စေ၏ ဟု မှတ်၊ ဝိညတ်မှ ဟသနနှင့်ဖြင့် ဥဒိယာ ပထနိုက်ပါ ပေါင်းနည်း၏။

စိတ္တဇရုပ် တမျိုးကိုသာ ဖြစ်စေသော စိတ် ၁၉-
မနောဓာတ် ၃, တဒါရုံ ၁၁, ရူပဝိပါက် ၅-ပါးတည်း၊

ရုပ်နှင့် ဣရိယာပုထ်ကို ဖြစ်စေသော စိတ် ၂၆-
မဟဂ္ဂုတ်ဇော ၁၈, လောကုတ္တရာဇော ၈ ၌ ၂၆-ပါးတည်း၊

ရုပ် ဣရိယာ ဝိညတ်ကို ဖြစ်စေသောစိတ် ၃၂-
ဝုဋ္ဌော ၁, ကာမဇော ၂၉, အဘိညာဉ်ဇော ၂-ပါးတည်း၊

ရုပ် ဣရိယာ ဝိညတ် ရယ်ခြင်းကို ဖြစ်စေသော စိတ် ၁၃-
လော-သော ၄, ဟသိ ၁, မဟာ ကု-ကြိ သော ၈ ၌ ၁၃-ပါးတည်း၊

ပူ-ဒွေး သောဇော ခက်သည့် ဌီ ခဏသို့ ရောက်မှ သာလျှင် အဇ္ဈတ္တိက သန္တာန် ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် ၂-ပါးတို့၌ ယထာရဟ ထိုက်သလို ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏၊

မှတ်သားရန်။ ။ရင့်ကျက်စေတတ်သော အမိုးအငွေ့ တေဇော ဓာတ်သည် ဌီ-အခိုက် ကျမှသာ ပစ္ဆာဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တ စသော အကြောင်း အထောက် အပံ့ ကျေးဇူး ဆက်မှုကို ရသဖြင့် အားရှိလာသောကြောင့် ဆိုင်ရာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၊ ဝေ သဒ္ဒါဖြင့် ဥပါဒ် အခိုက်၌ အားမရှိသေး၍ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သေးဟု ပြ၏၊

ယထာရဟံ။ ။အဇ္ဈတ္တ ဥတုသည် အဇ္ဈတ္တိက သန္တာန်၌ ဥတုဇ ကလာပ် ၄-စည်းကို, ဗဟိဒ္ဓ ဥတုသည် ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်၌ ဥတုဇ ကလာပ် ၂-စည်းကို ထိုက်သလို ဖြစ်စေ၏ ဟု ပြ၏၊ ပဋိသန္ဓေ ဌီ-အခိုက်တွင် ဥတုသည်လည်း ဌီသို့ ရောက်ပြီ ဖြစ်၍ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်တော့၏၊ ဖြစ်တိုင်းသော ဥတု၏ ဌီခဏတိုင်းမှာ အသစ် အသစ် ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏၊ ရုပ် ဌီမှာ တချက်သာ နှိပ်ကို သတိပြု၊

အချမ်း အပူ၊ နှစ်ဆူ အဂ္ဂိ၊ တေဇော ဗွိ၊ မှတ်ဘိ ဥတုပေ၊
သန္ဓိ ဌီမှ၊ စ၍ စိစဉ်၊ မိမိ ဌီတိုင်း၊ ခဏ တိုင်းလျှင်၊ အစဉ် မပြတ်၊
အဇ္ဈတ် ဗဟိတ်၊ မဆိတ် မစဲ၊ တသဲသဲ၊ အမြဲ ရုပ်ဖြစ်စေ၊

ဩဇာ ခေါ်သော အဆီ အစေး အာဟာရ ဓာတ်သည် မျိုချသော အခါ၌ ဋ္ဌီအခိုက်က ၁၅ ရုပ် ဖြစ်စေ၏။

မှတ်သားရန်။ ။အာဟာရ ဓာတ်သည် မျိုချသော အခါ၌ ဋ္ဌီအခိုက်က စ၍ အဇ္ဈတ္တ သန္တာန်၌ ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏၊ ဥပါဒ်၌ မဖြစ်၊ ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ ဂဗ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အမိ၏ စားသော အာဟာရများ ပျံ့နှံ့သော အခါမှ သားကောင်၏ သန္တာန်မှာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေသည်၊ သံသေဒဇ ဩပပါတိကတို့မှာ အနဲဆုံး မိမိ၏ တံတွေးကို မျိုချကာ ပျံ့နှံ့ရာ အခါ၌ ဋ္ဌီခဏတိုင်း ရုပ်ကို ဖြစ်စေသည်၊ ဩဇာ ဖရဏာဆိုသောကြောင့် အပြင်ပက သုတ်လိမ်း၍ ပျံ့နှံ့သွားလျှင်လည်း ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သည် သာ။

အထူးအားဖြင့် ဥတုနှင့် အာဟာရ အကြောင်း ၂-ပါးသည် ဥပါဒ် အခိုက်မှာ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ဘဲ အိုမင်း ဟောင်းနွမ်းလာသော ဋ္ဌီ အခိုက်ကျမှသာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၍ ဋ္ဌီအခိုက်ကျမှ အထောက် အပံ့ ပေးနိုင်သော ဥတုနှင့် အာဟာရတို့၏ အထောက်အပံ့ကို အများဆုံး ခံယူနေကြရသော သတ္တဝါများမှာ တစ တစ အိုမင်း ရင့်ရော်လာ၏။

ကမ္မဇစသည် ခွဲပုံ

ဟဒယဝတ္ထု ၁, ဣန္ဒြိယရုပ် ၈-အားဖြင့် ဤရုပ် ၉-ပါးသည် ကံကြောင့် သာလျှင် ဖြစ်၏၊ (ကမ္မဇ ဧကန် ဒွါ)

ပသာ ဘာဝ၊ ဇီ နှင့် ဟ၊ နဝ ကမ္မဇာ။

ဝိညတ် နှစ်ပါးမှာ စိတ်ကြောင့်သာ ဖြစ်၏၊(စိတ္တဇ ဧကံ) သဒ္ဒသည် စိတ်-ဥတု ၂-ပါးကြောင့် ဖြစ်၏၊ (နွိဇ)

ဝိညတ် ဒွယ၊ စိတ္တဇ၊ သဒ္ဒ စိတ် ဥ-ဇာ၊

လဟုတာ စသော ရုပ်သုံးပါးတို့သည် ဥတု စိတ်နှင့် အာဟာရတို့ကြောင့် ဖြစ်၏၊ (တိဇ)

လဟုတာ ရ၊ ရုပ်သုံးခု၊ စိတ် ဥ သြဇ-ဇာ၊

အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် ၈-ပါးနှင့် အာကာသဓာတ်၏ ၉-ပါးသည့် အကြောင်း ၄-ပါးကြောင့် ဖြစ်၏၊ (စတုဇ)

အဝိနိဗ္ဘံ၊ အာကာသံ၊ ကံ စိတ် ဥ ဩ ဇာ၊

လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါးသည် အလိုလို ပြီးပြည့်စုံလာ၍ အကြောင်း ၄-ပါးကို စွဲကာ ဖြစ်သောရုပ် မဟုတ်။

လက္ခဏာစုံ၊ ရုပ်လေးခု၊ စတု ဝိမုတ် သာ၊

ဂါထာချုပ်

အဋ္ဌာရသ ပန္နရသ, တေရသ ဒွါဒသာတိ စ၊

ကမ္မ စိတ္တောတုကာ ဟာရ, ဇာနိ ဟောန္တိ ယထာက္ကမံ။

စတ္တဇ ပန္နရသ-

ဝိညတ်ရုပ် ၂-ပါး .... (ဧကဇ ကြောင်း ၂)

သဒ္ဒ ၁၊ လဟုတာဒိ ၃၊ အဝိနိဗ်ိ ၈၊ အာကာ ၁ (အနေ ၁၃)

ကမ္မဇ အဋ္ဌာရသ-

ဟဒယဝတ္ထု ၁, ဇီဝိတိန္ဒြိယရုပ် ၈-ပါး (ကြောင်း ၉)

အဝိနိဗ် ၈, အာကာသဓာတ် ၁-ပါး (အနေကကြောင်း ၉)

ဥတုဇ တေရသ-

ဧကဇ အနေကံ ၁၃-ပါးကိုပင် ရ၏၊ (ကြောင်း မရှိ)

အာဟာရဇ ဒွါဒသ-

လဟုတာဒိ ၃၊ အဝိနိဗ် ၈၊ အာကာသ ၁ ၏ တိဇရုပ် ၁၂-ပါး (သဒ္ဒ မပါ)ကို ရ၏၊ (ကြောင်း မရှိ)

ကေဇ	....	၁၁-	ဟဒယ ဇီဝိတိန္ဒြိယ ဝိညတ်
ဒွိဇ	....	၁-	သဒ္ဒရုပ် တပါး
တိဇ	....	၃-	လဟုတာဒိ ၃-ပါး
စတုဇ	....	၉-	အဝိနိဗ်, အာကာသ
နကုတောစိ	....	၄-	လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါး

ဇာယမာနာဒိ ရူပါနံ, သဘာဝတ္တာ ဟိ ကေဝလံ၊
လက္ခဏာနိ န ဇာယန္တိ, ကေဟိစီတိ ပကာသိတံ။

လဟုတာဒိ ၃-ပါးသည် အဇ္ဈတ္တိကဥ္စသာ ဖြစ်၍ ဗဟိဒ္ဓ၌ မဖြစ်၊ ဗဟိဒ္ဓကလာပ် ၂-စည်း၌ လဟုတာဒိကလာပ် မရပုံကိုထောက်၊ ထို့ကြောင့် ဝါဂွမ်းစသည်၏ ပေါ့ပါးမှုသည် ပထဝီနဲ့ပြီး ဝါယောဓာတ် လွန်ကဲမှုသာ ဖြစ်၍ လဟုတာဒိ၏ သတ္တိမဟုတ်, ဝါဂွမ်း စသည်၌ လဟုတာဒိ မရှိ ဟူလို။

မှတ်သားရန်။ ။ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်စ တည်ဆဲ ချုပ်ဆဲ ဖြစ်သော ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ခိုက် တည်ခိုက် ချုပ်ခိုက် ဟူသော အခိုက်အတန့် အမူအရာ သဘောမျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏာရုပ် လေးပါးမှာ သီးခြား ပြုပြင် ဖန်တီးပေးနေ ဘွယ် မလိုဘဲ နာမ်တရားစသည် မည်လေသည်၊ ဤလက္ခဏာကား ဖြစ် တည် ချုပ် ဟူသော အခိုက်အတန့် အမှတ်အသား ရှိသည်၊ သလက္ခဏာချုပ် ဆိုရာ၌ ကက္ခဠ စသော သဘာဝ အသီးသီးကို လက္ခဏာ ဟု ခေါ်ရ၏။

အဋ္ဌကထာ၌ ဥပစယနှင့် သန္တတိ ဟူသော ဇာတိ ရုပ်သည် ပြုပြင်အပ်သောကြောင့်သာ ငါ-ပုံ ပြ၊ စီရင်ပေးသော အကြောင်းရှိ၍သာ ဖြစ်လာရသောကြောင့် ဥပစယ သန္တတိ ၂-ပါးကို စတုဇချုပ် ဟု ပါဠိ၌ အကျိုးပြု၍ မိန့်၏၊ ဤ အဖို့အားဖြင့်-

ကမ္မဇ ၂၀၊ စိတ္တဇ ၁၇၊ ဥတုဇ ၁၅၊ အာဟာရဇ ၁၄-ဓါ ဖြစ်၏။

ရူပသမုဋ္ဌာနံ ခန်း ပြီး၏

——

၄။ ရူပ ကလာပခန်း

ကလာပ် လက္ခဏာ

ဧကုပ္ပါဒ	ဥပါဒ် တခုတည်း ရှိခြင်း
ဧကနိရောဓ	ဘင် တခုတည်း ရှိခြင်း
ဧကနိဿယ	မှီရာတခု ရှိခြင်း
သဟဝုတ္တိ	တပေါင်းတည်း ဖြစ်ခြင်း

မှတ်သားရန်။ ။အဋ္ဌ ကလာပ် ဆိုကြပါစို့၊ ထို ရုပ် ၈-ခုမှာ ဥပါဒ် ဟုခေါ်သည့် ဘင် အခုဘည်း ရှိခြင်းသည် ကေုပ္ပါဒ ဧကနိရောဓ မည်၏၊ ဧက သဒ္ဒါ တခု ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ တနည်း-ရုပ် ၈-ခု ဥပါဒ် ဘင်အသီးသီး ပြိုင်၍ ဖြစ်မှု ချုပ်မှုသည် ကေုပ္ပါဒ ဧကနိရောဓ မည်၏၊ ၌ အလို ဧကသဒ္ဒါ အတူတကွ တပြိုင်နက် ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ဥပါဒါရုပ် မဟာဘုတ်များ၏ မှီရာမဟာဘုတ်ချင်း တူခြင်းသည် ဧကနိဿယ မည်၏၊ စေတသိက် ဧကနိဿယကား စိတ် စေတသိက်တို့၏ ဝတ္ထုရုပ် တခုတည်းမှာ အတူမှီခြင်းကို ယူရ၏။

ရုပ်ရှစ်ခုမှာ ဘာ့ကြောင့် ဥပါဒ် တခုသာ ရှိပါသလဲ၊

ကလာပ်စည်း အားဖြင့် ဥပါဒ် တခု ဘင်တခုတည်းသာ ရှိကြပါသည်၊ ဥပမာ-ချည်ပြင် ရှစ်ချောင်း ကျစ်ထားသောအားဖြင့် ကြိုး၏ အစ အဆုံးမှာ တခုဟူ၍သာ ခေါ်ရသကဲ့သို့တည်း၊

သဟဝုတ္တိ။ ။ကေုပ္ပါဒ ဧကနိရောဓ ဧကနိဿယ ၌ အင်္ဂါ သုံးပါးအားဖြင့် အတူ တကွ ဝါ-တည်း တည့်တတ်တည်း ဖြစ်မှုသည် ကလာပ မည်၏ ဟု ကလာပ၏ သဘာဝကို သဟဝုတ္တိ ပုဒ်က ပြသော ကြောင့် ကလာပ အင်္ဂါ ၃-ပါးသာ ရှိ၏၊ သဟဝုတ္တိကား အင်္ဂါမဟုတ်၊ ကလာပ၏ သဘာဝ ပြသော ပုဒ်ဖြစ်သည် ဟူ၏၊ ၊

တနည်း-ဝိညတ္တိ နဝက ကလာပ်၌ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်၏ သက်တမ်းကို ၁၇-ချက် အပြေးအလွှား လိုက်ကာ ဖြစ်-ချုပ် နေရသော ဝိညတ် ရွေ့မှာ နာနုပ္ပါဒ နာနာနိရောဓ ဖြစ်သော်လည်း ကလာပ်ဖေါ် ဖြစ်ဖက်ချင်း သဟဝုတ္တိ အနေအားဖြင့် ယူရသောကြောင့်သာ ကေုပ္ပါဒ ဧကနိရောဓ ဟူ၍ပင် ဆိုရ၏၊ ဤသို့ သဟဝုတ္တိကို သီးခြား အင်္ဂါ တပါးအားဖြင့် ယူ၍ ကလာပ် အင်္ဂါ ၄-ပါးဟူ၍လည်း မှတ်၊ ဤ သဟ ဝုတ္တိ လက္ခဏာဖြင့် ပြိုင်တူ ဖြစ်ကြသော ကလာပ်ချင်း အတူ တကွ ဖြစ်မှု သဟဝုတ္တိကို နစ်စေသည်၊

ဥပမာ-

အမွှာပူး ၂-ယောက် တမွှိုင်တည်း မွေးခြင်းသည် ကေုပ္ပါဒ၊
ထို ၂-ယောက် အဘူ အိပ် အတူနေခြင်းသည် သဟဝုတ္တိ။

ကမ္မဇ ကလာပ် ၉–စည်း

၁။ ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်
၂။ စက္ခု ဒသက ကလာပ်
၃။ သောတ ဒသက ကလာပ်
၄။ ဃာန ဒသက ကလာပ်
၅။ ဇိဝှါ ဒသက ကလာပ်
၆။ ကာယ ဒသက ကလာပ်
၇။ ဣတ္ထိဘာဝ ဒသက ကလာပ်
၈။ ပုမ္ဘာဝ ဒသက ကလာပ်
၉။ ဝတ္ထု ဒသက ကလာပ်

ဇီဝိတ နဝက။ ။ဇီဝိတ ၁၊ အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် ၈ ဤ ၉–ပါးကို ဇီဝိတ ခေါင်းဆောင်သောကြောင့် ဇီဝိတ နဝက ကလာပ် ဟု ခေါ်၏၊ ဇီဝိတ ခေါင်းဆောင်သော ရုပ် ၉–ပါး ဟူလို၊

ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်ကို ပါစက တေဇောခေါ် ဝမ်းမီး၌ ရအပ်လေသည် ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ မိန့်၏၊ ဝိဘင်း အဋ္ဌကထာ၌ကား ဥဒ္ဓါခေါ် ပကာဒိ ဝမ်းမီး ဓ. တ်၏ အစွမ်းဖြင့် အပူ ဒီဂရီ တိုးတက်လာသော အခါ တကိုယ်လုံးမှာ ဇီဝိတ နဝက သီးခြားရကောင်း၏ ဟု မိန့်၏၊

၎င်းအနုရုဋ္ဌ အလိုမှာ ကာမ ဘုံ၌ ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်ကို သီးခြားရကောင်း၏ဟု အလိုရှိတော် မမူ။

ဝိနိဗ္ဘ အဋ္ဌ၊ ဇီဝိတ၊ ဇီဝ နဝကာ

စက္ခုဒသက။ ။စက္ခုပသာဒ ခေါင်းဆော ရုပ် ၁၀–ပါးသည် စက္ခု ဒသက ကလာပ် မည်၏၊ သောတ ဒသက စသည်ကိုလည်း ဤအတိုင်း မှတ်လေ၊ ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်၌ စက္ခုပသာဒ စသည်ကို ပြောင်း၍ ပြောင်း၍ တည့်ကာ ရေတွက်ယူလေ။

စိတ္တဇ ကလာပ် ၆–စည်း

၁။ သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်
၂။ ကာယဝိညတ္တိ နဝက ကလာပ်
၃။ ဝစီဝိညတ္တိ ဒသက ကလာပ်
၄။ လဟုတာဒိ ဧကာဒသက ကလာပ်
၅။ ကာယဝိညတ္တိ လဟုတာဒိ ဒွါဒသက ကလာပ်
၆။ ဝစီဝိညတ္တိ သဒ္ဒလဟုတာဒိ တေရသက ကလာပ်

သုဒ္ဓဋ္ဌက။ ။ကာယ ဝိညတ် စသည်နှင့် မရောမယှက် သက်သက် သီးသန့် ဖြစ်သော ရုပ်ရှစ်မျိုးအပေါင်းသည် သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်မည်၏၊

ကာယဝိညတ္တိ နဝက။ ။ထို သုဒ္ဓဋ္ဌက ခေါ်သောအဝိနိဗ္ဘောဂ ရုပ် ၈–ပါးကို မူတည်၍ ကာယ ဝိညတ် ထည့်လျှင် ကာယဝိညတ္တိ နဝက ကလာပ် ဖြစ်၏၊ ဝစီဝိညတ်နှင့် သဒ္ဒကို ထည့်လျှင် ဝစီဝိညတ္တိ ဒသက ကလာပ် ဖြစ်၏၊ ထို့ပြင် ဝစီဝိညတ် ပြဲလျှင် သဒ္ဒရုပ်လည်းပဲ ကွေမကွာ ဖြစ်ပါလာတတ်သောကြောင့် ဝစီဝိညတ္တိ နဝက ကလာပ် ဟု မရကောင်းဘဲ ဝစီဝိညတ္တိ ဒသက ကလာပ်ကိုသာ ရအပ်လေသည်၊ ဝစီဝိညတ်ဆိုရုံနှင့် သဒ္ဒပါဝင်ပြီးဖြစ်နေသောကြောင့် ဝစီဝိညတ္တိ သဒ္ဒ ဒသက ကလာပ်ဟူ၍ သဒ္ဒကို သီးခြား ထည့်ခေါ်ရာ မလို၊ လဟုတာဒိ ၃–ပါးကိုထည့်၍၎င်း ကာယဝိညတ် နှင့် လဟုတာဒိကို ထည့်၍၎င်း ဝစီဝိညတ် သဒ္ဒနှင့် လဟုတာဒိကို ထည့်၍၎င်း ကျန် ကလာပ်များကို ရေတွက်ပါလေ၊ နောက်ဆုံး ကလာပ်၌ သဒ္ဒကိုထင်ရှားစေရန် သီးခြား ဖော်ပြရေတွက်ထားသည်။

စိတ္တဇ၌ သဒ္ဒ နဝက ကလာပ် နှင့် သဒ္ဒ လဟုတာဒိ ဒွါဒသက ကလာပ် ၂–စည်းကို ရကောင်း၏၊ အသက်ရှူသံ ချောင်းဆိုးသံ ချီသံ တံတွေးထွေးသံ နှပ်ညှစ်သံ စသည်၌ ဝိညတ် ကင်းသော သဒ္ဒနဝက ကလာပ်ကို သိအပ်၏၊ ထို့ကြောင့် စိတ္တဇ ကလာပ်ကို ၈–စည်း ဟု မှတ်ရာ၏၊

ဥတုဇ ကလာပ် ၄—စည်း

၁။ သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်

၂။ သဒ္ဒနဝက ကလာပ်

၃။ လဟုတာ ဒေကာ ဒသက ကလာပ်

၄။ သဒ္ဒ လဟုတာဒိ ဒွါဒသက ကလာပ်

အာဟာရဇ ကလာပ် ၂—စည်း

၁။ သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်

၂။ လဟုတာ ဒေကာ ဒသက ကလာပ်

သုဒ္ဓဋ္ဌက သဒ္ဒနဝက ဟူသော ဥတုသမုဋ္ဌာန ကလာပ် ၂-စည်းကို အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ၂-ပါးလုံး၌ ရအပ်၏၊ ကျန် ကလာပ် ၁၈-စည်းကို အဇ္ဈတ္တ သန္တာန်၌သာ ရအပ်၏၊

ဂါထာချုပ်

ကမ္မ စိတ္တောတုကာ ဟာရ, သမုဋ္ဌာနာ ယထာက္ကမံ၊
နဝ ဆ စတုရော ဒွေတိ, ကလာပါ ကေဝီသတိ။

ကမ္မသမုဋ္ဌာန ကလာပ်	....	၉-စည်း
စိတ္တသမုဋ္ဌာန ကလာပ်	....	၆-စည်း
ဥတုသမုဋ္ဌာန ကလာပ်	....	၄-စည်း
အာဟာရသမုဋ္ဌာန ကလာပ်	....	၂-စည်း

အာကာသသည် မည်သည့် ရုပ်နှင့် ကလာပ်နှင့်မှ ထိစပ်မှုစည်းလုံးမှု မရှိဘဲ အပိုင်းအခြားသဘောဖြစ်သောကြောင့် ကလာပ်၌ ဝါ-ကလာပ် အင်္ဂါ၌ မပါနိုင်၊ ဥပမာ-ခြံစည်းရိုး ၂-ခု၏ အလယ်က လမ်းကြား ကလေးသည် ဘယ်ခြံဘက်ကိုမှ မပါသကဲ့သို့တည်း၊

ရူပကလာပ အခန်း ပြီးပြီ

၄။ ရူပ ပဝတ္တိက္ကမ အခန်း

အလုံးစုံသော ရုပ် ၂၈-ပါးကို ကာမဘုံ၌ ပဝတ္တိ အခါ အထိုက်အလျောက် အပြည့် ဒဲ့ဒို ရကောင်း၏။

မှတ်သားရန်။ ။မိန်းမမှာ ပုမ္ဘာဝ မရ၊ ယောက်ျားမှာ ဣတ္ထိဘာဝရုပ်မရ၊ ဘုံရှိပုဂ္ဂိုလ် ထီး-မ အားလုံး စုပေါင်း၍ ရေတွက်လျှင်သာ ရုပ် ၂၈-ပါးလုံး ကလာပ် ၂၁-စည်းလုံး အလုံ အယုတ် မရှိ ရနိုင်သည်၊ စက္ခု သောတ ဃာန ချို့ငဲ့လျှင်လည်း ထိုသူမှာ ချို့ငဲ့သော ပသာဒများ မရနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ယထာရဟံ အထိုက် အလျောက်သာ ရ၏ ဟု မှတ်လေ။

ပဋိသန္ဓေအခါ၌ သံသေဒဇနှင့် ဥပပါတ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ စက် သော ဃာ ဇိ ကာ ဘာ ဝတ္ထု ဒသက ကလာပ် ၇-မျိုးတို့ကို အများဆုံး အနေဖြင့် ရနိုင်၏၊ သို့ရာတွင် စက္ခု သောတ ဃာန ဘာဝဒသက ၄-စည်းတို့တွင် တစည်းသော်ရင်း နှစ်စည်းသော်ရင်း တရံတခါ မဖြစ်ဘဲ ယုတ်လျော့ ချို့ငဲ့တတ်သေး၏၊ ထို့ကြောင့် စက္ခု သောတ ဃာန ဘာဝဒသကတို့နှင့် ပေါင်း၍ ယုတ်လျော့ တတ်သော ကလာပ် ၄-စည်းတို့ကို မှတ်သားအပ်ကုန်၏။

မှတ်သားရန်။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ သံသေဒဇနှင့် ဥပပါတ်တို့မှာ ကလာပ် ၇-မျိုး တပြိုင်တည်း ရကောင်း၏၊ စက် သော ဃာ ဘာ ၄-စည်းကား တစည်းသော်ရင်း ၂-စည်းသော်ရင်း ယုတ်လျော့ ချို့ငဲ့တတ်၏၊ ဘဝ တခု ထူထောင်သော ကာလ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်၏ ဥပါဒ် ဌီ ဘင် အခိုက်ကို ပဋိသန္ဓေ အခါဟု ယူ၊ ပထမ ဘဝင်က စ၍ စုတိ၏ ဘင်အထိ ပဝတ္တိ အခါဟု ယူ။

စက် သော ဃာ ဘာ၊ ဤ လေးဖြာ၊ ရံခါ ချို့ကောင်းသား။

ဂဗ္ဘသေယျက သတ္တဝါတို့မှာ ကာယ ဘာဝ ဝတ္ထု ဒသက ကလာပ် သုံးစည်းတို့သည် ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ အငယ် အရှား ပါလာကုန်၏၊ ထို ကလာပ် သုံးစည်း တို့တွင် ဘာဝဒသကသည် ရံခါ၌ ချို့ငဲ့တတ်၏၊ ပဋိသန္ဓေ နေပြီး၍ ၇၇-ရက် (၄၉-ရက်) ကြာပြီးသော အခါ၌ စက္ခု သောတ ဒသက ဃာန ဒသက ဇိဝှာ ကလာပ်စည်းတို့သည် အစဉ် အတိုင်း ဝါ-တပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏။

ကာယ ဘာဝ၊ ဟဒယ၊ ဂဗ္ဘ သန္ဓိမှာ၊

နပုံး ဖြစ်လျှင်၊ ဘာဝကြဉ်၊ နှစ်ပင် ရသည်သာ၊

မှတ်သားရန်။ ။ဂဗ္ဘသေယျကတို့၏ ဤကလာပ် သုံးစည်း ရုပ် သုံးဆယ်ကို ကလလ ရေကြည်ဟူ၍ ခေါ်၏၊ ထို နောင် ၇-ရက် ကျော်သောအခါ ပေယ်-သားတစ်ကလေး ဖြစ်လာ၏၊ ထို့နောင် ၇-ရက် ကျော်သောအခါ ဃန-အတုံး အခဲကလေး ဖြစ်လာ၏၊ ထို့နောင် ၇-ရက်ကျော်သော အခါ ပဉ္စသာခ-ခက်မငါးဖြာ ခြေ ၂-ဘက်, လက် ၂-ဘက်နှင့် ဦးခေါင်း ကလေးများ နေရာ အဖု အထစ် ကလေးတွေ ထွက်လာ၏၊ လိပ်ရုပ် ကလေးနှင့် တူလာ၏၊ အချိန်ကား ကလလ သတ္တာဟ, အဗ္ဗုဒသတ္တာဟ, ပေသိသတ္တာဟ, ဃာနသတ္တာဟ, ပသာခ သတ္တာဟ အားဖြင့် ၇ × ၅= ၃၅-ရက် ရှိသွားပြီ၊ ထို့နောင် ၇ × ၆=၄၂-ရက် တိုင်တိုင် ဒီအတိုင်း ရင့် ကျက် ကြာညောင်းလာသော အခါ ဝါ-၇ × ၁၁=၇၇-ရက်ရှိသော အခါ စက္ခုပသာဒ သောတပသာဒ ဃာနပသာဒ ဇိဝှါပသာဒ ၄-ပါးသည် ကမ္မနေ-ကံကြောင့် တပြိုင်နက်တည်း ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ မဟာဘုတ်၌ မှီတွယ်ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏၊ဤကား မူလဋီကာအလိုတည်း။

ရေ-ဖြူ-ခဲ-တစ်၊ ခက်မ ဖြစ်၊ ရင့်လစ် ခြောက်သတ္တာ၊

စက် သော ဃာ ဇိ၊ ဤ လေးသီ၊ ဖြစ်ပြီ ဆဲ့တစ်မှာ၊

ဋီကာကျော် အဆိုမှာ ခက်မငါးဖြာအထိ ငါးသတ္တာဟနောင် ၂-သတ္တာဟ ရင့်ကျက်ပြီး ၇ × ၇=၄၉-ရက် စေ့သော အခါမှ စက္ခု ဒသက ၇-ရက်, သောတ ဒသက ၇-ရက်, ဇိဝှါဒသက ၇-ရက်,

ကာယဒသက ၇-ရက်စီ ဖြစ်၏ ဟု မိန့်၏၊ ထို ၄၉-ရက်နှောင် ပသာဒ ၄-ခု တသတ္တာဟစီ ဖြစ်ကြ၏ ဟု ယူ၏၊ အဆို ၂-ရပ်မှာ ၇၇-ရက် ကျလျှင် ပသာဒအစုံချင်း တူမျှနေ၏၊ကမေန-အစဉ်အတိုင်းဟု ယူ၏၊

ကလာပ် သုံးစည်း ရုပ် သုံးထယ်ခိုရာ၌ အမှန်မှာ အဝိနိဗ္ဘောဂ ရှစ်ပါး ဇီဝိတ ကာယ ဟဒယဝတ္ထု ဘာဝရုပ်အားဖြင့် ၁၂-ပါးရှိ၏၊

ကြွက် နှင့် ဆင်။ ။ပဋိသန္ဓေ အခါ ကလာပ် ၃-စည်း ရုပ် ၃၀-ချင်း တူသော်လည်း ဥတု အာဟာရ၏ အစွမ်း ကံ၏ အစွမ်း ကြောင့်သာ ကြွက်ခန္ဓာမှာ ငယ်၍ ဆင်ခန္ဓာမှာ ကြီးမားရလေသည်။

ပဋိသန္ဓေ ၄-မျိုး

သံသေဒဇ .... အညှိ၌ ကပ်ငြိ၍ ဖြစ်သော သန္ဓေ,
ဩပပါတိက .... ကောင်းကင်မှ ကျသလို ဘွားကနဲ ဖြစ်သော သန္ဓေ,
အဏ္ဍဇ .... ကြက်ဥ စသည်၌ ဖြစ်သော သန္ဓေ,
ဇလာဗုဇ .... အမိ သားအိမ်၌ ဖြစ်သော သန္ဓေ,

ဇလာဗုဇ၊ သံသေဒ၊ အဏ္ဍ ဥပပါတ်၊

သံသေဒဇ။ ။သံသေဒေ ဇာတော သံသေဒဇော ငြိကပ် တွယ်တာရာ သစ်ပင် ဝါးပင် ကြာရုံ ရေညှိ ရေပုတ် ငါးပုတ် စသည်၌ မှီ၍ ဖြစ်ရသော လူ ဝိုးလောက် ချင် ယင် ဘောက်ဖတ် ခူကောင် စသော သတ္တဝါကို ယူ၊ ပဒုမ္မဝတီ အာသာဝတီ ပေါက္ခရ သာတိ ပုဏ္ဏားး ပေဠုပတီ ဗိဠ္ဌမာန် စသော လူပုဂ္ဂိုလ်များကား သံသေဒဇတွေသာဘည်း၊ငဲသား နတ် ဗြဟ္မာမှတပါး ကျန် ပုဂ္ဂိုလ် အားလုံးမှာ သံသေဒဇ ပဋိသန္ဓေ နေနိုင်၏။

ဩပပါတိက။ ။ဥပ-ပါတ-ဏုက၊ဥပ-ခုန်လွှားကာ၊ ပါတ-ကျရောက်လာသကဲ့သို့၊ ဏုက-ဖြစ်ခြင်း ရှိသူသည် ဩပပါတိကပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ငဲသား ကမ္ဘာဦးသူများ နတ် ဗြဟ္မာများမှာ အားလုံး ဩပပါတိကတွေချည်းသာတည်း၊ယောက်ျားဖြစ်လျှင် ၁၈-နှစ် ,မိန်းမ ဖြစ်လျှင် ၁၆-နှစ်အယွယ်ရှိ၍ အင်္ဂါအစုံအလင် ပါလာသည်၊

အဏ္ဍဇ။ ။ကြက် ငှက် သည်တို့သည်ဥခွံတွင်း၌၊ဇာ-ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့သည် အဏ္ဍဇ မည်၏၊လူ အဏ္ဍဇလည်း ရှိသေး၏

ဇလာဗုဇ။ ။ဇလာဗုမှိ ဇာတာ ဇလာဗုဇာ ဇလာဗုမှိ-သားအိမ်၌၊ ဇာတာ-ဖြစ်ကြသော သတ္တဝါတို့သည် ဇလာဗုဇ မည်၏၊ လူ ခွေး ကြက် ငှက် စသော အဏ္ဍဇ ဇလာဗုဇ နှစ်မျိုးကို ကောက်ထို အဏ္ဍဇ ဇလာဗုဇ ၂-မျိုးကို ဂဗ္ဘသေယျက ခေါ်ရ ယူ၊

ဘုမ္မနိုဝ်းနတ်မှ ကြွင်းသော နတ်များ ပြိတ္တာများ နိဇ္ဈာမ တဏှိကာ ပြိတ္တာများ ငရဲသားများသည် ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေ တမျိုးဖြင့်သာ ပဋိသန္ဓေ နေကြ၏၊ ကျန်သော ဂတိ လားကြသော ပြိတ္တာ ကိုရှောင်ခန်၊ လူနှင့် ဘုမ္မနိုဝ်း နတ်များမှာ ပဋိသန္ဓေ လေးမျိုးလုံးကို ရအပ်၏၊

ဘုမ္မနိုဝ်း ပြိတ်၊ ကြွင်းနတ် နိဇ္ဈာ၊ ငရဲရွာ၊ တစ်သာ ဥပပါတ်၊
အကြွင်း ဂတိ၊ လေး ယောနိ၊ ရအပ်သော မှတ်။

ချို့ကောင်း။ ။အဏ္ဍဇ ဇလာဗုဇ ခေါ်သော ဂဗ္ဘသေယျကနှင့် သံသေဒဇတို့မှာ စက္ခု သောတ ဃာန ဘာဝ ၄-စည်း ချို့ကောင်း၏၊
အပါယ် ဥပပါတ်မှာ စက် သော ဘာ သုံးစည်းချို့ကောင်း၏၊
သုဂတိ ကမ္ဘာဦး ဥပပါတ်မှာ ဘာဝ တစည်းသာ ချို့ကောင်း၏၊

စတုဇရုပ်များ ဖြစ်စဉ်

ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်က စ၍ ကမ္မဇရုပ်များ
ပဌမ ဘဝင်၏ ဥပါဒ်က စ၍ စိတ္တဇရုပ်များ
ပဋိသန္ဓေ စိတ်၏ ဌီမှ စ၍ ဥတုဇ ရုပ်များ

သြဇာပျံ့နှံ့ရာ အခါမှစ၍ အာဟာရဇရုပ်များ ဖြစ်လာကြပြီး ၎င်း စတု သမုဋ္ဌာန်က ရုပ်စဉ် ရုပ်တန်းကြီးသည် ကာမဘုံ၌ ဆီမီး အလျှံ မြစ်ရေ ယဉ်ကဲ့သို့ အဆက်ထက်ဆုံး အစဉ်မပြတ် အထပ်ထပ် ဖြစ်နေလေ၏၊

သန္ဓိ ဥ-မှာ၊ ကမ္မဇာ၊ ဌီမှာ ဥတုဇ၊
ပဘဝင် ဥ-မှာ၊ စိတ္တ ဇာ၊ ဟာရ ဖိမ့်မျိုမှ၊
စ၍ ဖြစ်ပြီး၊ မီးလျှံ ရေယဉ်၊ ကဲ့အသွင်၊ အစဉ် သွားလေးကာ၊

ဩဇာဇာဗရုဏာ။ ။ဂဗ္ဘသေယျကတို့မှာ တသတ္တာဟ နှစ်သတ္တာဟ ကြာလျှင် အမိစားသော အာဟာရများ စိမ့်ဝင်ပြီး အာဟာရဇ ရုပ်ဖြစ်၏၊

ဗဟိဒ္ဓ အာဟာရ နှင့် အဇ္ဈတ္တိက အာဟာရ ၂-မျိုး ပေါင်းမိပြီးမှ အာဟာရ တခုတခုက ရုပ်ကလာပ် တခုစီကို ဖြစ်စေသည်၊ သံသေဒဇ ဩပပါတိကတို့မှာ မိမိ တံတွေးကို မျိုရာ အခါမှ စ၍ အာဟာရဇ ရုပ်များ ဖြစ်လာကြသည်။

ရုပ်တို့၏ ချုပ်စဉ်

သေခါနီးမှာ စုတိစိတ်၏ အထက် ၁၇-ချက်မြောက် စိတ်၏ ဌီခဏ၌ စ၍ ကမ္မဇရုပ်များ မဖြစ်လာတော့ပြီ၊ ထိုအရေး ၁၇-ချက်သန့် စိတ်၏ ဥပါဒ် ခဏလောက်မှာ နောက်ဆုံး ဖြစ်ခဲ့သော ရုပ်သည် စုတိစိတ်၏ ဘင်နှင့် ပြိုင်တူ လာချုပ်၏၊

ထိုကမ္မဇရုပ်သည် စုတိစိတ်နှင့် ပြိုင်၍ ချုပ်ပြီးနောင် စိတ္တဇရုပ် နှင့် အာဟာရဇ ရုပ်များလည်း ချုပ်ကြ၏၊ ဥတုဇ ရုပ်မှာမူ သေပြီးနောက် အကောင်ပုပ် ဖြစ်သည် တိုင်အောင် ဆက်လက် ဖြစ်နိုင်သေး၏။

မှတ်သားရန်။ ။စိတ္တဇ အာဟာရဇ ရုပ်များသည် အသက်မရှိသော သက်မဲ့ရုပ်မှာ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ကမ္မဇရုပ် ချုပ်ပြီးနောင် ဝါ–သေပြီးနောင် စိတ္တက္ခဏ ၁၅-ချက် ၁၆-ချက်ခန့် ကြာသော ကာလ အနည်းငယ် အတွင်း ချုပ်ကြလေသည်၊ "ဥတုဇ ရုပ်မှာ အကောင်ပုပ် ဖြစ်သည်တိုင်အောင်ဖြစ်သေး၏" ဆိုရာ၌ အသေကောင် မပျက်စီးမီ ဖြစ်နေသေး၏ဟု ယူ၊ ထို့ထက် အဆက်ဆက်ကို ဆိုပါက အရိုးဆွေးသည်အထိ ယူဆနိုင်၏၊ ကမ္မဇရုပ်၌ ရုပ်ဇီဝိတ, စုတိစိတ်၌ နာမ်ဇီဝိတ ပါ၏၊ ထို ဇီဝိတ ၂-ပါး ချုပ်လျှင် သေသွားတော့၏။

ဤ ချုပ်စဉ်မှာ သံသေဒဇ ဂဗ္ဘသေယျကတို့ အတွက်သာလျှင် ဖြစ်၏၊ ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေ နေကြသော ကမ္ဘာဦးသူ နတ် ဗြဟ္မာ ငရဲသား ပြိတ္တာ စသည်တို့၏ ခန္ဓာ ကိုယ်မှာ ကမ္မဇရုပ်၏ အင်အား ကြီးမားလှသောကြောင့် ဥတုဇ အာဟာရဇရုပ်တို့လည်း ကမ္မဇနောက် လိုက်ကာ တလက်စတည်း ချုပ်ပျောက်သွား၍ ဆိုခဲ့တဲ့ ဥပပါတ်များ သေလျှင် အလောင်းကောင် အကြွင်းအကျန် မရှိ၊မသဂြိုဟ်ရ မလိုပြီ။

ဥပပါတ်မှာ၊ ရုံတေခါ၊ ခန္ဓာ ကြွင်းမရှိ၊

မှတ်သားရန်၊ ။ပုထုဇဉ် သေကြွတို့၏ စုတိစိတ်သည် အားရှိလျှင် စိတ္တဇ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏၊ အားမရှိလျှင် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်၊

ရူပဘုံ၌ ရုပ်ဖြစ်ပုံ—

ရူပဘုံ၌ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ဘာဝ ဒသက ကလာပ် အာဟာရဇ ကလာပ်တို့ကို မရအပ်၊ ထို့ကြောင့် ထိုဘုံသားများမှာ ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ စက္ခု သောတ ဝတ္ထု ကလာပ် ၃-စည်းနှင့် ဇီဝိတနဝက ကလာပ် တစည်း အားဖြင့် ကလာပ် ၄-စည်းကိုသာ ရတော့၏၊ ပဝတ္တိ အခါ၌ စိတ္တဇ ဥတုဇ ကလာပ်တို့ကိုလည်း ရအပ်၏။

မှတ်သားရန်။ ။ရူပဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအခါ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ဘာဝ ဒသက ၅-စည်း အာဟာရ သမုဋ္ဌာန ကလာပ် ၂-စည်း အားဖြင့် ၇-စည်း မရ၊ စက္ခု သောတ ဝတ္ထုဒသက ဇီဝိတနဝက ပေါင်း ၄-စည်း ရ၏၊ပဝတ္တိ အခါ စိတ္တဇကလာပ် ၆-စည်း ဥတုဇ ကလာပ် ၄-စည်းအားဖြင့် ၁၀-စည်းထပ်ရ၏၊ ပေါင်း ၁၄-စည်း ရ၏၊ ရုပ်အားဖြင့် ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ဂုတ္တိဘော ပုမ္ဘောကြွင်း ကျန် ၂၃-ပါး ရ၏၊ ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ သဒ္ဒ ဝိညတ် လဟုတာန ဇရတာ အနိစ္စတာ ၈-ပါး ထပ်နှုတ် ၂၃-၈=၁၅-ပါးသာ ရတော့၏။ သို့ရာတွင် ဗြဟ္မာများ သန္တာန်မှာ အဇ္ဈတ္တိက အာဟာရ ရုပ် ရှိမြဲ သောကြောင့် ၂၃-ပါးတွင် အာဟာရရုပ် ပြန်၍ ပါနေသည်၊ ကာဒိ

ဘုံတွင် အထည်ခံ ကာယ ဘာဝ ဟဒယ ဒသက ကလာပ်များကို ပဋိသန္ဓေ အခါမှာ ရနေကြသောကြောင့် ဇီဝိတ နဝက ကလာပ် သီးခြား ရအွယ် ဝါ-ထုတ်ပြစရာ မလို၊ ဗြဟ္မာ့ ဘုံ၌ကား ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်သည် ကာယ ဒသက ကလာပ် မရှိတော့၍ ထို ကလာပ်၏ ကိုယ်စား အထည်ခံ အမာခံ ကလာပ် တခု အနေဖြင့် သီးခြား ရအပ်လေသည်၊ အကယ်၍ ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်မှ မရှိလျှင် ဗြဟ္မာကိုယ်ဟူ၍ မရှိတော့ ရာ၊ ထို့ကြောင့် ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်ကို ရူပ ဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေက စ၍ အခြေခံ အမာခံ အနေဖြင့် ရကြသည်၊ ကာမဘုံမှာ ဇီဝိတ နဝက ကလာပ် သီးခြား မရအပ်။

အသညသတ်၌ ရုပ်ဖြစ်ပုံ

အသညသတ် ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ စက္ခု သောတ ဝတ္ထု ဒသက ကလာပ်တို့ကိုလည်း မရအပ်ကုန်၊ (ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ဘာဝ ဒသက အာဟာရတို့ကိုပါ ရောဟုပေါင်း) စိတ္တဇ ကလာပ်များ ကိုလည်း မရအပ်၊ ထို့ကြောင့် အသညသတ် ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ ဇီဝိတ နဝက ကလာပ် တစည်းသာ ဖြစ်၏၊ ပဝတ္တိ အခါ၌ သဒ္ဒ ကြည်သော ဥတုသမုဋ္ဌာန ကလာပ် ၂-စည်းကို ထင်၍ ရအပ်၏၊ ဤသို့လျှင် ကာမ ရူပ အသညသတ် ဘုံတို့၌ ပဋိသန္ဓေ အခါ ပဝတ္တိ အခါ ရုပ်ဖြစ်ပုံကို သိအပ်၏၊

မှတ်သားရန်။ ။အသညသတ် ဗြဟ္မာများမှာ စက္ခု သောတ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ဝတ္ထု ဒသက ဘာဝဒသက ၂-အားဖြင့် ကလာပ် ၈-စည်းကို ပဋိသန္ဓေ အခါ မရအပ်၊ စိတ္တဇ ၆-စည်းကိုလည်း မရအပ်၊ ဇီဝိတ နဝက (ဇီဝိတဆက္က)တစည်းကိုသာ ရအပ်၏၊ ဤ ဇီဝိတ နဝက ကလာပ်ရုပ်မှာ ပဋိသန္ဓေ ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်သဖြင့် ရုပ် ပဋိသန္ဓေ တပါးဟု ခေါ်ရ၏၊ ပဝတ္တိ အခါ၌ သုဒ္ဓဋ္ဌက လဟုတာဒေက ဒသက

၌ ဥဟုစ ကလာပ် ၂-စည်းကို ထပ်ရ၏၊ ပဋိသန္ဓေ အခါ တစည်း၊ ပဝတ္တိ အခါ ၃-စည်း ရ၏၊

ပဝတ္တိအခါ ပသာဒ ၅၊ ဘာဝ ၂၊ဝိညတ် ၂၊ဟဒယ ၁၊ သဒ္ဒ ၁ ၌ ၁၁-ပါးမှ ကျန်သော ဇီဝိတ နဝက ၉၊ ပရိစ္ဆေဒ ၁၊ လဟုတာဒိ ၃၊ လက္ခဏ ၄-အားဖြင့် ၁၇-ပါးရ၏၊ ပဋိသန္ဓေအခါ ထို၁၇-ပါးမှ လဟုတာဒိ ၃၊ဇရတာ အနိစ္စတာ၅-ပါး ထပ်ကြဉ် ၁၂-ပါးသာရ၏၊

ဂါထာချုပ်

အဋ္ဌဝီသတိ ကာမေသု, ဟောန္တိ တေဝီသ ရူပိသု၊
သတ္တရ သေဝ သညီနံ, အရူပေ နတ္ထိ ကိဉ္စိပိ။

ကာမဘုံမှာ ရုပ် ၂၈-ပါးလုံး အကုန် ရလေသည်၊
ရူပဘုံမှာ ဃာန ဇိ ကာ ဘာဝ ၂-ကြဉ် ၂၃-ပါး ရ၏၊
အသညသတ် ဘုံမှာ ရုပ် ၁၇-ပါးကို ရ၏၊
အရူပ ဘုံမှာ ရုပ်ကို တခုမျှ မရအပ်။

သဒ္ဒေါ ဝိကာရော ဇရတာ, မရဏဉ္စောပ ပတ္တိယံ၊
န လဗ္ဘန္တိ ပဝတ္တေ တု, န ကိဉ္စိပိ န လဗ္ဘတိ၊

ဥပပတ္တိယံ-ပဋိသန္ဓေ အခါ၌၊သဒ္ဒေါ-သဒ္ဒရုပ်ကိုင်း၊ဝိကာရော-ဝိကာရရုပ် ၅-ပါးကိုင်း၊ ဇရတာ-ကိုရင်း၊ မရဏဉ္စ-ကိုင်း၊ န လဗ္ဘန္တိ-မရအပ်ကောင်းကုန်၊ပဝတ္တေတု-ပဝတ္တိ အခါ၌ကား၊ကိဉ္စိပိ-ဘယ်ရုပ်ကို မဆို၊ န န လဗ္ဘတိ-ရကောင်းသည်သာတည်း၊

မှတ်သားရန်။ ။ဘယ် ပဋိသန္ဓေ အခါမဆို ၌ ရုပ် ၈-ပါးကို ဘယ် နည်းနှင့်မှ မရကောင်း၊ ၌ စကား၌ မရဏတာကို[illegible]ကမ္မဇ ရုပ်၏ ၁၇-ချက်အသက်စေ့မှ ရကောင်းသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေ အခါမှ စ၍ စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက် အတွင်း မည်သည့် ဘုံ မည်သည် သတ္တဝါမှ မည်သည့် နည်းနှင့်မှ မသေနိုင်ဟု မှတ်လေ။

ရူပ ပဝတ္တိက္ကမခဏ်း ပြီးပြီ

နိဗ္ဗာန်ခဏ်း

လောကသုံးပါးမှထွက်မြောက်ရာဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော မဂ်ဉာဏ် ၄-ပါးဖြင့် အာရုံပြုအပ်သော မဂ်ဖိုလ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်ကို ဝါနခေါ် တဏှာမှလွတ်မြောက်တတ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏၊

မှတ်သားရန်။ ။"မဂ်ဉာဏ် ၄-ပါးဖြင့် အာရုံပြု"ဆိုသော စကားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် လက်တွေ့တင်အပ် အသေအချာ မျက်စေ့ဖြင့် မြင်သလို တွေ့ရ၏ဟု မှတ်၊

မဂ်ဖိုလ်တို့၏ အာရုံ" ဟူသော စကားဖြင့် ကလျာဏ ပုတုဇဉ်များ (အလောင်းတော်လို ပုဂ္ဂိုလ်စားများ) သည် အပူရှိလျှင် အအေး၊ ရှိရမည် သေဖြင့် အနုမာန အားဖြင့် မှန်းဆ တွေးတောသိနိုင်ပုံကိုပြ၏၊

နိဗ္ဗာန။ ။ နိ + ဝါန၊ ခန္ဓာ အစရှိသော သင်္ခါရ ထရားတို့ကို ထက်အောက် ရှေ့နောက် ဆက်စပ် မွေးယှက်ကာ ပေးတက်သော ကြောင့် ဝါန မည်၏၊တဏှာ လေဘ ရ၏၊ဝါနတော နိက္ခန္တတ္တာ နိဗ္ဗာနံ၊ ဝါနခေါ် တဏှာမှ လွတ်မြောက်အေးချမ်းရာ သန္တိ သီတိ အအေးဓာတ် တမျိုးသည် နိဗ္ဗာန် မည်၏၊ နိ + ဝါန၌ ဝ-ကို ဗွနှစ်လုံးပြု၍ နိဗ္ဗာန် ဟု ပြီးသည်၊

တဏှာယ နိက္ခန္တတ္တာ ဝိသယာဘိက္ကမနပသေန အတီတတ္တာ တဏှာ၏ အာရုံပြု လက်လှမ်း၍ မမှီခြင်း တဏှာ၏ အာရုံ စားကျက် နယ်ပယ်မှ အလွတ် ပြင်ပ ဖြစ်နေခြင်းသည် တဏှာမှ ထွက်မြောက်သည် မည်၏၊တဏှာကို ခေါင်းတပ် ဆိုထားသည်၊ အမှန်မှာ အားလုံးသော ကိလေသာ ခန္ဓာတို့မှ လွတ်နေပြီ။

ပရိနိဗ္ဗာန်ကား ခန္ဓ အဘာဝ ပညတ်တည်း၊
နိဗ္ဗာန်ကား ပရမတ် အစစ်တည်း၊
ဤ ၂-မျိုးတို့၏ ထူးခြား ကွဲပြားပုံကို သေချာစွာ ခွဲမှတ်ကြ။

နိဗ္ဗာန်သည် အေးငြိမ်းသော သန္တိလက္ခဏာအားဖြင့် တခုတည်း ဖြစ်သော်လည်း ကာရဏ ပရိယာယ်အားဖြင့်

ခန္ဓာကြွင်း ရှိလျက် အေးငြိမ်းမှု သဉပါဒိသေသ

ခန္ဓာကြွင်း မရှိဘဲ အေးငြိမ်းမှု အနုပါဒိသေသ

နိဗ္ဗာန် ဟု ၂-မျိုး ၂-စား ပြားပြန်သည်။

မှတ်သားရန်။ ။ဥပါဒိ + သေသ၊ ကာမုပါဒါန် စသည်တို့က စွဲလန်း ယူအပ်သော ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ နှင့် ကမ္မဇရုပ်သည် ဥပါဒိ မည်၏၊ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားသော အခါ ကိလေသာ ကုန်ခမ်း သွား တော့၏၊ ကိလေသာကုန်နောက် အတူ လိုက်ပါကာ ကုန်ခမ်း မသွား သေးဘဲ ထို ကိလေသာတို့မှ ကြွင်းကျန်နေခဲ့သော လက်ရှိ ခန္ဓာကိုယ် ဟူသော ဝိပါက် ကမ္မဇရုပ်သည် သေသ မည်၏၊ ရဟန္တာ၏ လက်ကျန် ခန္ဓာကိုယ် ရ၏၊ ထို ရဟန္တာ၏ ဥပါဒိသေသ ခန္ဓာကိုယ် နှင့် အာရုံပြု သောအားဖြင့် အတူတကွ ဖြစ်ခြင်းရှိသော နိဗ္ဗာန်သည် သဉပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် မည်၏၊ ရဟန္တာ အဖြစ်၌ ခံစားအပ် အာရုံပြုအပ်သော ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာန်ကို ရ၏၊ ခန္ဓာကြွင်း မရှိဘဲ ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးနောက် ရသော နိဗ္ဗာန်သည် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် မည်၏၊ သမ္ပရာယိက နိဗ္ဗာန် ခေါ်၏၊ ရဟန္တာခန္ဓာ အဆုံးသတ် စုတိ ဘင်သည် ပရိနိဗ္ဗာန မည်၏၊ ထိုပရိ နိဗ္ဗာန်၏ ဟိုဘက်က အအေးခေတ် သန္တိ ဓာတ်သည့် နိဗ္ဗာန် မည်၏၊

ကာရဏ ပရိယာယ။ ။အကြောင်း ပရိယာယ် သွယ်ဝိုက်ခြင်း သဘောသည် ပရိယာယ မည်၏၊ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်သည် မှတ်အပ်သော အကျိုး၊ သဉပါဒိ၊ အနုပါဒိ နာမည် ၂-မျိုးသည် မှတ်သားကြောင်း အကြောင်း တရား၊ ဤသို့ အကြောင်း နာမည် ၂-စား ကွဲပြားမှုကို အကျိုး နိဗ္ဗာန်ပေါ် ကာရဏူပစာ အားဖြင့် တင်စားကာ ကာရဏ ပရိယာယ်အားဖြင့် အမည် နှစ်ပါး ခေါ်ထားခြင်း ဖြစ်၏၊

သ ဉပါဒိ၊ သေသ နိ၊ ကြွင်းရှိ၊ ငါးရပ် ခန်း၊

အနုပါဒိ၊ သေသနိ၊ မရှိ ငါးရပ်ခန်း။

တနည်း—

ကိလေသာမှ ကင်းဆိတ်သော သုညတနိဗ္ဗာန်
ကိလေသာ အကြောင်း ကင်းသောအနိမိတ္တနိဗ္ဗာန်
တဏှာတောင့်တမှု ကင်းသော အပ္ပဏိဟိတနိဗ္ဗာန်

ဤသို့ အခြင်းအရာ အာကာရဘေဒအားဖြင့် ၃-ပါးရှိ၏။

မှတ်သားရန်။ ။သုညတ၊ အာရုံအားဖြင့်၎င်း သမ္ပယုတ်အားဖြင့်၎င်း ရာဂ ဒေါသ ပလိဗောဓ သင်္ခါရအစ ဝဝတို့မှ ကင်းဆိတ်သော သတ္တိကြောင့် သုညတမည်၏၊

ပလိဗောဓ၊ ကြောင့်ကျ သည်။ ကင်းဆိတ်ညံ့၊ နိဗ္ဗာန် သုညတ၊

အနိမိတ္တ။ ။ရာဂတည်း ဟူသော အကြောင်း နိမိတ်မှ၎င်း၊ ဘုံအပေါင်းမှ၎င်း ကင်းသောကြောင့် အနိမိတ္တ မည်၏၊

ဘေးပေါင်း တရံ၊ မဆက်ဆံ၊ နိဗ္ဗာန် ပဏိဟိတ၊

အပ္ပဏိဟိတ။ ။ရာဂ စသော တောင့်တမှုတို့မှ လွတ်ကင်း၍ နေသောကြောင့် အပ္ပဏိဟိတ နိဗ္ဗာန် မည်၏၊ ဤ အခြင်းအရာ အခြေအနေ သုံးမျိုးကို ခွဲကာ နိဗ္ဗာန် ၃-မျိုး ပြားရပြန်သည်။

တောင့်တ ပူပန်၊ မဆက်ဆံ။ နိဗ္ဗာန် ပဏိဟိတ၊

ဤသို့လျှင် ပရမတ္ထ သဘော တရားတို့ကို စိတ် စေတသိက် ရုပ် နိဗ္ဗာန်ဟု ၄-မျိုးအားဖြင့် ဘုရားမြတ်စွာသည် မိန့်တော်မူကြကုန်၏။

နိဗ္ဗာန် အခန်း ပြီး၏

ရုပ်ပိုင်း ပြီးပြီ